

Pali Text Society

THE APADĀNA

OF THE KHUDDAKA NIKĀYA

PART II.

EDITED BY
MARY E. LILLEY

London
PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY
BY
THE OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE, E.C.
AND AT
NEW YORK, TORONTO, MELBOURNE, AND BOMBAY
1927

PRINTED IN GREAT BRITAIN

FOREWORD

IN the Editorial Note prefixed to Part I an unfortunate error of omission occurs in the description of the MSS used, and it is therefore necessary to make a restatement here concerning MSS S¹ and G

S¹ is a MS in Sinhalese character which was copied for the late Professor Rhys Davids at Kalutara, Ceylon, in the summer of 1885, according to an inscription in his handwriting on the front page of the bound MS

G is a transcript made from a Burmese MS by Professor Grunwedel for Professor E. Muller of Berne, and is not complete as to the Therī section. It ends with Bhaddā-Kundalakesā's legend, No. 21 of the Therīs.

P of the Therī-Apadāna refers to Paramatthadīpanī

For the last fifty pages of the text only two MSS were available—S¹ and S². But the whole of the Therī section has been collated with the Paramatthadīpanī extracts. Of these there are thirty in all—three of the numbers, viz. 5, 6, and 7, being duplicate. For it should be noted here that the Nalamāli, No. 16 of Professor Muller's list, corresponds with Ekapindadāyikā, No. 6 of the present volume, and that the Naḷamālikā, No. 5, which he equates with Dantikā, No. 32 of the Therīgāthā, corresponds to our No. 16. Therefore, if we make the No. 16 of his list above mentioned No. 6, and the No. 5 above mentioned No. 16, we get the duplicates 5, 6, and 7.

Again, Pindapātadāyikā, No. 6 of Muller's list, corresponds more closely with our Uppaladāyikā, No. 33, which latter may be merely a redaction of our own No. 6.

Further, the Uppalavānnā extract of the Paramatthadīpanī differs very considerably from our Uppalavānnā legend, which seems to be of a somewhat composite character. In common with the Mahā-Gotamī and Yasodharā legends it

has a number of gāthās dealing with *iddhi*, and these are introduced in all with a certain similarity. In structure the Uppalavannā of P conforms more to type.

The Therī-Apadāna consists of four vaggas, each having the usual decade of legends. Of these Nos 9 and 15 are duplicate. This leaves us with thirty-nine—in other words, with nine not included in the Paramatthadīpanī extracts. The names attached to four of these nine are well known to us—viz, Yasodharā, Sīgāla-mātā, Abhirūpanandā, and Selā, while of the remaining five, one is called Udaḁadāyikā (No 10), and four constitute a group of legends associated with the name of Yasodharā, and inferior both in interest and in Pālī. Indeed, it has been impossible, without the aid of a Commentary or of further MSS, to leave the last few sheets in any kind of satisfactory shape.

It is somewhat curious to find Yasodharā, Kīsā-Gotamī, and a few other Therīs styled *āyasmā*, and on p 592 *āyumnā*.

With regard to the Thera-Apadāna, all the MSS at my disposal consist of fifty-five vaggas, but the Commentary I have used supplies commentarial matter on fifty-six vaggas, and includes in the extra vagga the names of eleven Theras not dealt with in our text. These are. (1) Yasa, (2) Nadi-Kassapa, (3) Gayā-Kassapa, (4) Kimūla, (5) Vajjiputta, (6) Uttara, (7) Aparā-Uttara, (8) Bhaddaḁ, (9) Sīvika, (10) Upavāna, (11) Ratthapāla.

Throughout the work the limited number of MSS was felt to be a great handicap, and the fact that the whole of Part I. was done entirely without the aid of the new Pālī Dictionary added considerably to the difficulties experienced.

Moreover, owing to the fact that I have been remote from libraries, I have, unfortunately, been unable to avail myself sufficiently of the very important help of Buddhist legendary literature with which Apadāna is so closely allied both in matter and in language.

And likewise it has not been possible to refer to the Burmese edition of the Apadāna in the British Museum, which might have been helpful in the matter of deficient readings. However, owing to the exceeding kindness and courtesy of Dr.

Barnett, who, in the midst of heavy official duties, on different occasions looked up readings for me in the Burmese edition, it would seem that the latter has its misreadings and its cruces too.

All things considered, therefore, the completion of this first European edition of Apadāna is accompanied by no feeling of satisfaction. Even in matters not affected by insufficient MSS there is much that should have been sent to press in a more finished state, and I would fain hope that in this respect, at least, Part II is less at fault than the earlier volume. For example, such peculiar readings as *nanḡare* for *nagare*, *nāṅgaṇ* for *nāgaṇ*, etc., have been overlooked all too frequently in Part I.

Some pages of the second volume need special comment—pp. 358 and 359, consisting of strange lists of peoples and occupations. For the editing of these pages I am indebted almost entirely to Dr. Barnett, who turned the original chaos of the MSS into an order which I could not have established. And I believe three readings in these pages were suggested by Dr. W. Stede, editor of the Pāli Dictionary.

A full and complete index to the whole work seemed to me essential, and together with a comprehensive review as Introduction would have helped to compensate for many defects; but the exigencies of time and of the P.T.S. required that another should undertake the work of making an abridged index.

It is perhaps necessary under these circumstances to say something about the method adopted with regard to difficult readings. As a rule I have preferred to leave such as they occurred, unless they admitted of a fairly obvious and simple solution—my only excuse for following such a course being experience gained from the text itself. Such a reading as *vitti me pāhunā tāva* on p. 136, g. 2 and elsewhere is a case in point, also *ekaccaṇ vādāyām' ahaṇ*, p. 601, g. 1. This is no defence, however, of doubtful or what may prove to be incorrect readings, which must now await the labours of some future editor.

Two misreadings in Part I were brought to my notice

when the work was practically through the press by Dr W. Stede, who pointed out to me that on p 22, g 107, and in similar passages throughout the text the reading should be *su-soññā* instead of *su-saññā*, and on p 22, g 109 and elsewhere the reading *gananātho asankhaya* is the well-established one My original difficulty was that while some MSS read *gananātho asankhayaṇ*, others read *gananāto asankhayaṇ*

Even if only in a superficial way, it may be worth while to indicate a few of the linguistic peculiarities of the Apadāna.

1 An aorist form, *ahṇsu* and *ahayṣu*, which occurred several times in the first volume, remained unsolved It was not until the second part was nearing completion that I formed the conclusion that this form was a contracted *abha-viṇsu*, and only then occurred to me the analogy with *pātubhavati* and its *a* forms, *°ahṇsu* and *°ahayṣu* It will be found on p 144, g 10, on p 155, g 8, where I have incorrectly read *pañcavīsa te* as a *ps aller*, on p 194, g 5, and again on p 412, g 10 It is evident, therefore, that verb forms, which ordinarily are used only in conjunction with a prefix, are used in Apadāna as independent verbs, and so we find again, on p 375, g 9, the form *viṇh'*, which occurs as a rule only in compounds, used independently—*sabbasampatti-viṇh' ahaṇ* (1 of *sampatti* shortened m c)

2 Another peculiar form quite frequently used is *upatthay* (1st sing) and *upatthanti* (3rd plural), contracted aor forms of *upatthahati* We find *upatthay* used on pp 139, 149, 181, 191, 242, etc., and *upatthanti* on p 388, etc We have another form of the same verb, *upatthahesay*, on p 149, g 1 Less rare forms are *adaṇ*, *agaṇ*, and *akaṇ*, met with again and again

3 Several instances occur of the use of the 3rd singular for 3rd plural, as *hoti* for *honti*, *hanti* for *hananti*, etc

4 Again, we have *āhivā* and *āhatvā* as gerund of *ābharati* on pp 145, 464, 488, 567, and elsewhere

5 It is interesting to note the frequent use of *atnāmesī* in the sense of *atnesī*, as *e g* on p 251.

Perhaps, however, no other linguistic feature of Apadāna is more characteristic than the contraction of forms coalescing

of syllables and complete cancellation of others, sometimes no doubt for the sake of metre, though not always so. It is common in the case of numerals, where we meet continually with such contractions as *eka-*, *panna-*, *attha-tāṭisa*, etc. Peculiar hisping forms, such as *tetiṣsa* and *tetiṅga* for *tettiṅsa* may be noted here, and also an ins fem *catassoḥi* occurs.

Among a long list of rare noun-forms are *pānadhi*, *pāna* (*pāhana*), and *peccha* for *upāhana*, *nela* for *cola* on pp 516 and 518, and also the frequent use of *raṇsa* for *raṇsi*, as on pp 130, 229, 250, 518, etc. Duroiselle makes note of an instrumental form *raṇsena* on p 48 of his Pāli Grammar.

On p 284 the Thera's name (No 355) should be *Pecchadāyaka*, and *peccha* should be read throughout for *saṃḥa*.

Examples of contracted adjectival forms are *anucchavaṇ*, p 69, g 33, and *ukkuṭṭi*, p 129, g 3.

Quite a considerable number of fruits and flowers remain unidentified, some of which are *ajela* and *amora* (also *avara* and *amodara*), p 446, *tuvara*, p 222, *ḍiṇava*, p 223, *avata*, pp 294, 346, 409, 445, *utulhi* or *utelhi*, pp 16, 398, etc., *nayita*, p 16; *vinela* (also *minela*), pp 203, 204.

On p 284 *suputaka*, and on p 456 *pūpapava* are doubtful readings, and on p 294 the Thera's name (No 378) should read *Avataphaladāyaka*.

I should like to correct the reading *mlakkhinayananaṇ* on p 467, g 25, which was substituted by me for the *lakkhinayananaṇ* of the MSS, as I felt doubtful at the time about *nayananaṇ*. The fact that the same gāthā occurs again on p 605, g 23, with the same reading, made me feel dissatisfied with the substituted reading. Dr Barnett now writes me saying that in Sanskrit and Pāli "you might equally well use *nilaya* and *nilayana*. The verbal nouns may be simply roots, or roots with affix -na," as indeed we have frequently in the text such forms as *vimānana*, *vinodana*, *gamana*, *labhana*, etc.

In this connection I might point out the interesting fact that S² styles *Khemā Rūpanaṇā* (*ṇā* is quite often used in *Apādāna* for *ṇu*). And of this Dr. Barnett writes: "*Rūpana* is used in Sanskrit in the meaning of investigation, study, and

so *rūpanañā* must mean capable of religious meditation
You must beware of supposing that *rūpana* is identical in
meaning with *rūpa* *Rūpana* is the verbal noun corresponding
to the verb *rūpayati* ”

In conclusion I would again repeat that, while this edition
of Apadāna may, owing to its protracted period of gestation,
bear kinship with Sivali, it certainly cannot claim anything of
his maturity at birth. It is many years now since all the MSS.
were placed in the keeping of the late Dr Mabel Bode, who,
after a long period of time, in turn transferred them to me
in the virgin state in which she had received them, but with
the understanding that she would supervise the final work.
During the earlier stages of transliteration, and even of colla-
tion, Mrs Bode, who was ever a good and kind friend to me,
frequently inquired about progress, and she rendered valuable
help in July, 1916, by collating certain gāthās with the Phayre
MS in the India Office Library, in order to satisfy me that the
G transcript was not made from that MS.

The gāthās thus collated by her begin on p 25 with g 146,
and include those following, up to p 27, g 185. To me it
was a disappointment and the denial of a great joy that she
was not permitted to help further with the preparation of the
text.

Once more I would fain express my deep gratitude to those
scholars mentioned in Volume I, and to whom I feel I owe so
much.

M E L

Appended Note.—I have just read for the first time, while
the proofs of the Foreword are in my hand, the review of
Apadāna, Part I, which appeared in the *J.R.A.S.* for April
1926, and regret that I had not seen it earlier. The review
is certainly restrained, the reviewer, presumably, having in
mind that an editor must ever be his or her own severest
critic. It seems now probable that I may be able to publish
elsewhere a complete Index and list of corrigenda.

CONTENTS

VAGGA XLI.	PAGE		VAGGA XLIV	PAGE
398 Tīssametteyya -	339		421 Sattakadambapup-	
399 Punṇaka -	341		phīya -	382
400 Mettagū -	342		422 Korandapupphīya	383
401. Dhotaka -	343		423 Ghatamaṇḍadā-	
402 Upasīva -	345		yaka -	383
403 Nanda -	350		424 Ekadhammasava-	
404 Hemaka -	351		nīya -	384
405 Todeyya -	354		425 Sucintita -	385
406 Jatukannika -	357		426 Sovannakinnha-	
407 Udena -	362		nīya -	388
			427 Sovannakattarika -	389
VAGGA XLII.			VAGGA XLV	
408 Bhaddālī -	365		428 Ekavihāriya -	390
409 Ekachattīya -	367		429 Ekasankhīya -	391
410 Tīṇasūlakachā-			430 Pātīhīrasaññaka -	392
dāniya -	370		431 Nānathavīka -	392
411 Madhumaṇṣadā-			432 Uccukandīka -	393
yaka -	372		433 Kalambadāyaka -	393
412. Nāgapallavaka -	373		434 Ambātaka -	394
413 Ekadīpiya -	373		435 Haritakadāyaka -	394
414 Ucchangapup-			436 Ambapīndīya -	395
phīya -	374		437 Jambuphalīya -	395
415. Yāgudāyaka -	375			
416 Patthodanadāyaka	376			
417 Mañcadāyaka -	377			
VAGGA XLIII.				
418 Sakīṇsammajjaka -	378		438. Vibhītakamīñjīya -	396
419 Ekadussadāyaka -	379		439 Koladāyaka -	397
420. Ekāsanadāyaka -	381		440 Billaphalīya -	397
			441. Bhallātakadāyaka	398
			442. Utulhpupphīya -	398

VAGGA LI.		PAGE
498	Tinukamīkārappup- phīya - -	441
499	Ekapattadāyaka -	444
500	Kāsumāraphaladā- yaka - -	445
501	Avataphaliya -	445
502	Pāraphaliya -	445
503	Mātulungaphala- dāyaka - -	446
504	Ajelaphaladāyaka	446
505	Amorphaliya -	447
506	Tālahaliya - -	447
507	Nāḷikeradāyaka -	447
VAGGA LII.		
508	Kureñjīyaphala- dāyaka - -	448
509	Kapitthaphaladā- yaka - -	449
510.	Kosumbaphaliya -	449
511	Ketakapupphīya -	449
512	Nāgapupphīya -	450
513	Ajjunapupphīya -	450
514	Kutajapupphīya -	451
515	Ghosasañña -	451
516	Sabbaphaladāyaka	452
517	Padumadhāriya -	453
VAGGA LIII.		
518	Tīnamutthidāyaka	454
519	Pecchadāyaka -	455
520.	Saranāgamaniya -	455
521.	Abbhañjanadāyaka	456
522	Pūpapavadāyaka -	456
523	Dandādāyaka -	456
524	Gṛimelapūjaka -	457
525	Bodhisammajjaka	457
526	Āmandaphaladā- yaka - -	459
527	Sugandha - -	459
VAGGA LIV.		
528	Mahākaccāna -	463
529.	Vakkali - -	465
530	Mahākappina -	468
531	Dabbamalla -	471
532	Kumārakassapa -	473
533	Bāhiya - -	475
534	Mahākotthika -	479
535	Uruvelakassapa -	481
536.	Rādha - -	484
537	Mogharāja - -	486
VAGGA LV.		
538.	Lakuntakabhad- diya - -	489
539	Kankha-Revata -	491
540.	Sīvali - -	492
541.	Vangīsa - -	495
542.	Nandaka - -	499
543.	Kāludāyi - -	500
544	Abhaya - -	502
545	Lomasakangiya -	504
546.	Vanavaccha - -	506
547	Cūlasugandha -	508
THERĪ-APADĀNA.		
VAGGA I.		
1.	Sumedhā - -	512
2.	Mekhaladāyikā -	513
3	Maṇḍapadāyikā -	514

	PAGE		PAGE
4 Sankamanattā -	514	26 Sonā - - -	576
5. Tinnaḷamālikā -	515	27 Bhaddā-Kāpālānī -	578
6 Ekaṇḍadāyikā -	515	28 Yasodharā - -	584
7 Katacchubhikkha-		29 Yasovati pamuk-	
dāyikā - -	516	khānī dasabhik-	
8 Sattuppalamālikā -	517	khunī saḥassānī -	591
9 Pañcadīpikā - -	519	30 Yasodharā pamuk-	
10. Udaḥadāyikā - -	521	khānī atthārasa-	
		bhikkhunī saḥas-	
		sānī - - -	592
VAGGA II.			
11. Ekūposathikā -	522		
12 Saḷalappupphikā -	524	VAGGA IV.	
13 Modakadāyikā -	524	31 Yasavati pamuk-	
14 Ekāsanadāyikā -	525	khānī khattiya-	
15 Pañcadīpadāyikā -	527	kaññā bhikkhu-	
16 Naḷamālikā - -	528	niyo atthārasa-	
17 Gotamī - - -	529	saḥassānī - -	597
18 Khemā - - -	543	32. Caturāsītūṇ brāhma-	
19. Uppalavannā - -	551	nakaññā bhik-	
20. Patācārā - -	557	khunī saḥassānī -	598
		33. Uppaladāyikā -	601
VAGGA III.		34 Sigālaka-mātā -	603
21 Bhaddā - Kundala-		35 Sukkā - - -	605
kesā - - -	560	36 Abhirūpanandā -	608
22. Kīsā-Gotamī - -	564	37 Addhakāsikā - -	610
23 Dhammadinnā -	567	38 Punnikā - - -	611
24 Sakulā - - -	569	39 Ambapālī - - -	613
25 Nandā (Janapada-		40. Selā - - -	614
kalyānī) - -	572		

CORRIGENDA

Page 15, g 2, read *uttānakūlā*

Page 15, g 5, read *pāthīnā*

Page 15, g 6, read *kūlesu*

Page 16, g 20, read *pārevatā*

Page 16, g 21, read *dindibhā*.

Page 17, g 27, read *madhuke kāsūmāriyo*, and cf page 294

Page 18, g 50, read °*nakhalomā*

Page 20, g 70, read *addasāsīṇ*

Page 21, g 91, read °*pakkhannā*

Page 22, g 107, read *su-soññā*.

Page 24, g. 142, read *apucchī 'haṇ*.

Page 25, g 145, read °*dukkhapanūdanāṇ*

Page 25, g 155, read *mayā 'dhigataṇ sokasallavimodanaṇ*, and
adhigacche hi

Page 26, g. 166, read *appicchā*.

Page 27, g 185, read *mandālakā*

Four uncorrected Revise Sheets include pp. 129-192.

Page 131, g 4, read *atth' ete*.

Page 133, g 4, *phalīkantare seems better*

Pages 134, 135, read *Sūcidāyaka*, and in gg. 1 and 3 *sūci°*

Page 135, g 3, read *ñānena*, and in g 6 *Buddhassa*.

Page 136, g 1, read *tīni*, and in g 1 below *setthaṇ*, also in g. 2
read *bahukā* for *pāhunā*

Page 144, g 10, read *atth' ahiṇsu te*

Page 145, read *Bilāhdāyaka*, and in gg 4, 6, *biḷāliṇ*.

Page 145, g 5, read *tosayanto*

Page 146, read *Bilāhdāyī* in *Uddānaṇ*

Page 148, g 7, read *hāsaṇ katvāna subbate*, also in g 7 below
sā vimhītā ahu, and in title *Saranāgamaniyā*

Page 149, g 10, read *Mahācundā* and *rathesabhā*, and in title
Ekāsaniya, and in g 4 *ābhujitvāna*

Page 151, g 3, read *bhavaṇ' upāgamiṇ*, and in g 1 below
āyusankhāraṇ

Page 152, g 4, read *apāpuṇiṇ*.

Page 154, g. 4, read *sankharitvāna*, and in *Uddānaṇ* *ganitāyo*.

Page 155, g. 8, read *pañc' ahiṇsu te*.

- Page 156, g 7, read *ve sayitaṇ*
 Page 157, g 1, read *Suṇṇavannaṇ*
 Page 158, g 5, read *avicaḡḡi*, and in g 9, pada-*vikkaṃā*
 Page 159, g 11, read *thavivā*, and in g 14 *Pathavidundubhi*.
 Page 161, g 6, read *panidhihi*, and in g 3 below *ñāna-m-uttame*.
 Page 165, g 5, read *candan' ādāya*; and in g 8, *catuddase*
 Page 166, g 3, read *mettāya upari satte*
 Page 167, g 1, read *osadhi viya tārakā*, and in g. 3 *ñānamhi*
 Page 168, g 2, read *chalabhiññā*, and in g 5 perhaps *pāragacchi*
 so and *aparāḡitaṇ*
 Page 170, read *ganitāyo in Uddānaṇ*
 Page 171, g 2, read *akāsiṇ maham uttamaṇ*
 Page 172, g 3, read *kañcanavedikaṇ*
 Page 173, g 3, read *panidhihi*
 Page 174, g 4, read *ūnavise*
 Page 175, g 1, read *sa-uttarasamacchaddo*, and in g 1, below
 °*parikkhinaṇ*.
 Page 177, g. 1, read *tad-ahu-niyantaṇ*, and in g 3 below *ahuṇ*
 Page 179, read *Tinasūlaka*, name of the Thera
 Page 180, g 1, read *Buddhasethaṇ*; and in g. 4 below *patiggahā*.
 Page 182, g 4, read *ahuṇ*
 Page 185, g 1, read *nagare*
 Page 186, g 2, read perhaps *samitaṇ*
 Page 187, g 1, read *nissen*
 Page 188, g 2, read °*gandhamalyehi*.
 Page 190, g 4, read *atth' ete*
 Page 191, g 3, read *Samotthata*, and in g 2 below *vitthata*°
 Page 192, read the Thera's name *Kotumbariya*, and in g 3
kotumbara°.

Numerous errors in these four sheets, chiefly incorrectly
 hyphenated words which should have been printed as
 separate words, have been left to the charity of the reader.

- Page 194, g 5, read *atth' ahimsu te*.
 Page 280, g 8, read *āmodi kāmākāmi 'haṇ*
 Page 517, read name of Therī *Sattuppalamālikā*; also p 519
 after *Itthaṇ sudan*
 Page 572, read title of No 25 *...* and elsewhere
 Page 578, read name of Therī : *...* and elsewhere

THE
SACRED BOOKS OF THE EAST

London
HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE
AMEN CORNER, E.C

APADĀNA

XLI

[398 *Tissametteyya.*]

- 1 Pabbhārakutaṇ¹ nissāya Sobhito nāma tāpaṣo
pavattaphalaṇ bhuñjitvā vasatī pabbatantāre
- 2 Aggīdārūm āharitvā ujjālesim ahaṇ tadā
uttamatthaṇ gavesanto brahmalokupattiyā
- 3 Padumuttaro lokavidū āhutīnaṇ paṭiggaho
mam uddharitukāmo so āgacchi² mama santike
- 4 Kiṇ karohi mahāpuññaṇ dehi me aggīdārūkaṇ
aḥam aggiṇ paricare tato me suddhi hehiti³
- 5 Subhaddako tvaṇ manuja deva te tvaṇ pajānasi
tuvam aggiṇ paricara handa te aggīdārūkaṇ.
- 6 Tato katthaṇ gahetvāna aggiṇ ujjālayi jino
na tattha katthaṇ pajjhāyi. pāṭihīraṇ mahesino.
7. Na te⁴ aggiṇ pajjalatī āhuti te na vijjati
nirattthakaṇ vataṇ tuyham aggiṇ paricarassu me
- 8 Kidiso⁵ so mahāvīra aggiṇ tava pavuccatī
mayham pi kathayass' etam ubho paricarāmase
- 9 Hetudhammanirodhāya kilesājhāpanāya ca⁶
issāmacchariyaṇ hitvā tayo ete mam' āhuti
- 10 Kidiso tvaṇ mahāvīra⁶ katham gotto 'sī mārisa
ācārapatipatti te bālham kho mama ruccatī

¹ G S¹ pabbata°

² G S² āgañchi

³ G hohiti, S² hohiti

⁴ G. S¹ te na.

⁵ S² kiṇdiso.

⁶ S¹ mahārāja.

- 11 Khattiyamhi kūle jāto abhiññāpāramingato
sabbāsavaparikkhino n' atthi dāni punabbhavo
 - 12 Yadi Buddho 'si sabbaññū¹ pabhankara tamonuda
namassissāmi taṇ deva dukkhass' antakaro tuvaṇ.
 13. Pattharivājinañ cammaṇ² nisīdanam*adās' ahaṇ
nisida³ tattha sabbaññū upaṭṭhissām' ahaṇ tavaṇ
 - 14 Nisīdi bhagavā tattha ajnamhi suvitthate
mmantayitvā sambuddhaṇ pabbatam agamās' ahaṇ
 - 15 Khāribhārañ ca pūretvā tindukaṇ phalam āharaṇ⁴
madhunā yojayitvāna phalaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
 - 16 Mama nujjhāyamānassa paribhuñji tadā juno
tattha cittaṇ pasādesiṇ pekkhanto lokanāyakaṇ.
 - 17 Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭṭiggaḥo
mam' assame nisīditvā imā gāthā abhāsatha
 - 18 'Yo me phalena⁵ tappesi pasanno sehi pānihi
tam ahaṇ kittayissāmi; sunoṭha mama bhāsato
 - 19 Pañcavīsatiṭṭhattuṇ so devarajjaṇ karissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
 20. Tassa sankappam aññāya pubbakammasamangino
annaṇ pānañ ca vatthañ ca sayanañ ca mahārahaṇ
 21. Puññaṇakammena saṇyuttā nibbattissanti tāvade
sadā pamudito cāyaṇ bhavissati anāmayo⁶
 - 22 Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam aṭha mānusaṇ
sabbattha sukhito hutvā manussattaṇ bhavissati
 - 23 Ajjhāyako mantadharo tinnavedāna pāragū
sambuddham upagantvāna arahā so bhavissati '
 24. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'smi viññutaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phaladānass' idaṇ phalaṇ
 25. Varadhammam anuppatto rāgadose samūhaṇiṇ
sabbāsavaparikkhino n' atthi dāni punabbhavo.
 26. Kilesā . pe . . pe . .
 27. Sāgataṇ . pe . . . pe . .
 28. Patisambhidā . pe . . pe . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Tissametteyyo thero i. g. a-ti.
Tissametteyyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² sampanno

² G. °ajmacammaṇ.

³ *All MSS. read* nisīdi.

⁴ G. ahari; S¹ āhari.

⁵ S¹ anāsavo.

[399. *Punnaka*]

- 1 Pabbhārakutaṇ nissāya sayambhū aparājito
ābādhiko va yo¹ Buddho vasati pabbatantare.
- 2 Mama assamaṣāmantā panādo² āsi tāvade
Buddhe nibbāyamānamhi āloko āsi tāvade.
- 3 Yāvatā vanasandasmiṇ acchakokataracchayo
vālā ca kesari³ sabbe abhigajjīṇsu⁴ tāvade
- 4 Uppādaṇ tam ahaṇ disvā pabbhāram agamās' ahaṇ
tatth' addasāsīṇ sambuddhaṇ nibbutam aparājitaṇ
- 5 Suphullaṇ⁵ sālarāṇaṇ va satarāṇsīva uggataṇ
vitaccikaṇ⁶ va angāraṇ nibbutam aparājitaṇ
- 6 Tinaṇ katthañ ca pūretvā citakaṇ tatth' akās ahaṇ
citakaṇ sukataṇ katvā sarīraṇ jhāpayim ahaṇ
- 7 Sarīraṇ jhāpayitvāna gandhatoyaṇ samokiriṇ
antalikkhe thito yakkho nāmam aggahī tāvade
- 8 Taṇ pūritaṇ⁷ tayā kiccaṇ sayambhussa mahesino
Punnako nāma nāmena sadā hohi⁸ tuvaṇ mune
- 9 Tamhā kāyā cavitvāna devalokam āgacch⁹ ahaṇ
tattha divyamayo¹⁰ gandho antalikkhe pavāyati¹¹
- 10 Tatrāpi nāmadheyyaṇ¹² me Punnako ti ahū tadā
devabhūto manusso vā sankappaṇ pūrayām ahaṇ.
- 11 Idaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate¹³ bhavo
idhāpi Punnako nāma nāmaṇ mayhaṇ¹⁴ paññāyati¹⁵
- 12 Tosayitvāna sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapungavaṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
- 13 Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi tanukiccass' idaṇ phalaṇ.
- 14 Kilesā . pe pe
- 15 Sāgataṇ . pe pe .
- 16 Paṭisambhidā pe . . pe .

Itthaṇ sudam āyasmā Punnako thero i g a-ti.

Punnakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G va so, S¹ ca so ² S¹ pāpādo ³ S¹ S² kesari, G. vālāvakesari.⁴ S¹ abhigacchisu, S² abhiññuṇsu⁵ G S¹ supupphaṇ⁶ G vitacchitaṇ.⁷ G S¹ sappurisa.⁸ G yadā hoti, S¹ yadā hotu; S² homi⁹ S² agañch'¹⁰ G dibbamayo¹¹ G S¹ pavassati S² pavattati¹² S² me nāmadheyyaṇ¹³ S¹ S² vattati.¹⁴ G S¹ nāmadheyyaṇ¹⁵ G S¹ pakāsati, S² panāyati

[400 *Mettagū*]

1. Himavantass' avidūre Asoko nāma pabbato
tatthāsi assamo mayhaṇ Vissakammenā¹ māpito
2. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruniko muni
nivāsayingvā pubbanhe pindāya me upāgami.
3. Upāgataṇ mahāvīram Sumedhaṇ lokanāyakaṇ
paggayha subhakaṇ² pattaṇ sappitelam apūrayiṇ
4. Datvān' ahaṇ Buddhasetthe Sumedhe lokanāyake
añjaliṇ paggahehvāna bhīyyo hāsaṇ³ janes' ahaṇ
5. Iminā sappidānena cetanāpanidhihi ca
devabhūto manusso vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
6. Vinipātaṇ vivaṇṇetvā samsarāmi bhavābhava
tattha cittaṇ paṇidhitvā⁴ labhāmi aḍaḍaṇ padaṇ
7. Lābhā tuyhaṇ suladdhaṇ te yaṇ mam addakkhi brāh-
maṇo
mama dassanam āgamma arahā tvaṇ bhavissasi⁵
8. Vissattho hohi⁶, mā bhāyi adhigantvā⁷ mahāyasaṇ
mamaṇ hi sappiṇ datvāna parimokkhasi jātiyā
9. Iminā sappidānena⁸ mettacittavatāya⁹ ca
atthārāse kappasate deva-loke ramissasi¹⁰
10. Atthārāse ca kkhattvaṇ tvaṇ¹¹ devarājā bhavissasi¹²
padesarajjaṇ vipulaṇ gānaṇāto asankhiyaṇ.
11. Ekapaññāsakkhattvaṇ ca cakkavattī bhavissasi¹²
caturanto vijitāvi jambusandassa issaro
12. Mahāsamuddo va 'kkhobho duddharo pathavi yathā
evameva ca te bhogā appameyyā bhavissare
13. Satthikoti hiraññassa datvāna¹³ pabbajjā ahaṇ
kūṇ kusalaṇ gavesanto Bāvarim¹⁴ upasankamiṇ

¹ G S¹ Visukammena.² G S¹ sugataṇ³ S² bhāsaṇ⁴ S¹ paṇidhitvā, S² paṇibbatvā⁵ G S¹ arahattaṇ bhavissati⁶ G S² homi, S¹ hosi, cf p. 381, g. 20⁷ G S¹ abhigantvā⁸ G and S¹ interpolate here "cetanāpanidhihi ca devabhūto manusso
vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ Iminā sappidānena"⁹ G °gatāya¹⁰ G S¹ ramissati.¹¹ G catukkhattvaṇ.¹² All MSS bhavissati.¹³ S² hitvāna.¹⁴ S¹ Khāvaruṇ.

- 14 Tattha mante adhiyāmi¹ chalangaṇaṃ nāma lakkhaṇaṃ
tam andhakāraṇaṃ vidhamam uppajji² tvaṇaṃ mahāmuni.
15 Tava dassanakāmo 'haṇaṃ āgato 'mhi mahāmune³
tava dhammaṇaṃ sunivāna patto 'mhi acalaṇaṃ padaṇaṃ
16 Tiṇṣakappasaṇhassamhi sappiṇaṃ Buddhassa' adās' ahaṇaṃ
etthantare nābhijāne sappiṇaṃ viññāpitaṇaṃ mayā
17 Mama sankappam aññāya uppajjati yadicchakaṇaṃ
cittam aññāya nibbattaṇaṃ sabbe santappayāma⁴ ahaṇaṃ.
18 Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
thokaṇaṃ hi sappiṇaṃ datvāna appameyyaṇaṃ labhāma⁵ ahaṇaṃ.
19 Mahāsamudde udakaṇaṃ yāvata Nerupassato
mama sappim upādāya kalabhāgaṇaṃ na hessati.
20 Yāvata cakkavālassa kayiraṇaṇṭassa⁶ rāsito⁶
mayā nivatthavatthānaṃ⁷ okāso so na sammati
21 Pabbatarājā Himavā pavaro pi siluccayo
mamānulittagandhassa upaniyaṇaṃ⁸ na hessati⁹
22 Vatthaṇaṃ gandhaṇaṃ ca sappiṇaṃ ca aññāṇaṃ vā ditthadhammikaṇaṃ
asankhataṇaṃ ca nibbānaṇaṃ sappidānaṃ¹⁰ idaṇaṃ phalaṇaṃ.
23 Satipatthānaśayano¹⁰ samādhijjhānaśocaro
bhogghangabhojano¹¹ ajja sappidānaṃ¹¹ idaṇaṃ phalaṇaṃ.
24 Kilesā pe . . pe . .
25 Sāgataṇaṃ . pe . . pe
26 Paṭisambhidā pe . pe
Itthaṇaṃ sudam āyasmā Mettagū¹² therō i g a-ti
Mettagūtherassa apadānaṇaṃ samattaṇaṃ.

[401 *Dhotaka*]

1. Gaṅgā Bhāgīrasī nāma Himavantā pabhāvitā
Haṇṣavatiyā dvārena anusandati tāvade.
2. Sobhito nāma *ārāmo* Gaṅgākūle sumāpito
tattha Padumuttaro Buddhō vāsate lokanāyako.

¹ G S¹ adhiyāma

² G uppaṃja

³ G S¹ mahāmuni.

⁴ S¹ sankappayām'

⁵ G. S¹ kārayantassa.

⁶ S¹ rāsino

⁷ G S¹ nibbattavattānaṃ; S² nivatthu°.

⁸ G upanidhan, S¹ upaniccāṇ

9 G. hissatii

10 S¹ o passanto

11 G^o Janano

¹² S² Mettabhū.

3. Tīdasehi yathā Indo manujehi¹ purakkhato
nīdī tattha bhagavā asambhīto va kesari
- 4 Nagare Haṅsavatīyā vasāmi brāhmaṇo ahaṇ
Chalango nāma nāmena evaṇ nāma ahaṇ muni²
- 5 Atthārasaṇ sissasatā³ parivārenti maṇ 'adā
tehi sissehi samito Gangātīram upāgamaṇ
- 6 Tatth' addasāsīṇ samane nikkuhe⁴ dhotapāpake⁵
Bhāgīrasam taranto 'haṇ evaṇ cintesīṇ tāvade
- 7 Sāyapātaṇ tarantā 'me Buddhaputtā mahāyasā
vihethayanti⁶ attānaṇ tesāṇ attā vihaññati
- 8 Sadevakassa lokassa Buddho aggaṇ pavuccati
n' atthi me dakkhiṇe kāraṇ⁷ gatimaggavissodhanaṇ.
- 9 Yannaṇa Buddhasethassa setuṇ Gangāya kāraye⁸
kārapetvā imaṇ kammaṇ saṅsarāmi imaṇ bhavaṇ.
- 10 Satasahassaṇ datvāna setuṇ kārapayim ahaṇ
saddahanto kataṇ kāraṇ vipulam me bhavissati
- 11 Kārapetvāna 'haṇ setum upesīṇ lokānāyakaṇ
sīrasi añjaliṇ katvā imaṇ vacanam abravīṇ
- 12 Satasahassassa v' ayam⁹ katvā¹⁰ kārapito mayā
tavatthāya mahāsetuṇ patigaṇha mahāmune
- 13 Padumuttaro lokavidū āhutaṇ patiggaho
bhikkhusaṅghe nīdītvā imā gāthā abhāsatha
- 14 “Yo me setum akāresi pasanno sehi pāṇihī
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato
15. Dālito pabbatato¹¹ vā rukkhato patito pi 'yaṇ
cuto pi lacchatī tthānaṇ setudānass' idaṇ phalaṇ
- 16 Virūlhamūlasantānaṇ Nigrodham iṇa māluto
amittā na saḥissanti¹² setudānass' idaṇ phalaṇ
- 17 Nāssa corā saḥissanti¹² nātimaññati khattiyō¹³
sabbe atikkamm¹⁴ āmitte setudānass' idaṇ phalaṇ

¹ G Marujehi

² S¹ mahāmuni, G. mayā muni

³ G atthārasa°

⁴ G nikkuso

⁵ S² bhātapāpake

⁶ G vihasayanti, S¹ pihasayanti

⁷ G karaṇ

⁸ S² kārabbā.

⁹ G cāyaṇ; S¹ vassaṇ

¹⁰ G. gantvā

¹¹ S² dārito pabbatāto

¹² G S¹ pasahanti

¹³ S¹ G nātimaññanti khattiyā

¹⁴ S² tarissatā S¹ tariyatā°, G. tarijhātā°, cf p 402, g. 3

(° taritabba)

- 18 Abbhokāsagataṃ santaṃ kathinātapatāpitaṃ¹
puññakammena saṃyuttaṃ na bhavissati vedanā.
19 Devaloke manusse vā hatthiyānaṃ sunimmitaṃ
tassa sankappam aññāya nibbattissati tāvade
20 Sahass' assā² vā *tajavā* sindhavā sīghavāhanā
sāyaṇpātaṃ upessanti setudānass' idaṃ phalaṃ
21 Āgantvāna manussattaṃ sukhito 'yaṃ bhavissati
ihāpi manujass' *eva* hatthiyānaṃ bhavissati.
22 Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena *satthā loka* bhavissati
23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo"³
24. Aho me sukataṃ kammaṃ jaladuttamanāmaka⁴
tattha kāraṃ karitvāna patto 'haṃ āsavakkhayaṃ
25 Padhānaṃ pahittatto 'mhi upasanto nirūpadhi
nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo
26 Kilesā pe pe
27 Sāgataṃ pe . pe *
28 Patisambhida pe . . pe . .
Itthaṃ sudam āyasmā Dhotako therō 1 g a-ti.
Dhotakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[402. *Upasāva*]

1. Himavantass' avidūre Anomo nāma pabbato
assamo sukato mayhaṃ pannasālā sumāpitā
2. Nadi ca sandate⁵ tattha supatitthā manoramā
anūpatitthe⁶ jāyanti padumuppalakā bahū
3 Pāthina⁷ pāvusā macchā jalaajā muñjarohitā
macchakacchapasañchannā nadikā sandate tadā
4. Timirā pupphitā tattha asokā khuddamālakā⁸
punnāgā⁹ gīripunnāgā¹⁰ sampavanti mam assamaṃ.

¹ G °āvāsātāsitaṃ; S¹ °ācāpanāsmītaṃ.² G °hayā³ G viharāmi anāsavo.⁴ G jalajuttara°, S¹ jalajuttama.⁵ G sandati.⁶ S¹ anupaditthe.⁷ G pāthinā; S¹ pātubhā⁸ G. duddamālakā, S¹ khuddakā°.⁹ S² punnāṅgā.¹⁰ S² °punnāṅgā.

5. Kutajā pupphitā tattha tinasūlavanāni ca
sālā ca salalā¹ tattha campakā pupphitā bahū
6. Ajjunā atimuttā² ca mahānāmā ca pupphitā
asanā madhugandhī ca pupphitā te mam *assa*me.
7. Uddālakā pātahkā yūthikā ca piyangūkā
bimbijālakasañchannā samantā addhayojanaṇ
8. Mātangā vā sattahyo³ pātali sindhuvāritā
ankolakā bahū tattha tāla-kutthā ca pupphitā
9. Sāleyyakā bahū tattha pupphitā mama assame
etesu pupphamānesu⁴ sobhanti pādapā bahū
10. Samantā tena gandhena vāyate mama assame
haritakā āmalakā ambā jambū⁵ vibhītakā
11. Kolā bhallātakā bellā⁶ phārusakaphalāni ca
tindukā ca piyālā ca madhukā kāsūmāriyo⁷
12. Labujā panasā tattha kadali candarīphalā⁸
ambātakā bahū tattha valhikāraphalāni ca.
13. Vitapā ca sapākā⁹ ca phalitā mama assame
ālakā¹⁰ ismuggā ca tato coraphalā¹¹ bahū
14. Avatā pakkabhāritā¹² pilakkh' udumbarāni¹³ ca
pupphali maricā tattha nigrodhā ca kapitthanā
15. Udumbarakā bahavo kandapakkā ca pāriyo
ete c' aññe ca bahavo phalino¹⁴ mama assame
16. Puppharukkhā pi¹⁵ bahavo pupphitā mama assame
āluvā ca kalambā ca bilālī-takkalāni ca
17. Ālakā tālakā c' eva vijjanti¹⁶ mama assame¹⁷
assamassāvidūre¹⁸ me mahājātassaro ahū¹⁹
18. Acchodako sītajalo sūpatittho manoramo
padumupphalā bahū tattha pundarikasamāyutā²⁰

¹ S² salalā.

² G adhimuttā.

³ G mātaggā vā patthaliyo, S² māyākarāsataadvīyo

⁴ G S¹ °jātesu

⁵ S² jambu

⁶ G pellā; cf p. 17, g. 29

⁷ G S¹ madhuke°

⁸ G °mandarīphalā; S¹ kadāni candarīphalā

⁹ G vidapanapāriyo, S¹ vidapadasāpāriyo, S² vīdaṇ para°

¹⁰ G ālakā

¹¹ G S¹ mora°.

¹² G vagganāditā, S¹ vagganānikā

¹³ G S¹ milakkhu°

¹⁴ G. phullitā, S¹ pupallikā

¹⁵ S¹ ca, G. va.

¹⁶ G. vajjanti.

¹⁷ G S¹ assame mama.

¹⁸ G. avidūraṇ.

¹⁹ G ahu.

²⁰ S¹ °samāyuto.

- 19 Mandālakehi sañchannā¹ nānāgandhasameritā²
gabbhaṇ ganhanti padumā aññe pupphanti kesari.
20 Opupphapattā tittḥanti padumā-kannikā bahū
madhu bhisambhā³ savatī⁴ khīraṇ sappi⁵ mulālibhi⁶
21 Samantā tena gandhena nānāgandhasameritā
kumudā ambagandhī ca nayitā⁷ dissare bahū
22 Jātassarassānukūlā⁸ ketakā pupphitā bahū
suphullā bandhujīvā ca setavārī sugandhikā
23 Kumbhīlā suṇsumārā ca gahakā tattha jāyare
uggāhakā ajagarā tattha jātassare bahū.
24 Pāthīnā pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
macchakacchapasañchannā atho pappatakehi⁹ ca
25 Pārevatā ravihaṇṣā kutthakā¹⁰ ca nadicarā
tiṭṭhā¹¹ cakkavākā ca pampakā jīvajīvākā
26 Kalandakā ukkuṣā ca senakā uddharā¹² bahū
kotthakā sukkapotā¹³ ca kulirā camarā¹⁴ bahū
27 Kāreriyo¹⁵ ca tilakā upajivanti taṇ saraṇ
sihā vyagghā ca dīpī ca acchakokataṇacchayo
28 Vānarā kinnarā c' eva dissanti mama assame
tāni gandhāni ghāyanto bhakkhayanto phalān' ahaṇ
29 Gandhodakaṇ pivanto ca nivasāmi mam' assame
enī migā varāhā ca pasadā khuddarūpakā
30 Aggikā jotikā c' eva vasanti mama assame
haṇṣā koṇḍā mayūrā ca sahītā pi¹⁶ ca kokūlā.
31 Mañjarikā¹⁷ bahū tattha kosikā¹⁸ potthasīsikā¹⁹
pisācā dānavā c' eva kumbhandā rakkhasā bahū.
32 Garulā pannagā c' eva vasanti mama assame
mahānubhāvā isayo santacittā samāhitā

¹ S¹ sañchanno² S¹ °samerito³ S² madhu°, S¹ madhubhisammā⁴ G pavatī, S¹ samatī.⁵ G S¹ khirasappi⁶ G mulābhisi⁷ S¹ nahitā, S² na sittā.⁸ G S² anukulaṇ⁹ G pasatakehi, S² sampātakehi, S¹ passavakehi¹⁰ G katthakā, S¹ kubbakā *¹¹ S² viṭṭhā, S¹ tiṭṭhā.¹² S¹ undharā¹³ S² suggopotā¹⁴ G vāparā, S¹ jamarā, S² cakkharā¹⁵ G S¹ kādeniyo.¹⁶ G pahināpi, S¹ sahikā, S² sahinā¹⁷ G. mañjirikā, S¹ mañcarikā; S² majjarakā.¹⁸ S¹ koṭikā.¹⁹ G S¹ potthā°.

33. Kamandaludharā sabbe ajinuttaravāsino
te jatābhārabharitā vasanti mama assame
34. Yugamattañ ca pekkhantā nīpakā santavuttino
lābhālābhena santutthā vasanti mama assame
35. Vākacīraṇ dhunantā te pothentā ajinācammakaṇ
sabalehi upatthaddhā gacchanti ambare tadā
36. Na te dakam¹ āharanti kattham vā aggidārukaṇ
ayam ca upasampanno² pāṭihīrass³ idaṇ phalaṇ
37. Lohadoniṇ⁴ gahetvāna vanamajjhe vasanti te
kuñjarā va mahānāgā⁵ asambhitā va kesarī
38. Aññe gacchanti Goyānam aññe Pubbavidehanaṇ⁶
aññe ca Uttarakuruṇ sakaṇ balam apassitā⁷
39. Tato pīdam āharitvā paribhuñjanti ekato
sabbesṇ pakkamantānam uggatejana-tādinaṇ
40. Ajinacammasaddena vanaṇ sadd' āyate tadā⁸
edisā te mahāvira sissā uggatapā mama
41. Parivuto ahaṇ tehi vasami mama assame
tositā sakakammena vinītāpī samāgatā
42. Ārādhayisū mam ete sakakammābhilābhino⁹
sīlavantā ca nīpakā appamaññāsu kovidā
43. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ patiggaho
samayaṇ saṇviditvāna upagacchī vināyako
44. Upagantvāna sambuddho ātāpī nīpako muni
pattaṇ paggayha sambuddho bhikkhāya mam' upāgamī¹⁰
45. Upāgataṇ mahāviraṇ jalaṇuttamanāyakaṇ
tinattharaṇ paññāpetvā sālapupphehi okiṇṇ
46. Nisīditvāna sambuddho haṭṭho saṇviggamānaso
khippaṇ pabbatam āruyaṇ agalum agahiṇ ahaṇ
47. Kumbhamattaṇ gahetvāna vanasande va¹¹ gandhikaṇ¹²
khandhe āropayitvāna upagacchiṇ vināyakaṇ

¹ G dhotakaṇ, S¹ vodakam

² S² sayam upasant' esaṇ

³ G S¹ sappāṭihīrass'

⁴ S¹ yohadoniṇ, S² lohajoniṇ

⁵ S² mahānāgā.

⁶ S² vīdehnam.

⁷ G pakampalamamasitā; S¹ sakaṇ phalaṇ phassitā.

⁸ S¹ 'sadā; G tadā yate tadā

⁹ G S¹ 'ābhilāsino

¹⁰ G. upāgamī.

¹¹ G. ca

¹² G. S¹ gandhitaṇ.

- 48 Phalaṇ Buddhassa datvāna agalun¹ anulimp' ahaṇ²
pasannacitto sumano buddhasettham avandi 'haṇ
49 Padumuttaro lokavidū āhutīnaṇ patiggaho
ismajjhe nisīditvā imā gāthā abhāsatha ·
50. Yo me phalañ cāgaluñ ca³ āsanañ ca adāsī me
tam ahaṇ kittayissāmi sunotha mama bhāsato
51 Game vā yadī vāraññe pabbhāresu guhāsu vā
imassa cittam aññāya nibbattissati bhojanaṇ
52 Devaloke manusse vā upapanno ayaṇ naro
bhojanehi ca vatthehi paṇisaṇ tappayissati
53 Upapajjati yaṇ yonī devattam atha mānusaṇ
akkhobhabhogo⁴ hutvāna saṇsarissat' ayaṇ naro
54 Tiṇṣakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ iñjā ca cakkavattī bhavissati
55 Ekasattatikkhattuñ ca devarajjaṇ karissati
Padesarajjaṇ vipulaṇ ganānāto⁵ asankhiyaṇ
56 Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati
57 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya viharissat' anāsavo
58 Suladdhalābho laddho me yo 'haṇ addakkhi nāyakaṇ
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ
59 Gāme vā yadī vāraññe pabbhāresu guhāsu vā
mama saṇkappam aññāya bhojanaṇ hoti me sadā
60. Kilesā . pe . pe
61 Sāgataṇ pe pe . pe
62 Patīsambhūḍā pe . pe
Itthaṇ sudam āyasmā Upasīvo⁶ thero i g a-ti
Upasīvatttherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G S¹ aggaluṇ³ G S¹ ca aggaluṇ⁵ G. ganānātho² G S¹ āsaṇaṇ ahaṇ⁴ S² akkhobhabha°, S¹ akkosa.⁶ G Upasīva.

[403 Nanda]

- 1 Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
pasadamigaṇ¹ gavesanto sayambhum·addasam ahaṇ
- 2 Anuruddho² nāma sambuddho sayambhū aparāḷito
vivekakāmo so viro³ vanamajjh' ogahīṇ tadā
- 3 Catudande gahetvāna catutthāne thapes' ahaṇ
mandapaṇ sukataṇ katvā padumapupphehi chādayiṇ
- 4 Mandapaṇ chādayitvāna sayambhum⁴ abhivādayiṇ
dhanuṇ tatth' eva nikkhippa⁵ pabbajim⁶ anagāriyaṇ
- 5 Naciraṇ pabbajitassa vyādhi me udapajjatha⁷
pubbakammaṇ saritvāna tattha kālakato⁸ ahaṇ.
- 6 Pubbakammena saṇyutto Tusitam agamās' ahaṇ
tattha sovanna·yaṇ vyamhaṇ⁹ nibbattati yadicchakaṇ
- 7 Sahassayuttaṇ hayavāhiṇ¹⁰ dibbaṇ yānam¹¹ adhittitho
ārohitvāna taṇ yānaṇ gacchām' ahaṇ yadicchakaṇ.
- 8 Tato me niyyamānassa devabhūtassa me sato
samantā yojanasataṇ mandapo me dhariyyati¹²
- 9 Sayane so tuvatthāmi¹³ accanta¹⁴-pupphasanthate
antalikkhā ca padumā vassante niccakālīkaṇ
- 10 Maricike¹⁵ phandamāne *tappamāne* ca ātape
na maṇ tapati ātapo mandapassa idaṇ phalaṇ
- 11 Duggatiṇ samatikkanto apāyā pihitā mama
mandape rukkhāmūle vā santāpo me na vijjati
- 12 Mahisaññam adhittihāya lonatoyaṇ tarām¹⁶ ahaṇ
tassa me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy idaṇ phalaṇ.
- 13 Apatham pi¹⁷ pathaṇ katvāna gacchāmi anilañjase¹⁸
aho me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy idaṇ phalaṇ

¹ S² pasadaṇ migaṇ² S² Anurādho.³ G dhuro⁴ G Sambuddhaṇ⁵ S² nikkhippaṇ⁶ S¹ pabbajji⁷ G upapajjatha⁸ G kālankato⁹ G sovannamayaṇ brahmaṇ¹⁰ S¹ °vāhi¹¹ G S¹ dibbayānaṇ¹² G dhariyati, S¹ dhariyati¹³ G tuvaddāmi, S¹ tuvattāmi¹⁴ G acchantho, S² accante¹⁵ S² maricake, G maricike¹⁶ S² lonato°, S¹ lonato antarāmahaṇ, G loka°¹⁷ G. S¹ abbbhamhi¹⁸ G anilañjuse

- 14 Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ¹ visodhitaṇ
 āsavā me parikkhīnā Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
 15 Jahitā purimā jāti Buddhassa oraso ahaṇ
 dāyādo' mhi ca saddhamme Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
 16 Ārādhito 'mhi sūgataṇ Gotamaṇ Sakyapungavaṇ
 dhammaddhajo dhammādāyādo Buddhapūjāy' idaṇ
 phalaṇ
 17 Upatthitvāna sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapungavaṇ
 pāraṇ gamaniyaṇ² maggaṃ apucchīṇ lokaṇāyakaṇ.
 18 Ajjhatho kathayī³ Buddhō gambhīraṇ nīpunaṇ padaṇ
 tassāhaṇ dhammaṇ sutvāna patto 'mhi āsavakkhayaṇ.
 19 Aho me sukataṇ kammaṇ parimutto 'mhi jātiyā
 sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo
 20 Kilesā pe . pe . .
 21 Sāgataṇ . . pe . pe . .
 22 Patisambhidā pe . . . pe . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Nando therō ı g a-tı.
 Nandattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[404 *Hemaka*]

- 1 Pabbhārakutaṇ nissāya Anomo nāma tāpasō
 assamaṇ sukataṇ katvā paṇṇasāle vasi⁴ tadā
 2 Siddhaṇ tassa tapokammaṇ⁵ siddhipatto sake *phale^{6*}
 sakaṇ sā*maññavikkanto⁷ ātāpi nīpako muni.
 3 Visārado sasamaye⁸ paravāde⁹ ca kovido
 pattho bhummi' antahikkhasmiṇ¹⁰ uppādamhi ca kovido .
 4 Vitasoko nīrārambho appāhāro alolupo
 lābhālābhena santuttho jhāyī jhānarato muni
 5 Piyadassī nāma sambuddho aggo kāruniko muni
 satte tāretukāmo so karunāya pharī¹¹ tadā

¹ G S¹ °cakkhu² G pāraṇgamaniyaṇ.³ G ajjhatho kathayī⁴ G vasi⁵ S¹ pāpakammaṇ⁶ S¹ bale⁷ S² sakasāmaññaṇ°; S¹ sakasāmañña°⁸ G vihāre dosasamaye; S¹ viśā-do sasamaye⁹ G parapāde¹⁰ G bhūmi°; S¹ bhutamantahikkhamhi.¹¹ G pharī, S¹ parī

- 6 Bodhaneyyaṇ pajaṇ¹ dīsvā Piyadassī mahāmuni
cakkavālasahassamhi gantvā ovaḍaṭṭe muni
- 7 Mam uddharitukāmo so mam assamam upāgami
na dītho me jīno pubbe na ssuto² pi ca kassaci
- 8 Uppādā supinā mayhaṇ lakkhaṇā suḍḍakāsitā
pattho bhummi³ antalikkhasmiṇ³ nakkhattapadakovido.
- 9 So 'haṇ Buddhassa sutvāna tattha cittaṇ pasādayiṇ
bhuñjanto vā nisinno vā sarāmi niccakālikaṇ.
- 10 Mayi evaṇ sarantamhi bhagavā pi anussari⁴
Buddham anussarantassa pīti me hoti tāvade
- 11 Kālaṇ ca punar āgama upesi maṇ mahāmuni
sampaṭṭo⁵ pi na jānāmi ayaṇ Buddho mahāmuni.
- 12 Anukampako kārūṇiko Piyadassī mahāmuni
sañjānāpesi attānaṇ ahaṇ Buddho sadevake
- 13 Sañjānitvāna saṃbuddhaṇ Piyadassiṇ mahāmuniṇ
sakaṇ cittaṇ pasādetvā imaṇ vacanam abravīṇ
14. Aññe⁶ piṭṭhe ca pallanke āsandi⁷ nīdare⁸
tuvaṇ⁹ si⁹ sabbaḍassāvi nīdā ratanāsane.
- 15 Sabbaratanamayaṇ piṭṭhaṇ¹⁰ nimminītvāna tāvade
Piyadassissa munino āsanam iddhiṇimmitaṇ
- 16 Ratane ca nisinnaṇ pīṭhake iddhiṇimmita
kumbhamattaṇ jambuphalam adāsi tāvade ahaṇ.
- 17 Mama hāsaṇ janetvāna paribhuñji mahāmuni
tadā¹¹ cittaṇ pasādetvā satthāram abhivādayiṇ
- 18 Piyadassī tu bhagavā lokaṇettho narāsabho
ratanāsanaṇ āsina imā gāthā abhāsatha
19. Yo me ratanamayaṇ piṭṭham amataṇ ca phalam adā
tam ahaṇ kittayissāmi sunoṭṭha mama bhāsato:
20. Sattasattatikkappaṇi devaloke ramissati
pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati.
- 21 Dvattiṇsakkhattiṇ devinda devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto¹² asankhayaṇ.

¹ G. janaja² G. na sutṭe.³ G. S¹ °amhi⁴ S¹ anussari⁵ G. sampatte⁶ G. S¹ mañce.⁷ G. S¹ Āsandiṇsu.⁸ G. S¹ nīdane⁹ G. pi¹⁰ G. S¹ sabbaṇ ratanamayaṇ pi¹¹ G. tattha.¹² G. gāṇanāto asankhayaṇ

- 22 Sovannayaṇ¹ rūpimayaṇ pallankaṇ sukataṇ bahuṇ
lohitankamayaṇ c' eva lacchataṇ ratanāsaṇaṇ²
- 23 Cankamantam pi manujaṇ puññakammasamanginaṇ
pallankāni anekāni parivāressare³ sadā⁴
- 24 Kūtāgārā ca pāsādā sayanaṇ ca mahārahaṇ
imassa cittaṇ aññāya nibbattissanti tāvade
- 25 Satthiṇ nāgasahassāni⁵ sabbālanakārahūsitā
suvannakacchā mātāṅgā hemakappanavāsasā⁶
- 26 Ārūlhā gāmanīyehi tomarankusapānihi⁷
imaṇ paricarissanti ratanapīthass' idaṇ phalaṇ
- 27 Satthiṇ⁸ assasahassāni sabbālanakārahūsitā
ājāmyā va⁹ jātiyā sindhavā sīghavāhanā
- 28 Ārūlhā gāmanīyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹¹
te pi 'maṇ paricarissanti¹² ratanapīthass' idaṇ phalaṇ.
- 29 Satthiṇ rathasahassāni⁸ sabbālanakārahūsitā
dīpā atho pi veyyāgghā sannaddhā ussitaddhaja
30. Ārūlhā gāmanīyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹³
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīthass' idaṇ phalaṇ
- 31 Satthiṇ dhenusahassāni⁸ rohaññā¹⁴ pungavūsabhā
vacchake janayissanti ratanapīthass' idaṇ phalaṇ.
- 32 Solasitthisahassāni sabbālanakārahūsitā
vicittavattthābharanā āmuttamanikundalā
- 33 Ālārapamhā hasulā¹⁵ susoññā tanumajjhimā
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīthass' idaṇ phalaṇ.
- 34 Atthārase kappasate Gotamo nāma cakkhumā
tam andhakāraṇ vidhametvā Buddho loke bhavissati
- 35 Tassa dassanam āgamma pabbajjissat' akiñcano¹⁶
tosayitvāna satthāraṇ sāsane hi¹⁷ ramissati

¹ G S¹ sovannamayaṇ ² G ratanamayaṇ, S¹ ratanāmayayaṇ.

³ G parivāressanti ⁴ S² tadā

⁵ G. satthiṇāga°. ⁶ S² °vāsaya; S¹ vāsayo

⁷ G °pānībhī. ⁸ G satthi°.

⁹ S¹ ca. ¹⁰ S² māpa°.

¹¹ G iddhiyā cāpadhārībhī; S¹ induya vāpadhārībhī.

¹² G S¹ parivāressanti 'maṇ niccaṇ.

¹³ G. cāpahatthehi vammībhī

¹⁴ G S¹ dohaññā.

¹⁵ G ālārasamāhasulā, S ālārapabbhāyasulā

¹⁶ G pabbajjissati 'kiñcano.

¹⁷ G. sāsanebhī

- 36 Tassa dhammaṃ sunitvāna kilese jhāpayissati
sabbāsave pariññāya nibbāyissat' anāsavo '
- 37 Viriyam me dhuraḍḍhorayhaṃ yogakkhemādhivāhanaṃ
uttamatthaṃ patthayanto sāsane viharāṃ' ahaṃ
- 38 Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ carimo vattate bhavo
sabbāsavaparikkhino n' atthi dāni punabbhavo.
39. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
- 40 Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
- 41 Patisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Hemako thero 1 g a-ti.
Hemakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[405 Todeyya]

- 1 Rājā Jitañjayo¹ nāma Ketumatī-puruttame²
sūro³ vikkamasampanno puram ajjhāvasi tadā.
- 2 Tassa rañño pamattassa ataviyo⁴ samutthahaṃ
ocarā⁵ tundikā⁶ c' eva ratthaṃ vidhaṃsayuṃ tadā.
- 3 Paccante kupite⁷ khippaṃ sannipātes' arindamo⁸
bhate c' eva balatthe ca ariṇ⁹ niggāhayiṃ¹⁰ tadā.
- 4 Hatthārūlhā¹¹ anikatthā sūrā ca cammayodhino¹²
dhanuggahā ca uggā ca sabbe sannipatuṃ tadā
- 5 Ālārikā kappakā ca nhāpakā mālākārakā
sūrā vijitasangāmā¹³ sabbe sannipatuṃ tadā
- 6 Khaggahatthā ca purisā cāpahatthā ca vammīno
luddā vijitasangāmā sabbe sannipatuṃ tadā
- 7 Tīdhāppabhinnā mātāṅgā kuñjarā satthihāyanā
suvannakacchālankārā sabbe sannipatuṃ tadā -
- 8 Khamā sītassa unhassa ukkārūharaṇassa ca
yodhājīvā katakammā sabbe sannipatuṃ tadā

¹ S¹ Rājāsī Vijayo, G Rājāpī Vijayo corrected to Rājā Jitajayo;
Cy Rājāsī Vijayo

² G Ketumatī^o.

³ G S¹ suro.

⁴ G attaviyo, S¹ atyaviso, S² atthivisā

⁵ G S¹ otārā

⁶ G tumbikā; S¹ tumbikā

⁷ G kupite, S² khupite

⁸ G sannipāte arindamo

⁹ S² api

¹⁰ S² niggāhayi

¹¹ G. S¹ ārohā.

¹² S² vammayodhino

¹³ G surāpī jitasangāmā

- 9 Sankhasaddaṇ bherisaddaṇ atho uddhavasaddakaṇ¹
 etehi te hāsayaṇtā² sabbe sannipatuṇ tadā
 10 Tisūlakontimantehi kavacatomarehi³ ca
 kottentānaṇ nīvattantā⁴ sabbe sannipatuṇ tadā
 11 Kavacāni⁵ nīvāsetvā⁶ sarājā Ajitañjāyo
 satthiṇ pānasahassāni sūle⁷ uttāsayiṇ tadā
 12. Saddam amānus' ākāsuṇ⁸ aho rājā adhammiko
 nīraye paccamānassa kadā anto bhavissati⁹
 13 Sayane 'haṇ tuvaṭṭento vasāmi⁹ nīraye tadā
 na supāmi divā rattiṇ sūlato¹⁰ tājJayanti maṇ
 14 Kiṇ pamādena rajjena vahanena balena ca
 na te pahonti dhāretuṇ tāsayaṇti mamaṇ sadā
 15 Kim me puttehi dārehi rajjena sakalena ca
 yannūna pabbajeyy' āhaṇ gatimaggāṇ visodhaye
 16 Satthiṇāgasahassāni sabbālakārahūsite¹¹
 suvaṇṇakacchāmātange¹² hemakappanīvāsase¹³
 17 Ārūlhe gāmaṇīyehi tomarankusapānihi¹⁴
 sangāmāvacare heva¹⁵ anapekho viḥāy' ahaṇ¹⁶
 18 Sakakammena santatto nikkhamiṇ anagāriyaṇ
 satthiṇ assasahassāni¹⁷ sabbālakārahūsite¹⁸
 19 Ājāniye¹⁹ va jātiyā sindhave²⁰ sikhavāhino
 ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihī²¹
 20 Pahāyitvāna²² te sabbe nikkhamiṇ anagāriyaṇ
 satthiṇ rathasahassāni¹⁷ sabbālakārahūsite²³
 21 Dīpe atho pi veyyagghe sannaddhe ussittaddhaje
 te sabbe parihāyitvā²⁴ pabbajim anagāriyaṇ

¹ G utuja°, S¹ ujata°² S¹ hāsayaṇte³ S¹ S² kavace°⁴ G nīpātentā; S¹ vipātanta⁵ G. kim evāti, S¹ kim me vahaṇi⁶ G nīyāmetvā, S¹ nīvāpetvā⁷ G S¹ sulaṇ⁸ G S¹ mānusakākaṇsu⁹ G sayāmi, S² passāmi¹⁰ G S¹ sūlena.¹¹ S² °bhūsitā.¹² S² mātangā¹² S² °nīvāsaya¹³ G °panībhi¹⁵ G thāne, S¹ dhāne¹⁶ G. viḥās' ahaṇ, S¹ viḥās' ahaṇ¹⁷ G satthi°¹⁸ S² °bhūsitā¹⁹ S² ājāniyā.²⁰ S² sindhavā.²¹ G vammihī²² S² parivāretvāna.²⁴ S² parivāretvā.²³ S² °bhūsitā.

22. Satthiṇ dhenusahassāni¹ sabbā kaṇṣūpadhāraṇā
tāyo pi² chaddayitvāna pabbajim anagāriyaṇ.
23. Satthiṇ itthisahassāni¹ sabbālanakārahūsitā
vicittavattthābharāṇā āmuttamamikundalā
24. Ālārapamhā hasulā susoñṇā tanumajjhimā
tā hitvā kandaṇāyā³ pabbajim anagāriyaṇ
25. Satthigāmasahassāni paripunnāni sabbaso
chaddayitvāna taṇ rajjaṇ pabbajim anagāriyaṇ
26. Nagarā nikkhamitvāna Himavantam upāgamiṇ
Bhāgīrasinadītire assamaṇ māpayim ahaṇ.
27. Pannasālaṇ karitvāna agyāgāram akās' ahaṇ
āraddhaviṇṇo pahitatto vasāmi assame ahaṇ
28. Mandape rukkhamaṇe vā suñṇāgāre vā jhāyato
na uppajjatha⁴ tāsō me na passe bhayabheravaṇ
29. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruniko muni
ñānālokena jotento loke uppajji tāvade
30. Mama assamasāmantā yakkho āsi mahiddhiko
Buddhasetthamhi uppanne ārocesi mamaṇ tadā
31. 'Buddho loke samuppanno Sumedho nāma cakkhumā
tāreti janataṇ sabbaṇ tvam pi so tārayissati.'
32. Yakkhassa vacanaṇ sutvā saṇviggo āsi tāvade
Buddho *Buddho* ti cinto assamaṇ paṭisāmayiṇ
33. Aggīdāruṇ ca chaddetvā saṇsāmetvāna santhataṇ
assamam abhivanditvā nikkhamiṇ pavānā ahaṇ.
34. Tato candanam ādāya gāmagāmaṇ purāpuraṇ
devadevaṇ gavesanto upagacchiṇ⁵ vināyakaṇ.
35. Bhagavā tamhi samaye Sumedho lokanāyako
catusaccaṇ pakāsento bodheti janataṇ tadā⁶
36. Añjaliṇ paggaḥetvāna sise katvāna candanaṇ
sambuddham abhivādetvā imā gāthā abbāsatha.
37. Vassike pupphamānamhi santike upavāyati
tvaṇ vīra gunagandhena dīsā sabbā pavāyasi.
38. Campake nāgavanike atimuttakakeṭake
sālesu pupphamānesu anuvātaṇ pavāyati

¹ G. satthi°.³ S° kandaṇāyā.⁵ S° upagañchiṇ² G. S° dhenuyo⁴ G. S° na hi vijjati.⁶ G. S° bahuṇ.

- 39 Tava gandhaṇṇaṃ sumitvāna Himavantā idhāgamaṇṇaṃ
pūjemi taṇṇaṃ mahāvīra lokajettha mahāyasa
40 Varacandanena' ānulompiṇṇaṃ Sumedhaṇṇaṃ lokanāyakaṇṇaṃ
sakaṇṇaṃ cittaṇṇaṃ pasādetvā tunhi atthāsi tāvade.
41 Sumedho nāma bhagavā lokajettho narāsabho
bhikkhusanghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha
42 'Yo me gūṇe pakittesi candanaṇṇi ca apūjaya¹
taṇṇaṃ ahaṇṇaṃ kittayissāmi sunoṭṭha mama bhāsato.
43 Ādeyyavākyavacano brahmā ujupatāpavā
* pañcavīsatikappāni sappabhāso² bhavissati
44 Chavīsatikappasate devaloke ramissati
sahassakkhattuṇṇaṃ rājā ca cakkavattī bhavissati
45 Tettisakkhattuṇṇaṃ³ devinda devarajjaṇṇaṃ karissati
padesarajjaṇṇaṃ vipulaṇṇaṃ gāṇanāto⁴ asankhiyaṇṇaṃ
46 Tato cuto 'yaṇṇaṃ mānujo mānussattaṇṇaṃ gamissati⁵
puññakammaṇṇaṃ saṇṇyutto brahmadāyakaṇṇaṃ bhavissati.
47 Ajjhāyako māntadharo tinnavedāna pāragū
tinnakhanasampanno Bāvari⁶ nāma brāhmaṇo
48 Tassa siso bhavitvāna hessati⁷ māntapāragū
upagantvāna sambuddhaṇṇaṃ Gotamaṇṇaṃ Sakyapungavaṇṇaṃ
49 Pucchitvā nupuna pañhe bhāvayitvāna anjasaṇṇaṃ⁸
sabbāsava paṇiññāya nibbāyissati 'nāsavo
50 Tivaggi⁹ nibbutā māyhaṇṇaṃ bhavā sabbhe samūhatā
sabbāsava paṇiññāya viharāmi anāsavo
51 Kilesā . pe . . . pe .
52 Sāgataṇṇaṃ . pe . pe . pe .
53 Patissambhūda . . pe . . pe .
Itthaṇṇaṃ sudaṇṇaṃ āyasmā Todeyyo thero 1. g. a-ti.
Todeyyattherassa apadānaṇṇaṃ samattaṇṇaṃ.

[406 *Jatukannika*]

1. Nagare Haṇṇasavatiyā setthiputto ahoṇṇaṃ ahaṇṇaṃ
samappito kāmaguṇe parivāreṇṇaṃ ahaṇṇaṃ tadā.

¹ G. apūjesi² G. sappabhāso, S² sappabhāso³ S² tettissa°.⁴ G. gāṇanātho; S¹ gāṇanātho⁵ G. S¹ bhavissati.⁶ S² Māvari⁷ G. S¹ hessati⁸ G. S¹ sañcāyaṇṇaṃ⁹ G. S¹ tivaggi.

- 2 Tato¹ pāsādam āruyha ubbiddhā gehalañchakā²
tattha naccehi gītehi parivārem' ahaṇ tadā
3 Turiyā āhatā³ mayhaṇ samatālasamāhitā
naccantā itthiyo sabbā haranti ñeva me mano
4 Velāmikā⁴ vāmanikā⁵ kujjā vā sīhi-majjhikā⁶
langhikā sokajjhāyī⁷ ca parivārenti maṇ sadā
5 Vetālino kumbhathūnī⁸ natā ca naccakā bahū
natakā natakā⁹ c' eva parivārenti maṇ sadā
6 Kappakā nhāpakā sūdā mālākārā sumāpakā¹⁰
jallā mallā ti sabbe 'va parivārenti maṇ sadā¹¹
7 Etesu kilamānesu sikkhite katupāsane
rattindivaṇ na jānāmi Indo va Tidasangane
8 Atthikā¹² pathikā¹³ sabbe yācakā carakā bahū
upagacchanti te niccaṇ bhikkhayantā mamaṇ ghare
9 Samanā brāhmanā c' eva puññākhettā anuttarā
vaddhayantā mamaṇ puññaṇ āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
10 Padakā¹⁴ latukā¹⁵ sabbe Niganthā pupphasātakā¹⁶
tedandikā¹⁷ ekasikhā āgacchanti mamaṇ gharāṇ¹⁸
11 Ājivikā vūttāvī Gotamā devadhammikā
rajojalladharā ete āgacchanti mamaṇ gharāṇ¹⁹
12 Parivattakā²⁰ siddhipattā koṇḍa-puggalikā²¹ bahū
tapassī²² vanacārī ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
13 Oddakā²³ Damilā²⁴ c' eva Sākulā²⁵ Malayālakā²⁶
Sabarā²⁷ Yonakā²⁸ c' eva āgacchanti mamaṇ gharāṇ

¹ S² tayo ² *All MSS read gehalañjakā* ³ S² āgatā

⁴ S² celāvikā, S¹ velāpikā ⁵ G lāmanikā, S¹ lamanikā

⁶ G kuñjvasigisaṇṇikā; S¹ °vāsibhigisaṇṇikā

⁷ G laṅghikā sokajjhāyī, S¹ °sokasāsi ⁸ G S¹ °tuni

⁹ S² padhakā ¹⁰ S¹ mālākārā°, S² mālākārā°, S² °supāsakā

¹¹ G jallā mallā sabbe 'va parivārenti maṇ sadā, S² jallā ācela-
vikā vāmanikā kujjāmāsthumaṇṇikā langhikā yopāsāyī

¹² G addhitā ¹³ S¹ panikā

¹⁴ G S¹ parakā, S² madakā ¹⁵ S² lathukā, S¹ laṭamakā

¹⁶ S² °sādhakā, S¹ pubbasātakā

¹⁷ S¹ tedittikā ¹⁸ S² ghare

¹⁹ G paravattakā, S¹ paravattikā, S² pharavaddhakā.

²⁰ G kothapugganikā, S¹ kodhapugganikā. ²¹ G tapasī.

²² G S¹ Andhakā ²³ S² S¹ damilā; G ramilā

²⁴ S² Sakunā. ²⁵ S² Maladhālakā, G. S¹ °vālakā.

²⁶ G. paṭarāyo, S² S¹ Sapharā ²⁷ S¹ °nakhā.

14. Andhakā Mundakā¹ sabbe Kolakā sānuvindakā²
ārā va Cinarattā³ ca āgacchanti mamaṇ gharañ
15. Alasandakā Pallavakā⁴ Babbarā⁵ Bhagga-Kārusā⁶
bāhikā Cetaputtā⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
16. Madhurakā Kosalakā Kāsikā⁸ Hatthiporikā
Isindā Matthalā⁹ c' eva āgacchanti mamaṇ gharañ
17. Velāvakā¹⁰ Arammā¹¹ ca Okkalā Mekalā¹² bahū
Khuddakā Suddakā¹³ c' eva āgacchanti mamaṇ gharañ
18. Rohanā¹⁴ Sindhavā c' eva cittā va¹⁵ ekakannikā
Surattā¹⁶ Aparantā¹⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharañ
19. Suppārikā¹⁸ Kikumārā¹⁹ ca²⁰ Malayā Sonnabhūmakā²¹
Vajjihārā²² ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharañ
20. Nalakārā²³ pesakārā ca cammakārā ca tacchakā
kammārā kumbhakārā ca āgacchanti mamaṇ gharañ
21. Manukārā lohakārā sonnakārā²⁴ ca dussikā²⁵
tipukārā ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharañ
22. Usukārā cāpakārā²⁶ ca²⁷ pesakārā ca gandhikā
rajakārā²⁸ tunnavāyā²⁹ ca āgacchanti mamaṇ gharañ.
23. Telikā katthahārā ca udahārā³⁰ ca pessikā³¹
sūpikā³² rūdasakkā³³ ca āgacchanti mamaṇ gharañ

¹ S² Munakā

² G. kotthakāsānuvindakā, S¹ °hānuvindukā, S² Kutthagānuvitthakā.

³ S² cīnarattā; G vinadattā; S¹ ārā ca vinarattā

⁴ S¹ Ālakā annakā mallakā; G ala anta pallavakā

⁵ G S¹ vapparā.

⁶ G naggā mānussā, S¹ mappa manussa, S² Naggā-Rarusā.

⁷ G gehikā jetaputtā; S¹ rohitā jetaputtā

⁸ S¹ talikā; S² kal-, G Talikā

⁹ S¹ Isindho mattalā; S² *text impossible*

¹⁰ S¹ celāvakā

¹¹ S¹ Āramhā

¹² G Ogulā meyamā; S¹ Ogilameyamā, S² Okalā Meghalā

¹³ G mandakā, S¹ mandhakā ¹⁴ S¹ rohāna ¹⁵ G citakā, S¹ vitakā.

¹⁶ G S¹ suraddhā ¹⁷ G acchadattā, S¹ acchāratthā.

¹⁸ G pupphadakkā; S¹ pupphakā. ¹⁹ S² ratij kumārā.

²⁰ G va. ²¹ S² Malasurā°, G S¹ °Vannabhūmikā.

²² G vajjubhārā, S¹ °tārā ²³ G nalākārā

²⁴ S² sovannakārā. ²⁵ G duyikā

²⁶ G. tapakārā, S² bhamakārā ²⁷ G. S¹ omī.

²⁸ S¹ dhajjakārā ²⁹ G. S¹ tunnavāyā, S² kunta°.

³⁰ S² uddahārā ³¹ S¹ gavesikā

³² G pusikā; S¹ susikā. ³³ G. duparakkhā, S¹ duparapakkhā.

24. Dovārikā anikatthā sandhikā¹ pupphachaddhakā
hatthāruhā hatthipālā āgacchanti mamaṇṇ gharāṇ
25. Arindamā-nāma rañño² pamattassa adās' ahaṇ³
Sattavaṇṇena⁴ ratanena ūnattaṇ⁵ pūrayām' ahaṇ.
26. Ye mayā kittitā sabbe nānāvanna-baliṇjanā
tesāhaṇ cittam aññāya tappayaṇ ratanen' ahaṇ
27. Vaggūsu bhāsamānāsu vajjamānāsu bherisu
sankhesu dhamayantesu⁶ sake gehe ramām' ahaṇ
28. Bhagavā tamhi samaye Padumuttaranāyako
sahasatasahashehi⁷ parikkhīnāsavehi so
29. Bhikkhuhi sahito vithiṇ⁸ patipajjatta⁹ cakkhumā
obhāsento disā sabbā dīparukkho¹⁰ va jotati
30. Vajjanti bheriyo sabbā gacchante lokanāyake¹¹
pabbhā niddhāvate¹² tassa satarāṇsiva-m-uggato.
31. Kavāt' antarīkāyam pi¹³ pavitthe na ca rasminā¹⁴
antoghāresu vipulo āloko āsi tāvade
32. Pabbhaṇ disvāna Buddhassa pārisajje avoc'¹⁵ ahaṇ
nissaraṇsayaṇ Buddhasettho maṇṇ vithim upāgato
33. Khippam oruyha pāsādā agamiṇ¹⁶ antarāpanaṇ
sambuddham abhivādetto¹⁷ imaṇ vacanam abravī¹⁸.
34. Anukampatu me Buddho jalajuttamanāyako¹⁹
vasīsatasahashehi adhivāsesi so muni
35. Nīmantayitvā sambuddham atinesī²⁰ sakaṇ gharāṇ
tattha annena pānena santappesiṇ²¹ mahāmuniṇ
36. Bhuttāvīkālam aññāya Buddhasetthassa tādino
saṅgikena²² turīyena Buddhaṇ setthaṇ²³ upaṭṭh' ahaṇ.
37. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ patiggaho
antoghāre nisiditvā imā gāthā abhāsatha

¹ G S¹ siddhikā² S² Ānanda mahārañño³ S² sadā ahaṇ⁴ G sattapaṇṇena⁵ G unatta, S¹ ūnatthaṇ⁶ S¹ damayantesu, G dhamma°, S² paṭa°⁷ S² sahā°, S¹ vasi°.⁸ G. vithiṇ⁹ S¹ patipajjatta¹⁰ G dībarukkho¹¹ S¹ gacchanto lokanāyako¹² G niddhavati, S¹ nibbāvati¹³ S¹ gāvatantarīkāyāpi, G. °antarīkāyāmi¹⁴ G ca rasminā¹⁵ S¹ ahoṣ'¹⁶ G agami; S¹ agamī, S² angamuṇ¹⁷ G abhivādetvā¹⁸ S¹ abravī¹⁹ G S¹ abhinesī.²¹ G S¹ santappesi.²² G paṭi°, cf p 391, g 7²³ G buddhasetthaṇ.

- 38 Yo maṇṇaṃ turīyeh' upatthāsi¹ annapānaṃ c' adāsi me
tam ahaṇṇaṃ kittayissāmi sunoṭṭha mama bhasato
39 Pahūtabhakkho hutvāna saḥirañño sabhojano²
catuddipe ekarajjaṇṇaṃ kārāyissat' ayaṇṇaṃ nara.
40. Pañcasīle samādāya dasakammapathe³ tato
samādāya pavattanto⁴ paṇisaṇṇaṃ sikkhapessatī⁵
41. Turīyasatasahassāmi nariyo⁶ samalankatā
vaṇṇayissanti 'maṇṇaṃ niccam upatthānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
42. Tīṇsakappasahassāmi deva-loke ramissatī
catusatthikkhattuṇṇaṃ devindaṃ devarajjaṇṇaṃ karissatī
43 Catusatattikkhattuṇṇaṃ ca cakkavattī bhavissatī
padesarajjaṇṇaṃ vipulaṇṇaṃ gānaṇṇato asāṇṇhayaṇṇaṃ⁷
44 Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissatī
45 Upapajjati yaṇṇaṃ yoninṇaṃ devattam aṭṭha māṇasaṇṇaṃ
anūnabhogo hutvāna māṇassattaṇṇaṃ gamissatī
46 Ajjhāyako bhavitvāna tinnavedāna pāragū
uttamatthaṇṇaṃ gavesanto carissatī mahiṇṇaṃ imaṇṇaṃ⁸
47. So ca pacchā pabbajitvā⁹ sukkhamūlena codito
Gotamassa bhagavato sāsane 'bhiraṇṇissatī.¹⁰
48. Ārādhayitvā sambuddhaṇṇaṃ Gotamaṇṇaṃ Sakyapungavaṇṇaṃ
kilesā jhāpayitvāna arahā'yaṇṇaṃ bhavissatī
49. Pavane vyaggharājā va mīgarājā va kesarī
abhito viharāṇṇaṃ 'ajja Sakyaputtassa sāsane
50 Devaloka māṇusse vā dāḍḍe duggatimhi vā
nibbattiṇṇaṃ me na paṇṇāmi upatthānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ
51 Vivekaṇṇaṃ anuyutto¹¹ 'mhi upasanto nīrūpadhī
nāgo va bandhanaṇṇaṃ chetvā viharāmi anāsavo
52 Kilesā . pe pe . pe .
53 Sāgataṇṇaṃ pe . pe . . . pe
54. Patīsambhūda . pe . pe . . .

Itthaṇṇaṃ sudam āyasmā Jatukanniko¹² therō 1 g a-tī.

Jatukannikattherassa¹³ apadāṇaṇṇaṃ samattaṇṇaṃ

¹ S¹ turīyehi 'patthāsi ² S² sabhājano, G ca^o ³ S¹ kappasate

⁴ S² ohamaya saṇṇavattanto.

⁵ G. S¹ paṇisikkhāpayissatī.

⁶ S² bhariyo

⁷ G. S¹ gānaṇṇātho asāṇṇhayaṇṇaṃ

⁸ G mahi imaṇṇaṃ; S² mahi imaṇṇaṃ

⁹ G so pacchā pabbajitvāna

¹⁰ S² bhiraṇṇessatī.

¹¹ S¹ anuppatto, G anupatto. ¹² S¹ Catukanniko. ¹³ S¹ Catu^o.

- 14 Acchodakā sītajalā supatitthā manoramā
acchā phalīkasamānā¹ sobhenti mama assamaṇ
- 15 Padumā pupphare tattha pundarikā ca uppalā
mandālakehi sañchannā sobhenti mama assamaṇ
- 16 Pāthinā pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
vicarantā 'va te² tattha sobhenti mama assamaṇ.
- 17 Kumbhilā suṇsumārā ca kacchapā ca gahā³ bahū
ogūhā⁴ ajagarā 'va sobhenti mama assamaṇ
- 18 Pārevatā ravihaṇṣā cakkavākā nadicarā
dindibhā⁵ sālikā c' ettha sobhenti mama assamaṇ
- 19 Nayitā⁶ ambagandhī ca ketakā tattha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ
- 20 Sihā vyagghā ca dīpī ca acchakokataracchayo
anusañcarantā pavane sobhenti mama assamaṇ
21. Te jatābhārabbharitā⁷ ajinuttaravāsino
anusañcarantā pavane sobhenti mama assamaṇ
- 22 Ajnāni dharā ete nīpakā santavuttino⁸
appāhārā ca te sabbe sobhenti mama assamaṇ
- 23 Khāribhāriṇ gahetvāna ajjhogayha vanan⁹ tadā
mūlaphalāni bhuñjantā vasante¹⁰ assame tadā
- 24 Na te dārum āharanti udakaṇ vā pādadhovanaṇ
sabbesam ānubhāvena sayam evāhariyyati¹¹
- 25 Cullāsītisahassāni isayo tattha samāgatā
sabbe ca¹² jhāyino ete uttamatthaṇ gavesakā¹³
- 26 Tapassino brahmacārī coditā¹⁴ appanāvate
ambarāvacarā sabbe vasante assame tadā
- 27 Pañcāhaṇ sannipatanti ekaggā santavuttino¹⁵
aññoññaṃ abhivādetvā¹⁶ pakkamanti disāmukhā
- 28 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
tam andhakāraṇ vidhamaṇ uppajji tāvade jīno

¹ S¹ acchā phalīkā esamānā, S² accho phalīkasamānā

² G ca te, S¹ va ne

³ G varāhā, S¹ varahā

⁴ G ogūhā, S² ogāhā

⁵ G dindibhā, S¹ dundhibhā

⁶ S² nahitā

⁷ G Jatābhārena bhāritā

⁸ S¹ S² santi°

⁹ G padaṇ

¹⁰ G vasantā, S¹ vasanta

¹¹ G S¹ °harissati.

¹² G omits

¹³ G S¹ uttamattthagavesakā

¹⁴ G S¹ coditā, S² codento

¹⁵ S¹ santivuttino

¹⁶ S¹ abhivāditvā

- 29 Mama assamasāmantā yakkho āsi mahiddhiko
so me pasaṅsi¹ sambuddhaṃ jalaṃ juttamanāyakaṃ²
- 30 'Esa Buddhō samuppanno Padumuttaro mahāmuni
khippaṃ gantvāna sambuddhaṃ payirupāsassu³ tam muni.⁴
- 31 Yakkhassa vacanaṃ sutvā vip̐pasannena cetasā
assamaṃ saṅsāmetvāna⁵ nikkhamiṃ⁶ pavanā tadā
- 32 Cele va⁷ dayhamānamhi nikkhamitvāna assamā
ekarattiṃ nivāsetvā⁸ upagacchiṃ⁹ vināyakaṃ
- 33 Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ patiggaho
catusaccaṃ pakāsento deseti amataṃ padaṃ
- 34 Suphullapadumaṃ¹⁰ gayha upagantvā mahesino
pasannacitto sumano Buddhassa abhiropayin
- 35 Pūjayitvāna sambuddhaṃ jalaṃ juttamanāyakaṃ¹¹
ekaṃsaṃ aṃaṃ katvā santhaviṃ¹² lokaṇāyakaṃ
- 36 Yena ñānena sambuddho vasatīha anāsavo
taṃ ñānaṃ kittayissāmi, sunoṭha mama bhasato
- 37 Saṅsārasotaṃ chinditvā tāresi sabbapāninaṃ
tava dhammaṃ sunitvāna tanhāsotaṃ taranti te
- 38 Tuvaṃ satthā ca ketu¹³ cca dhajo yūpo ca pāninaṃ
parāyano patitthā ca dīpo ca dipaduttama
- 39 Yāvataṃ gaṇino lokaṃ satthavāhā¹⁴ pavuccare
tuvaṃ aggo 'si sappañño tava antogadhā va te¹⁵
- 40 Tava ñānena sappañño tāresi janataṃ bahuṃ
tava dassanam āgamaṃ dukkhassa' antaṃ karissare
- 41 Ye kec' ime gandhajātā lokaṃ vāyanti cakkhumā
tava gandhasamo n' atthi puññakkhette mahāmune¹⁶
- 42 Tiraṇṇayoniṃ¹⁷ nrayaṃ parimocesi cakkhumā¹⁸
asankhataṃ padaṃ santaṃ desesi tvaṃ mahāmune
- 43 Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ patiggaho
bhikkhusanghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha

¹ G. S¹ pasatthāṃ, S² saṅsina

² G. °nāmakāṃ.

³ G. payirupāsaya

⁴ G. S. mārisa

⁵ G. saṅsāmitvāna, S¹ sasayitvāna

⁶ S¹ nikkhami, G. nikkhami

⁷ S² vela va.

⁸ G. vicāretvā

⁹ S² upagañchiṃ

¹⁰ G. suphullaṃ

¹¹ G. °nāmakāṃ

¹² S² santaviṃ, S¹ sandhatī; G. santhavi

¹³ S² ketuṃ

¹⁴ S¹ satthāvāha; G. sattavāhā

¹⁵ S¹ antogatā°.

¹⁶ G. mahāmuni

¹⁷ G. S¹ tiraṇṇāna°

¹⁸ G. S¹ cakkhuma.

- 44 Yo me ñānam apūjesi pasanno sehi pāṇihī¹
tam ahaṇ kīṭṭayissāmi, sunotha mama bhāsato
45 Tīṇṣakappasahassāmi devaloke raṁissatī
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissatī
46 Suladdhalābhaṇ² laddho 'mhi tosayitvāna subbatāṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo
47 Kilesā pe pe . . .
48 Sāgataṇ pe pe .
49 Patīsambhīdā pe pe . .
Itthaṇ sudam āyasmā Udeno thero i. g a-tī
Udenattherassa apadānaṇ samattaṇ

Udānaṇ

Metteyyo Punnako thero Mettagū Dhovako³ pi ca
Upasīvo ca Nando ca Hemako sattamo⁴ tahiṇ
Todeyyo Jatukanni⁵ ca Udeno ca mahāyaso
tīni gāthā satān' ettha asīti tīni c' uttarīṇ
Metteyyavaggo ekacattārīso⁶

XLII

[408 *Bhaddālā*]

- 1 Sumedho nāma sambuddho aggo kāruniko muni
vivekakāmo lokaggo Himavantam upāgami
- 2 Ajjhogahetvā Himavaṇ⁷ Sumedho lokanāyako
pallankam ābhujitvāna nisīdi purisuttamo.
- 3 Samādhīṇ so samāpanno Sumedho lokanāyako
sattarattindīvaṇ⁸ Buddho nisīdi purisuttamo
- 4 Khārīkājaṇ⁹ gahetvāna vanamajjh' ogahim ahaṇ
tatth' addasāsiṇ sambuddham oghatinṇam anāsavaṇ.
- 5 Sammajjanaṇ gahetvāna sammajjitvāna¹⁰ assamaṇ
catudandē thapetvāna¹¹ akāsīṇ maṇḍapaṇ tadā.

¹ G pāṇihī

² S² suladdhālābhā, S¹ suladdhaṇ lābhaṇ

³ G. Dhōtako

⁴ S² sattako, S¹ satthamo

⁵ S² Catukanaṇī.

⁶ G °cattālisamo.

⁷ G S¹ Himavantaṇ.

⁸ S² °dive

⁹ S¹ khārīkhāraṇ, G khārībhāraṇ.

¹⁰ G sammajjitvā nam

¹¹ G. thambhitvāna

- 6 Sālapuppham āharitvā mandapaṇ chādayim ahaṇ
pasannacitto sumano abhivandiṇ¹ Tathāgataṇ
- 7 Yaṇ vadanti Sumedho ti bhūripaṇṇaṇ sumedhasaṇ
bhikkhusanghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha
- 8 Buddhassa gīraṇ aññāya sabbe devā samāgamuṇ
asaṇsayāṇ Buddhasettho dhammaṇ deseti cakkhumā
- 9 Sumedho nāma sambuddho āhutiṇaṇ patiggaho
devasanghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha
- 10 Yo me sattāham mandapaṇ dhārayi sālachāditaṇ
tam ahaṇ kittayissāmi, sunotha mama bhāsato
- 11 Devabhūto manusso vā hemavanno bhavissati
pahūtabhogo hutvāna kāmabhogī bhavissati
- 12 Satthiṇ nāgasahassāni² sabbālanakārabhūsitā
suvannakacchā mātangā hemakappanivāsasā³
- 13 Ārūlhā gāmaṇiyehi tomarankusapāṇi⁴
sāyapāto⁵ upatthānam āgamissanti⁶ imaṇ naraṇ
tehi nāgehi parivuto ramissati ayaṇ naro
- 14 Satthiassasahassāni sabbālanakārabhūsitā
ājāṇiyā va⁶ jāṭiyā sindhava sīghavāhino⁷
- 15 Ārūlhā gāmaṇiyehi illiyā⁸ cāpadhārīhi⁹
parivāressanti¹⁰ maṇ niccaṇ Buddhapūjāy¹¹ idaṇ phalaṇ
- 16 Satthirathasahassāni sabbālanakārabhūsitā
dipā¹² atho pi veyyagghā sannaddhā ussitaddhaṇ
- 17 Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi vammīhi
parivāressanti¹³ maṇ niccaṇ Buddhapūjāy¹⁴ idaṇ phalaṇ
- 18 Satthigāmasahassāni paripunnāni sabbaso
pahūtabhanadhañṇāni¹⁵ susamiddhāni sabbaso
sadā pātubhavissanti Buddhapūjāy¹⁶ idaṇ phalaṇ
- 19 Hatthi assā rathā patti¹⁷ senā ca caturangini
parivāressanti¹⁸ maṇ niccaṇ Buddhapūjāy¹⁹ idaṇ phalaṇ.
- 20 Atthārasaṇ kappasataṇ²⁰ deva-loke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissati

¹ G S¹ abhivandi² G satthi^o³ S¹ hemakappaṇ nivāsaya, S² °navāsaya⁴ G °pānībhī⁵ G S¹ sāyaṇpāto, S² sāyapāte⁶ G S¹ ca⁷ G °vāhanā⁸ G iddhīyā, S¹ indiyā⁹ G °dhārīhi, S² vāpa^o¹⁰ G S¹ bahuta^o¹¹ G hatthiassarathapatti.¹² G atthārase kappasate.

- 21 Satānaṃ tīnukkhattuñ ca devarajjaṃ karissatī
padesarajjaṃ vipulaṃ gānaṇāto¹ asankhiyaṃ
22 Tīṇsakappasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissatī
23 Tassa dhammesū dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsavo parīññāya viharissatī' anāsavo
24 Tīṇsakappasahassamhi addasaṃ lokanāyakaṃ
ettāntaram upādāya gavesiṃ² amataṃ padaṃ
25 Lābhā mayhaṃ suladdham me yam ahaṃ ñasi³ sāsaṇaṃ
tisso vijjā anuppattā kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ
26 Namo te purisājañña namo te purisuttama¹
tava ñānaṃ pakittetvā patto 'mhi acaṇaṃ padaṃ
27 Yaṃ yaṃ yonūpapajjāmi devattaṃ atha mānusaṃ
sabbattha sukhito homi phalaṃ me ñānakittane⁴
28 Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ carimo vattate bhavo
nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo
29 Kilesā pe . pe pe .
30 Sāgataṃ . pe . . . pe .
31. Patīsambhīdā . . . pe pe
Itthaṃ sudam āyasmā Bhaddāhi therō 1 g a-ti
Bhaddāhittherassa apadānaṃ samattaṃ

[409 *Ekachattiya*]

- 1 Candabhāgā nadītīre⁵ assamo sukato mama
susuddhapulnākinno pannasālāsūmāpitā
2 Uttānakulā nadikā supatitthā manoramā
macchakacchapasampannā suṇsumāraṇisevitā
3 Acchā mayūraṃ dīpī ca karavīkā ca sālīkā
kūjanti⁶ sabbadā ete sobhayantā mama assamaṃ.
4. Kokilā mañjubhānī⁷ ca haṇṣā ca madhurassarā
abhikūjanti⁸ te tattha sobhayantā mama assamaṃ.
5. Sihā vyagghā varāhā ca vakākoka-taracchayo
gṛiduggaṃ pi⁹ nādentī sobhayantā mama assamaṃ

¹ G S¹ gānaṇātho.² G S¹ gavesi³ G. ñāpi, S¹ ñasi⁴ G °kittine.⁵ G Candabhāga°⁶ S² kūjanti.⁷ G mañjaññāni.⁸ S¹ abhikujanti⁹ G S¹ gṛiduggamhi.

- 6 Enī migā ca sarabhā bherandā¹ sūkarā² bahū
gīriduggaṇ pi³ nādentī sobhayantā mama assamaṇ.
- 7 Uddālakā campakā ca pātali sindhuvāritā⁴
atimuttā asokā ca pupphanti mama assame
8. Ankolā yūthikā⁵ ceva sattali bimbijāhikā⁶
kannikā kannikārā ca pupphanti mama assame
- 9 Nāgā sālā ca salalā pundarik' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam' assamaṇ
- 10 Ajjunā asanā c' ettha mahānāmā ca pupphitā
sālā ca kangupupphā⁷ ca sobhayanti mam' assamaṇ
- 11 Ambā jambū ca tilakā nīpā⁸ ca sālā-kalyānī
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mama assamaṇ
- 12 Asokā ca kapitthā⁹ ca bhaginimāl' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ
- 13 Kadambā kadali c' eva ısumuggā ca ropitā
dhuvaṇ phalaṇi dhārenti sobhayanti mam assamaṇ
- 14 Haritakā āmalakā ambā jambū vibhītākā¹⁰
kolā bhallātākā bellā phalino mama assame
- 15 Avidūre pokkharanī supatitthā manoramā
mandālakehi¹¹ sañchannā padumupphalakehi ca
- 16 Gabbhaṇ gānhanti padumā aññe pupphanti kesarī
opattakannikā¹² c' eva pupphanti mama assame
- 17 Pāthīnā¹³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
acchodakamhi vicaraṇ sobhayanti mam assamaṇ
- 18 Nayitā¹⁴ ambagandhī ca anukūlā ca¹⁵ ketakā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
- 19 Madhu bhīsamhā¹⁶ savatī¹⁷ khīrasappi¹⁸ mulālībhi¹⁹
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
- 20 Puḷṇā sobhanā tattha ākinnā jalasevitā
ovattā²⁰ pupphitā santi sobhayanti mam assamaṇ

¹ G gārandā, S¹ gādandā

² G S¹ sukatā, S² sukkakā

³ G S¹ °duggamhi.

⁴ G S¹ sindha°

⁵ G yudikā; S¹ yumbikā; S² yudhikā

⁶ G sattali°, S¹ pattali°

⁷ G caṅku°

⁸ G nimbā

⁹ G. S¹ kapitthā

¹⁰ G. S¹ vibhedakā

¹¹ S² maddālakehi

¹² S² opattakannikā

¹³ G pādhnā; S¹ pācinā.

¹⁴ G nāritā; cf p 363, g 19

¹⁵ G anukule va, S¹ S² °kūle ca

¹⁶ S² °bhisehi

¹⁷ G savatī

¹⁸ S² kharasappi

¹⁹ G. mulālībhi

²⁰ G. S¹ opupphā.

- 21 Te jatābhārabharitā ajinuttaravāsino
vākaeñadharā sabbe sohhayanū nīma assamañ
22 Yuganattañ pekkhamānā¹ nupakā santavutūmo
kānagedhe² anapekkhā vasañti nīma assame
23 Paññihakacchanakhalomā paññadantū³ rajassirā
rajojalladharā sabbe vasañti nīma assame
24 Abhiññāpāramipattā antalikkhacārā⁴ va⁵ te
uggacchanā nabhañ ete sohhayanū nīma assamañ
25 'Tehi' sissehi paññavuto vasāmi pavane tadā
rattindivañ na jñānu sadā jhānasamappito
26 Bhagavā ca tamhi samaye Atthadassī mahāmuni
tam andhakārañ nā-sento uppajju lokanāyako
27 Atha aññataro sisso āgacche⁶ mama santike
mūte ajjhetukāmo so chalaññañ nāma lakkhanañ
28 Būddho loka samuppanno Atthadassī mahāmuni
catusaccañ pakāsenīo deseti amatañ padañ
29 Puññahattho paññadito dhammantaragatāsāyo
assamā abhinikkhamma imañ vacanama abhaviñ
30 Buddho loka samuppanno dvaituṣṣavatalakkhano -
etha sabbe gāyussāma sammāsambuddha-antikañ⁷
31 Ovādappatikārā te saddhamme pāramingatā
sādhū⁸ 'ti sañpaticehiṇsu uttamaithaṇṇ gavesakā⁹
32 Jatābhārabharitā te ajinuttaravāsino
uttamaithaṇṇ gavesantā nikkhamuñ pavana tadā
33 Bhagavā tamhi samaye Atthadassī mahāyaso
catusaccañ pakāsenīo deseti amatañ padañ
34 Setacchattañ gahetvānā¹⁰ Buddhasetthassa dhārayuñ
ekāhañ dhārayitvāna buddhasettham avandī hañ
35 Atthadassī tu bhagavā lokajettho narāsabho
bhikkhusanghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha
36 Yo me chattañ adhāresi paṇaṇno sehi paññi¹¹
tam ahañ kittayissāmi sunoṭha mama bhāsato
37 Imassa jāyamānassa devatte aha mānuse
dhārissati sadā chattañ cūattadānass' idaṇṇ phalañ

¹ G apekkanā² S¹ vaukadantā³ G °santike⁴ S² paggaheṭvā⁵ G S¹ kāmabhoge⁶ G ca⁷ S² āgaññe⁸ G uttamathagavesakā⁹ G paññi.

- 38 Sattasattatikappāmi devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissati
- 39 Sattasattatikkhattuṇ ca devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ ganānāto asankhiyaṇ
- 40 Atthārāse kappasate Gotamo Sakyapungavo
tam andhakāraṇ nāsento uppajjissati cakkhumā
- 41 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissati' anāsavo
- 42 Yato ahaṇ kammakaṇ taṇ¹ chattaṇ buddhassa dhārayiṇ
etthantare na jānāmi setacchattaṇ adhāritaṇ
- 43 Imaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
chattadhāraṇam aṇṇā pi vattate niccakāhikaṇ
- 44 Aho me sukataṇ kammaṇ Atthadassissa tādino
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāmi punabbhavo
- 45 Kilesā . pe . . pe
- 46 Sāgataṇ . pe . . pe . . . pe . . .
- 47 Patisambhida pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo therō 1 g a-ti
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[410 *Tinasūlakachādaniya*]

- 1 Jātijaṇ ca maraṇaṇ paccavekkhiṇ² ahaṇ tadā
ekato abhinikkhamma pabbajum anagāriyaṇ
- 2 Caramānānupubbena Gangātīram upāgamiṇ
tatth' addasāsiṇ pathaviṇ Gangātīre supunnataṇ³
- 3 Assamaṇ tattha māpetvā vasāmi assame ahaṇ
sukato caṅkamo mayhaṇ nānādiṇ jagānāyuto⁴
- 4 Mam upenti ca vissatthā kūjanti⁵ ca manoharaṇ
ramamāno⁶ saha tehi vasāmi assame ahaṇ.
- 5 Mama assamasāmantā mīgarājā catukkamo
āsayā abhinikkhamma gajji⁷ so medini⁷ viya.

¹ G kammamanaṇ, S² kammamataṇ

² G S¹ paccavekkhi

³ S¹ S² samunnataṇ

⁴ G °ayato

⁵ S¹ kuñjanti, S² kajanti

⁶ G dhumamāno

⁷ G. medani, S¹ medanī.

- 6 Nadite mīgarāje va¹ hāso me udapajjatha²
mīgarājaṇ gavesanto addasaṇ lokanāyakaṇ
7. Disvān' ahaṇ devadevaṇ³ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
hattho hatthena cittaṇa pūjayaṇ nāgakesaraṇ.
- 8 Uggacchantaṇ va suriyaṇ sālarājaṇ pa pupphitaṇ
osadhiṇ va virocantaṇ santhaviṇ lokanāyakaṇ:
- 9 'Tava ñānena sabbaññū jotesi' maṇ sadevakaṇ
tvajaṇ⁴ hi ārādhayaṇtvāna jātiyā parimuccare⁵
10. Adassanena sabbaññū Buddhānaṇ sabbadassinaṇ
patantaṇvāvicinrayaṇ rāgadosehi ophutā⁶
11. Tava dassanam āgamma sabbaññū lokanāyaka⁷
pamuccanti bhavā sabbe phusanti amataṇ padaṇ.
- 12 Yadā Buddhā cakkhumantā⁸ uppajjanti pabhankarā
kilese jhāpayitvāna ālokaṇ dassayaṇti te '
13. Kittayaṇtvāna sambuddhaṇ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
hattho hatthena cittaṇa tinasūlam⁹ apūjayaṇ.
- 14 Mama sankappam aññāya Tisso lokaggaṇāyako
Sakāsane nisīditvā imā gāthā abhāsatha
15. Yo maṇ pupphehi chādesi pasanno sehi pāmhī
tam ahaṇ kittayaṇsāmi sunoṭha mama bhāsato:
- 16 Pañcavīsatikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati
17. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaganāto asankhayaṇ¹⁰
tassa kammaṇ nissando pupphāna pūjanāya¹¹ so
- 18 Sisaṇ nhāto c' ayaṇ poso puppham ākankhate c' ayaṇ¹²
puññakammaṇa saṇyutto¹³ purato pātubhavissati.
- 19 Yaṇ yaṇ icchati kāmehi taṇ taṇ pātubhavissati
sankappaṇ paṇipūritvā nibbāyissat' anāsavo
- 20 Kilesā jhāpayitvāna sampajāno patissato¹⁴
ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpunṇaṇ

1 S¹ ca

2 G upapajjatha.

3 G disvāna devadevaṇ ca

4 G S¹ tava.5 S¹ parimuccati; G paṇipucchati6 G obudā; S¹ ovutā, S² opunā7 S¹ S² lokanāyakaṇ, G °nāyake8 G S¹ cakkhumanto.9 G. tinaphulī, S¹ S² tinasulū.10 G. S¹ gaganātho asankhayaṇ.11 G. S¹ pupphānaṇ°12 G. S¹ ākadurocayaṇ13 S² saṇyuttaṇ.

14 G patissato

21. Cankamanto nīpajjanto¹ nisinno uda vā thito
Buddhaseṭṭhaṇ saritvāna viharāmi ahaṇ tadā
22. Cīvare *pīṇapāte ca paccaye* sayanāsane
tattha me unatā² n' atthi buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
23 So dāni patto amataṇ santaṇ padam anuttaraṇ
sabbāsava parīññāya viharāmi anāsavo
24 Dvenavute ito kappe yaṇ buddham abhīpūjayaṇ
duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
25 Kilesā . . pe . . pe .
26. Sāgataṇ . pe . . pe .
27 Paṭisambhīdā . . . pe . . . pe .
Itthaṇ sudam āyasmā Tinasūlakachādāniyo th 1 g a-ti
Tinasūlakachādāniyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[411 *Madhumāṇsadāyaka*]

1. Nagare Bandhumatiyā sūkaṇko ahoṣ' ahaṇ
ukkotaṇ randhayitvā madhusappimhi³ ākiriṇ.⁴
2 Sannipātam ahaṇ gantvā ekaṇ pattaṇ gaheṣ' ahaṇ⁵
pūrayitvāna taṇ pattaṇ bhikkhusanghassa dās' ahaṇ.
3 Yo 'ttha therataro bhikkhu⁶ niyyātesı mamaṇ tadā
imnā pattapūrena labhassu vipulaṇ sukhaṇ
4 Dve sampattiyo bhutvā sukkamūlena codito
pacchime vattamānamhi kilese jhāpayissati
5 Tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ
tattha bhutvā ca pitvā⁸ ca labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
6. Mandape rukkhamaṇ vā pubbakammam anussariṇ
annapānābhivasso me abhivassati tāvade
7 Idaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi annapānam me vassate sabbakālīkaṇ
8 Ten' eva māṇsadānena⁹ sandhāvitvā bhava ahaṇ
sabbāsava parīññāya viharāmi anāsavo

¹ S¹ nīpajjanto.² G unnatā³ S¹ madhumāṇsamhi, G madurasamhi⁴ G S¹ okiri.⁵ G S¹ adās' ahaṇ⁶ S² yo tattha te bhikkhu.⁷ S² agañch'⁸ G vasitvā; S² caritvā.⁹ G madhudānena.

- 9 Ekanavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi madhudānass' idaṇ phalaṇ
10 Kilesā . . pe . . pe . .
11 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . .
12 Patīsambhīdā . . . pe . . pe . .
Itthaṇ sudam āyasmā Madhumaṇṣadāyako th 1. g a-ti.
Madhumaṇṣadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[412. *Nāgapallavaka*.]

- 1 Nagare Bandhumātiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
mama assamasāmantā nīdī lokanāyako.
2 Nāgapallavam ādāya Buddhassa abhiropayī
pasannacitto sumano sugatam abhivādayī¹
3 Ekanavute ito kappe yaṇ pallavam apūjayī
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
4 Kilesā . . pe . . pe
5 Sāgataṇ . . pe . . pe .
6 Patīsambhīdā . . . pe . . . pe . .
Itthaṇ sudam āyasmā Nāgapallavako thero 1 g a-ti.
Nāgapallavattherassa apadānaṇ samattaṇ

[413 *Ekadīpiya*]

- 1 Parimibbutamhi sugate Siddhatthe lokanāyak :
sadevamanusā² sabbe pūjenti dipaduttamaṇ
2 Āropite ca citake Siddhatthe lokanāyake
yathāsakena thāmena citaṇ³ pūjenti satthuno.
3 Avidūre citakassa dipam ujjālayim ahaṇ⁴
yāva udeti suriyo dipam me tāva ujjalī⁵
4. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch⁶ ahaṇ.
5. Tattha me sukataṇ vyāmaṇ⁷ Ekadīpi tī nāyati
dipasatasahassāni vyamhe pajjalare⁸ mama.

¹ G abhivādayī² G sadevā mānussā.³ S² citakaṇ⁴ S¹ ujjālayī mamaṇ⁵ S¹ ujjalī.⁶ S² agañch'⁷ G brahmaṇ.⁸ G S¹ pajjalaye.

6. Udayanto va suriyo deho me rājate¹ sadā
sabb'ābhāhi² sarīrassa āloko hoti me sadā.
 7. Tirokuddaṇ tiroselaṇ samatiggayha pabbataṇ
samantā yojanasataṇ passāmi cakkhunā ahaṇ
 8. Sattasattatikkhattuñ ca devaloke ramuṇ ahaṇ
ekatiṇsakkhattuñ ca devarajjam akārayuṇ
 9. Aṭṭhaviṣatikkhattuñ³ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gananāto asankhiyaṇ.
 10. Devalokā cavitvāna nibbattiṇ mātukucchiyaṇ
mātukucchigatassāpi akkhi me na nimilati⁴
 11. Jātiyā⁵ catuvasso' haṇ pabbajiṇ⁶ anagāriyaṇ
addhamāse asampatte arahattam apāpuṇiṇ
 12. Dibbaṇ cakkhuṇ visodhesiṇ⁷ bhavā sabbe samūhata
sabbe kilesā sañchinnā⁸ ekadīpass' idaṇ phalaṇ
 13. Tirokuddhaṇ tiroselaṇ pabbatañ cāpi-kevalaṇ
samatikkamma passāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ
 14. Visamā me samā honti andhakāro na vijjati
nāhaṇ passāmi timiraṇ ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 15. Catunavute ito kappe yaṇ dīpam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 16. Kilesā . . pe . . . pe . . .
 17. Sāgataṇ . . pe . . . pe . . . pe
 18. Patisambhida . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Edakīpiyo th 1 g a-ti
Ekadīpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[414 *Ucchanganapupphaya*]

1. Nagare Bandhumatiyā ahoṣiṇ⁹ mālīko tadā
ucchangaṇ pūrayitvāna āgamam¹⁰ antarāpanaṇ¹¹
2. Bhagavā ca¹² tamhi samaye bhikkhusanghapurakkhato
mahatā ānubhāvena niyyāti¹³ lokanāyako

¹ G S¹ jotate. ² S² pabbābhi ³ G aṭṭhatṭiṇsati⁹.

⁴ G nimmiyati, S¹ namissati; S³ vinassati ⁵ G jātiyaṇ

⁶ G. S¹ pabbaji.

⁷ G S¹ dibbacakkhuṇ visodhesi

⁸ S¹ sacchannā.

⁹ G S¹ ahoṣi

¹⁰ G agamaṇ.

¹¹ S² antaropanaṇ

¹² G. omits.

¹³ S¹ niyyāti.

- 3 Disvāna lokapajjotaṃ Vipassīṇaṃ lokatāraṇaṃ
pupphaṃ paggayha ucchangā¹ Buddhassettham apūjayiṇ.
4. Ekanavute ito kappe yaṇ puppham abhiṇṇāyayī
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
5 Kilesā . . pe . . pe . . .
6 Sāgataṇ . . . pe . . pe . . .
7 Patisambhūḍā . . pe . . pe .
Itthaṇ sudam āyasmā Ucchangapupphīyo th i. g a-tī.
Ucchangapupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[415 *Yāgudāyaka*]

- 1 Atitthiṇ² me gahetvāna āgacchiṇ gāmakam tadā
sāmpunna-nadikaṇ disvā sanghārāmaṃ upāgamiṇ.
2. Āraññakā dhūtavādā jhāyino lukhacīvara
vivekābhiraṭṭā dhīrā sanghārāme vasaṇti te
3 Gati tesam upacchinā suvimuttāna tādinaṇ
pindāya te na gacchanti oruddhanadikā yaḍi.
4 Pasannacitto sumano vedajāto³ katañjali
taṇḍulam me gahetvāna yāgudānaṃ akās'⁴ ahaṇ
5 Pañcannaṇ yāguṇ datvāna pasanno sehi pānihi
sakakammābhiraḍḍho 'haṇ Tāvatiṇsam āgacch' ahaṇ
6. Manimayaṇi ca me vyamhaṇ⁵ nibbattaṇ Tīdase gaṇe⁶
nāriṇaṇehi saḥito modāmi vyamha-m-uttame⁷
7 Tettiṇsakkhattuṇ devinda devarajjam akārayiṇ⁸
tiṇsakkhattuṇ cakkavattī mahārajjam akārayiṇ⁸
8 Padesarajjaṇ vipulaṇ gānaṇāto asankhiyaṇ
devaloke manusse⁹ vā anubhotvā¹⁰ yasam ahaṇ
9 Pacchime bhava sampatte pabbajim¹¹ anagāriyaṇ
saha oropite kese sabbasampattivijjh'¹² ahaṇ¹³
10 Khayato vayato cāpi sammasanto kalebaraṇ
*pure si*kkhāpadādāne arahattaṃ apāpuniṇ

¹ G. S¹ uccaṇḍā. ² S¹ atitthi, G atitṭi, S² atthime ³ G devajāto

⁴ G adās'. ⁵ G brahmaṇ. ⁶ S² tīdasagane

⁷ G brahman° ⁸ G. akārayi ⁹ G mānusse

¹⁰ G S¹ anubhotvā ¹¹ G. pabbajī.

¹² S¹ sabbāṇ sampatti°; G sabbasampatti° ¹³ S¹ vijahaṇ; G vijahaṇ

- 11 Sudinnam me dānavaraṇ vāṇijaṇ suppayojitaṇ¹
ten' eva yāgudānena patto 'mhi acalaṇ padaṇ
 - 12 Sokaṇ pariddavaṇ vyādhiṇ² darathaṇ cittatāpanaṇ
nābhijānāmi uppannaṇ yāgudānass' idaṇ phalaṇ
 - 13 Yāguṇ sanghassa datvāna puññakkhette anuttare
pañcānisaṇse anubhom'³ aho yāgu-suyitthata.⁴
 - 14 Avyādhita rūpavatā khippaṇ dhammanisantitā
lābhita annapānassa āyu pañcamakaṇ mama.
 - 15 Yo koci vedaṇ janayaṇ saṅghe yāguṇ *dadey*ya so⁵
imāni pañcathānāni patiganheyya pandito
 - 16 Karaniyaṇ kataṇ sabbaṇ bhavā ugghātita mayā
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo
 - 17 So haṇ vicarissāmi gāmā gāmaṇ purā puraṇ
namassamāno sambuddhaṇ dhammassa ca sudhammataṇ.
 - 18 Tiṇsakappasahassāni yaṇ dānam adaḍḍaṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Yāgudāyako therō 1 g a-ti
Yāgudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[416 *Patthodanadāyaka*]

- 1 Vanacārī pure āsiṇ satataṇ vanakammiko
patthodanaṇ⁵ gahetvāna kammantam agamās' ahaṇ.
2. Tatth' addasāsiṇ⁶ sambuddhaṇ sayambhum aparājitaṇ
vanā pindāya nikkhantaṇ disvā cittaṇ pasādayaṇ
- 3 Parakammāyane yutto puññaṇ ca me na vijjati
ayaṇ patthodanam atthi bhojayaṇsām' ahaṇ munīṇ.
4. Patthodanaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ
mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā muni
- 5 Tena kammena sukatena cetanāpamdhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ.

¹ G pubbayojitaṇ

² G vyādhi

³ G. pañcānisaṇse anubhomi.

⁴ S¹ °yutthata.

⁵ S¹ G. pattodanaṇ.

⁶ G. °adassāsi; S² adassāsiṇ.

⁷ 2 agañch'.

- 6 Chattiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam¹ akārayiṇ
tettiṇṣakkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
 - 7 Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asankhiyaṇ
sukhito yasavā homi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 - 8 Bhavābhavā saṇsaranto labhāmi amitaṇ dhanāṇ
bhoge me ūnatā n' atthi patthodanass' idaṇ phalaṇ
 9. Nadisotapatibhāgā bhogā nibbattare mama
parimetuṇ na sakkomi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 - 10 Imaṇ khāda imaṇ bhuñja imamhi² sayane saya
tenāhaṇ sukhito homi patthodanass' idaṇ phalaṇ³
 - 11 Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 - 12 Kilesā pe . . pe . . .
 - 13 Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
 - 14 Patisambhidā . . pe . . pe . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Patthodanadāyako th 1 g. a-ti
Patthodanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[417 *Mañcadāyaka*]

1. Parinibbute kārūṇike Siddhatthe lokanāyake
vitthārīke⁴ pāvācane devamānusaṇṣakate⁵
- 2 Candālo ās' ahaṇ tattha āsandiṇīthakārako
tena kammaṇa jīvāmi tena posemi dārake
- 3 Āsandiṇ sukaṭaṇ katvā paṇaṇno sehi pāṇiṇi⁶
sayam eva upāgantvā⁷ bhikkhusaṇghassa adās' ahaṇ
- 4 Tena kammaṇa sukaṭena cetanāpanidhihi ca
jahitvā māṇusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ
- 5 Devalokaḡato santo modāmi Tidaṇsaṇgaṇe⁸
sayanāni mahagghāni nibbattanti yadicchakaṇ.
- 6 Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
asitikkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ

¹ S² devarājaṇ² G S¹ imasmuṇ³ G omits gāthā 10⁴ G S¹ vitthārīte⁵ G devamanusa^o; devamanussa^o.⁶ G pāṇiṇi⁷ G S¹ upagantvā.⁸ G S¹ tidaṇsaṇ gane.

- 7 Padesarajjaṇ vipulaṇ gananāto asankhiyaṇ
sukhito yasavā homi mañcadānass' idaṇ phalaṇ
8 Devalokā cavitvāna emi ce mānusaṇ bhavaṇ
mahārahā su-sayanā sayam eva bhavanti me
9 Ayaṇ pacchimaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
ajjāpi sayane kāle sayanam upatitthati.
10 Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . pe . . pe .
12 Sāgataṇ . . . pe . . pe . . pe . . .
13 Patisambhida . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Mañcadāyako thero i. g a-ti.
Mañcadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ :

Bhaddāhi Ekacchatto ca Tīṇasūlo ca Maṇsado
Nāgapallavi*ko Dīpi* Uccaṇṇi Yāgudāyako
Patthodani Mañcadado gāthāyo ganitā v-iha¹
dvesatāni ca gāthānaṇ gāthā c' ekā taduttarīti
Bhaddāhivaggo dvācattāriso ²

XLIII

[418. *Sakṇsammajjaka.*]

1. Vipassino bhagavato pāṭalibodhiṇ *uttamaṇ
disvā va taṇ pā*dapaggaṇ³ tattha cittaṇ pasādayiṇ.
- 2 Sammajjanaṇ gahetvāna bodhiṇ sammajji⁴, tāvade
sammajjītvāna taṇ bodhim avandiṇ pāṭaliṇ ahaṇ.
- 3 Tattha cittaṇ pasādetvā sire katvāna añjaliṇ
namassamāno taṇ bodhiṇ⁵ gacchiṇ⁶ *paṭikutim aham.
- 4 Cārima-maggena⁷* gacchāmi saranto bodhim uttamaṇ
ajagara⁸ maṇ pīlesi gho*ra*rūpo mahābalo.

¹ G S¹ °visā

² G bācattālisamo.

³ G padamaggaṇ

⁴ S¹ sammajji

⁵ S² sambodhiṇ.

⁶ S¹ gaccha; G. gacchi; S² gaṇṇiṇ.

⁷ S² cārimaggena

⁸ S² ajagāro.

5. Āsanne me¹ kataṇ kammaṇ phalena² tosayī mamaṇ
kalebaraṇ me gilaṭi devaloke ramām' ahaṇ.
6 Anāvilaṇ mama cittaṇ vi*suddhaṇ pandaraṇ sadā
sokasallaṇ* na jānāmi cittasantāpanaṇ mama
7 Kuṭṭhaṇ gando kilāso ca apamāro vitacchikā
daddu kandu ca me n' atthi phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
8. Soko ca paṇḍevo ca hadaye me na vijjati
asattam³ ujukaṇ cittaṇ phalaṇ sammajjanāy' idaṇ
9 *Sāṃādhisu na sajjā*mi visuddhaṇ hoti mānasaṇ
yaṇ yaṇ samādhim icchāmi so⁴ so sampajjate mama
' 10 Rajaniye na rajjāmi atho dosaniyesu ca
mohaniye na mūyāmi phalaṇ sammajjanāy' idaṇ
11 Ekanavute ito kappe yaṇ kammam ākaṇ tadā
duggaṭi nābhijānāmi phalaṇ *sammaj*janāy' idaṇ.
12 Kilesā . . pe . . pe . . . pe . .
13 Sāgataṇ pe . . pe . . . pe . .
14 Patisaṃbhidā pe . . . pe . . . pe . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sakiṇsammajjako⁵ thero 1. g a-ti.
Sakiṇsammajjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[419 *Ekadussadāyaka*]

- 1 Nagare Haṇsavatīyā āhosiṇ tinahārako
tinahārena jīvāmi tena posemi dārake
2 Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
tam andhakāraṇ nāsetvā uppajji lokanāyako
3 Sake ghare nisīditvā evaṇ cintesi tāvade
buddho loke samuppanno deyyadhammo na vijjati
4 Idaṇ me sātakaṇ⁶ ekaṇ n' atthi me koci dāyako
dukkho nīrayasamphasso⁷ ropayissāmi dakkhinaṇ
5 Evāhaṇ cintayitvāna sakaṇ cittaṇ⁸ pasādayiṇ
ekaṇ dussaṇ gahetvāna buddhasetthassa dās' ahaṇ.

¹ G. āpanne me; S² āsanne na² G. balena³ S² agantaṇ, G. asantaṇ; S¹ ahankaṇ⁴ S¹ yo⁵ S² Saki°⁶ S² ghātakaṇ⁷ G. S² sampasso, S¹ °sampayo⁸ S² saka°.

- 6 Ekaṇ dussaṇ¹ daditvāna ukkutthiṇ sampavattayin
'Yadi Buddho tuvaṇ vīra tārehi maṇ mahāmuni'
7. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ patiggaho
mama dānaṇ pakittento akā² me anumodanaṇ
8. 'Iminā ekadussena cetanāpanidhihi ca
kappasatasahassāni vinipātaṇ na gacchasi³
- 9 Chattiṇsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissasi⁴
tettiṇsakkhattuṇ⁵ rājā ca cakkavatti bhavissasi⁶
- 10 Padesarajjaṇ vipulaṇ gananāto asankhiyaṇ
devaloke manusse vā saṇsaranto tuvaṇ bhava
- 11 Rūpavā gunasampanno anupakkantadehavā⁷
akkhobhaṇ⁸ amitaṇ dussaṇ labhissasi yadicchakaṇ'
- 12 Idaṇ vatvāna sambuddho jalaṇuttamanāyako⁹
nabham abbhuggamī¹⁰ viro¹¹ haṇsarājā va ambare
13. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam aṭha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi ekadussass' idaṇ phalaṇ
- 14 *Pāduddhāre pāduddhāre dussaṇ nibbattate mama
hetthā dussamhi tittāmi uparicchedanaṇ¹² mama
- 15 Cakkavālam upādāya sakānanaṇ sapabbataṇ
icchamāno v' aham¹³ ajja dusseh' acchādayeyya taṇ¹⁴
- 16 Ten' eva ekadussena saṇsaranto bhavābhava
suvanṇavanno hutvāna saṇsarāmi bhavābhava
- 17 Vipākaṇ ekadussassa nājjhagaṇ katthaci kkhayaṇ
ayaṇ me pacchimā jāti vipaccati¹⁵ idhāpi me
- 18 Satasahassee ito kappe yaṇ dussam adadīṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadussass' idaṇ phalaṇ
- 19 Kilesā pe pe . pe .
20. Sāgataṇ . pe . . pe . . . pe
- 21 Patissambhida . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekadussadāyako th 1 g a-ti
Ekadussadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S² eka°² G aka³ S² gañchasi⁴ All MSS read karissati⁵ S² tettinga°⁶ All MSS read bhavissati.⁷ G °dehave; S¹ °resavā⁸ G aggobhaṇ; S¹ akkohaṇ; S² akkhamba⁹ G °nāma¹⁰ G °gami¹¹ G. dhīro¹² S¹ uparicchedanaṇ.¹³ S² o' ahaṇ.¹⁴ S² acchādayyekaṇ.¹⁵ G. vipajjati.

14. Padesarajjaṇ vipulaṇ gananāto asaṅkhiyaṇ
sabbattha sukhito hutvā saṅsāre saṅsarissasī¹
 15. Idaṇ vatvāna sambuddho jalaṇuttamanāyako²
nabham abbhuggamī³ viro haṅsarājā va ambare.
 16. Hatthiyānam assayānaṇ sarathaṇ sandamānikaṇ
labhāmi sabbam ev' etam ekāsanass' idaṇ phalaṇ
 17. Kānaṇaṇ pavasiṭvā pi yadā icchāmi āsanaṇ
mama saṅkappam aññāya pallaṅko upatitthati.
 18. Vārimajjhe gato⁴ santo yadā icchāmi āsanaṇ
mama saṅkappam aññāya pallaṅko upatitthati.
 19. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam atha mānusaṇ
pallaṅkā sataśassāni parivārenti maṇ sadā
 20. Duve bhava saṅsarāmi devatte atha mānuse
duve kule pajjāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
 21. ekāsaṇaṇ daditvāna puññaṅkhetṭe anuttare
dhammapallankam ādāya⁵ viharāmi anāsavo
 22. Sataśassasā ito kappe yaṇ dānam adadīṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi ekāsanass' idaṇ phalaṇ
 23. Kilesā . . pe . . pe .
 24. Sāgataṇ . pe . . pe . . pe .
 25. Patisaṃbhūḍā . . . pe . . pe . . pe . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekāsanadāyako th 1 g a-tī.
Ekāsanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[421 *Sattakadambapupphya*]

1. Himavantass' avidūre Kadambo nāma pabbato
tasmiṇ pabbatapassamhi satta⁶ Buddhā vasiṇsu⁷ te.
2. Kadambaṇ pupphitaṇ disvā paggaḥetvāna añjaliṇ
satta mālā gaḥetvāna puññaṅcittena⁸ okīriṇ
3. Tena kammena sukatena cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch' ahaṇ

¹ S² saṅsarissasī.

² G² °nāmako.

³ G. abbhuggamī; S² abbhungamī.

⁴ G. vārimajjha²; S¹ vārimajjhāgate.

⁵ G. S¹ aññāya.

⁶ G S¹ satataṇ.

⁷ S² vasisu.

S¹ S² punna^o.

- 1 Catunavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ taḍḍā
duggaṭṭiṇ uābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
5 Kilesā pe pe pe
6 Sāgataṇ pe pe pe .
7 Patisaṃbhida pe pe
Itthaṇ sudam āyasmā Sattakadambapupphayo tṭ 1 g a-ti.
Sattakadambapupphiyattherassa apadānaṇ samattan

[422 *Korandapupphaya*]

- 1 Vanakammiko¹ pare ā-ṇ pitupetāmāhen' ahaṇ
pararuhireṇe jīvāmi kusalaṇ me na vijjati
2 Vama āsayaśāmantā Tisso loka²ggarāya³ko
padāmi tīni dā⁴sseti⁵ anukampāva cakkhuma
3 Akkante ca pade diṣṭā Tissaṇānassa⁶ satthuno
hattho hatthena cittaṇa pīḍe cittaṇ pasādayiṇ
4 Korandaṇ pupphutaṇ⁷ diṣṭā pādapaṇ dhammāruhaṇ
sakotakan⁸ gahervāna padasetthe apūjayaṇ⁹
5 Tena kammena sukāmena cetanāpaniddhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ l'āvatīṇsam agacchi¹⁰ ahaṇ
6 Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattāmi aṭṭha mānusaṇ
korandavanṇako yeva sappabbhāso¹¹ bhavāmi' ahaṇ
7 Ovenavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ taḍḍā
duggaṭṭiṇ uābhijānāmi padapūjāy' idaṇ phalaṇ
8 Kilesā pe
9 Sāgataṇ pe
10. Patisaṃbhida pe
Itthaṇ sudam āyasmā Korandapupphayo thevo 1 g a-ti
Korandapupphiyattherassa apadānaṇ samattan

[423 *Ghatamandadūyala*]

- 1 Sucintitaṇ bhagavantaṇ lokajetthaṇ naiśasabhaṇ
upavūtthaṇ mahārāṇiṇ vātābādheṇa pīḷitaṇ
diṣṭā cittaṇ pasādetvā⁹ ghatamandaṇ upānaṇ

¹ G S¹ nava°² S¹ dasseti³ G Tissaṇānassa⁴ G koranda°.⁵ S¹ cangotakan, S² sangotakan⁶ S² apūjayaṇ⁷ S² agacchi⁸ G sabbabbhāso⁹ G S¹ pasādetvā.

2. Katattā ācitattā ca¹ GaṅgāBhāgīrasī 'va 'yaṇ²
mahāsamuddā³ cattāro ghataṇ sampajjare mama.
 3. Ayaṇ ca pathavī ghorā appamānā asankhiyā
mama sankappam aññāya bhavate madhusakkarā
 4. Cātuddipā⁴ ime rukkhā pādapā dharanīruhā
mama sankappam aññāya kapparukkhā bhavanti te
 5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gananaṭo asankhiyaṇ
 6. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggataṇ nābhijānāmi ghatamandass' idaṇ phalaṇ
 7. Kilesā pe pe . . pe
 8. Sāgataṇ . pe . . pe . pe
 9. Patisambhidā . pe . pe . . . pe
- Itthaṇ sudam āyasmā Ghatamandadāyako⁵ th. 1 g a-ti.
Ghatamandadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[424 *Ekadhammasavanīya*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
catusaccam pakāsento santāreti bahūjanaṇ
2. Ahaṇ tena samayena jatilo uggatāpano
dhananto vākacīrāni gacchāmi ambare tadā
3. Buddhasetthassa upari gantuṇ na viśahām' ahaṇ
pakkhi va selam āsajja gamanaṇ na labhām' ahaṇ
4. Udahe vomisētvāna⁶ evam gacchāmi ambare
na me idaṇ bhūtapubbam iriyāpathavikopanaṇ
5. Handa me taṇ gavesissam appev' atthaṇ⁷ labheyy' ahaṇ
orohanto antalikkhā saddam assosi⁸ satthuno
6. Sarenā rajanīyena⁹ savanīyena vaggunā
aniccataṇ kathentassa taṇ ñeva uggahī¹⁰ tadā.

¹ G bhavitattā, S² apacitaṇ tāva ² G vassam; S¹ mayam.

³ G °samuddaṇ; S¹ °samudde. ⁴ S¹ cātuddipā; G catudisā.

⁵ Cf. p 436.

⁶ G. vomisētvāna (cf p. 273 g 4).

⁷ G. appevattaṇ (cf. p. 274, g 5); S² appevan taṇ

⁸ G. assosiṇ.

⁹ G. S¹ rajjanīyena

¹⁰ S¹ uggahī.

- 7 Aniccasaññam uggayha agamāsiṃ mam assamaṃ
yāvātāyuṃ vasitvāna tattha kālakato¹ ahaṃ
- 8 Carime vattamānamhi saddhammasavanaṃ sariṃ²
tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsam agacch'³ ahaṃ
- 9 Tiṇṣakappasahassāni⁴ devaloke ramim ahaṃ
ekapaññāsakkhattuṃ ca devaraḥḥam akārayiṃ
- 10 Ekavīsatikkhattuṃ ca cakkavattī ahoṃ' ahaṃ
padesaraḥḥaṃ vipulaṃ gāṇanāto asankhayaṃ
- 11 Anubhoṣiṃ⁵ sakaṃ puññaṃ sukhito 'haṃ bhavābhava
anussarāmi taṃ saññaṃ saṃsaranto bhavābhava
na kotipaṭivijjhāmi⁶ nibbānaṃ accutaṃ padaṃ
12. Pitugehe nisiditvā samano bhāvītindriyo
kathāyaṃ⁷ paridīpento aniccaṃ vatthudāharaṃ
- 13 Aniccā vata sankhārā uppāḍavayadhammino
upparijitvā nrujjhanta tesāṃ vūpasamo sukho.
- 14 Saha gāthaṃ sunitvāna pubbasaññāṃ anussariṃ⁸
ekāsane nisiditvā arahattaṃ apāpuniṃ
- 15 Jātiyā sattavassena⁹ arahattaṃ apāpuniṃ
upasampādayi¹⁰ Buddhō dhammasavanass' idaṃ phalaṃ
- 16 Satasahassee ito kappe yaṃ dhammam asuniṃ¹¹ tadā
duggatiṃ nābhijānāmi dhammasavanass' idaṃ phalaṃ.
- 17 Kilesā . pe . pe . . pe . . .
- 18 Śāgataṃ . . pe . . pe . . pe . .
- 19 Patisaṃbhudā . pe . . pe . . pe
- Itthaṃ sudam āyasmā Ekadhammasavanīyo th. 1. g. a-ti.
Ekadhammasavanīyattherassa apadānaṃ samattaṃ

[425 *Succintita*]

1. Nagare Haṃsavatīyā ahoṣiṃ kassako¹² tadā
kaṣikammena jīvāmi tena posemi dārake

¹ G kālankato.

² S¹ sarī

³ S² agāñch'.

⁴ G S¹ °sahassamhi.

⁵ S¹ anubhomi

⁶ *All MSS. read* na koci paṭivijjāmi.

⁷ G. katayaṃ; S² katthāyaṃ

⁸ S¹ anussaraṃ.

⁹ G. sattavasso 'haṃ.

¹⁰ G S¹ upasampādayi.

¹¹ S¹ asuni.

¹² G kāsako.

2. Susampannaṃ tadā khettaṃ dhaññaṃ me phalitam¹ ahu
pākakāle ca sampatte evaṃ cintes' ahaṃ tadā
3. Nacchannaṃ nappatirūpaṃ jānantassa gunā*gu*naṃ
yo 'haṃ sanghe adetvāna aggaṃ bhuñjeyya 'maṃ tadā
4. Ayaṃ Buddho asamasamo battiṇsavaraḷakkhaṇo
tato pabbhāvito² sangho puññaḷakkhetto anuttaro
5. Tattha dassam³ ahaṃ dānaṃ navasassaṃ pure pure
evāhaṃ cintayitvāna hattho pīṇitaṃ māsa⁴
6. Khetṭato dhaññaṃ āharitvā sambuddhaṃ upasankamaṃ
upasankamma sambuddhaṃ lokajetthaṃ naṛasabhaṃ
vandtīva satthuno pāde maṃ vacanam abravīṃ.
7. Navasassaṃ ca sampannam⁵ āyāgo⁶ pi ca taṃ⁷ mune
anukampam upādāya adhivāsehi cakkhumā
8. Padumuttaro lokavidū āhutaṇaṃ patiggaho
mamaṃ saṅkappaṃ aññāya maṃ vacanam abravīṃ:
9. Cattāro ca patipannā cattāro ca phale tīṭṭhā
esa sangho ujubhūto paññā-sīla-samāhito
10. Yajantānaṃ manussānaṃ puññaḷekkhāna pāṇinaṃ
karontaṃ opadhikaṃ⁸ puññaṃ sanghe dinnam mahapphalaṃ.
11. Tasmaṃ sanghe ca dāṭṭabbaṃ navasassaṃ tathetaṃ
saṅghato uddisītvāna bhikkhū⁹ netvāna saṃ¹⁰ ghaṇaṃ
patiyattaṃ ghare yaṃ te¹¹ bhikkhusaṅghassa dehi tvaṃ'
12. Saṅghato uddisītvāna bhikkhū¹² netvāna 'haṃ ghaṇaṃ
yaṃ ghare patiyattaṃ me bhikkhusaṅghassa dās' ahaṃ.
13. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṇsam agacch' ahaṃ
14. Tattha me sukataṃ vyamhaṃ¹³ sovaṇṇaṃ sappabhassaraṃ
satthiyojanam ubbuddhaṃ tiṇṇasayojanavittḷhataṃ.
15. Ākinnam bhavanaṃ mayhaṃ nāriganasamākulam
tattha¹⁴ bhutvā pivitvā ca vasāmi Tīdase ahaṃ
16. Satānaṃ tiṇṇikkhattuṃ ca devaraṃjam akārayiṃ
satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavattī ahoṃ' ahaṃ
padesaraṃjaṃ vipulaṃ gāṇanāto asankhiyaṃ

¹ S² phalīnaṃ² S¹ pabbhāviko³ S¹ S² dassam⁴ S² vinīṭa°.⁵ S¹ sampanno⁶ S² āyāgo.⁷ S² tvaṃ.⁸ G. osadhikaṃ; S² opāyikaṃ⁹ *All MSS read bhikkhu*¹⁰ S¹taṃ, G haṃ¹¹ G sante.¹² *All MSS bhikkhu*¹³ G. brahmaṇ.¹⁴ S¹ bhattaṃ.

[426 *Sovannakinkhanya.*]

1. Saddhāya abhinikkhamma pabbajim¹ anagāriyaṃ
vākacīradharo āsī² tapokammam³ apassito
2. Atthadassī tu bhagavā lokajettho narāsabho
uppari tamhi samaye tārayanto mahājanaṃ.
3. Balaṃ ca vata me khīnaṃ⁴ vyādhinā paramen⁵ ahaṃ
Buddhaseṭṭhaṃ saritvāna pulle thūpaṃ uttamaṃ,
4. Karitvā hatthacitto 'haṃ sahasena samokiri⁶
sonnakinkhanipupphāni uddaggamanaso ahaṃ
5. Sammukhā viya sambuddhaṃ thūpaṃ paricarim ahaṃ
tena cetopasādena Atthadassissa tādino
6. Devālokatato santo labhāmi vipulaṃ sukhāṃ
suvannavanno tatthāsiṃ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
7. Asitakotiyo mayhaṃ nāriyo samalankatā
sadā mayham upatthanti⁷ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
8. Saṭṭhiṃ turiyasahassāni⁸ bheriyo panavāni⁹ ca
saṅkhā ca dandimā¹⁰ tattha vaggu vadati dundubhi¹¹
9. Cullāsītisahassāni hatthino¹² samalankatā
tidhappabhinnamātangā kuṇṇarā satthihāyanā¹³
10. Hemajālābhisaṅghānaṃ upatthānaṃ karonti me
balakāye gaje¹⁴ c' eva ūnatā me na vijjati
11. Sonnakinkhanipupphānaṃ* vipākam anubhom' ahaṃ
atthapaṇṇāsakkhattuṃ ca devarajjam akārayiṃ
12. Ekasattatikkhāttuṃ ca cakkavatti ahoṃ ahaṃ
pathavyā rajjam ekasataṃ mahiyā kārayim ahaṃ.
13. So dāni patto amatam asankhataṃ sududdasaṃ
*saṃyojan*aparikkhiṇo n' atthi dāni punabbhavo
14. Atthārāse kappasate yaṃ puppham abhiropayīṃ
duggatīṃ nābhijānāmi buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ

¹ G. pabbajji; S¹ pabbajī.² G. S¹ āsi³ S¹ tato°⁴ G. palaṃ ca tava me khīnā, S¹ °khīna.⁵ G. maranen'.⁶ G. samokiri.⁷ G. upatthahanti.⁸ G. saṭṭhi°⁹ G. bhanavāri.¹⁰ G. S¹ dandimā, S² desimā.¹¹ G. S¹ dudubhi¹² S² hatthiyo.¹³ G. hāraṇa.¹⁴ S¹ gave; S² bave.

15. Kilesā . . pe . . . pe . . pe
 16. Sāgataṇ pe . pe pe
 17. Patīsambhidā . pe pe pe
 Itthaṇ sudam āyasmā Sovannakinkhaniyo¹ therō 1. g a-ti.
 Sovannakinkhaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[427. *Sovannakattarika*]

1. Manobhāvaniyaṇ Buddham attadantaṇ samāhitaṇ
 iriyamānaṇ² brahmapathe³ citta-vūpasame rataṇ
2. Nittinna-oghaṇ sambuddhaṇ jhāyi-jhānarataṇ munin
 upavittthaṇ⁴ samāpannam indīvaradalappabhaṇ
3. Alābun' odakaṇ gayha Buddhasettham upāgamin
 Buddhassa pāde-dhovitvā alābukam adās' ahaṇ
4. Ānāpesu ca sambuddho Padamuttaranāyako
 imin' odakam āhatvā⁵ pādamūle thapehi me
5. Sādhūti 'haṇ patissutvā satthu gāravatāya ca
 udakaṇ lābun' āhatvā Buddhasettham upānayaṇ
6. Anumodī mahāvīro cittaṇ nibbāpayaṇ mamaṇ.
 'iminā lābudānena sankappo te samijjhatu'⁶
7. Pannarasesu kappesu devaloke ramuṇ ahaṇ
 tiṇsatikkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
8. Diva vā yadī vā rattin cankamantassa tittatho
 sovannaṇ kattaraṇ⁷ gayha tittathā purato mama.
9. Buddhassa datvāna lābuṇ labhāmi sonnakattaraṇ⁸
 appakampikataṇ⁹ kāraṇ vipulaṇ hoti tādīsaṇ.¹⁰
10. Satasahassee ito kappe yam alābum adaṇ¹¹ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi alābussa idaṇ phalaṇ
11. Kilesā pe . pe . pe
12. Sāgataṇ pe pe . pe
13. Patīsambhidā pe pe pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sovannakattariko¹² th 1 g a-21
 Sovannakattarikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Sonna°² S² iriyāmānaṇ³ G. S¹ brahā°⁴ G. S¹ upatittthaṇ⁵ G. āhātivā; S² āhatthā⁶ S² samijjhatū.⁷ G. °kontaraṇ⁸ G. S¹ °kontaraṇ⁹ G. °kammikataṇ.¹⁰ S¹ S² tādīsu.¹¹ G. adadūṇ¹² G. Sonnakattariko.

Uddānaṇ :

Sakiṇsammajjako¹ thero Ekaḍussī tath' Āsani²
Kadamba-Koranda tadā Ghataṇ Savaniko pi ca
Sucintito Kinkhaniko Soṇṇa-kattariko³ pi ca
ekaṇ gāthāsatañ c' ettha ekasattati-m-eva ca.
Sakiṇsammajjakavaggo tecaṭṭāriso⁴

XLIV

[428 *Ekavihāriya*]

- 1 Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadataṇ varo.
2. Nippapañico nīrālambo ākāsasamamānaso
puññatā-bahulo⁵ tādi animittarato vasi⁶
- 3 Asangacitto nikleso⁷ asaṇsaṭṭho kule gane
mahākārūniko viro vinayopāyakovidō
4. Uyyutto⁸ parakicesu vinayanto sadevake
nibbānagamanaṇ maggaṇ gatipankavisosanaṇ⁹
5. Amataṇ param-assādaṇ¹⁰ jarāmaccunivāraṇaṇ
mahāparisamaṇjhe so nisīno lokatāraṇo
- 6 Karavikarudo nātho brahmaghoso Tathāgato
uddharanto mahāduggā¹¹ vippanatthe anāyake
7. Desento virajaṇ dhammaṇ dītho me lokanāyako
tassa dhammaṇ sunivāhaṇ pabbajīṇ anagāriyaṇ
- 8 Pabbajitvā tadā vāhaṇ cintento jinasāsanaṇ
ekako pavane ramme¹² vasiṇ¹³ saṇsaggapīlito
9. Savkāyaūpakattho me¹⁴ hetubhūto¹⁵ mam āgami¹⁶
manaso vūpakatṭhassa¹⁷ saṇsaggaḥbhayaḍassino

¹ S¹ °Sammajjani, G. Sakin Sammajjak' eva ² G Dhothāsani

³ G S¹ Sonnakontariko.

⁴ G S¹ tecaṭṭālisamo

⁵ S¹ suññatā°.

⁶ S¹ vasi.

⁷ G nilepo, S² nilemāpo

⁸ S¹ uyyatto

⁹ S¹ G. °sankavisosanaṇ

¹⁰ G. akhamataṇ parakhamassādaṇ.

¹¹ G mahādūkkhā

¹² G vacane ramme, S¹ va vane ramme

¹³ S¹ vasi, G. vasi.

¹⁴ G S¹ vupakasso; S² vūpakasso.

¹⁵ S¹ sotu-to

¹⁶ G. mahāgami, S¹ mahāgami; S² mam āgamiṇ.

¹⁷ G. S¹ vupakāsassa; S² vūpakāsassa.

10. Kilesā . . . pe . . pe . . pe . .
 11. Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
 12. Paṭisambhīdā . . . pe . . pe . . pe . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekavihāriyo thero i g a-ti
 Ekavihāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[429 *Ekasankhiya*]

- 1 Vipassino bhagavato mahābodhimaho ahū
 mahājanā samāgama pūjenti bodhim uttamaṇ
 2 Na hi taṇ orakaṇ¹ maññe Buddhasettho bhavissati
 yassāyam² edisā³ bodhi pūjanīyā va⁴ satthuno
 3 Tato sankhaṇ gahetvāna bodhirukhaṇ upatthahaṇ
 dhamento⁵ sabbadivasaṇ avandiṇ bodhim uttamaṇ
 4 Āsannake⁶ kataṇ kammaṇ devalokaṇ a*^{pāpayiṇ*}
 kalebaraṇ me patitaṇ devaloke ramām' ahaṇ
 5 Satṭhituriyasahassāni tutthahatthapamoditā⁷
 sadā mayhaṇ upatthanti Buddhapūjāy' idam phalaṇ.
 6 Ekasattat' ime kappe rājā āsi Sudassano
 cāturanto viṇṭāvi *jambūsanda*ssa issaro.
 7 Tato aṅgasatā turyā⁸ parivārenti maṇ sadā
 anubhomi sakaṇ kammaṇ upatthānass' idaṇ phalaṇ.
 8 Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
 mātukucchiṇatassāpi vajjare bheriyo sadā
 9. Upatthahitvā *sambuddhaṇ* anubhotvāna⁹ sampadā
 sivaṇ sukhemaṇ¹⁰ amataṇ patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
 10. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
 11. Kilesā . . . pe . . pe . . pe . .
 12. Sāgataṇ . . . pe . . pe . . pe . .
 13. Paṭisambhīdā . . . pe . . . pe . . pe . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekasankhiyo¹¹ thero i. g. a-ti
 Ekasankhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² orukaṇ. ² G S² yassāhaṇ ³ G. idisā; S¹ idiso.

⁴ G S¹ ca ⁵ S¹ vanto, S² dhamanto. ⁶ Cf p 379, gāthā 5.

⁷ S¹ tutthahatthāpamoditā; S² °hatthopamoditā; G °pamodito

⁸ G. aṅgaṇ satā turā, S² °turā ⁹ G. anubhotvāna

¹⁰ S² mukhe°.

¹¹ S² °saṅkhiko.

[430 *Pāṭihīrasaṇṇaka*]

1. Padumuttaro nāma jino āhutiṇaṇ patiggaho
vasīsatasahasseeṇi nagaraṇ pāvīsī¹ tadā.
 2. Nagaraṇ pavisantassa upasantassa tādino
ratanāni panādiṇsu² nigghoso āsi tāvade.
 3. Buddhassa ānubhāvena bherivajjanaghattitā³
sayāṇ vinā pavajjanti Buddhassa pavisato puraṇ.
 4. Buddhasetthaṇ namassāmi⁴ Padumuttaraṇ mahāmuniṇ⁵
pāṭihīraṇ ca passitvā tattha cittaṇ pasādayiṇ⁶
 5. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
acetanā pi turiyā⁷ sayam eva pavajjare.
 6. Satasahassee ito kappe yaṇ saṇṇaṇ alabhiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi buddhasaṇṇāy⁸ idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesā . pe . pe . pe . . .
 8. Sāgataṇ pe . . pe pe . . .
 9. Patisambhidā . . . pe . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ Pāṭihīrasaṇṇako therō i g. a-ti.
Pāṭihīrasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[431 *Nānathavika*]

1. Kanikāraṇ va jalitaṇ dīparukkhaṇ va jotitaṇ⁸
kañcanaṇ va virocantaṇ addasaṇ dipaduttamaṇ
2. Kamaṇḍaluṇ thapetvāna vā⁹*kacīraṇ ca kundikaṇ*
ekaṇsaṇ ajiṇaṇ katvā buddhasetthaṇ thaviṇ⁹ ahaṇ:
3. ‘Tam andhakāraṇ vidhamaṇ mohaajālaṇ samākulaṇ¹⁰
ñānalokaṇ dassayitvā¹¹ nittinno ’si mahāmuni.
4. Samuddharasī ’maṇ lokaṇ sabbāvantanaṇ a¹²*nuttaraṇ
ñāpe¹² te upamā n’ atthi* yāvatā ca gato gati¹³
5. Tena ñānena sabbāññū itī bhotvā pavuccati¹⁴
vandāmi taṇ mahāvīra¹⁵ sabbāññūtam anāsavaṇ¹⁶

¹ S² pāvīsīṇ, G pāvīsī.

² S¹ pamādiṇsu

³ S¹ bheridhajjmi^o

⁴ S¹ S² na passāmi.

⁵ S¹ Padumuttara mahāmuni, S² Padumuttara mahāmuni.

⁶ S¹ pasādayi

⁷ S² iatanā

⁸ S² jotikam

⁹ S² thavi, S¹ thaviṇ

¹⁰ G S¹ anākulaṇ

¹¹ S¹ dassetvāna.

¹² S¹ ñāna

¹³ S¹ gato tato.

¹⁴ G. S¹ sabbāññū sabbāññū ti pavuccati

¹⁵ G. S¹ °vīraṇ.

¹⁶ S² anāvaraṇ.

[434. *Ambātaka.*]

1. Pavane Bu*ddhaṇ dısvāna sa*yambhuṇ aparājitaṇ
ambātakaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
- 3 Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- 4 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Patısambhıdā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ambātako thero ı g. a-ti.
Ambātakadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[435 *Harītakadāyaka*]

1. Harītakaṇ āmalakaṇ amba-jambu-vibhītakaṇ¹
kolaṇ² bhallātakaṇ bellaṇ sayam ev' āharām' ahaṇ
2. Dısvāna pabbhāragataṇ jhāyiṇ jhānarataṇ munıṇ
ābādheṇa papılentaṇ³ adutiyaṇ mahāmunıṇ.
3. Harītakaṇ gahetvāna sayambhussa adās ahaṇ
khādamattamhı⁴ bhesajje vyādhi passamhi⁵ tāvade
- 4 Pahınadaratho Buddho anumodaniyaṇ akā⁶:
'Bhesajjadānen' iminā vyādhıvupasameṇa ca
- 5 Devabhūto manusso vā jāto vā aññajātiyā
sabbattha sukhito hohı⁷ mā ca te vyādhi āgamā '
- 6 Idaṇ vatvāna sambuddho sayambhu aparājito
nabhaṇ abbhuggamı⁸ vıro⁹ haṇsarājā va ambare.
- 7 Yato harītakam adaṇ sayambhussa mahesıno
imaṇ jātiṇ¹⁰ upādāya vyādhi me n' upapajjatha
- 8 Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carımo vattate bhavo
tisso vijjā sacchikatā¹¹ kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ
9. Catunavute ito kappe bhesajjam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhesajjassa idaṇ phalaṇ

¹ G. S¹ °vibhedakaṇ ² S¹ S² kolā ³ G. papılantaṇ

⁴ S¹ S² katamattaṇ. ⁵ S¹ S² vyādhi passamhi; G. °passammi.

⁶ G. S¹ anumodam akāsi me ⁷ G. S¹ hoti. ⁸ G. abbhuggamı.

⁹ G. dhıro. ¹⁰ G. S¹ jāti. ¹¹ G. anuppattā.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Hariṭakadāyako thero i. g. a-ti.
 Hariṭakadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[436. *Ambapiṇḍiya*.]

1. Haṭṭhirājā tadā āsiṇ isādanto¹ urūlhavo
 vicaranto² brahmāraññe³ addasaṇ lokanāyakaṇ.
 2. Ambapiṇḍiṇ gaheṭvāna adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ
 paṭigaṇhi⁵ mahāvīro Siddhattho lokanāyako.
 3. Mamaṇ⁶ nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jino
 tattha cittaṇ pasādetvā Tusitam upapajj' ahaṇ.
 4. Tato ahaṇ cavitvāna cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
 eten' eva upāyena an*ubhuvāna sampadā
 5. pa*dhānaṇ pahitatto 'haṇ upasanto nirūpadhi⁷
 sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
 6. Catunavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ambapiṇḍiyo thero i. g. a-ti.
 Ambapiṇḍiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[437. *Jambuphaliya*.]

1. Padumuttarabuddhassa lokajetṭhassa tādino
 piṇḍāya vicarantassa dhārato⁸ uttamaṇ yasaṇ
2. Aggaphalaṇ gaheṭvāna vippasannena cetasā
 dakkhineyyassa vīrassa adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ.
3. Tena kammena dipadiṇḍa lokajetṭha narāsabha
 patto 'mhi acalaṇ ṭhānaṇ hitvā jayaparājayaṇ.

¹ S² raṇsādanto.² G. S¹ vicinanto.³ S¹ brahāraññe.⁴ G. S¹ adāsi.⁵ G. paṭigaṇhi; S¹ paṭiggaṇhi.⁶ G. S¹ mama.⁷ S¹ nirupadhi.⁸ G. vadato; S¹ dhāretā.

4. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aggadānass' idaṇ phalaṇ
5 Kilesā . . pe . . pe . . pe .
6 Sāgataṇ pe . pe pe
7 Patīsambhidā . . . pe . . pe . pe .
Itthaṇ sudam āyasmā Jambuphaliyo therō 1. g. a-tī.
Jambuphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ.

Thero-Ekavihārī ca Sankhiko Pāṭhīrako¹
Thaviko Uccukandī² ca Kalamb' Ambātakapadā
Haritak' Ambapindī ca Jambudo³ dasamo yati⁴
chalāsīti⁵ ca gāthāyo ganitāyo vibhāvihīti
Ekavihārīvaggo catucattārīso⁶

XLV

[438. *Vibhītakamiñjiya.*]

- 1 Kakusandho mahāvīro sabbadhammāna pāragū
ganamhā vupakattho so agamāsi vanantaraṇ
2 Bijabījaṇ gahetvāna latāya āvuniṇ⁷ ahaṇ
bhagavā ca tamhi samaye jhāyate pabbatantare
3 Disvān' ahaṇ devadevaṇ vipphasannena cetasā
dakkhineyyassa vīrassa bijabījaṇ *padās' ahaṇ*
4 Imasmiṇ ṇeva kappasmiṇ yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bijabījass' idaṇ phalaṇ.
5 Kilesā . . pe pe pe .
6 Sāgataṇ . . pe pe pe .
7 Patīsambhidā pe pe pe
Itthaṇ sudam āyasmā Vibhītakamiñjiyo⁸ th 1. g. a-tī.
Vibhītakamiñjiyattherassa⁹ apadānaṇ samattaṇ

¹ G. Pāṭhīrako

² S¹ G °khandī

³ G. Jambūdo.

⁴ S¹ yahī, G. omits

⁵ G °āsīti ⁶ S¹ °cattāḥsatimo

⁷ S¹ āvuniṇ; G. ahuniṇ.

⁸ G. Vibedhakabījiyo; S¹ Virodabījo

⁹ S¹ Virodakabījiya²; S² Vihetaka².

[439 *Koladāyaka*]

1. Ajjmena nivattho 'haṇ vākacīradharo tadā
khāribhāraṇ haritvāna¹ kolam āharim² assamaṇ
2. Tamhī kāle Sikhī buddho eko adutiyo ahū³
mam assamaṇ upagacchī jotento⁴ sabbakālīkaṇ
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā vanditvāna ca subbataṇ
ubho hatthehi paggayha kolaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi koladānass' idaṇ phalaṇ
5. Kilesā . . pe . . pe . . pe
6. Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe
7. Patīsambhidā . . pe . . pe . . pe
Itthaṇ sudam āyaṣmā Koladāyako thero 1 g. a-ti
Koladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[440. *Billaphaliya*.]

- 1 Candabhāgānaditīre assamo sukato mama
belurukkhehi ākinnō nānādumanisevito⁵
- 2 Sugandham beluvaṇ dīsvā Buddhasettham anussariṇ
khāribhāraṇ pūrayitvā tuttho saṇviggamānaso
- 3 Kakusandham upāgama billapakkaṇ adās' ahaṇ
puññakkhattassa vīrassa vipassannena cetasā
- 4 Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 5 Kilesā . . pe . . pe . . pe . .
- 6 Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
7. Patīsambhidā . . pe . . pe . . pe . .
Itthaṇ sudam āyaṣmā Billaphaliyo⁶ thero 1 g. a-ti
Billaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ khāriyāhārayitvāna² S¹ āhasuṇ, G¹ ahāsuṇ³ G¹ ahu⁴ G¹ jānanto; S¹ upāgacchī jānanto⁵ G¹ nānādumaṇ⁶ G¹ Billaphaliyo; S¹ Vīlaphaliyo

[441. *Bhallātakadāyaka*]

- 1 Suvannavannaṃ sambuddhaṃ dvattiṃsavaraḷakkhaṇaṃ¹
pavanaggena gacchantaṃ sālārājaṃ va *phullitaṃ
 - 2 Tīnattharaṃ paṇ*ñāpetvā Buddhasettham āyāc² ahaṃ.
anukampatu maṃ Buddho bhikkham icchāmi dātuye.³
 - 3 Anukampako kārūnīko Atthadassī mahāyaso
mama saṅkappam aññāya oruḥi⁴ mama assame .
 - 4 Oruhitvāna sambuddho n*isīdi pannaśanthare⁵
bhallā*takaṃ gaḥetvāna Buddhasetthassa' adās' ahaṃ .
 - 5 Mama nījjhāyamānaśśa paṛibhuñji tadā jīno
tattha cittaṃ paśādetvā abhivaṇḍiṃ⁶ tadā jīnaṃ
 6. Atthāraśśe kappasate yaṃ phalaṃ adadiṃ tadā
duggataṃ nābhijānaṃ phalaḍānaśśa' idaṃ phalaṃ
 7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 - 8 Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 - 9 Paśisaṃbhīḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṃ sudam āyasmā Bhallātakadāyako⁷ th 1 g. a-ti
Bhallātakadāyakattheraśśa apaḍānaṃ samattaṃ

[442. *Uṭṭhīpupphīya*]

- 1 Nīgrodhe haritobhāśśe saṇvīrūḷhamhi pādape
uṭṭhīmaḷaṃ⁸ paḡḡayaḥa bodhiyā abhīropaṃyaṃ
 2. Imasmiṃ yeva kappamhi yaṃ puppham abhīropaṃyaṃ
duggataṃ nābhijānaṃ bodhiṃpūjāy' idaṃ phalaṃ.
 - 3 Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 - 4 Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paśisaṃbhīḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṃ sudam āyasmā Uṭṭhīpupphīyo⁹ th. 1 g. a-ti
Uṭṭhīpupphīyattheraśśa⁹ apaḍānaṃ samattaṃ

¹ S² dvattiṃga°³ G dātave, S¹ dātavo.⁵ G °sandhare⁷ S¹ Ballātaka°⁹ G S¹ utali°, S² utelhi°.² S¹ āyām'¹ S² oruḥi.⁶ G S¹ abhivaṇḍi.⁸ G S¹ utali°, S² utelhi°

[443 *Ambātakīya*]

- 1 Supupphitaṇ sālavanam ogayha Vessabhū muni
nisīdi giriduggesu abhijāto va kesarī
 - 2 Pasannacitto sumano ambātakam apūjayiṇ
puññakkhettaṇ mahāviraṇ pasanno sehi pāṇi¹
 3. Ekaṭṭhse ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe
 5. Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
 - 6 Patīsambhida . . pe . . pe . . pe . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ambātakīyo thero 1. g. a-ti.
Ambātakīyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[444 *Sihāsānīka*]

- 1 Padumuttarassa bhagavato sabbabhūtaḥitesino
pasannacitto sumano sihāsānam adās' ahaṇ
 2. Devaloke manusse vā yattha yattha vasām² ahaṇ
labhāmi vipulaṇ vyamhaṇ³ sihāsānass' idaṇ phalaṇ
 3. Sovanṇamayā rūpimayā lohitaṇkamayā bahū
manimayā ca pallankā nibbattanti mamaṇ sadā
 4. Bodhiyā āsanaṇ katvā jalaṇuttamanāmīno
ucce kule pajāyāmi aho dhammasudhammatā.
 - 5 Satasaḥasse ito kappe sihāsānam akās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi sihāsānass' idaṇ phalaṇ
 6. Kilesā . . pe . . . pe . . pe
 7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . pe . . .
 8. Patīsambhida . . pe . . pe . . pe
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sihāsāniko thero 1. g. a-ti
Sihāsānikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. pāṇi² G. S¹ bhavām³ G. S¹ brahmaṇ.

[445. Pādapīthiya]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kārūniko muni
tārayitvā bahū satte nibbuto so mahāyaso
 2. Sihāsanassa *sā*mantā Sumedhassa mahesino
pasannacitto sumano pādapītham akārayiṇ.
 3. Katvāna kusalaṇ kammaṇ sukhapākaṇ sukhindriyaṇ¹
puññakammena *sam*yutto Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
 4. Tattha me vasamānassa puññakammaṇ samangino²
pādāni uddharantassa sonnapīthā³ bhavanti me.
 5. Lābhā tesāṇ suladdhaṇ te⁴ ye labhanti upassutūṇ
nibbuta kāraṇ katvāna labhanti vipulaṇ sukhaṇ.
 6. Mayāpi sukataṇ kammaṇ vāniyaṇ suppayojitaṇ
pādapīthaṇ karitvāna sonnapīthaṇ⁵ labhām' ahaṇ.
 7. Yaṇ yaṇ disaṇ pakkamāmi kenaci paccayen⁶ ahaṇ
sonnapīthe akkamāmi puññakammass' idaṇ phalaṇ.
 8. Tiṇṣakappasahassamhi yaṇ kammam akariṇ tadā
duggataṇ nābhijānāmi pādapīthass' idaṇ phalaṇ.
 9. Kilesā . . pe . . pe . . . pe . . .
 10. Sāgataṇ . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Patisambhūda . pe . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pādapīthiyo thero 1 g. a-ti.
Pādapīthiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[446. Vedikāraṇa]

1. Padumuttarabuddhassa bodhiyā pāda-m-uttame
vediyaṇ sukataṇ katvā sakaṇ cittaṇ pasādiyaṇ
2. *Atholārāmi⁷ bhandāni katāmi akatāmi⁸ ca
antalikkhā pavassanti vedikāya-m⁹-idaṇ phalaṇ.
3. Ubhato¹⁰ byūlhasangāme¹¹ pakkhandanto¹² bhayānake
bhayabheravaṇ na passāmi vedikāya idaṇ phalaṇ

¹ S¹ sukhapāpa°; S² °sukhuddamaṇ.

² G S¹ puññakamma°.

³ S² sovanabijā

⁴ S² S¹ vo.

⁵ S² sovanabijāṇ.

⁶ S² °kaccen'

⁷ G °lāyāmi

⁸ G ke tāmi bhojanāmi

⁹ G. S¹ vedikāya

¹⁰ S² labhato.

¹¹ G vyaḷa°, S² culha°, S¹ brūḷha°.

¹² G. pakkhananto; S² pakkhanta no.

- 4 Mama saṅkappam aññāya vyamhaṇ¹ nibbattate subhaṇ
sayanāni mahagghāni vedikāya idaṇ phalaṇ
5 Satasahassee ito kappe yaṇ vedikam akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vedikāya idaṇ phalaṇ
6 Kilesā . . pe . . pe
7 Sāgataṇ . pe . . pe
8 Patisambhidā . pe . . pe
Itthaṇ sudam āyasmā Vedikārako² thero 1 g a-ti.
Vedikārakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[447 *Bodhigghariya*]

- 1 Siddhatthassa bhagavato dīpadānassa tādino
pasannacitto sumāno bodhiggharam akārayiṇ
2. Tusitaṇ upapanno 'mhi vasāmi ratane ghare
na me sitaṇ vā unhaṇ vā vāto gatte na samphuse³
3 Pañcasatthimh' ito kappe cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
Kāsikaṇ⁴ nāma nagaraṇ Vissakammena⁵ māpitaṇ
4 dasayojana-āyāmaṇ atthayojana-vitthataṇ
na tamhi nagare atthi katthaṇ valli⁶ ca⁷ mattikā
5. Tiriyaṇ yojanaṇ āsi addhayojana-vitthataṇ
Mangalo nāma pāsādo Vissakammena⁵ māpito
6. Cullāsītisahassāni thambhā sovannayā ahuṇ⁸
manmayā ca nīyyuhā chadanaṇ rūpiyaṇ ahū.
7. Sabbasovannayaṇ gharaṇ Vissakammena⁵ māpitaṇ
ajjhāvutthaṇ mayā etaṇ gharadānass' idaṇ phalaṇ
8 Te sabbe anubhotvāna devamānusake bhava
ajja patto⁹ 'mhi nibbānaṇ santipadam anuttaraṇ.
9 Catunavute ito kappe bodhiggharam akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gharadānass' idaṇ phalaṇ
10 Kilesā . . pe . . pe
11 Sāgataṇ . . pe . . pe

¹ G brahmaṇ³ S¹ sambhuye.⁵ G Vissu°.⁷ S² va⁹ G. ajjhapatto.² S² Vedikākārako.⁴ G. Kosikaṇ; S² Kasinaṇ.⁶ G valli; S¹ palli.⁸ S² ahū

12. Patisambhidā . pe . . pe . pe .
 Itthaṇ sudam āyasmā Bodhigariyo therō 1 g a-ti
 Bodhigariyattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ

Vibhītakī¹ Kolaphalī Billa-Bhallātaka-ppadā
 Nigrodh' Ambātakī c' eva Āsanī Pādapīthako
 Vediko Bodhigariyo gāthāyo gamitā-v-īha²
 ekūnāsītikā sabbā asmiṇ vagge pakittitā
 Vibhītakivaggo³ pañcattārīso⁴

XLVI

[448 Jagatidāyaka²]

- 1 Dhammadassissa munino bodhiyā pāda-m-uttame
 paṣannacitto sumano jagatiṇ kārayim ahaṇ
2. Darito pabbatato⁵ vā rukkhato⁶ patito ahaṇ
 cuto patitthaṇ labhāmi⁷ jagatiyā idaṇ phalaṇ
3. Na me corā pasahanti⁸ nātimaññati⁹ khattiyo
 sabbāmitte 'tikkamāmi¹⁰ jagatiyā idaṇ phalaṇ.
4. Yaṇ yaṇ yon' upapajjāmi devattam atha mānusaṇ
 sabbattha pūjito homi jagatiyā idaṇ phalaṇ
- 5 Atthārase kappasate jagatiṇ kārayim ahaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi jagatidānass' idaṇ phalaṇ
- 6 Kilesā . . pe . . pe . pe .
- 7 Sāgataṇ . . pe . . pe . pe .
- 8 Patisambhidā . . pe . . pe . pe .
 Itthaṇ sudam āyasmā Jagatidāyako therō 1 g a-ti
 Jagatidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ Vihethakī, G Vilātakī

² G °visā.

³ G S¹ Vibhedakī°, S² Vibhetakī°

⁴ G. S¹ °cattālisamo

⁵ S² pabbatāto

⁶ S² rukkhāto

⁷ S¹ vīdāmi; G vīnāmi

⁸ S¹ vihessanti; G vihesanti.

⁹ S¹ S² nātimaññeti.

¹⁰ S² tibbapemi.

[449 *Morahatthiya*]

1. Morahatthaṇ gahetvāna upesiṇ lokanāyakaṇ
pasannacitto sumano morahattham adās' ahaṇ
 2. Iminā morahatthena cetanāpanidhīhi ca
nibbantī me tayo aggī labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
 3. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
datvān' ahaṇ morahatthaṇ labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
 4. Tivaggi¹ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo
 5. Ekatiṇse ito kappe yaṇ dānam adadūṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi morahatthass' idaṇ phalaṇ
 6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Patīsambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Morahatthiyo therō 1 g a-ti
Morahatthiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[450 *Sihāsanavijānīya*]

1. Tīssassāhaṇ² bhagavato bodhirukkham a*vandī 'haṇ*
paggaṇya vijāniṇ tattha sihāsanam avij' ahaṇ
 2. Dvenavute ito kappe sihāsanam avij' ahaṇ³
duggatīṇ nābhijānāmi vijānāya idaṇ phalaṇ
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Patīsambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sihāsanavijāniyo⁴ th 1. g a-ti
Sihāsanavijānyattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G. tīdhaggi; S¹ tī aggi.² G. Tīssass' ahaṇ³ G. avijī 'haṇ⁴ S¹ °vijīyo, G °bījiyo

[451. *Tinukkadhāriya*]

1. Padumuttarassa Buddhassa bodhiyā pāda-v-uttame¹
pasannacitto sumano tayo ukke adhārayiṇ
2. Satasahassee ito kappe yo² 'haṇ ukkam adhārayiṇ
duggatīṇ nābhijānāmi ukkadānass' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhīdā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tinukkadhāriyo therō i. g. a-ti
Tinukkadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[452. *Akkamanadāyaka*]

1. Kakusandhassa munino brāhmanassa vusīmato
divāvihāraṇ vajato akkamanam adās' ahaṇ
2. Imasmīṇ yeva kappasmīṇ yaṇ dānam adadīṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi akkamanass' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhīdā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Akkamanadāyako therō i. g. a-ti.
Akkamanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[453. *Vanakorandīya*]

1. Siddhatthassa bhagavato lokaṇetthassa tācino
vanakorandam ādāya Buddhassa abhiropayīṇ.
2. Catunavute ito kappe yaṇ puppham abhiropayīṇ
duggatīṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhīdā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vanakorandīyo th 1 g. a-ti
Vanakorandīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G pādap-uttame; S¹ pāda-m-uttame.² G. so.

[454. *Ekachattiya*]

- 1 Angārajātā puthuvī kukkulānugatā mahī
Padumuttaro¹ bhagavā abbhokāsamhi cankamī
- 2 Pandaraṇ chattam² ādāya addhānaṇ patipajj' ahaṇ
tattha disvāna sambuddhaṇ vitti me upapajjatha.
- 3 Marīcivoputā³ bhūmī aṅgārā va mahī ayaṇ
upavāyanti⁴ mahāvātā sarīrass' ānukhepanā⁵
- 4 Sītaṇ unhaṇ viharanti⁶, vātātapanivāraṇaṇ
patigahaṇaṇ chatthaṇ phassayissāmī⁷ nibbutiṇ.
5. Anukampako kārūniko Padumuttaro mahāyaso
mama saṅkappam aññāya patigahaṇi tadā jīno.
- 6 Tiṇsakappāni devindo devarajjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
- 7 Padesarajjaṇ vipulaṇ gananāto⁸ asaṅkhiyaṇ
anubhomī sakaṇ kammaṇ pubbe sukataṃ attano.
- 8 Ayaṇ me pacchimā jāti carimo vattate bhavo
ajjāpi setacchattaṇ me sabbakālaṇ dhariyyati⁹
- 9 Satasahassee ito kappe yaṇ chattam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi chattadānass' idaṇ phalaṇ
- 10 Kilesā pe pe pe
- 11 Sāgataṇ pe . pe pe . .
12. Patisaṃbhūda pe pe . . pe .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo therō 1 g a-ti
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[455 *Jātipupphya.*]

- 1 Parinibbute bhagavati Padumuttare mahāyase
pupphaṇ cangotake¹⁰ katvā sarīram abhiropayiṇ.
2. Tattha cittaṇ pasādetvā Nimmānam¹¹ agamās' ahaṇ
devalokagato santo puññakammaṇ sarāṃ' ahaṇ

¹ S² Padumuttaro ca ² S¹ pandaracchattaṇ.

³ G marīci mophutā, S² marīci voputā

⁴ S² upacāyanti, G upahanti ⁵ G. āyukhepanā, S¹ āsukhepanā

⁶ S¹ vihanāti, G vihanati. ⁷ G. phassassissāmī, S¹ passayissāmī.

⁸ G. S¹ ganānātho

⁹ G dharissati.

¹⁰ G cankoṭake

¹¹ G nibbānam.

- 3 Ambarā¹ pupphavasso me sabbakālam pavassatī
saṅsarāmi manusse² ce rājā homi mahāyaso
- 4 Taṇṇi kusumavasso me abhivassatī sabbadā
tāy' eva³ pupphapūjāya vāhasā sabbadassino
- 5 Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
ajjāpi pupphavasso me abhivassatī sabbadā.
- 6 Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatīṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ
- 7 Kilesā . pe pe pe .
- 8 Sāgataṇ . . pe . pe pe .
- 9 Paṭisambhidā . pe . . pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Jātipupphiyo therō 1 g a-tī.
Jātipupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[456 Sattipannīya]

1. Niharante sarīramhi vajjamānāsu bherisu
pasannacitto sumano sattipuppham⁴ apūjayaṇ
2. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhiṇpūjayaṇ
duggatīṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . pe pe pe .
4. Sāgataṇ pe pe pe
- 5 Patisambhidā pe pe pe
Itthaṇ sudam āyasmā Sattipannīyo therō 1 g. a-tī.
Sattipanniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[457 Gandhapūjaka]

1. Cītesu⁵ kīramānesu nānāgandhe samāgate⁶
pasannacitto sumano gandhamutthim apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe citakaṇ yam apūjayaṇ
duggatīṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā pe pe pe
- 4 Sāgataṇ pe , pe pe

¹ G apparā³ S² tāh' eva, S¹ nāy' eva⁵ G. S¹ citakesu.² G manusso⁴ G satthi; S¹ satthi⁶ S¹ samāgate.

- 5 Patīsambhīdā . pe . pe . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Gandhapūjako thero 1. g. a-ti.
 Gandhapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ

Jagatī Morahatthī¹ ca Āsanī Ukkadhārako²
 Akkamī³ Vanakorandī⁴ Chattado Jātipūjako
 Sattipannī ca yo thero dasamo Gandhapūjako
 sattasatthī ca gāthāyo ganitāyo vibhāvīhi.⁵
 Jagatīdāyākavaggo chacattāriso.⁶

XLVII

[458 *Sālakusumīya*.]

1. Parinibbute bhagavato jalaṇuttamanāmake
 āropitamhi citake sālupuppham apūjayaṇ.
2. Satassahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
 duggatīṇ nābhijānāmi citapūjāy' ıdaṇ phalaṇ.
3. Kilesā pe pe pe . . .
4. Sāgataṇ pe pe pe . .
5. Patīsambhīdā . pe . pe . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Sālakusumīyo⁷ th. 1. g. a-ti.
 Sālakusumiyattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[459. *Citapūjaka*]

1. Jhāyamānassa bhagavato Sikkhino lokabandhuno
 atthacampakapupphāni citakam abhiropayaṇ.
2. Ekatiṇṇe ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
 duggatīṇ nābhijānāmi citapūjāy' ıdaṇ phalaṇ.
3. Kilesā pe pe . pe
4. Sāgataṇ . pe pe . pe . .
5. Patīsambhīdā pe . . . pe . pe .
 Itthaṇ sudam āyasmā Citapūjako thero 1. g. a-ti.
 Citapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G. S¹ °hatthañ

² G. °dāyako.

³ S² Akkamū.

⁴ S² °korandīṇ

⁵ G. vibhāvīhi

⁶ G. chacattālisamo; S¹ cattālisatimo

⁷ S¹ Sālāpupphīyo, S² Sālakusumiko.

⁸ S¹ Sālāpupphīya°.

[460 *Citakanibbāpaka*]

- 1 Dayhamāne sarīramhī Vessabhussa mahesino
gandhodakaṇ gahevāna citaṇ nibbāpayim ahaṇ.
 - 2 Ekatiṇse ito kappe citaṇ nibbāpayim ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gandhodakass' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā pe . pe pe
 - 4 Sāgataṇ pe . pe pe
 - 5 Patīsamabhīdā pe pe pe
- Itthaṇ sudam āyasmā Citakanibbāpako th 1 g a-ti
Citakanibbāpakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[461 *Setudāyaka*]

- 1 Vipassino bhagavato cankamantassa sammukhā
pasannacitto sumano setuṇ kārāpayim ahaṇ.
 - 2 Ekanavute ito kappe yaṇ setuṇ kārāyīṇ ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi setudānass' idaṇ phalaṇ
 - 3 Kilesā pe . pe . pe .
 - 4 Sāgataṇ pe . pe pe .
 - 5 Patīsamabhīdā pe pe . pe
- Itthaṇ sudam āyasmā Setudāyako thero 1 g a-ti
Setudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[462 *Sumanatālavantiya*]

- 1 Siddhatthassa bhagavato tālavantam adās' ahaṇ
sumanehi paticchannaṇ dhārayāmi¹ mahāyasaṇ.
 - 2 Catunavute ito kappe tālavantam adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi tālavantass' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā pe pe pe
 4. Sāgataṇ pe pe pe
 - 5 Patīsamabhīdā pe pe pe
- Itthaṇ sudam āyasmā Sumanatālavantiyo² th 1 g a-ti
Sumanatālavantiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G. dhāriṣṣāmi² S² °vanthiyo.

[463. *Avataphalvya*]

1. Satarasī¹ nāma bhagavā sayambhū aparājito
vivekakāmo sambuddho gocarāyâbhmikkhami
2. Phalahattho ahaṇ disvā upagacchiṇ narāsabhaṇ
pasannacitto sumano adāsī² avataṇ³ phalaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- 5 Sāgataṇ pe . . . pe . . . pe . . .
6. Patīsambhidā pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Avataphaliyo⁴ th. 1 g. a-ti.
Avataphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[464. *Labujadāyaka*]

- 1 Nagare Bandhumatiyā ārāmiko ahaṇ tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ gacchantam anilañjase
2. Labujaphalam ādāya Buddhasetthass' adās' ahaṇ
ākāse va thito santo patigaṇhi mahāyaso
vittiṇ sañjanano mayhaṇ ditthadhammasukhāvaho.
- 3 Phalaṇ Buddhassa datvāna vipprasanna cetasā
adhigacchiṇ⁵ tadā pitiṇ vipulaṇ sukhā uttamaṇ
uppaṇjate 'va ratanaṇ nibbattassa yaṇ yaṇ⁶
- 4 Ekanavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 5 Kilesā pe . . . pe . . . pe . . .
- 6 Sāgataṇ pe . . . pe . . . pe . . .
- 7 Patīsambhidā . . . pe . . . pe . . . pe
Itthaṇ sudam āyasmā Labujadāyako th 1 g a-ti
Labujadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² Satarasīṇ³ G. acataṇ⁵ S² adhigañchiṇ; G. adhigañchi.² G. adāsi.⁴ G. Acata°.⁶ G. S¹ taṇ yaṇ.

[465. *Pilakkhuphaladāyaka.*]

- 1 Vanante¹ Buddhāṇ disvāna Atthadassīṇ mahāyasaṇ
pasannacitto sumano pilakkhussa² phalaṇ adaṇ.
 2. Atthārase kappasate yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 - 3 Kilesā pe pe pe
 4. Sāgataṇ . pe pe pe
 - 5 Patīsambhidā pe pe pe
- Itthaṇ sudam āyasmā Pilakkhuphaladāyako² th 1 g a-ti.
Pilakkhuphaladāyakattherassa² apadānaṇ samattaṇ.

[466. *Sayampatibhānaya*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
rathiyaṇ patipajjantaṇ ko disvā nappasīdati ²
2. Tam andhakāraṇ nāsetvā santāretvā bahūjanaṇ
ñānālokena jotentaṇ³ ko disvā nappasīdati ²
- 3 Vasīsatasahasseehi niyyantaṇ⁴ lokanāyakaṇ
uddharantaṇ bahū satte ko disvā nappasīdati ²
- 4 Āhanantaṇ⁵ dhammabheriṇ maddantaṇ tattiye gaṇe
sīhanādaṇ vinādantaṇ⁶ ko disvā na ppassīdati ²
- 5 Yāvātā brahmalokato āgantvāna sabrahmakā
pucchanti nupune pañhe ko disvā na ppassīdati ²
- 6 Yass' añjaliṇ karitvāna āyācanti sadevakā
tena puññaṇ anubhonti ko disvā na ppassīdati ²
7. Sabbe janā samāgantvā sampavārenti cakkhumaṇ
na vikampati ajjhiṭṭho ko disvā na ppassīdati ²
- 8 Nagaraṇ pavisato⁷ yassa ra*va*nte *bheniyo bahū
vinadanti* anugaṇṇā⁸ ko disvā nappasīdati ²
- 9 Vīthiya⁹ gacchato yassa sabbābhā¹⁰ jotate sadā¹¹
abbhunnatā¹² samā honti ko disvā na ppassīdati ²

¹ S¹ S² vananto² G. pilakkhussa; S¹ pilakkhassa.³ G. jotantaṇ⁴ S¹ nisinnaṇ; G. niyyantaṇ.⁵ S¹ āhanetvā, G. āharetvā, S² āhatvā.⁶ S¹ S² vinādantaṇ; G. vinadantaṇ.⁷ G. visato.⁸ G. iāṇamatta, S² corrupt, S¹ missing⁹ G. S¹ rathiyā¹⁰ G. S¹ sabbathā.¹¹ S¹ tadā.¹² S¹ abbhantatā, S² abbhunnatā

- 10 Vyāharante¹ ca² Buddhassa cakkavālamhi suyyati
sabbe satte viññāpeti ko dīsvā nappasīdati ?
11 Satasahassee ito kappe yaṇ Buddhama abhikkattayṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kattanāya idaṇ phalaṇ
12 Kilesā pe pe pe . . .
13 Sāgataṇ pe . pe pe
14 Patīsambhīdā pe pe pe
Itthaṇ sudam āyasmā Sayanṇpatibhāniyo³ th i g a-ti.
Sayampaṭibhāniyātherassa apadānaṇ samattaṇ

[467 *Nimittavyākaranīya*]

- 1 Ajjhogahetvā Himavaṇ manta vācem' ahaṇ tadā
catupaññāsasahassāni sissā mayham upatthahūṇ
2 Adhītā⁴ vedagū sabbe chalange pāramingatā
sakavijjāh' upatthaddhā⁵ Himavante vasanti te.
3 Cavitvā Tusitākāyā devaputto mahāyaso
uppaṇṇi mātukucchiṇi⁶ sampajāno patissato
4 Sambuddhe upapaṇṇante dasasahassā pakampatha
andhā cakkhūṇ alattaṇṇsu⁷ uppaṇṇantamhi⁸ nāyake.
5 Chabbikāraṇ⁹ pakampittha¹⁰ kevalā vasudhā ayaṇ
ngghosaddaṇ sutvāna ubbiṇṇsu¹¹ mahājanā
6 Sabbe janā samāgama āgacchuṇ¹² mama santikaṇ
' vasudhāyaṇ pakampittha kiṇ vipāko bhavissati ?'
7 Avacāsi tadā tesāṇ, mā bheṭṭhā¹³ n' atthi vo bhayaṇ
vissatthā hotha sabbe pi, uppādo 'yaṇ sukhattiko
8 Atthahetuhī samphassa¹⁴ vasudhāyaṇ pakampati¹⁵
tathā nimittā dīssanti obhāso vipulo mahā
9 Asaṇṇayaṇ Buddhasettho uppaṇṇissati cakkhumā
saññāpetvāna janataṇ pañcasīle kathaṇ' ahaṇ¹⁶

¹ S¹ vyāharanto ² S¹ va. ³ G Sayambhāvanīyo.

⁴ S² ayitā ⁵ S¹ usattamo. ⁶ G upapaṇṇi mātukucchiṇi.

⁷ G S¹ aladdhaṇsu ⁸ G upapaṇṇamhi

⁹ S² chaddhikāraṇ, G S¹ sabbakāraṇ

¹⁰ G S¹ akampittha ¹¹ G S¹ vimhayaṇsu.

¹² S² āgañchuṇ. ¹³ S¹ paro 'va; G pag' eva.

¹⁴ S² samphassaṇ, S¹ yaṇ sabbaṇ, G sampassa.

¹⁵ S¹ vasudhā sampa°. ¹⁶ G. S¹ kathes'.

- 10 Sutvāna pañcasīlāni Buddhuppādañ¹ ca dullabhaṇ
 ubbegaḷātā sumanā tutthahatthā āsiṇṇu te²
 11 Dvenavute ito kappe yaṇ nimittaṇ viyākaraṇ
 duggatīṇ nābhijānāmi vyākaranāy³ idaṇ phalaṇ.
 12 Kilesā pe pe pe
 13 Sāgataṇ pe pe pe
 14 Patīsambhidā pe pe pe
 Itthaṇ sudam āyasmā Nimittavyākaraṇiyo th. 1. g a-ti.
 Nimittavyākaraṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ

Sālapupphī ca yo thero⁴ Pūjā Nibbāpako pi ca
 Setudo Tālavanti ca Avataṇ-Labuja-ppado⁵
 Pilakkhu⁶ Patibhāni ca Veyyakaranako diḷo
 dvesatañ c' eva gāthāyo ganitāyo vibhāvīhi⁷
 Sālapupphiyavaggo sattacattārīso.⁸

XLVIII

[468 *Nalamāliya*]

- 1 Suvannaṇaṇaṇ sambuddham ahutīnaṇ patiggahaṇ
 pavanaggena gacchantaṇ addasaṇ lokanāyakaṇ
 2 *Nalamālaṇ gahetvāna nikkhamanto⁹ va tāvade
 tatth' addasāsiṇ sambuddhaṇ oghatīnaṇ anāsavaṇ.
 3 Pasannacitto sumano nalamālaṇ apūjayaṇ
 dakkhiṇeyyaṇ mahāvīraṇ sabbalokānukampakaṇ *
 4 Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
 duggatīṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
 5 Kilesā pe . pe pe .
 6 Sāgataṇ . pe . pe . pe .
 7 Patīsambhidā . . pe . pe . pe
 Itthaṇ sudam āyasmā Nalamāliyo thero 1 g a-ti
 Nalamāliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. buddhapādañ² G. ahaṇṇu, S¹ S² ahiṇṇu.³ G. vyākaranass'⁴ S² Sālapupphiyothero.⁵ G. Labujampado⁶ G. Milakkhu.⁷ G. °vīhi⁸ G. °cattārīsaṇṇo; S¹ cattārīsatimo.⁹ G. nikkhanto.

[469 *Manipūṣaka*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
vivekakāmo sambuddho gacchate anilāñjase¹
2. Avidūre Himavato² mahājātassaro ahū³
tattha me bhavanaṇa āsi puññakammena *saṇ*⁴yutaṇ.
3. Bhavanā abhinikkhamma addasaṇa lokanāyakaṇ
indīvaraṇa va jalitam ādittaṇ va hutāsanaṇ.
4. Vicinaṇa nāddasaṇa pupphaṇa pūjayaṇssaṇa tī nāyakaṇ
Sakaṇa cittaṇa pasādetvā avandiṇ⁴ satthuno ahaṇ.
5. Mama sīse manī⁵ gayha pūjayaṇa lokanāyakaṇ
māya manīpūjāya vipāko *hotu bhadra*⁶ko
6. Padumuttaro lokavidū āhutaṇaṇa patiggaho
antalikkhe thito satthā mā gāthā abhāsatha
- 7 ' So te ijjhātu sankappo labhassu vipulaṇa sukhaṇ
māya manīpūjāya anubho⁶ mahāyasaṇ '
8. Idaṇa *vatvāna*⁷ bhagavā jalajuttamanāmako⁷
agamāsī Buddhasettho yattha⁸ cittaṇa paṇihitaṇ
- 9 Satthikappāni devinda devarajjam akārayiṇa
anekasatakkhattuṇ ca cakkavatti⁹ aho⁹ ahaṇ.
- 10 Pubbakammaṇa sarantassa devabhūtaṇa me sato
maṇi nibbattate mayhaṇa āloka¹⁰karano mama
- 11 Chalāsītisahasāni nariyo me paṇiggaḥā
vicittavattābharaṇā āmuttamanikundaḥā
- 12 Alārapamhā hasulā¹¹ susoñṇā tanumajjhumā
parivārenti maṇa nīccaṇa manīpūjāy' idaṇa phalaṇ
- 13 Sovannamayā manmayā lohitaṇkamayā tathā
bhandā katākatā bhonti¹² yadicchāya pīlandhanā.
- 14 Kūtāgārā guhā rammā sayanaṇ ca mahārahaṇ
mama sankappam aññāya nibbattanti yadicchakaṇ.
- 15 Lābhā tesana suladdhaṇ va ye labhanti upassutinaṇ
puññakkhettaṇa manussānaṇa osadhaṇa sabbapāṇinaṇ

¹ G anilāñjuse² S² Himavantaṇa.³ G ahu.⁴ G S² avandi⁵ S¹ S² sīsa^o⁶ S¹ ānubhāvaṇ, S² ānubho⁷ S¹ °nāyako⁸ S¹ yassa.⁹ G. cakkavatti.¹⁰ S¹ S² °karane¹¹ G. ālāyasamhā pāsulā.¹² S¹ honti, G. bhanda kathā paṇikatā.

- 16 Mayham pi sukataṇ kammaṇ yo 'haṇ addakkhī¹ nāyakaṇ
vinipātā pamutto 'mhi patto ca acalaṇ padaṇ
17 Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
samantā sattaratana² āloko hoti³ me sadā
18 Tāy' eva maṇipūjāya anubhotvāna sampadā
ñānāloko mayā dittho patto 'mhi acalaṇ padaṇ
19 Satasahassee ito kappe yaṇ maṇim abhipūjayaṇ
duggatīṇ nābhijānāmi maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
20 Kilesā . . pe . . . pe . . pe
21 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . pe .
22 Patīsambhūḍā . . pe . . . pe . . pe
Itthaṇ sudam āyasmā Maṇipūjako therō 1 g a-ti.
Maṇipūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[470 Ukkāsatiṇka]

- 1 Kosiko nāma bhagavā Cittakute vasi tadā
jhāyī jhānarato Buddho vivekābhirato muni
2 Ajjhogahetvā Hmavantaṇ nāriganapurakkhato
addasaṇ Kosikaṇ Buddhaṇ punnamāse va candimaṇ
3 Ukkāsate⁴ gahetvāna parivāres' ahaṇ tadā
sattaratundivaṇ thatvā atthamena⁵ agacch⁶ ahaṇ.
4. *Vutthi*taṇ Kosikaṇ Buddhaṇ sayambhum aparājitaṇ
pasannacitto vanditvā ekaṇ bhikkhaṇ adās' ahaṇ
5 Tena kammena dipadindaṇ lokaṇ etthaṇ narāsabhaṇ
uppaṇṇaṇ Tusite kāye ekabhikkhass' idaṇ phalaṇ.
6 Divasaṇ c' eva rattiṇ ca āloko hoti me sadā
samantā yojanasataṇ obhāsena pharām' ahaṇ.
7. Pañcapanñāsakappamhi cakkavattī ahoṇ ahaṇ
cāturanto vijitā*vi* jambusandassa issaro.
8. Tadā me nagaraṇ āsī iddhaṇ phitaṇ⁷ sunimmitaṇ
tuṇsayojana-āyāmaṇ vitthārena ca vīsati.
9 Sobhanaṇ nāma nagaraṇ Vissakammena⁸ māpitaṇ
dasasaddāvivittan taṇ samatālasamāhitaṇ

¹ G. adakkhū² S² rattaratana.³ S² homi.⁴ S¹ ukkāsaṇe.⁵ G. anattamena gacch' ahaṇ.⁶ S² agañch'.⁷ G. iddhiphitaṇ; S¹ S² °pitaṇ.⁸ G. Vissu°.

[473 *Kusatthakadāyaka.*]

- 1 Kassapassa bhagavato brāhmanassa vusimato
pasannacitto sumano kusatthakam adās' ahaṇ.
- 2 Imasmiṇ yeva kappasmiṇ kusatthakam adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kusatthakass' idaṇ phalaṇ
- 3 Kilesā pe . . pe . . pe . .
- 4 Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
- 5 Patīsambhidā . . . pe . . . pe . . pe . .
Itthaṇ sudam āyasmā Kusatthakadāyako th 1. g a-ti.
Kusatthadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[474. *Giripunnāgiya*]

1. Sobhito nāma sambuddho Cittakute vasi tadā
gahetvā giripunnāgaṇ sayambhum abhipūjayiṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . pe . . pe . . pe . .
4. Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
- 5 Patīsambhidā . . pe . . . pe . . pe . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Giripunnāgiyo thero 1 g. a-ti.
Giripunnāgiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[475 *Vallikaraphaladāyaka*]

- 1 Sumano nāma sambuddho Takkarāya¹ vasi tadā
vallikaraphalaṇ gayha sayambhussa adās' ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . . pe . . . pe . . pe . .
4. Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . .
- 5 Patīsambhidā . . . pe . . pe . . pe . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vallikaraphaladāyako th i. g. a-ti.
Vallikaraphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ Takkarāyaṇ.

[476 *Pānadhidāyaka*]

1. Anomadassī bhagavā lokajettho narāsabho
divāvihārā nikkhamma paṭham āruhi cakkhumā.
2. Pānadhiṇ¹ sukataṇ gayha addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tatth' addasāsiṇ sambuddhaṇ pattikaṇ cārudassanaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā nīharitvāna pānadhiṇ²
pādamūle thaṭetvāna idaṇ vacanam abraviṇ :
4. Abhirūha mahāvira sugat-inda vināyaka
ito phalaṇ labhissāmi³ yo me attho samijjhatu
5. Anomadassī bhagavā lokajettho narāsabho
pānadhiṇ⁴ abhirūhitvā imaṇ vacanam abravi :
6. Yo pānadhiṇ me adadā pasanno sehi pānihi⁵
tam ahaṇ kittayissāmi, sunoṭha mama bhāsato :
7. Buddhassa gīraṇ aññāya sabbe devā samāgatā
udaggacittā sumanā vedaḍḍatā katañjali
8. Pānadhiṇaṇ padānena⁶ sukhito 'yaṇ bhavissati
pañcappaññāsakkhattuṇ ca devarajjaṇ karissati.
9. Sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asankhayaṇ.
10. Aparimeyye ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava paññāya nibbāyissat' anāsavo
12. Devaloke manusse vā nibbattissati puññavā
devayānapatibhāgaṇ yānaṇ patilabhisati.
13. Pāsādā sīvika mayhaṇ hatthino samalankatā
rathā c' ājañña-saṇyuttā sadā pātubhavanti me
14. Agārā nikkhamanto pi rathena nikkhamāmi' ahaṇ
kesesu chijjamānesu arahattam apāpuniṇ
15. Lābhā mayhaṇ suladdham me vāniḍḍaṇ suppayojitaṇ
datvāna pānadhiṇ⁴ ekaṇ patto 'mhi acalaṇ padaṇ
16. Aparimeyy' ito kappe yaṇ pānadhiṇ⁴ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pānadhiṇa idaṇ phalaṇ

¹ G pānadhiṇ, S² pānayaṇ³ G. labhāmi.⁵ G. pānihi.² G pānadi; S¹ pānadhiṇ, S² pānayaṇ⁴ G. pānadhiṇ⁶ S¹ S² padhānena.

17. Kilesā pe pe pe .
 18. Sāgataṇ pe . pe pe
 19. Patīsambhidā . . pe . pe pe
 Itthaṇ sudam āyasmā Pānadhīdāyako¹ therō 1 g a-ti.
 Pānadhīdāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[477 *Pulnacankamiya*]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
 vātamigaṇ gavesanto cankamaṇ addasaṇ ahaṇ.
 2 Ucchangapulīnaṇ² gayha cankame okiriṇ ahaṇ
 pasannacitto sumano sugatassa sirīmato
 3 Ekatiṇse ito kappe pulīnaṇ okiriṇ ahaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi pulīnassa idaṇ phalaṇ.
 4 Kilesā pe . pe pe .
 5 Sāgataṇ . pe . pe pe .
 6 Patīsambhidā . pe . pe . . pe
 Itthaṇ sudam āyasmā Pulnacankamiyo th. 1 g a-ti.
 Pulnacankamiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ

Nalāmālī Maṇḍado Ukkāsatika Vijaṇī
 Kummāso ca Kusattho ca Giripunnāgiyo pi ca
 Vallinkaro Pānadhīdo atha Pulnacankamo³
 gāthāyo pañcanavutī gaṇitāyo vibhāvīhi.
 Nalāmālīvaggo atthacattāliso ⁴

XLIX

[478 *Paṇsukūlasaṇṇika.*]

- 1 Tisso nāmāsī bhagavā syambhū aggapuggalo
 paṇsukūlaṇ thapetvāna vihāraṇ pāvīsī juno.
 2 Tiyaṇtaṇ⁵ dhanuṇ ādāya akkhitto yamaṇ⁶ ahaṇ
 maṇḍalaggaṇ gahetvāna kānanaṇ pāvīsīṇ ahaṇ.

¹ G. Pānadi°.

³ S° °cankamiṇ.

⁵ G tinataṇ, S¹ tinnāṇ.

² G. uccaṇga°.

⁴ G. °cattāhsamo.

⁶ G. yamaḥ, S¹ samālī.

3. Tatth' addasaṇ paṇsukūlaṇ dumagge laggiṭaṇ tadā
 . cāpaṇ tatth'¹ eva nikkhippa sire katvāna añjaliṇ
 4 Pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā
 Buddhasetthaṇ saritvāna paṇsukūlaṇ avandi 'haṇ
 duggaṭiṇ nābhijānāmi vandanāya idaṇ phalaṇ
 5 Kilesā . pe . . . pe . . . pe . . ,
 6 Sāgataṇ pe . pe . . pe .
 7 Patisambhidā . pe pe . . . pe .
 Itthaṇ sudāṇ āyasmā Paṇsukūlasaṇṇako th 1 g a-ti.
 Paṇsukūlasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[479 *Buddhasaṇṇaka*]

- 1 Ajjhāyako mantaḍharo tūnaṇ vedānapāragū²
 lakkhane *itihāse ca saṇighandu-sa*ketubhe
 2 Nadisotapatibhāgā sissā āyanti me tadā
 tesāhaṇ mante³ vācemi rattindivam atandito.
 3 Siddhattho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
 tam andhakāraṇ nāsetvā ñānālokaṇ⁴ pavattayī
 4 Mama aññatāro sisso sissānaṇ so kathesi me
 sutvāna te etam atthaṇ ārocesuṇ maman tadā.
 5 “ Buddho loke samuppanno sabbaññūlokaṇāyako
 tassānuvattati jano lābho amhaṇ na hessati.”⁵
 6 Adhiccuppattikā Buddhā cakkhumanto mahāyasā
 yannūnāhaṇ Buddhasetthaṇ passeyyaṇ lokaṇāyakaṇ.
 7 Ajjānam me gahetvāna vākaciraṇ kamandaluṇ
 assamā abhinikkhamma sisse āmantayiyi ahaṇ
 8 Odumbarakapupphaṇ va candamhi sasakaṇ yathā
 vāyasānaṇ yathā khiraṇ dullabhaṇ lokaṇāyakaṇ
 9 Buddho lokamhi uppanno manussattam pi dullabhaṇ
 ubhosu vijjamānesu savanañ ca sudullabhaṇ
 10 Buddho loke samuppanno cakkhuṇ lacchāma no bhavaṇ⁶
 etha⁷ sabbe gamissāma sammāsambuddhasantikaṇ⁸

¹ G. tath'.³ G. mantan⁵ G. vijjati⁷ G. etha² G. vedānaṇ°⁴ G. ñānaṇlokaṇ⁶ G. lacchamāno bhavaṇ.⁸ G. °santiko

11. Kamandaluddharā sabbe kharājīnanivāsino
Je jātabhārabharitā¹ nikkhamuṇṇ pavanā tadā.
12. Yugamattaṇṇ pekkhamānā utthamattaṇṇ gavesino
āyanti nāgapotā va² asambhītā va kesarī.
13. Appabhāsā alilatā³ nīpakā santavuttino
uñchāya caramānā te Buddhasettaṇṇ upāgamuṇṇ
14. Diyaddhayojane⁴ sese vyadhī me udapajjatha⁵
Buddhasettaṇṇ saritvāna tattha kālakato⁶ ahaṇṇ
15. Catunavute ito kappe yaṇṇ saññam alabhīṇṇ tadā
duggataṇṇ nābhījānāmi buddhasaññāy' idaṇṇ phalaṇṇ.
16. Kilesā pe pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇṇ . . pe . . pe . . . pe . . .
18. Patīsambhīdā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇ sudam āyasmā Buddhasaññako thero 1 g. a-tī.
Buddhasaññakattherassa apadānaṇṇ samattaṇṇ.

[480. *Bhīsadāyaka.*]

1. Ogayhāhaṇṇ pokkharanṇṇ nānākuñjarasevitaṇṇ
uddharāmi bhisaṇṇ tattha ghāsahetu⁷ ahaṇṇ tadā.
2. Bhagavā ca tamhi samaye Padumuttara^{*}savhayo
rattam^{*}baradharo Buddho gacchati anilaññase.⁸
3. Dhunanto⁹ paṇsukūlāni saddam assos' ahaṇṇ tadā
uddhaṇṇ niyyhāyamāno¹⁰ 'haṇṇ addasaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
4. Tatth' eva thitako santo āyaciṇṇ¹¹ lokanāyakaṇṇ
^{*}madhu bhisehi savati khirasa^{*}ppi mulālībhī
patigaṇṇhātu me Buddho anukampāya cakkhumā.
5. Tato kāruniko satthā orohitvā mahāyaso
patigaṇṇhi mamaṇṇ bhikkhaṇṇ anukampāya cakkhumā.
6. Patiggahetvā¹² sambuddho akā me anumodanaṇṇ:
'Sukhī hohi mahāpuñña¹³ gati tuyhaṇṇ samijjhatu
iminā bhīsadānena labhassu vipulaṇṇ sukhaṇṇ.'

¹ G. bhejātābhāre°

² G. nāgabotā tāva

³ S² salilatā.

⁴ G. digh°.

⁵ G. S¹ upapajjatha.

⁶ G. kalankato.

⁷ G. S¹ vāsahetu

⁸ G. anilaññuse

⁹ S² dhunato.

¹⁰ G. uddhaṇṇ niyyhāyamāno; S¹ ubbaṇ°.

¹¹ S² adhāra.

¹² G. S¹ patiggahitvā.

¹³ G. mahāpuñña; S¹ S² °puññaṇ.

- 7 Idaṇ vatvāna sambuddho jalaṇuttamanāmakō
bhikkham ādāya sambuddho ambarena gami jino.
- 8 Tato bhisāṇ gahetvāna āgacchiṇ¹ mama assamaṇ
bhisāṇ rukke lagetvāna² mama dānaṇ anussariṇ
- 9 Mahāvāto vutthahitvā sañjālesī vanan tadā
ākāso abhinādittha³ asaniyā phalantiyā
- 10 Tato me asanipāto matthako nipatī tadā
so haṇ nisinnako santo tattha kālakato⁴ ahaṇ
- 11 Puñṇakammena saṇyutto Tusitaṇ upapajj' ahaṇ
kalebaraṇ⁵ me patitaṇ devaloke ramām' ahaṇ
- 12 Chalāsītisahasānī nāriyo samalankatā
sāyapātaṇ⁶ upatthanti bhisadānass' idaṇ phalaṇ
- 13 Manussayoniṇ āgantvā sukhito hom' ahaṇ tadā
bhoge me ūnatā n' atthi bhisadānass' idaṇ phalaṇ
- 14 Anukampitattā⁷ tena devadevena tādina
sabbāsavā parikkhinā⁸ n' atthi dāni punabbhavo
- 15 Satasahasas ito kappe yaṇ bhikkham adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhisadānass' idaṇ phalaṇ
- 16 Kilesā pe pe . pe .
- 17 Sāgataṇ pe pe . . . pe .
- 18 Patisambhidā pe pe pe . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bhisadāyako thero i g a-ti
Bhisadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[481 *Ñānatthavika*]

- 1 Dakkhine Himavantassa sukato assamo mama
uttamatthaṇ gavesanto vasāmi pavane tadā
- 2 Lābhālābhena santuttho mūlena ca phalena ca
anomasanto cariyaṇ⁹ vasāmi ekato ahaṇ
- 3 Sumedho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
catusaccaṇ pakāseti uddharanto mahājanaṇ
- 4 Nāhaṇ sunomī¹⁰ sambuddhaṇ na pi me koci sāsati¹¹
atthavasse atikkante assosiṇ lokanāyakaṇ

¹ G agañchiṇ ² G laggitvāna ³ G S¹ abhinādittha

⁴ G kalankato ⁵ G kalevaraṇ ⁶ S¹ sāyaṇ pātaṇ

⁷ G °kampikato, S¹ °kampitato ⁸ G S¹ sabbāsavaparikkhīno.

⁹ G. acariṇ, S¹ S² acariyaṇ ¹⁰ S² sunāmi. ¹¹ S¹ sāsati

20. Devabhūto manusso vā puññakammasamāhito
anūnamatasankappo¹ tikkhapañño bhavissati
21. Tīṇsakappasahassamhi Okkākakulasambhavo.
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
22. Agārā abhinikkhamma pabbajjissati 'kiñcano
jātiyā sattavassena arahattaṇ phusissati²
23. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'mhi sāsanaṇ
etth' antare na jānāmi cetanaṇ amanoramaṇ³
24. Saṇṣaritvā bhave sabbe sampatt' anubhaviṇ⁴ ahaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phalaṇ ñāṇassa thomane.
25. Tivaggi⁵ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsavapaṇikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
26. Tīṇsakappasahassāni yaṇ ñānaṇ abhithom' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi phalaṇ ñāṇassa thomane
27. Kilesā pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . .
29. Patisambhūda . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ñānatthaviko tthero 1 g a-ti.
Ñānatthavikattherassa apadānaṇ samattaṇ

[482 *Candanaṃālāya.*]

1. Pañcakāmaguṇe hitvā piyarūpe manorame
asītikoṭiyo hitvā pabbajjīṇ anagāriyaṇ.
2. Pabbajitvāna kāyena pāpakammaṇ vivaṇjayaṇ⁶
vaciduccaritaṇ hitvā nadikūle vasāmi' ahaṇ.
3. Ekakammaṇ vihāraṇ taṇ Buddhasettho upāgami
nāhaṇ jānāmi Buddho ti akāsiṇ patisantharaṇ⁷
4. Karitvā patisanthāraṇ nāmagottaṇ apucch' ahaṇ:
devatā nu 'si gandhabbo uda⁸ Sakko Purindado ?
5. Ko vā tvaṇ kassa vā putto mahābrahmā idhāgato
virocesi⁹ disā sabbā udayaṇ suriyo¹⁰ yathā.

¹ G. anumanasaukappo

³ G. manorammaṇ.

⁵ G. S¹ tūdhaggi.

⁷ G. °sandhāraṇ.

⁹ S² virocasī

² G. phussissati

⁴ S² °onubhaviṇ; S¹ °ānubhavi.

⁶ G. S¹ vivaṇjaya.

⁸ *All MSS. read adu.*

¹⁰ G. udayasuriyo.

- 6 Sahassarāni cakkāni pāde dissanti mārīsa
ko va tvaṇ kassa vā putto kathaṇ jānemu taṇ mayaṇ ?
nāmagottāṇ pavedehi saṇsayaṇ apanehi me ¹
- 7 'N' amhi devo na gandhabbo n' amhi Sakko Purindado
brahmā bhāvo ca me n' atthi etesaṇ uttamo ahaṇ
- 8 Atīto vīsaṇ tesāṇ dālayiṇ kāmabandhanaṇ
sabbe kilese jhāpetvā patto sambodhim uttamaṇ ²
- 9 Tassa vācaṇ suṇitvāhaṇ imaṇ¹ vacanam abravīṇ²
yadī Buddho 'sī sabbaññū nīdā tvaṇ mahāmune
tam ahaṇ pūjayissāmi dukkhass' antakaro³ tuvaṇ.
- 10 Pattharītvā 'jīnaṇ cammaṇ⁴ adāsī⁵ satthuno ahaṇ
nīdī tattha bhagavā siho va gīgabbhāre
- 11 Khīppaṇ pabbatam āruya ambassa phalaṇ aggahī⁶
sālakalyāṇikaṇ pupphaṇ candanañ ca mahārahaṇ
- 12 Khīppaṇ paggaṇya taṇ sabbaṇ upesī⁷ lokanāyakaṇ
phalaṇ Buddhassa datvāna sālāpupphaṇ apūjayaṇ.
- 13 Candanaṇ anulūpītvā avandī satthuno ahaṇ
pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā
- 14 Ajāmaṇ nīdītvā Sumedho lokanāyako
mama kammaṇ pakittesi hāsayaṇto⁸ mamaṇ tadā
- 15 'Iminā phaladānena gandhamālehi cūbhayaṇ
pañcavīsakappasate⁹ devaloke ramissati
anūnamanasankappo Vasavattī¹⁰ bhavissati
- 16 Chabbīsīkappasate manussattaṇ gamissati
bhavissati¹¹ cakkavattī cātūranto mahiddhiko.
- 17 Vebhāraṇ¹² nāma nagaraṇ *Vissakammena¹³ māpītaṇ*
hessati sabbasovannaṇ nānāratanabhūsaṇ
- 18 Eten' eva upāyena saṇsarissati¹⁴ yoniso
sabbattha sukhito hutvā devatte atha mānuse
pacchime bhāve sampatte brahmabandhu bhavissati
- 19 Agārā abhinikkhamma anāgārī bhavissati
aviññattipaccayo hutvā nibbāyissat' anāsavo ⁵

¹ G. idaṇ² G. abravī, S¹ abravī³ S² antakaro⁴ G. 'jīnacammaṇ⁵ G. adāsī.⁶ S¹ G. aggahī.⁷ G. upetvā⁸ S² bhāsayaṇto⁹ S¹ pañcavīsati^o.¹⁰ G. Vasavattī¹¹ S² bhavissasi¹² S¹ Vebhāraṇ¹³ S¹ Viṣu^o.¹⁴ S² saṇsarissasi.

20. Idaṇ vatvāna sambuddho Sumedho lokanāyako
mama nijjhāyamānassa pakkāmi anilañjase
21. Tusitāto cavitvāna nibbattiṇ¹ mātukucchiyaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi yamhi gabbhe vasāṃ' ahaṇ.
22. Mātukucchigate mayhaṇ annapānañ² ca bhojanaṇ
mātuyā mama chandena nibbattati³ yadicchakaṇ.
23. Jātiyā pañcavassena pabbajjṇ⁴ anagāriyaṇ
oropitamhi kesamhi arahattaṇ apāpunīṇ
24. Pubbakammaṇ gavesanto orena nāddasaṇ ahaṇ
tiṇsakappasahassamhi mama kammaṇ anussariṇ.⁵
25. Namo te purisājañña ! Namo te purisuttama !
tava sāsanaṇ āgamma patto 'mhi acalam padaṇ
26. Tiṇsakappasahassamhi yam Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . pe . . pe . . . pe . . .
29. Patisambhidā . . pe . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Candanamālīyo therō i. g. a-ti.
Candanamālīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[483. *Dhātupūjaka.*]

1. Nibbute lokanāthamhi Siddhatthe lokanāyake
mama ñāti⁶ samānetvā dhātupūjaṇ akās' ahaṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ dhātuṇ abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dhātupūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . pe . . pe . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . pe . . pe . . . pe . . .
5. Patisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhātupūjako therō i. g. a-ti.
Dhātupūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² G. nibbatti.² G. S¹ annaṇ°.³ S² nibbatti.⁴ G. pabbajjaṇ; S¹ pabbajjī.⁵ G. anussari⁶ G. S² ñātiṇ, S¹ jāti

[484 *Pulnuppādaka*]

1. *Pabbate Himavantamhi Devalo¹ nāma tāpaso
tatttha me cankamo* āsi amānussikamāpito ²
2. Jatābhārena bharito kamandaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇ³
3. Cullāsītisahassāni *sissā mayhaṇ upatthahuṇ
sakakammāni pasutā vasanti pavane tadā
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulinacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayiṇ.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā assamaṇ pavīsām⁵ ahaṇ
sabbe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchiṇsu maṇ.⁷
6. Pulinena kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayaṇ pi ñā*tum icchāma puttho ācikkha 'me⁸ tuvaṇ
7. Nidditthā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasā
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasetthamahāyase
8. Kidisā te mahāvira sabbāññū lokanāyaka
kathaṇ vannaṇkathaṇ sīlā kidisā te mahāyasā ²
9. Battuṇsalakkhanā Buddhā cattārisaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesāṇ jīṇjukaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattaṇi ca pekkhare
na tesāṇ jānu nadatī sandhisaddo na suyyatī ¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
pathamaṇ dakkhinaṇ pādaṇ, Buddhānaṇ esa dhammatā.
12. Asambhītā ca te Buddhā mīgarājā va kesarī
nev' ukkaṇsenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāninaṇ ¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pānisu¹⁷
anattukkaṇsakā Buddhā, Buddhānaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ dassayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ

¹ G Devilo² G amānussi°, S¹ amānussita°³ S¹ °khami; S² °nikkhamāṇ.⁴ G. pulina°.⁵ G pavīsaiṇ; S² pavīsām'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucch' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ nidditthmā°; S² titthāno, G nidditthā nā.¹⁰ G S¹ cattārisadvijāpi.¹¹ G. go padumā, S¹ pamukhaṇ¹² S² jūka°¹³ G sussati, S¹ suyyati.¹⁴ S¹ nec'°.¹⁵ G vambhenti; S² camhanti¹⁶ S¹ pānino; G. pānino.¹⁷ G mānisu.¹⁸ G S¹ atthikāraṇ.

15. Passanti nrayaṇ c' ete nibbāti nrayo tadā
pavassati mahāmegho, Buddhāṇaṇ esa dhammatā
16. Edisā te mahānāgā atulyā¹ ca² mahāyasā
vannato anatikkantā³ appameyyā Tathāgatā
17. Anumodīṇsu me vākyāṇ sabbe sissā sagāravā
tathā va⁴ patipajjīṇsu yathāsatti yathābalaṇ.
18. Patipūjenti pulnaṇ sakakammābhilāsino⁵
saddahantā mamaṇ vākyāṇ Buddhattaggaṭamānasā.
19. Tadā cavitvā Tusitā devaputto mahāyaso
upparjī mātukucchiṇsu dasasahassī pakampatha
20. Assamassāvidūramhi cankamamhi thito ahaṇ
sabbe sissā samāgantvā āgacchuṇ⁶ mama santikaṇ.
21. 'Usabho va mahī nadati mīgarājā va kuṇṇati⁷
suṇsumāro va saddati, kiṇ vipāko bhavissati ?'
22. Yaṇ pakittemo⁸ sambuddhaṇ sīkatā-thūpasantike
so dāni bhagavā satthā mātukucchiṇ upāgami.
23. Tesāṇ dhammakathaṇ katvā kittayitvā mahāmuniṇ
uyyojetvā sake sisse pallankaṇ ābhujjāṇ ahaṇ.
24. Balañ ca vata me khīnaṇ vyādhito paramen⁹ ahaṇ
Buddhasetthaṇ saritvāna tattha kālakato ahaṇ
25. Sabbe sissā samāgantvā akaṇsu citakaṇ tadā
kalebarañ ca me gayha citakaṇ abhiropayujjāṇ
26. Citakaṇ parivāretvā sise katvāna añjaliṇ
sokasallaparetā te vikkandīṇsu samāgatā
27. Tesāṇ lālappamānānaṇ agamāsīṇ¹⁰ citan tadā
ahaṇ ācariyo tuyhaṇ¹¹ mā socittha¹² sumedhasā
28. Sadatthe vāyameyyātha rattindivam atanditā
mā vo¹³ pamattā ahuttha khano vo¹⁴ patipādito.
29. Sake sisse 'nusāsītvā¹⁵ devalokaṇ punāgamiṇ¹⁶
atthārasāhaṇ kappāni devaloke ramijjāṇ ahaṇ

¹ S¹ atulā² S¹ G. te³ S¹ anutikkantā⁴ S¹ ca.⁵ G. °ābhilābhino⁶ G. āgañchuṇ.⁷ S² kuṇṇati, G. kūṇati⁸ S² pakittesi.⁹ S² paramato 'ham, S¹ padumen'.¹⁰ S² agamāmi, S¹ agamāsi.¹¹ G. S¹ tumhaṇ¹² S¹ S² socittha¹³ G. S¹ te¹⁴ G. te¹⁵ G. nasāsetvā; S² numāsītvā, S¹ nāsetvāna.¹⁶ S² °gamaṇ.

- 30 Satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavattī ahaṃ ahaṃ
 anekasatakhattuṃ ca cakkavattī ahaṃ ahaṃ
 anekasatakhattuṃ ca devaraḥḥam akārayiṃ
 31 Avasesesu kappesu vokinno¹ saṃsariṃ ahaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi uppādassa² idaṃ phalaṃ
 32 Yathā komudike māse bahū pupphanti pādapā
 tath' evāhaṃ pi samaye pupphito 'mhi mahesino³
 33 Viriyaṃ me dhuraḥḥorayaṃ yogakkhemādhivāhanaṃ
 nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo
 34 Satasaḥḥassa ito kappe yaṃ Buddham abhikkattayaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi kittaṇāya idaṃ phalaṃ
 35. Kilesā pe pe . . pe . . .
 36 Sāgataṃ pe pe . . pe . .
 37 Patisaḥḥidā pe pe . . pe . . .
 Itthaṃ suḍaṃ āyasmā Pulinuppādako⁴ therō 1 g a-ti.
 Pulinuppādakattherassa apadānaṃ samattaṃ

[485 *Taraṇiya*]

1. Atthadassī tu bhagavā sayambhū lokanāyako
 Cīnatā⁵ nadiyā tīre upāgacchi⁶ Tathāgato.
2. Uḍakā abhinikkhamma kacchapo vārigocaro
 Buddhaṃ taritukāmo 'haṃ upesiṃ⁷ lokanāyakaṃ
3. Abhirūhatu maṃ Buddho Atthadassī mahāmuni
 ahaṃ taṃ tārāyissāmi dukkhassa' antakaro⁸ tuvaṃ.
4. Mama saṃkappam aññāya Atthadassī mahāyaso
 ārohitvāna⁹ me piṭṭhiṃ aṭṭhāsi¹⁰ lokanāyako
5. Yato sarāmi attānaṃ yato patto 'smi viññutaṃ
 sukhaṃ me tādisaṃ n' atthi yathā pādātale¹¹ muni¹²
6. Uṭṭarivāna sambuddho Atthadassī mahāyaso
 nadi*tīramhi thatvāna imā gāthā abhā*satha.

¹ G vokinnaṃ, S¹ vokinna² G uppādāya³ S² mahesinā⁴ S² uppādāyako⁵ G. S¹ Vinatā⁶ S² upāgacchi.⁷ G S¹ upemi⁸ S² antankaro⁹ G ārohitvāna.¹⁰ S¹ aṭṭhāsi, G. atthārasī¹¹ G. pāthāle.¹² G mune.

7. Yāvātā vattate cittaṇ¹ kankhāsotaṇ tarām² ahaṇ
ayaṇ hi³ kacchapo rājā tāreti mama puññavā
8. Iminā Buddhataranena⁴ mettacittavatāya⁵ ca
atthārase kappasate devaloke ramissati
9. *Devalokā idhāgantvā* sukkamūlena codito
ekāsane nisīditvā kankhāsotaṇ tarissati
10. Yathāpi bhaddake khette bijaṇ appam pi ropitaṇ
sammādhāre pavassante phalaṇ toseti kassake
11. Tath ev' idaṇ Buddhakhettaṇ sammāsambuddhadesitaṇ
sammādhāre pavecchante phalam maṇ tosayissati
12. Padhānaṇ pahitatto 'mhi upasanto nirūpadhī
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo
13. Atthārase kappasate yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi taranāya idaṇ phalaṇ
14. Kilesā pe pe . pe . . .
15. Sāgataṇ pe pe . . . pe . . .
16. Patīsambhidaṇ pe pe . . pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Taranīyo thero i g a-ti
Taranīyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[486. *Dhammaruci*]

1. Yadā Dīpankaro Buddhō Sumedhaṇ vyākari⁶ jino
' Aparimeyye ito kappe ayaṇ Buddhō bhavissati
2. Imassa janikā⁷ mātā Māyā nāma bhavissati
pitā Suddhodano nāma, ayaṇ hessati Gotamo
3. Padhānaṇ padahitvāna katvā dukkarakārīkaṇ
assaṭṭhamūle sambuddho bujjhissati mahāyaso
4. Upatisso Kolito ca aggā hessanti sāvakā
Ānando nāma nāmena upaṭṭhissat' imaṇ jinaṇ
5. Khemā Uppalavannā ca aggā hessanti sāvikā
Citto Ālavako c' eva aggā hessant' upāsakā
6. Khujjuttarā Nandamātā aggā hessant' upāsikā
bodhi imassa vīrassa assaṭṭho ti pavuccati '

¹ S¹ mittan

² S² harām'.

³ S¹ G ca.

⁴ G S¹ °ratanena

⁵ S² °vasāya

⁶ G. vyākari.

⁷ G. janitā

7. Idaṇ sutvāna vacanaṇ asamassa¹ mahesino
āmoditā naramarū namassanti katañjali
8. Tadāhaṇ mānava āsiṇ Megho nāma susikkhito
suvā vyākaraṇaṇ setthaṇ Sumedhassa mahāmiṇe.
9. Saṇvissattho bhavitvāna Sumedhe karunāsaye
pabbajantañ ca taṇ viraṇ sah' eva² anupabbajij³
10. Saṇvuto pātimokkhasmiṇ indriyesu ca pañcasu
suddhājivo sato viro jinasāsanakārako.
11. Evaṇ viharamāno 'haṇ pāpamittena kenaci
niyojito anācāre sumaggā paridhaṇsito
12. Vitakkavasago⁴ hutvā sāsanaṇo apakkamiṇ⁵
pacchā tena kumittena payutto⁶ mātughātanaṇ
13. Akarim⁷ anantariyañ⁸ ca ghātayaṇ dutthamānaso
tato cuto mahāviciṇ upapanno sudāruṇaṇ
14. Vinipātagato santo saṇsariṇ dukkharo ciraṇ
na puno addasaṇ viraṇ⁹ Sumedhaṇ narapungavaṇ.
15. Asmiṇ kappe samuddamhi maccho āsiṇ timingalo¹⁰
disvāhaṇ sāgare nāvaṇ gocaratttham upāgamiṇ
16. Disvā maṇ vāṇjā bhītā Buddhasetthaṇ anussaruṇ
Gotamo ti mahāghosaṇ sutvā tehi udīritaṇ
17. Pubbasaññaṇ saritvāna tato kālakato¹¹ ahaṇ
Sāvattiyaṇ kule ucce¹² jāto brāhmanajātiyā¹³
18. Āsiṇ Dhammaruci nāma sabbapāpajugucchako¹⁴
disvāhaṇ lokapajjotaṇ jātiyā sattavassiko
19. Mahā-Jetavanaṇ gantvā pabbajij anagāriyaṇ
upemi Buddhaṇ tikkhattuṇ rattiyaṇ divasassa ca
20. Disvā disvā muni¹⁵ āha ciraṇ Dhammaruciṇ maṇ
tato 'haṇ avacaṇ Buddhaṇ pubbakammāpabhāvitaṇ¹⁶:
21. Suciraṇ satapuññalakkhanaṇ¹⁷
paṭipubbe na visuddhapaccayaṇ

¹ S¹ G. assamassa; S² ayamassa.

² S¹ sahāya; G. sahā 'va.

³ S¹ anupabbajij.

⁴ G. °vasito; S¹ °vassiko.

⁵ S² avakkamiṇ, S¹ āpannamij

⁶ S² pandutto

⁷ S¹ S² akari

⁸ S¹ anantariyañ.

⁹ G. dhiraṇ.

¹⁰ Cy Tipingalo.

¹¹ G. kalankato

¹² G. S¹ iddhe-

¹³ G. S¹ °jātiyaṇ.

¹⁴ S¹ S² sabbapāpadi°.

¹⁵ S² muniṇ.

¹⁶ S² °pabbhācayaṇ.

¹⁷ S¹ °lakkhane.

- Ahāṇ ajja supekkhanaṇ vata
 tava passāmi nīrūpamaṇ viggahaṇ¹
 22. Suciraṇ vihatatamo² mayā³
 sucirakkhena⁴ nadī vīsoṣitā
 Suciraṇ amalaṇ vīsoḍḍitaṇ
 nayaṇaṇ ñāṇamayaṇ mahāmune
 23. Ciraḱālāṇ⁵ samāgato⁶ tayā⁷
 na vīnattho⁸ punarantaraṇ⁹ ciraṇ¹⁰
 Punar ajjasamāgato tayā
 na hi nassanti katāni Gotama
 24. Kilesā pe . . pe . . . pe .
 25. Sāgataṇ . . pe pe . . . pe .
 26. Patisaṃbhūḍā . . pe pe . . . pe .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhammaruci¹¹ therō i. g a-ti.
 Dhammaruciyaṭṭherassa apadāṇaṇ samattaṇ.

[487. *Sālamandapiya*.]

1. Ajjhogahetvā sālavanaṇ sukato assamo mama
 sālapupphēhi sañchanno vasāmi pavane tadā
2. Piyadassī ca bhagavā sayambhū aggapuggalo
 vīvekakāmo sambuddho sālavanam upāgami
3. Assamā abhinikkhamma pavanaṇ agamās' ahaṇ
 mūlaphalaṇ gavesanto *āhīndāmi vane tadā.
4. Tatthā*ddasāsīṇ sambuddhaṇ Piyadassīṇ mahāyasaṇ
 sunisīnaṇ samāpannaṇ virocantaṇ mahāvane.
5. Catudande thapetvāna Buddhassa uparī ahaṇ
 mandapaṇ sukataṇ katvā sālap*upphēhi chādayiṇ*
6. Sattā*haṇ dhārayitvāna mandapaṇ sālachāḍitaṇ
 tattha* cittaṇ pasādetvā Buddhasetthaṇ avandi 'haṇ.

¹ S¹ nīrūpamaggahaṇ. . ² G vihatattamo; S¹ vihatamo.

³ G. mayāpi corrected to tayā; Cy mayā.

⁴ S² S¹ 'rakkh' esā. ⁵ G S¹ ciraḱāla

⁶ G. samadhigato corrected to samangato, S¹ samadhigato, Cy.
⁷ adhikato

⁸ S² mayā ⁹ S¹ parinīṭṭho, G. parinattho, Cy. avīnattho.

¹⁰ G S¹ punadantaraṇ. ¹¹ S¹ Cy. omī ¹² G. °rūci.

- 7 Bhagavā tamhi samaye vutthahitvā samādhino¹
yugamattaṃ pekkhamāno nisīdi purisuttamo
- 8 Sāvako Varuno nāma Piyadassissa satthuno
vasisatasahasseehi upāgacchi² vināyakaṃ
- 9 Piyadassi tu³ bhagavā lokajettho narāsabho
bhikkhusanghe nisīditvā sitaṃ pātukarī⁴ jino
- 10 Anuruddho upatthāko Piyadassissa satthuno
ekaṃsaṃ cīvaraṃ katvā apucchittha mahāmuniṃ:
- 11 ‘Ko nu kho bhagavā hetu sītakammasa⁵ satthuno
kāraṇe vijjamānamhi satthā pātukaresi⁶ taṃ?’
- 12 Sattāhaṃ pupphachadanaṃ yo me dhāresi mānavo
tassa kammaṃ saritvāna sitaṃ pātukariṃ ahaṃ
13. Okāsāhaṃ na passāmi yaṃ taṃ puññaṃ vipaccati⁷
devaloke manusse vā okāso ca na sammati
- 14 Devaloke vasantassa puññakammasamangino
yāvataṃ paṇisā tassa sālacchannā bhavissati
- 15 Tattha dibbehi naccehi gītehi vāditehi ca
ramissati tadā santo puññakammasamāhito.
- 16 Yāvataṃ paṇisā tassa gandhagandhi bhavissati
sālassa pupphavasso ca pavassissati tāvade
- 17 Tato cuto yaṃ⁸ manuḥ mānusaṃ agamissati
idhāpi sālacchadanaṃ sabbakālaṃ dhariyyati⁹
- 18 Idha naccaṃ ca gītaṃ ca samatālasamāhitaṃ
parivāressant’ imaṃ niccaṃ Buddhapūjāy’ idaṃ phalaṃ
- 19 Uggacchante ca suriye sālavassaṃ pavassati
puññakammena sanyuttaṃ vassate sabbakālīkaṃ.
20. Aṭṭhārase kappasate Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati
- 21 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat’ anāsavo
22. Dhammaṃ abhisamentassa sālacchadanaṃ bhavissati
cītake jhāyamānassa chadanaṃ tattha hessati
23. Vipākaṃ kittayitvāna Piyadassi mahāmuni
paṇisāya dhammaṃ desesi¹⁰ tappento dhammavutthiyā.

¹ S² samāyito, S¹ G. samādhito. ² S² upagacchi. ³ G. S¹ ca.

⁴ S² G. pātukari.

⁵ S² sitaṃ.

⁶ S¹ °karosi

⁷ S² vipaccatha.

⁸ G. ya

⁹ G. S¹ dharissati.

¹⁰ S¹ pariyaḍadhammaṃ sudeseti; G. paṇisāra°, S² °deseti.

24. Tiṇṣakappāni devesu devarajjam akārayiṇ
saṭṭhiñ¹ ca catukkhattuñ ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
 25. Devalokā idhāgantvā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
idhāpi sālaccchadanaṇ maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
 26. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi sālaccchadanaṇ hessati sabbakālīkaṇ.
 27. Mahāmuniṇ tosayingvā Gotamaṇ Sakyapuṇḍavaṇ
patto 'mhi acalaṇ ṭhānaṇ hitvā jayaparājayaṇ.
 28. *Aṭṭhārase* kappasate yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
 29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sālamaṇḍapiyo thero i. g. a-ti.
Sālamaṇḍapiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Paṇsukūla-Buddhasaññī Bhisado² Nānakittako
Candani Dhātupūjī³ ca Pulipuppādako pi ca.
Tarāṇo⁴ Dhammaruciko Sālamaṇḍapiyo tathā
gāthā satāni dve honti ūnavīsati meva ca.
Paṇsukūlavaggo ekūnapaññāso.⁵

L

[488. *Tiṇṇikiṇkhanipupphiya.*]

1. Kanikāraṇ va jotentaṇ⁶ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ Vipassim lokanāyakaṇ.
2. Tiṇi kiṇkhanipupphāni⁷ paggayha abhiropayaṇ
sambuddhaṇ abhipūjivā gacchāmi dakkhiṇā mukho.
3. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā manusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁸ ahaṇ.
4. Ekanavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. saṭṭhi.

² S¹ Bhisado.

³ S² °pūjañ.

⁴ S² Tarāṇo; S¹ Carane.

⁵ G. ekūnapaññāsamo; S¹ ekūnapaññāsati mo.

⁶ G. S¹ jotantaṇ.

⁷ G. kaṇkhāni.

⁸ S² agañich'.

5. Kilesā . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ pe . pe . . . pe . . .
 7. Patisaṃbhīdā . pe . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇkinkhanipupphīyo th. 1. g. a-ti.
 Tiṇkinkhanipupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[489 Paṇsukūlapūjaka.]

- 1 Himavantass' avidūre Udaḱo¹ nāma pabbato
 tatth' addasaṇ paṇsukulaṇ² dumaggamhī vilambitaṇ.³
 2 Tiṇkinkhanipupphāmi ocintvāna 'haṇ tadā
 hattho hatthena cittaṇa paṇsukulaṇ apūjayaṇ
 3 Tena kammena sukateṇa *cetanāpanidhīhi ca
 jahitvā* mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'⁴ ahaṇ.
 4 Ekanavut' ito kappe yaṇ kammam ākariṇ tadā
 duggatīṇ nābhijānāmi pūjītvā arahaddhaṇ.⁵
 5 Kilesā . . pe . . pe . . pe . .
 6. Sāgataṇ . pe pe . pe .
 7. Patisaṃbhīdā pe pe . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlapūjako th. 1 g a-ti.
 Paṇsukūlapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[490. Korandapupphiya.]

- 1 Vanakammiko pūre āsiṇ pitupitāmahen' ahaṇ
 pararuhireṇa jīvāmi kusalam me na vijjati
 2 Mama āsayasāmantā Tisso lokagganāyako
 tīni padāni dassesi anukampāya cakkhumā
 3. Akkante ca pade⁶ disvā Tissa-nāmassa satthuno
 hattho hatthena cittaṇa pade⁷ cittaṇ pasādayaṇ.
 4 Korandaṇ pupphitaṇ disvā pādapaṇ dharaṇīruhaṇ
 cangotakaṇ⁸ gahetvāna padasetthe apūjayaṇ⁹

¹ G Udakanto, S¹ Udangano² S¹ °kūlaṇ, G S² °kulaṇ.³ G vilappitaṇ, S¹ vilampitaṇ.⁴ S² agañch'.⁵ G pūjayaṇvā rataaddhaṇaṇ, S¹ pūjayaṇvā 'rahaddhaṇaṇ.⁶ S¹ padaṇ, G akkamante pade.⁷ S¹ pāde⁸ S¹ sakaccakaṇ, G cakkodukaṇ, S² cakkotakaṇ, (° sa-kotakaṇ).⁹ S² pādasetthān' apūjayaṇ

- 5 Tēna kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agañch'¹ ahaṇ.
6 Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ aṭṭha mānusaṇ
korandakachavi² homi sappabhāso³ bhavām' ahaṇ.
7 Dvenavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pādapūjāy'⁴ idaṇ phalaṇ.
8 Kilesā . pe . . . pe . pe . . .
9 Sāgataṇ pe . . pe pe . . .
10 Patisambhidā . . pe . . . pe . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Korandapupphiya⁵ therō 1. g a-ti.
Korandapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[491. *Kiṇṣukapupphiya*]

- 1 Kiṇṣukaṇ pupphitaṇ dīsvā paggaḥetvāna añjaliṇ
Buddhasetthaṇ saritvāna ākāse abhipūjayiṇ.
2 Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agañch' ahaṇ.
3 Ekatiṇse ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
4 Kilesā . pe . . . pe . . . pe . . .
5 Sāgataṇ . pe . . pe . . pe . . .
6 Patisambhidā . pe . . pe pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kiṇṣukapupphiya th 1 g a-ti
Kiṇṣukapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[492. *Upaddhadussadāyaka*]

- 1 Padumuttarassa bhagavato Sujāto nāma sāvako
paṇṣukūlaṇ gavesanto sankāre carate sadā⁶
2. Nagare Haṇṣavatiyā paresaṇ bhatako ahaṇ
upaddhadussaṇ datvāna sīrasā abhivādayiṇ
3 Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ

¹ G agacch'² G kodandakachavi³ G sabbabhāso, S¹ sabbabhāvo⁴ G S¹ pada°⁵ G Kodanda°⁶ G S¹ tadā

4. Tettiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
sattasattatikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asankhiyaṇ
upadḍhadussadānena modāmi akuto bhayo.
6. Icchamāno c' ahaṇ ajja sakānanaṇ¹ sapabbataṇ
khamadussehi chādeyyaṇ aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ.
7. Satasahasso ito kappe yaṇ dānaṃ adadāṇ tadā
duggatāṇ nābhijānāmi aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Upadḍhadussadāyako th 1. g a-ti.
Upadḍhadussadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[493. *Ghatamandadāyaka.*]

1. Sucintitaṇ² bhagavantaṇ lokajetthaṇ narāsabhaṇ
upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābādheṇa pīṭaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.
2. Katattā ācitattā³ ca Gangā Bhagīrasi c' ayaṇ
mahāsamuddā⁴ cattāro ghataṇ sampajjare⁵ mama.
3. Ayaṇ ca pathavi ghorā appamānā asankhiyā
mama sankappam aññāya bhavate madhusakkarā.
4. Cātuddīpā⁶ ime rukkhā pādapā dharanīruhā
mama sankappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asankhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ *dānaṇ adadāṇ tadā*
duggatāṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghatamaṇḍadāyako th 1. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S² Sakāsanaṇ.

² S¹ Sucintikaṇ.

³ G. ācīnattā.

⁴ S² samudde. ⁵ S² sammajjare; G. samajjane. ⁶ G. catuddisā.

[494 *Udakadāyaka.*]

1. Padumuttara-Buddhassa bhikkhusanghe anuttare
pasannacitto sumano pāṇiyaghaṭam apūrayiṇ.
 2. Pabbatagge dumagge vā ākāse v'ātha bhūmiyaṇ
yadā pāṇiyam icchāmi khīppaṇ nibbattate mama
 3. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ.
 4. Kilesā . . pe . . pe . . pe . .
 5. Sāgataṇ . pe . . pe . . . pe . . .
 6. Patisambhidā . pe . pe . . . pe . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Udakadāyako thero 1 g a-ti.
Udakadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[495. *Pulinathūpiya*]

1. Himavantass' avidūre Samango¹ nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ pannaśālā sumāpitā
2. Nārado nāma nāmena jatilo uggatāpano
catuddasaṇ sahasānaṇ² sissā paricaranti maṇ
3. Patissallinako santo evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
sabbajano maṇ pūjetr³ nāhaṇ pūjemi kañcīnaṇ.
4. Na me ovādako atthi vattā koci⁴ na vijjati
anācariyupajjhāyo vane vāsaṇ upem' ahaṇ.
5. Upāsamaṇo⁵ yam ahaṇ garucittaṇ upatthahe⁶
so me ācariyo n' atthi vanavāso nīratthako.
6. Āyāgam me⁷ gavesissaṇ garubhāvaṇiyaṇ⁸ tatha⁹
sāvassayo vasissāmi na koci garahissati
7. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā
susuddhapulinākinnā avidūre mam' assamaṇ
8. Nadi-Amarikaṇ¹⁰ nāma upagantvā¹¹ ahaṇ tadā
saṇvaddhayitvā pulinaṇ akaṇ pulinacetiyaṇ.

¹ G. Samago.² G. catuddasasahasāni³ G. S¹ pūjesi. ⁴ S² cattā koci; G. vattāko ca; S¹ vatvā ko ca⁵ G. S¹ upasevamāno.⁶ G. S¹ upatthame⁷ G. āragadhamma⁸ G. °sāvamiyaṇ, S¹ °bhāvaṇiyaṇ.⁹ G. tadā¹⁰ G. S¹ aparikaṇ¹¹ G. upagantā

9. Ye te ahesuṇ sambuddhā bhavantakaranā muni
tesaṇ etādiso thūpo taṇ nimittaṇ karom' ahaṇ.
10. Karitvā puline thūpaṇ sovannaṇ māpayiṇ ahaṇ
sovannakinkhanipupphānaṇ sahasse tiṇi pūjayiṇ.
11. Sāya-pātaṇ¹ namassāmi vittiṇjāto katañjali
sammukhā viya sambuddhaṇ vandiṇ² pulinacetiyaṇ.
12. Yadā kilesā jhāyanti vitakkā gehaniṣṣitā
sarāmi sukataṇ³ thūpaṇ paccavekkhāmi tāvade
13. Upaniṣṣāya viharam⁴ satthavāhaṇ viṇāyakaṇ
klese saṇvaseyyāsi na yuttaṇ tava⁵ marisa⁶
14. Saha⁷ āvaṇṇite thūpe gāravaṇ hoti me tadā
kuvitakkaṇ⁸ vinodemi nāgo tuttaddito⁹ yathā.
15. Evaṇ viharamānaṇ maṇ Maccurājā 'bhūmaddatha
tattha kālakato santo brahmalokaṇ agañch'¹⁰ ahaṇ
16. Yavatāyuṇ vasitvāna tūdase upapaṇṇi' ahaṇ
asitikkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
17. Satānaṇ tīnikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gānaṇāto asankhiyaṇ
18. 'Tesaṇ kinkhanipupphānaṇ vipākaṇ anubhom' ahaṇ
dvāviṣatisahasāmi parivārenti maṇ bhava
19. Thūpassa paṇicinnattā rajojallaṇ na limpati
gatte sedā na muccanti sappabhāso¹¹ bhavām' ahaṇ.
20. Aho me sukato thūpo sudittā 'Maṇkā¹² nadi
thūpaṇ katvāna¹³ puline patto 'mhi acalaṇ padaṇ
21. Kusalaṇ kattukāmena jantunā pāragāminā¹⁴
n' atthi khettaṇ akhettaṇ vā patipatti va sārīkā.¹⁵
22. Yathāpi balavā poṣo annavaṇ taritussahe¹⁶
parittaṇ kaṭṭham ādāya pakkhandeyya mahāsaraṇ
23. Imāhaṇ katthaṇ¹⁷ niṣṣāya tarissāmi mahodadhiṇ
ussāhena viṇyena tareyya udadhiṇ nara

¹ G. S¹ sāyappātaṇ.

² G. S¹ vandi

³ G. sugataṇ.

⁴ G. vihāraṇ

⁵ S¹ vata.

⁶ S¹ marisaṇ.

⁷ G. sahasa', S¹ sapahassa', cf p 519, g 5

⁸ S² āvitakke.

⁹ G. turaddiko; S² tudalhitto

¹⁰ G. agacch'.

¹¹ G. sabbabhāso; S² sappabhāvo

¹² G. supatittā sārīkā; S¹ °sadirakā.

¹³ S² karitvāna.

¹⁴ G. Māra°.

¹⁵ G. sāraṇā; S¹ sārakā.

¹⁶ S² °savo

¹⁷ G. imāyā°.

24. Tāth' eva me kataṇ kammaṇ parittaṇ thokakañcanaṇ
kataṇ kammaṇ upanissāya¹ saṅsāraṇ² samatikkamaṇ
25 Pacchime bhava sampatte sukkamūlena codito
Sāvatthiyaṇ pure jāto mahāsāle su-addhake.
26 Saddhā mātāpitā mayhaṇ Buddhassa saraṇaṇ gatā
ubho dīṭṭhapadā ete anuvattanti sāsanaṇ
27. Bodhipapātikaṇ³ gayha sonnathūpaṇ⁴ akārayuṇ
sāyapātaṇ⁵ namassanti Sakyaputtassa sammukhā
28. Uposathamhi divase sonnathūpaṇ⁶ vīṇiharuṇ⁷
Buddhassa vannaṇ kittentā tiyāmaṇ vīṇāmayuṇ
29 Sāhā⁸ disvāna 'haṇ⁹ thūpaṇ sariṇ pulinacetiyaṇ
ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuṇiṇ
30. Gavesamāno¹⁰ taṇ vīraṇ dhammasenāpat' addasaṇ¹¹
agārā nikkhamitvāna pabbajaṇ tassa santike
31 Jātiyā sattavassena arahattaṇ apāpuṇiṇ
upasampādayi¹² Buddhho gunaṇ aññāya cakkhumā
32 Dāraken' eva santena kīriyaṇ¹³ mīttitaṇ mayā
*kata*m me karaṇi'y¹⁴ ajja Sakyaputtassa sāsane
33 Sabbaverabhayaṇtito sabbasangātigo ısı
sāvako te mahāvīra sonnathūpass' idaṇ phalaṇ.
34 Kilesā . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . pe . . . pe . . .
36 Patisambhīdā . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pulinathūpiyo thero i g a-ti
Pulinathūpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G kammūpanissāya; S¹ kammupanissāya

² G. saṅsāyaṇ. ³ G bodhipavātikaṇ; S¹ bodhipatikaṇ

⁴ G. °yūpaṇ, S¹ sovannathūpaṇ. ⁵ G sāyaṇ pātaṇ

⁶ G. S¹ sovanna° ⁷ G vīṇihayyuṇ, S¹ visāraḍaṇ; S² vīṇiharu.

⁸ G. saha; S¹ sanha.

⁹ S¹ taṇ.

¹⁰ S¹ bhava samāne.

¹¹ G. S¹ °senāpati 'ddasaṇ.

¹² G S¹ upasampādayi maṇ.

¹³ S² tiriyaṇ.

¹⁴ G karani-r-; S¹ karaṇi'y'.

[496 *Nalakutikadāyaka*]

1. Himavantass' avidūre Bhāriko¹ nāma pabbato
sayambhū Nārado nāma rukkhamaññe vasi² tadā
 2. Nalāgāraṇ karivāna tūṇa chādayiṇ ahaṇ
cankamaṇ³ sodhayivāna sayambhussa adās' ahaṇ
 3. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhiṇi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agañich' ahaṇ
 4. Tattha me sukataṇ vyamaṇ⁴ nalakutikāya nimmitaṇ
satthiyojanam ubbidhaṇ tiṇsajojanavittataṇ
 5. Catuddasesu kappesu devaloke ramiṇ ahaṇ
ekasattatikkhattuṇi ca devaraṇṇam akārayiṇ
 6. Catuttiṇsakkhattuṇi⁵ c' eva cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gananaṇto asankhayaṇ
 7. Dhammapāsādam āruya sabbāgāraṇarūpamaṇ⁶
yadicchakāhaṇ vihareyy⁷ Sakyaputtassa sāsaṇe
 8. Ekatiṇṇe ito kappe yaṇ kammaṇ akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi nalakutikāy' idaṇ phalaṇ.
 9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Patisaṇbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nalakutikadāyako thero i g. a-ti.
Nalakutikadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[497. *Piyālaphaladāyaka*]

1. Migaluddo pure āsiṇ viciṇe⁸ vicaraṇ tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ
2. Piyālaphalam ādāya Buddhasettassa' adās' ahaṇ
puññakkhattassa viraṇsa pasanno sehi pāṇiṇi⁹
3. Ekatiṇṇe ito kappe yaṇ phalaṇ, adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānaṇs' idaṇ phalaṇ

¹ G. Hāriko, S¹ Hiriko² G. S¹ vasi³ G. S¹ cankame⁴ G. S¹ brahmaṇ⁵ S² catuttuṇṇa°.⁶ S¹ °vasūpamaṇ, G. sabbākāra°.⁷ S¹ G. vihareyyuṇ.⁸ G. pavane; S¹ vivane⁹ G. paṇiṇi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Patūsambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Piyālaphaladāyako th. i. g. a-ti.
Piyālaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ

Kinkhaṇi-Paṇsukūlaṇ ca Korandapupphū Kīṇsukhaṇ
Upaḍḍhadussī Ghatado Udakaṇ-Thūpakāra¹
Nalāgārī ca navamo Piyālaphaladāyako
sataṇ ekaṇ ca gāthānaṇ navakaṇ ca taduttariṇ.²
Kinkhaṇipupphūyavaggo paññāso.³

Atha vagguddānaṇ

Metteyya-Bhaddālīvaggo⁴ Sakīṇsammajjako pi ca⁵
eko Vibhetakī vaggo Jagatī Sālapupphūyo
Nalamālaṇ Paṇsukūlaṇ⁶ Kinkhaṇipupphūyo tadā⁷
asitī dve ca gāthāyo catuddasasatāni ca

LI

[498 *Tīnikanikārapupphūya*]

1. Sumedho nāma sambuddho dvattiṇsavaraḷakkhano⁸
vivekakāmo sambuddho Himavantaṇ upāgamī.
2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁹ aggo kāruniko muni
pallaṇkaṇ ābhujitvāna¹⁰ nisīdi purisuttamo
3. Viyyādharo tadā āsiṇ antalikkhacaro¹¹ ahaṇ
tisūlaṇ¹² sukataṇ gayha gacchāmi ambare tadā
4. Pabbatagge yathā acci¹³ puññamāse va candimā
vane¹⁴ obhāsate Buddho sālārājā va phullito

¹ G. °dāyako.

² G. °uttari.

³ G. S¹ paññāsamo.

⁴ G. S¹ Metteyyavaggo Bhaddālī.

⁵ S² °sammajjakāri ca.

⁶ G. S² °kulaṇ ⁷ G. S¹ tathā.

⁸ G. battiṇsa°.

⁹ G. S¹ Himavantaṇ.

¹⁰ G. ābhujitvāna

¹¹ G. S¹ antalikkhe°

¹² G. S¹ tipulaṇ; S² tisulaṇ.

¹³ G. S¹ acchi; S² asi

¹⁴ S² vanaṇ

- 5 Vanaggā¹ nikkhamitvāna Buddharaja's' ābhūdhāvaře
nalaggivannasankāsā disvā cittaṇ pasādayiṇ
6 Vicinaṇ addasaṇ pupphaṇ² kanikāraṇ devagandhikaṇ
timpupphāni ādāya Buddhasettaṇ apūjayiṇ
7 Buddhassa ānubhāvena tiṇi pupphāni me tadā
uddhavantā³ adhopattā chāyaṇ kubbanti satthuno
8 Tena kammaena sukatenā cetanāpanidhiṇi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
9 Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁴ Kanikārīti nāyati
satthiyojanam ubbidhaṇ tiṇsaṇyojanavittthataṇ ⁵
10 Sahassakando satagendu⁶ dhajālu haritāmāyo
satasahassa-myyūhā vyamhe⁷ pātubhaviṇsu me
11 Sovannamayā manmayā⁸ lohitaṇkamayā pi ca
phalīkāpi ca pallankā yemicchakā yadicchakā
12 Ma *hārahaṇi ca sayanaṇ tū *hikāvīkatīyutaṇ⁹
uddhalomika-ekantaṇ¹⁰ bimbohanasamāyutaṇ
13 Bhavanā nikkhamitvāna caranto devacārikaṇ
yadā icchāmi gamanaṇ devasanghapurakkhato
14 Pupphassa hetthā titthāmi uparicchadanaṇ mama¹¹
samantā yojanasataṇ kanikārehi¹² chāditaṇ
15 Satthituriyasahassāni sāyaṇ pātaṇ¹³ upatthahun
parivārenti¹⁴ maṇ niccaṇ rattindivaṇ atanditā
16 Tattha naccehi gītehi *tā *lehi vāditehi ca
ramāmi khiddāratīyā modāmi kāmakāmi 'haṇ
17 Tattha bhutvā ca pitvā ca modāmi Tīdase tadā
nāriṇanehi sahito modāmi vyamha-m-uttame ¹⁵
18 Satānaṇ pañcakkhattuṇi ca deva-rajjam akārayiṇ
satānaṇ tīnikkhattuṇi ca cakkavatti aho's' ahaṇ
padesaraṇjaṇ vipulaṇ gānaṇāto asankhiyaṇ.
19 Bhavābhava saṇsaṇsanto mahābhoge¹⁶ labhām' ahaṇ.
bhoge me ūnatā n' atthi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ

¹ S¹ nabhamhā.² S² Buddhaṇ.³ G. S¹ uddhaṇ vanta⁴ G. brahmaṇ.⁵ S² tūga°.⁶ S² °bhendu.⁷ G. brahme⁸ G. rajatasovannamayā⁹ G. °vigati°¹⁰ G. ekattaṇ, S² addalomika°, S¹ udda°.¹¹ G. S¹ mamaṇ¹² G. kannikārehi.¹³ S² sāyapātaṇ¹⁴ S² parivāressanti.¹⁵ G. brahman°.¹⁶ G. S¹ °bhogaṇ.

20. Dūve bhavē saṅsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gataṇ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
21. Dūve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe
nīce kule na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
22. Hatthiyānaṇ assayānaṇ sīvikaṇ sandamānikaṇ¹
labhāmi sabbam ev' etaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
23. Dāsīganaṇ dāsaganaṇ nāriyo ca alankatā
labhāmi sabbam ev' etaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
24. Koseyyakambaliyāni² khomakappāsikāni ca
labhāmi sabbam ev' etaṇ . . pe . . pe .
25. Navavatthaṇ navaphalaṇ nav'-agga-rasa-bhojanaṇ
labhāmi . . pe . . . pe . . pe .
26. Ime khāda ime bhuñja imamhi sayane saya
labhāmi . pe . pe . pe
27. Sabbattha pūjito homi yaso accuggato³ mama
mahāpakkho⁴ sadā homi abhejjapariso tadā
• nātinaṇ⁵ uttamo homi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
28. Sītaṇ unhaṇ na jānāmi parilāho na vijjati
atho cetasaṇ dukkhaṇ hadaye me na vijjati
29. Suvannavanno hutvāna saṅsarāmi bhavābhavē
duvannikaṇ⁶ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
30. Devalokā cavitvāna sukkamūlena codito
'Savatthiyaṇ pure jāto mahāsāle su-addhake
31. Pañcakāmagune hutvā pabbajjaṇ anagāriyaṇ
jātiyā⁷ sattavasso 'va⁸ arahattaṇ apāpunjaṇ
32. upasampādayi⁹ Buddhho gūṇaṇ aññāya cakkhumā
taraṇo¹⁰ pūjaniyo 'haṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
33. Dībbaṇ cakkhuṇ visuddham¹¹ me samādhikusalo ahaṇ
abhiññāpāramippatto Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
34. Patisambhūda anuppatto iddhipādesu kovido
saddhamme¹² pāramippatto Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ

¹ G sandha°² G °kambaliyyāni³ G S¹ abbhuggato⁴ G mahāsakkho⁵ G ñānīnaṇ⁶ G vevannikaṇ⁷ G jātiyaṇ⁸ G S¹ 'haṇ⁹ G S¹ upasampādayi maṇ¹⁰ G taraṇo¹¹ S¹ dībbacakkhuvisuddhaṇ, G dībbaṇ cakkhu°.¹² G yaṇ me ayaṇ, S¹ yaṇ me saṇ

- 35 Tiṇṣakappasahassamhi yaṇ Buddhā abhīpūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
36 Kilesā . . pe pe pe
37 Sāgataṇ . . . pe pe pe . . .
38 Patīsammbhidā pe . . pe . . pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇṣakārapupphīyo th. 1. g a-ti.
Tiṇṣakārapupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[499 *Ekapattadāyaka*]

- 1 Nagare Haṇṣavatiyā kumbhakāro ahoṣ' ahaṇ
addasaṇ viraṇaṇ Buddhaṇ oghatinnam anāsavaṇ
2 Sukataṇ mattakāpattaṇ Buddhasetthassa' adās' ahaṇ
pattaṇ datvā bhagavato uḷubhūtaṇ tādino
3 Bhave nibbattamāno 'haṇ sovannathāle labhām' ahaṇ
rūpimaye ca sovanne tatṭake¹ ca manimaye
4 Pāṭiyō² paṇḍubhūjāmi puññakammassa' idaṇ phalaṇ
yasānaṇ ca dhanānaṇ ca pattabhūto ca hoṃ' ahaṇ
5 Yathāpi bhaddake khetṭe biḷam appam pi ropitaṇ³
sammādhāre pavacchante⁴ phalaṇ⁵ toseti kassakaṇ
6 Tath ev' imaṇ⁶ pattadānaṇ Buddhakhetṭamhi ropitaṇ
pitidhāre pavassante phalaṇ⁵ me tosayissati
7 Yāvata khetṭā vijjanti sanghāpi ca gaṇāpi ca
buddhakhetṭasamo n' atthi sukhadānattha⁷ pāṇinaṇ
8 Namo te purisājañña ! Namo te purisuttama !
ekapattaṇ⁸ dadditvāna patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
9. Ekanavute ito kappe yaṇ pattam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
10 Kilesā . . . pe . . pe . . pe .
11. Sāgataṇ pe . . pe . . pe .
12. Patīsammbhidā . . pe . . pe . . pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekapattadāyako therō 1 g a-ti
Ekapattadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G taddike; S¹ taddhake, S² taddhake ² G S² pāṭiyā, S¹ pīṭiyō

³ G. viropitaṇ.

⁴ G. S¹ pavacchante, S² pavassante

⁵ S² phalā.

⁶ G. idaṇ.

⁷ S¹ 'atta.

⁸ G ekaṇ pattaṇ.

[500 *Kāsumāraphaladāyaka*]

- 1 Kanikāraṇ¹ va jotantaṇ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ lokaṇeṭṭhaṇ narāsabhaṇ.
- 2 *Pasannacitto sumano sire* katvāna añjaliṇ
kāsumārikam ādāya Buddhaseṭṭhass' adas' ahaṇ
- 3 Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 4 Kilesā pe . . . pe . . . pe
- 5 Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe . . .
- 6 Patisambhidā pe . pe pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāsumāraphaladāyako therō i g a-ti.
Kāsumāraphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[501 *Avataphaliya*]

- 1 Sahassaraṇsī bhagavā sayambhū aparāṇito
vivekā vutthahitvāna gocaiāvābhikkhami²
- 2 Phalahattho ahaṇ disvā upagacchiṇ³ narāsabhaṇ
pasannacitto sumano avataṇ adadaṇ phalaṇ
- 3 Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
- 4 Kilesā . . pe . . pe . pe
- 5 Sāgataṇ pe . . pe pe . . .
- 6 Patisambhidā . pe . pe pe
Ittham sudaṇ āyasmā Avataphaliyo⁴ therō i g a-ti
Avataphaliyattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ

[502. *Pārāphaliya*]

- 1 Suvannavannaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ patiggahaṇ
rathiyaṇ patipajjantaṇ pārāphalam⁵ adās' ahaṇ
- 2 Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ

¹ G kannikāraṇ; S¹ S² kanikāraṇ.

² S¹ °nikkhami

³ S² upagañchiṇ.

⁴ S¹ Avanta°. *The following apadāna is missing in G, and the Thera's name is attached to this apadāna.*

⁵ S¹ pāda°.

- 3 Kilesā . pe pe pe
 4 Sāgataṇ . pe . pe pe
 5. Patīsambhīdā pe pe . pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pārapphalīyo¹ therō 1 g. a-ti
 Pārapphalīyattherassa¹ apadānaṇ samattaṇ

[503 Mātulungaphaladāyaka]

- 1 Kamkāraṇ va jālitaṇ punnamāse va candimaṇ
 jalantaṇ dīparukkhaṇ² va addasaṇ lokanāyakaṇ
 2 Mātulungaphalaṇ gayha adāsīṇ satthuno ahaṇ
 dakkhiṇeyyassa *vīrassa pasa³ nno sehi pāṇi³
 3 Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
 4 Kilesā . pe . pe pe
 5 Sāgataṇ . pe pe pe
 6 Patīsambhīdā . pe pe pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mātulungaphaladāyako th i g. a-ti.
 Mātulungaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[504 Ajelaphaladāyaka]

- 1 Ajjuno nāma sambuddho Himavante vasī⁴ tadā
 caranena ca sampanno samādhikusalo muni
 2. Kumbhamattaṇ gahetvāna ajelam jīvajīvakaṇ⁵
 chattapannaṇ gahetvāna adāsīṇ satthuno ahaṇ
 3 Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
 4 Kilesā . pe . pe pe .
 5 Sāgataṇ pe . pe pe
 6. Patīsambhīdā . . pe . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajelaphaladāyako therō 1 g a ti.
 Ajelaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ pāda°.² G. dibba°³ G. pāṇi¹⁴ G. vasi.⁵ G. jīvajīvikaṇ; S¹ jīvakaṇ; S² añjali°, also cf. Uddānaṇ

[505 *Amoraphaliya*]

- 1 Suvannavannaṃ sambuddhaṃ āhutaṃ patiggahaṃ
rathiyaṃ patipajjantaṃ amoraṃ¹ adadaṃ phalaṃ
 - 2 Ekanavute ito kappe yaṃ phalaṃ adadaṃ tadā
duggatīṃ nābhijānāmi phaladānass' idaṃ phalaṃ
 - 3 Kilesā pe pe . pe
 - 4 Sāgataṃ pe pe pe . . .
 - 5 Patisambhidaṃ pe pe . pe . . .
- Itthaṃ sudaṃ āyasmā Amoraphaliyo² therō 1. g. a-ti.
Amoraphalyattherassa² apadānaṃ samattaṃ.

[506 *Tālaphaliya*]

- 1 Sataṃyāsi nāma bhagavā sayambhū aparājito
vivekā vutthalutvāna³ gocarā*yābhikkhaṃ⁴ mi⁴
 - 2 Phalaḥattho ahaṃ disvā upagacchiṃ⁵ narāsabhaṃ
pasannacitto sumano tālaphalam adās' ahaṃ
 - 3 Catunavute ito kappe yaṃ phalaṃ adadaṃ tadā
duggatīṃ nābhijānāmi phaladānass' idaṃ phalaṃ
 - 4 Kilesā pe pe . . pe . .
 - 5 Sāgataṃ pe pe pe
 - 6 Patisambhidaṃ pe pe pe
- Itthaṃ sudaṃ āyasmā Tālaphaliyo therō 1 g a-ti
Tālaphalyattherassa apadānaṃ samattaṃ

[507 *Nālakeradāyaka*]

- 1 Nagare Bandhumatiyā ārāmiko ahaṃ tadā
addasaṃ virayaṃ Buddhaṃ gacchantaṃ anilañjase⁶
- 2 Nālkeraphalaṃ⁷ gayha Buddhasethass' adās' ahaṃ
ākāse thitako santo pātiganhi⁸ mahāyaso

¹ S¹ amodaṇ² S¹ Amodaṇa°, G Amora°, S² Avara°³ G vivekakā-m-utthalutvāna⁴ S¹ °nikkhami⁵ S² upagañchiṃ⁶ G. anilañjuse⁷ S² nālīkīra⁸ G patiganhi

3. Vittisañjanano mayhañ dīttadhammasukkhāvaḥo phalañ Buddhassa datvāna vippasannena cetasā.
 4. Adhigacchi¹ tadā pītiñ vipulañ ca sukhuttamañ uppajjate va ratanañ nibbattassa² yañ tahiñ³
 5. Ekanavute ito kappe yañ phalañ adadiñ tadā duggatiñ nābhijānāmi phaladānass' idañ phalañ.
 6. Dībbañ cakkhuñ visuddham me samādhikusalo ahañ abhiññāpāramippatto phaladānass' idañ phalañ.
 7. Kilesā . pe . pe . pe . .
 8. Sāgatañ pe pe pe
 9. Patisambhīdā . pe pe . pe . .
- Itthañ sudañ āyasmā Nālkeradāyako⁴ th 1. g. a-ti
Nālkeradāyakattherassa⁴ apadānañ samattañ

Uddānañ

Kanikār'-Ekapatto ca Kāsumārī tath' Āvatañ⁵
Pārañ ca Mātulungañ ca Ajel' Āmoram⁶-eva ca.
Tālañ tathā Nālkeran⁷ gāthāyo ganitā-v-iha⁸
ekañ gāthā satañ hoti ūnādhika-vivajjitañ
Kanikāravaggo ekapaññāso⁹

LII

[508 Kureñjiyaphaladāyaka.]

1. Migaluddo pure āsiñ vivane¹⁰ vicarañ ahañ addasañ virajañ Buddhañ sabbadhammāna pāraguañ.
2. Kureñjiyaphalañ¹¹ gayha Buddhasetthass' adās ahañ puññakkhettassa vīrassa pasanno sehi pānihi.¹²
3. Ekatiñse ito kappe yañ phalañ adadiñ tadā duggatiñ nābhijānāmi phaladānass' idañ phalañ

¹ S² adhigañchiñ² G nībutassa, S² nībattissa.³ G S¹ tahiñ tahiñ⁴ S² Nālkiṛa°⁵ S¹ tathā phalañ, S¹ Avantañ⁶ G Ajela Amodhañ, S² Añjal' āmoram⁷ S² nālkiṛañ⁸ G vīsa; S² v-ihi.⁹ S¹ ekapaññāsati.¹⁰ S² vicane¹¹ G. kurañjissa, S¹ kurañjiya¹² G pānihi

- 4 Kilesā . . pe . pe . pe .
 5. Sāgataṇ . pe pe . pe . .
 6 Patīsambhīdā pe . . . pe . . pe . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kureñṇiyaphaladāyako¹ th. 1 g a-ti
 Kureñṇiyaphaladāyakattherassa¹ apadānaṇ samattaṇ

[509. *Kapitthaphaladāyaka*]

- 1 Suvannavaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
 rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kapitthaṇ² adadaṇ phalaṇ.
 2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . pe . . pe . . pe . . .
 4 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5 Patīsambhīdā . pe . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kapitthaphaladāyako th. 1 g a-ti.
 Kapitthaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[510 *Kosumbaphalya*.]

- 1 Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
 rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kosumbham adadam phalaṇ
 2 Ekatiṇse ito kappe . . . pe . pe . . . pe . . .
 3 Kilesā . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4 Sāgataṇ . pe . pe . . pe . . .
 5 Patīsambhīdā . . . pe . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kosumbaphalyo³ thero 1 g a-ti
 Kosumbaphalyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[511. *Ketakapupphiya*.]

- 1 Vitthāya⁴ nadiyā tīre vihāsi purisuttamo
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ ekaggaṇ susamāhitaṇ.
 2. Madhugandhassa pupphena ketakassa ahan tadā
 pasannacitto sumano Buddhasettaṇ apūjayaṇ.

¹ S¹ Kurendiya°.² S¹ kavittṭhaṇ.³ S¹ S² Kosambha°.⁴ S¹ Cittāya or Vitthāya

- 3 Ekanavute ito . pe . . pe . . pe
 4 Kilesā pe . pe . pe
 5 Sāgataṇ pe pe . pe
 6 Patīsambhīdā pe pe . . pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ketakapupphīyo therō 1 g a-tī.
 Ketakapupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[512. Nāgapupphīya]

- 1 Suvannavannaṇ sambuddhaṇ āhutīnaṇ patiggahaṇ
 rathīyaṇ patipajjantaṇ nāgapupphaṇ apūjayaṇ
 2 Ekanavute ito pe pe pe .
 3 Kilesā . pe pe pe .
 4 Sāgataṇ pe pe pe
 5 Patīsambhīdā pe . pe . pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nāgapupphīyo therō 1 g a-tī
 Nāgapupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[513 Ajjunapupphīya]

1. Candabhāgā-nadītīre ahoṣiṇ kinnaro tadā
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ
 2 Pasannacitto sumano vedaṇāto kataññalī
 gahetvā ajjunaṇ pupphaṇ¹ sayambhuṇ abhīpūjayaṇ
 3 Tena kammena sukatena cetanāpanīdhīhi ca
 jahitvā kinnaraṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'² ahaṇ
 4 Chatṭiṇsakkhattū devinda devaraṇṇam akārayiṇ
 dasakkhattū ca cakkavattī³ mahāraṇṇam akārayiṇ
 5 Padesaraṇṇaṇ vipulaṇ ganaṇāto⁴ asankhiyaṇ
 sukhette va phītaṇ⁵ biyaṇ sayambhusmiṇ aho mamaṇ⁶
 6 Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajaṇ anagāriyaṇ
 pūjāraho ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsane
 7 Kilesā . pe pe pe
 8 Sāgataṇ pe pe pe

¹ G ajjuna°³ G cakkavattī⁵ S¹ S² pītaṇ, G pitaṇ² S² agaññh'⁴ G S¹ ganaṇātho.⁶ S¹ mama

9. Paṭisambhīdā . . . pe pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudan āyasmā Ajjunapupphīyo therō 1. g. a-ti.
 Ajjunapupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[514 *Kutaṇṇapupphya*]

- 1 Himavantass' avidūre Cāvalo¹ nāma pabbato
 Buddho Sudassano nāma vasate² pabbatantare
- 2 Pupphaṇ hemavataṇ³ gayha vehāsaṇ agamās' ahaṇ
 tatth' addasāsīṇ sambuddhaṇ oghatinnam anāsavaṇ
- 3 Pupphaṇ kutaṇṇam ādāya sire katvān' ahaṇ tadā
 Buddhassa abhiropesiṇ sayambhussa mahesino
- 4 Ekatiṇse ito kappe yaṇ pupphaṇ abhīpūjayaṇ
 duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
- 5 Kilesā . pe . pe . . pe
- 6 Sāgataṇ pe pe pe .
- 7 Paṭisambhīdā pe pe pe
 Itthaṇ sudan āyasmā Kutaṇṇapupphīyo therō 1 g a-ti.
 Kutaṇṇapupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[515 *Ghosasaññaka*]

- 1 Migaluddo pure āsīṇ araññe vivane⁴ ahaṇ
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ devasanghapurakkhataṇ
2. Catusaccaṇ pakāsentaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ
 assosiṇ madhuraṇ dhammaṇ Sikkhino lokabandhuno
- 3 Ghose cittaṇ pasādesiṇ asamappatipuggalaṇ⁵
 tattha cittaṇ pasādetvā atariṇ⁶ duttaraṇ⁷ bhavaṇ
- 4 Ekatiṇse ito kappe yaṇ saññam alabhiṇ tadā
 duggataṇ nābhijānāmi ghosasaññāy' idaṇ phalaṇ
- 5 Kilesā . pe . pe pe
- 6 Sāgataṇ pe . pe pe
7. Paṭisambhīdā pe pe . . pe . .
 Itthaṇ sudan āyasmā Ghosasaññako therō 1 g a-ti.
 Ghosasaññakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G. S¹ Vasalo; S² Caphalo, cf. p. 279

² G. vasati

³ G. hemavantaṇ

⁴ S² viṇṇaṇ.

⁵ S¹ asamaṇ patipuggalaṇ

⁶ G. adadīṇ

⁷ S² duttaraṇ, S¹ duttadaṇ

[516. Sabbaphaladāyaka]

1. Varuṇo¹ nāma nāmena brāhmaṇo mantapāragū
chaddetvā dasaputtāni vanam ajjhogaṇiṇi tadā
2. Assamaṇi sukataṇi katvā *suvibhattaṇi manoramaṇi
panna*sālaṇi karitvāna vasāmi pavane ahaṇi
3. Padumuttaro lokavidū āhutaṇi patiggaho
mam uddharitukāmo so agacchi² mam 'assamaṇi
4. Yāvatā vanasandasmaṇi obhāso vipulo ahu
Buddhas*sa ānubhāvena pajjali³ pavanaṇi tadā
5. Disvān' ahaṇi⁴ pāthīraṇi Buddhasetthassa tāḍiṇo
pattaputaṇi⁵ gahetvāna phalena pūrayaṇi ahaṇi
6. Upagantvāna taṇi Buddhaṇi sākharikaṇi⁶ adās' ahaṇi
anukampāya me Buddho imaṇi vacanam abravī⁷.
7. Khāribhāraṇi⁸ gahetvāna pacchato ehi⁹ me tuvaṇi
paribhutte¹⁰ ca¹¹ sanghamhi puññaṇi taṇi va¹² bhaviṣṣati.
8. Putakantaṇi¹³ gahetvāna bhikkhusanghass' adās ahaṇi
tathā cittaṇi pasādetvā Tusitaṇi upapajji' ahaṇi.
9. Tattha naccehi gītehi dibbehi vāḍitehi ca¹⁴
puññakammena saṇyutto anubhomi sadā ahaṇi
10. Yaṇi yaṇi yon' upapajjāmi devattaṇi atha mānusaṇi
bhoge me ūnatā n' atthi phaladānass' idaṇi phalaṇi
11. Yāvatā caturo¹⁵ dīpā sasamuddā sapabbatā
phalaṇi Buddhassa datvāna issaraṇi kārayāmi' ahaṇi
12. Yāvatā ye pakkhigaṇā ākāse uppatanti te
te pi maṇi vasam anventi phaladānass' idaṇi phalaṇi
13. Yāvatā vanasandamhi yakkhā bhutā ca rakkhassā
kumbhandā garulā cāpi pāricariyaṇi¹⁶ upenti me

¹ S² Varano.² S² agaṇiṇi.³ S¹ pajjali.⁴ S¹ disvāna taṇi⁵ G pattakute, S¹ pattapute⁶ G sākharikaṇi; S¹ °rihaṇi; S² sākhar-.⁷ G. abravī.⁸ G bhāribhāraṇi.⁹ G jaṇi; S¹ eti¹⁰ G pariputte, S² paḍibhatte¹¹ S¹ va.¹² S¹ G puññakhettaṇi.¹³ S¹ puṭabbhattaṇi.¹⁴ G. S¹ tattha dibbehi naccehi°¹⁵ G cattāro¹⁶ G. parivārenti maṇi; S¹ parivāriṣṣaṇi; S² paricāriyaṇi.

- 14 Kūmbhasonā madhukarā daṇṣā ca makasā ubho
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 15 Supannā nāma sakunā pakkhijātā mahābalā
te pi maṇ saranaṇ yanti phaladānass' idaṇ phalaṇ.
- 16 Ye pi dīghāyukā nāgā iddhimanto mahāyasā
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 17 Sihā vyagghā ca dīpī ca acchakokataracchayo¹
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 18 Osadhī-tina-vāsā² ca ye ca ākāsavāsino
sabbe maṇ saranaṇ yanti phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 19 Sududdasaṇ sunipunaṇ gambhīraṇ suppakāsitaṇ
passitvāna³ viharāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 20 Vimokhe attha passitvā viharāmi anāsavo
ātāpi⁴ upako cāhaṇ phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 21 Ye phalatthā Buddhaputtā khīnadosā mahāyasā
aham aññataro tesā phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 22 Abhiññāpāraṇaṇ gantvā sukkamūlena codito
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo
- 23 Tevijjā iddhippattā⁵ ca Buddhaputtā mahāyasā
dibbasotaṇ samāpannā tesā aññataro ahaṇ
- 24 Satasahassee ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
luggataṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ
- 25 Kilesā . pe pe pe .
- 26 Sāgataṇ . . pe . pe . pe . .
- 27 Patīsamabhīdā pe pe . pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sabbaphaladāyako therō i g a-ti
Sabbaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[517 *Padumadhārīya*]

- 1 Humavantass' avidūre Romaso nāma pabbato
Buddho pi Sambhavo nāma abbhokāse vasi⁶ tadā
- 2 Bhavanā nikkhamitvāna⁷ padumaṇ dhārayiṇ ahaṇ
ekāhaṇ dhārayitvāna bhavanaṇ punar āgamiṇ

¹ G °taracchakā

² G odhitina vāsī, S² osadhī tīna rāsāñ.

³ S² passitvā; G passitvā

⁴ G S¹ ātāpi

⁵ S² buddhipattā

⁶ G vasi

- 3 Ekatiṅse ito kappe yaṅ Buddham abhiṇṇāyāyī
duggatīyā nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṅ phalaṅ
4 Kilesā pe pe pe
5. Sāgataṅ pe pe pe .
6 Patisaṃbhudā pe pe pe
Itthaṅ sudāy āyasmā Padumadhāriyo therō 1 g a-ti
Padumadhāriyattherassa apadānaṅ samattaṅ

Uddānaṅ

Kureṇjika¹ Kapitthaṅ ca Kosumbhaṅ aṭṭha Ketakaṅ²
Nāgapupph' Ajjunaṅ c' eva Kutajī Ghosasaññaṅko
Thero ca Sabbaphalado tathā³ Padumadhāriko
asīti c' ettha gāthāyo tisso gāthā taduttaraṅ⁴
Kureṇjīyaphaladāyakaṅ dvepaññaṅko⁵

LIII

[518 *Tinamutthadāyaka*]

- 1 Himavantass' avidūre Lambako nāma pabbato
tatt' Opatisso sambuddho abbhokāsamhi caṅkamaṁ.
- 2 Migaluddo tadā⁶ āsiṅ araññe kānane⁷ ahaṅ
disvān' ahaṅ devadevaṅ tīnamutthum adās' ahaṅ
3. Nisīdanatthaṅ Buddhasa datvā cittaṅ pasādayiṅ
sambuddhaṅ abhivādetvā pakkāmiṅ uttarāmukho.
- 4 Aciragatamattassa mīgarājā ahetthayī
sīhena patito santo tathā kālakato ahaṅ
5. Āsanne me kataṅ kammaṅ Buddhasetthe anāsava
sumutto⁸ saravego ca⁹ devalokaṅ agacch¹⁰ ahaṅ
6. Yūpo¹¹ tathā subho¹² āsi puññakammābhiniṃmitto
sahassakando satagendu¹³ dhajālu haritāmāyo
- 7 Pabhā niddhāvaṭṭe tassa sataṅgāya uggato
ākāṇṇa devakaññābhi āmodiṅ kāmākāmi 'haṅ

¹ S² Kureṇjika² G. Patha°³ G. tato.⁴ S¹ °uttari⁵ G. S¹ dvepaññaṅsamo⁶ G. pūre.⁷ G. vivane⁸ G. pamutto⁹ G. S¹ va.¹⁰ S² agaṇṇh'.¹¹ S² thūpo.¹² G. pugo¹³ S² °bhendu.

- 8 Dēvalokā cavitvāna sukkamūlena codito
āgantvāna manusattan patto 'mhi āsavakkhayaṇ.
9 Catunavute ito kappe nisīdanam adās' ahaṇ
duggatīṇ nābhijānāmi tinamutthe idaṇ phalaṇ.
10 Kilesā pe pe . pe
11 Sāgataṇ pe pe pe
12 Patisambhidā pe pe . . pe . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tinamutthidāyako th 1 g a-ti.
Tinamutthidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[519 *Pecchadāyaka*]

- 1 Vipassino bhagavato lokajetthassa tādino
ekapecchaṇ¹ mayā dannaṇ pasannaṇa sapānina
2 Hatthiyānaṇ assayānaṇ dibbayānaṇ samajjhagaṇ²
tena pecchakadāṇena³ patto 'mhi āsavakkhayaṇ
3 Ekanavute ito kappe yaṇ peccham⁴ adadīṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi pecchadānass⁴ idaṇ phalaṇ
4 Kilesā pe pe pe
5 Sāgataṇ pe pe pe
6 Patisambhidā pe pe pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pecchadyako⁴ thero 1 g a-ti
Pecchadāyakattherassa apadānaṇ⁴ samattaṇ

[520 *Saranāgamaniya*]

- 1 Āruhimha⁵ tadā nāvaṇ bhikkhu ca 'jīvako c' ahaṇ⁶
nāvāya bhujjamānāya bhikkhu me saranaṇ adā
2. Ekatiyase ito kappe yaṇ so me saranaṇ adā
duggatīṇ nābhijānāmi saranāgamane phalaṇ
3 Kilesā pe pe pe .
4. Sāgataṇ . pe . . pe . . . pe . .
5. Patisambhidā pe pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Saranāgamaniyo thero 1 g a-ti.
Saranāgamaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G ekaṇ pacchaṇ

² G samajjhukaṇ; S¹ samajjh' ahaṇ, S² samajjakaṇ

³ G macchaka^o

⁴ G mecchaṇ

⁵ G aruhimhi

⁶ G mayaṇ; S² bhikkhav' ājīvako c' ahaṇ

[521. *Abbhañjanadāyaka*]

- 1 Nāgare Bandhumatiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
dhamnavādī¹ tadā āsiṇ kamandaludharo ahaṇ
- 2 Addasaṇ virajaṇ² Buddhaṇ sayambhuṇ aparāṇitaṇ
padhānapahūtattan taṇ jhāyiṇ jhānarataṇ vasiṇ³
3. Sabbakāmasamuddhiṇ ca oghatinṇam anāsavaṇ
disvā pasanno sumano abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
- 4 Ekanavute ito kappe yam abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi abbhañjanass'⁴ idaṇ phalaṇ
- 5 Kilesā pe pe pe
- 6 Sāgataṇ pe pe pe . .
- 7 Patisambhidā . pe pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmi Abbhañjanadāyako therō 1 g a-ti.
Abbhañjanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

[522. *Pūpapavadāyaka*]

1. Divāvihārā nikkhanto Vipassī lokanāyako
lahupūpapavaṇ⁵ datvā kappāṇ saggamhi mod' ahaṇ
- 2 Ekanavute ito kappe pūpapavaṇ⁶ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pūpapavass'⁷ idaṇ phalaṇ
- 3 Kilesā . pe pe pe
- 4 Sāgataṇ pe pe pe
- 5 Patisambhidā . pe . pe . pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pūpapavadāyako therō 1 g a-ti.
Pūpapavadāyakattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ

[523 *Daṇḍadāyaka*]

- 1 Kānanaṇ vanam oḡayha veluṇ chetvān' ahaṇ tadā
ālambanaṇ gahetvāna sanghassa adadiṇ ahaṇ
2. Tena cittappasādena subhate⁹ abhivādiya
ālambadandaṇ datvāna pakkāmi uttarāmukho

¹ G S¹ camnavāsī² G. S¹ vimalaṇ³ S¹ vasi; G vasi⁴ G abhuñjanaṇ⁵ G labhusuputakaṇ⁶ S² pūpapavakaṇ⁷ S² pupatassa; G suputassa⁸ S² Pupataka°, G Suputadāyaka.⁹ G pubbake

- 3 Catunavute ito kappe yaṇ dandaṇ adadiṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi dandadānass' idaṇ phalaṇ
4 Kilesā . . . pe . . . pe . . .
5 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
6 Patīsammbhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dandadāyaka tthero i. g a-ti.
Dandadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[524. *Girinelapūjaka*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vicine¹ vicaraṇ ahaṇ
addasaṇ viraṇaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ.
2 Tasmaṇ mahākārunike² sabbasattahite rate
pasannacitto sumano nelapupphaṇ³ apūjayaṇ
3 Ekatiṇse ito kappe yaṇ pupphaṇ abhipūjayaṇ
duggatīṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
4 Kilesā . . . pe . . . pe . . .
5 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
6 Patīsammbhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Girinelapūjako thero i. g a-ti.
Girinelapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[525. *Bodhisammajjaka*]

- 1 Ahaṇ pure bodhipattaṇ ujjhitaṇ⁴ cetiyangane
taṇ gahetvāna chaddesiṇ alabhiṇ vīsatiṇ gune
2 Tassa kammaṇ tejaṇa saṇsaranta bhavābhava
duve bhava saṇsarāmi devattaṇ cāpi mānaṇ.
3 Devalokā cavitvāna āgantvā mānaṇ bhavaṇ
duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe
4 Angapaccaṇgasampanno ārohaṇaṇāhava
abhirūpo ruci⁵ homi sampunnango⁶ anūnako.
5 Devaloke manusse vā jāto vā yattha katthaci
bhava suvaṇṇavaṇṇo⁷ va uttattakanakūpamo

¹ G S¹ vivane² G. S¹ °kāruniko.³ S¹ tela°⁴ S² udakkhittaṇ⁵ G S¹ Suci⁶ G. sampannago⁷ G S¹ °vanne.

- 6 Mudukā maddavā niddhā¹ sukhumā sukumārakā²
chavī me sabbadā hoti bodhipatte su-chaddite
- 7 Yato kuto ca³ gatisu sarīre samudāgate⁴
na lippatī⁵ rajojallaṇ vipāko pattachaddite
- 8 Unhe vātātape tassa aggitāpena vā puna
gatte sedā na muccanti vipāko pattachaddite
- 9 Kutthaṇ gando kilāso ca tilakā pilakā tathā
na honti kāye dadduñ⁶ ca vipāko pattachaddite
10. Aparam pi gunañ tassa nibbattatī⁷ bhavābhavē
rogā na honti kāyasmīṇ vipāko pattachaddite
11. Aparam pi gunañ tassa nibbattatī bhavābhavē
na hoti cittaṇ pīlā vipāko pattachaddite
12. Aparam pi gunañ tassa nibbattatī bhavābhavē
āmittā na bhavant' assa vipāko pattachaddite
13. Aparam pi gunañ tassa nibbattatī bhavābhavē
anūnabhogo bhavati vipāko pattachaddite
14. Aparam pi gunañ pe pe pe
aggi-rajjūhi⁸ corehi na hoti udake bhayaṇ
15. Aparam pi pe pe pe . .
dāsī dāsā anucarā honti cittānuvattakā
16. Yamhi āyupamānamhi jāyate⁹ mānuse bhavē
tato na hāyate āyu tittathē yāvātāyukaṇ.
17. Abbhantarā bahicarā¹⁰ negamā ca saratthakā
anuyuttā honti sabbe pi vutthikāmā sukhicchakā¹¹
18. Bhogavā yasavā homi sīrimā nātīpakkhavā
apetabhayasantāso bhavesaṇ sabbato¹² bhavē.
19. Devā manussā asurā gandhabbā yakkha-rakkhasā
sabbe te parirakkhanti bhavē saṅsarato sadā¹³
20. Devaloke manusse vā anubhotvā ubho yase
avasāne¹⁴ ca nibbānaṇ sivaṇ patto anuttaraṇ

¹ G niddā² G sukumādakā³ S² kutoci.⁴ G sadhunadāgatena⁵ S¹ lippatī⁶ G daddu.⁷ S² nibbattī *always*⁸ S² °rājūhi, S¹ rājūhi.⁹ G āruppamānamhi āyate; S¹ ayate.¹⁰ G. S¹ bāhirā ca¹¹ S¹ sakicchakā; S² °su-m-icchakā, G. buddhikāmā°.¹² G. °pabbato, S¹ °sabbaso¹³ G. tassa.¹⁴ G bhavasāne.

- 21 Magge phale āgame¹ ca jhānābhīññāgunesu ca
aññesaṃ adhiko hutvā nibbāyāmi anāsavo
22 Pure 'haṃ bodhiyā pattaṃ chaddetvā hatthamānaso
imehi vīsatangehi samangī² homi sabbadā
23 Kilesā pe pe pe
24 Sāgataṃ pe pe pe
25 Patīsamabhīdā . pe pe pe
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Bodhisammajjako thero 1 g a-ti
Bodhisammajjakattherassa apadānaṃ samattaṃ

[526 *Āmandaphaladāyaka*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
vutthahitvā samādhimhā caṅkamī³ lokanāyako
2 Khāribhāraṃ gaḥetvāna āharanto⁴ phalaṃ tadā
addasaṃ virajaṃ Buddhaṃ caṅkamantaṃ mahāmuniṃ
3 Paśānnacitto sumano sire katvāna añjaliṃ
sambuddhaṃ abhivādetvā āmandam adadaṃ phalaṃ.
4 Satasahasas ito kappe yaṃ phalaṃ adadaṃ tadā
duggatīṃ nābhijānāmi āmandassa idaṃ phalaṃ
5 Kilesā pe pe . pe
6. Sāgataṃ . pe pe . pe
7 Patīsamabhīdā . . . pe . pe pe
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Āmandaphaladāyako th i. g a-ti
Āmandaphaladāyakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[527 *Sugandha*]

1. Imamehi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṃ varo
2. Anuvyañjanasampanno dvattiṃsavaraḷakkhaṇo⁵
byāmaṇṇapabbhāparivuto⁶ raṇṇisijālasamosato
3. Assāsetā⁷ yathā cando-suriyo va pabbhankaro
nibbāpetā yathā meghe sāgare va gūṇakaro ⁸

¹ S² āgame.² G. sāmagga, S² samaggi, S¹ g missing.³ G caṅkamī⁴ G assādanto⁵ G. battiṇṇa°, S² dvattiṅga°.⁶ G. brahma°⁷ G. pabbhāsetā.⁸ G. gūṇakaro.

- 4 Dharanī-r-iva sīlena Himavā va samādhinā
ākāso viya paññāya asango¹ anilo yathā
5. Sa kadāci mahāvīro paṇḍasū visārado
saccāni sampakāseti uddharanto mahājanaṇ
- 6 Tadā hi Bārāṇasīyam setthiputto mahāyaso
ās' ahaṇ dhanadhaññassa pahūtassa pahū tadā²
- 7 Janghāvihāraṇ vicaraṇ Migadāyam upecc' ahaṇ³
addasaṇ tādisaṇ Buddhāṇ desentaṇ amataṇ padaṇ
8. Vissatthakantavacanaṇ karavīkasamassaraṇ
haṇsadundubhi-nigghosaṇ⁴ viññāpentaṇ mahājanaṇ
- 9 Disvā devātudevan taṇ sutvā ca madhuraṇ giraṇ
pahāv' ānappake bhoge pabbajaṇ anagāriyaṇ
- 10 Evaṇ pabbajito cāhaṇ nacirena bahussuto -
ahosiṇ⁵ dhammakathiko vicittapatibhānavā.
- 11 Mahāpaṇisamajje 'haṇ hatthacitto punappunaṇ
vaṇṇayaṇ⁶ hemavannassa vannaṇ vaṇṇavisārado⁷
12. Esa khīnāsavo Buddho anīgho chinnaṇsaṇsaṇ⁸
sabbakammakkhayaṇ patto vimutto satisaṅkhaye⁹
- 13 Esa so bhagavā Buddho esa siho anuttaro
sadevakassa lokassa brahmacakkappavattako.
14. Danto dametā santo ca sametā nibbuto isi
nubbāpetā ca assattho assāsetā mahājanaṇ¹⁰
- 15 Vīro suro ca dhiro ca pañño kāruniko¹¹ vasi¹²
vijitāvi ca sa jino apagabbho¹³ anālayo
- 16 Anejo acalo dhīmā amoho asamo muni
dhorayho usabho nāgo siho sakko gurūsu pi¹⁴
17. Virāgo vimalo brahmā vādisuro¹⁵ ranañjaho¹⁶
akhilo ca visallo¹⁷ ca asamo payato¹⁸ suci¹⁹

¹ G asaṅgā

² G bahu tassa bahu tadā; S¹ bahu tassa bahū tadā, S² g. deficient.

³ G S¹ upes²⁰

⁴ G hasāduddabhi²¹; S² °dunūbhi.

⁵ G S¹ ahosi

⁶ G S¹ vannayī

⁷ G vannaṇvannaṇ²²

⁸ G bhinna²³

⁹ S² pati²⁴, S¹ sankhaye

¹⁰ G. °janī

¹¹ G. mañño²⁵, S² paññā²⁶.

¹² S² G vasi

¹³ S² appagabbho

¹⁴ S² gurūsu ci

¹⁵ G vāri²⁷.

¹⁶ S¹ dhanañjaho; G °jajo.

¹⁷ G. S² vipallo.

¹⁸ G S¹ samyato.

¹⁹ S¹ G suci.

- 18 Brāhmano samano¹ nātho bhisakko sallakattako
yodho Buddho suto sūto² acalo mudito 'sito³
- 19 Tātā tantā ca hantā⁴ ca kattā netā pakāsītā
sampahaṇsitā bhottā⁵ ca chettā sotā⁶ pasañsitā
- 20 Akhilo ca visālo ca anigho⁷ akathankathi⁸
anejo virajo khattā⁹ gandhā mettā pakāsītā¹⁰
21. Tāretā atha tāretā¹¹ kāretā sampadāletā¹²
pāpetā sahitā hantā hantā tātāpī tāpaso¹³
- 22 Samacitto samasamo asahāyo dayāyaso
accherasanto¹⁴ akuho¹⁵ katāvīsi sattamo
23. Nittinnakaṅkho nimmāno appameyyo anūpamo
sabbavākyapathātito¹⁶ saccaneyyantago jīno¹⁷
- 24 Sattasāravare¹⁸ tasmiṇ pasādo¹⁹ amatāvaho
tasmā Buddhe ca dhamme ca saṅghe saddhā²⁰ mahiddhikā.
- 25 Gunehi evamādhi tilokasaranuttamaṇ
vannento paṇisāmajjhe akaṇ dhammakathaṇ ahaṇ.
- 26 Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
tato cuto manussesu jāto homi sugandhiko
- 27 Nissāso²¹ mukhagandho²² ca dehagandho tath' eva me
sedagandho²³ ca satatam sabbagandho ti seti me
- 28 Mukhagandho²² sadā mayhaṇ padumuppalacampake²⁴
atisanto sadā vāti²⁵ sarīro ca tath' eva me
- 29 Gunatthavassapupphan²⁶ taṇ phalan tu param²⁷ abbhutaṇ
ekaggamanasā sabbe vannayissaṇ sunotha²⁸ me.

¹ S¹ sumano. ² S² yodho yodho Buddho sūto, G¹ °muto suto

³ S¹ muditodito, G¹ mudito vito

⁴ G¹ dhātā datā ca hantī, S¹ dhātī ratā ca bhantā

⁵ G¹ yottā, S¹ vettā

⁶ G¹ S¹ hetā

⁷ G¹ S¹ anigho

⁸ S¹ °kami, G¹ akataṇ kati

⁹ G¹ S¹ mattā

¹⁰ G¹ vettā vaññuyitā S¹ pettā dhaññuyitā

¹¹ G¹ kāretā

¹² S¹ °dādītā, S² °dāritā.

¹³ S² tātāpī tāva so

¹⁴ G¹ S¹ °patto

¹⁵ S² akubho

¹⁶ G¹ sabbavākvapat°, S² sabbavākyan°

¹⁷ G¹ S² °neyyanta bho jīno

¹⁸ G¹ °pare, S¹ sattasādare

¹⁹ G¹ pasādhā

²⁰ G¹ sadā, S¹ saddā.

²¹ G¹ nayāniyo; S¹ niyāyo.

²² S² sukha°

²³ G¹ desa°, S¹ S² seda°

²⁴ S¹ °campako

²⁵ G¹ padāvāti, S² sahāvāti

²⁶ G¹ °pubban.

²⁷ G¹ jalantaṇ padaṇ; S¹ °paraṇ

²⁸ G¹ S¹ sunātha

- 30 Gunaj Buddhassa vatvāna hītāya janassandhisu¹
sukhito homi sabbattha rasaddhoviśamāyuto²
31. Yasassī sukhito kanto³ jutimā piyadassano⁴
vattā aparibhūto ca middoso paññavā tathā.
- 32 Khīn' ev' āyu pi⁵ nibbānaṃ sulabhaṃ Buddhabhaddhino⁶
tesaṃ hetuṃ pavakkhāmi taṃ sunoṭṭha yathātathaṃ
- 33 Santaṃ yasaṃ bhagavato vidhina⁷ abhivādayaṃ⁸
yattha tatth' upapanno⁹ pi yasassī tena bhoma ahaṃ
- 34 Dukkhaṇṭakaraṇaṃ Buddhaṃ dhammaṃ santam asankhataṃ
vannayaṃ sukhado āsiṃ¹⁰ sattānaṃ sukhito tato
- 35 Gunaj vadanto Buddhassa Buddhapīṭṭhasamāyuto
sakantim parakantiṃ ca janayāṃ tena kantiṃ¹¹
- 36 Janoghe tittikākāṇṇo¹² abhivhuyya kutittuṃ
gunaṃ vadanto jotesiṃ¹³ nāyakaṃ jutimā tato
- 37 Piyakārijanassāpi¹⁴ sambuddhassa gunaṃ varaṃ¹⁵
saraṃ divasasanko 'haṃ¹⁶ ten' āsiṃ¹⁷ piyadassano
- 38 Yathāsattivasenāhaṃ sabbavācāhi¹⁸ santhaviṃ
sugataṃ tena vāgiṃ¹⁹ vicittapattibhānavā
- 39 Ye bālā vimaṭṭi²⁰ pattā²¹ paribhonti mahāmunā
niggaḥi²² te saddhammena paribhūto na ten' ahaṃ.
- 40 Buddhavannehi sattānaṃ kilese apaniṃ²³ ahaṃ
nikkilesamano homi tassa kammassa vāhasā

¹ G hītāyaṃ ca naṃ sandhisu; S¹ hītāyaṃ cha na sandhisu

² S¹ rasaghoṇisamāyuto, G iasavagghāvivāhasuto, S² dasaddhoviśamāyuto

³ G S¹ santo

⁴ G viśadassato; S¹ viśadayato

⁵ S² khīno°, S¹ khīn evāsaparīnibbānaṃ

⁶ G °gattino

⁷ S² vicinā

⁸ G abhitaṣṣ'āham, S¹ agataṣṣ' ahaṃ; S² vāhayaṃ.

⁹ S¹ yattha yatth°

¹⁰ G. S¹ āsi

¹¹ S¹ akanti sarakanti ca naṃ tena khatantiṃ, G akantimadakanti
ca naṃ itte na khatanti me, S² °chanayāṃ

¹² G jino thetittikākāṇṇo, S¹ jino te tittikākāṇṇo, S² janogho°

¹³ G S¹ jotesi

¹⁴ G piyakārijanassāpi, S² piyakārijanassāsiṃ

¹⁵ G gunavarāṃ; S¹ gunāvaraṃ, S² °vadaṃ

¹⁶ G. paraṃ; S¹ saraṃ rivaṣṣaṅko haṃ.

¹⁷ G tenāhaṃ, S¹ S² tenāsi

¹⁸ G °vātaḥi

¹⁹ S² G S¹ Vangiṣo

²⁰ S¹ vimaṭṭi, G vimaṭṭi.

²¹ G sattā

²² G niggaḥi, S¹ niggaḥan

²³ S¹ apanes; G. asanes

- 41 Sotūnaṇ¹ Buddhim ajaṇṇ² Buddhānussatidesako
tenāham āsiṇ³ sappañño nipunatthavipassako
42 Sabbāsavaparikkhīno tinnasamsārasāgaro⁴
sikhī va anupādāno pāpunissāmi nibbutiṇ
43 Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yam ahaṇ santhaviṇ jinaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhavannass' idaṇ phalaṇ
44 Kilesā pe pe pe .
45 Sāgataṇ pe pe pe
46 Patīsambhīdā . pe pe . pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sugandho therō i g a-ti
Sugandhattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ

Tinādo Pecchado c' eva Saran' Abbhañjanappado
Pūpati⁵ Dandadāyī ca Nelapūjī tath' eva ca
Bodhisammapajako 'Mando Sugandho dasamo diyo
gāthā sataṇ satevīsaṇ ganitāñ c' ettha sabbaso
Tinādāyakavaggo tepaññāso.⁶

LIV

[528. *Mahākaccāna.*]

1. Padumuttaro nāma jīno anejo ajitañjāyo
satasahassee kappānaṇ ito uppaṇṇi nāyako
- 2 Vīro kamalapattakkho sasankavimalānāno
kanakācalasankāso ravidittiharippabho⁷
- 3 Sattanettamanohārī⁸ varalakḥhanabhūsito
sabbavākyapathātīto manujāmarasakkato
- 4 Sambuddho⁹ bodhayaṇ satte vāgīso¹⁰ madhurassaro
karunāmidḍhasantāno¹¹ parisāsu vīsārado

¹ G S² sotunaṇ; S¹ hetunaṇ² G ajaṇi, S¹ ajaṇī³ G S¹ tenāpi āsi⁴ G S² tinnag^o⁵ G Suputī, S¹ Supatī⁶ G S¹ tepaññāsamo⁷ G °samappabho, S² °harappabho⁸ S² °hārīṇ⁹ G. sa buddho¹⁰ G S¹ vāgī; S² vāgīso¹¹ S¹ taruna niddha; G niddha *corrected to* °nibandhasantāno, S² °niddha

5. Desetī madhuraṇ dhammaṇ catusaccupasanhitaṇ
nimugge mohapankamhī samuddharatī pānino
6. Tādā ekacaro hutvā tāpaso Himavālayo
nabhasā mānusaṇ lokaṇ gacchanto jinam addasaṇ.
7. Upecca santikaṇ tassa assosiṇ dhammadesanaṇ
vannayan tassa vīrassa sāvakassa mahāgunaṇ.
8. Sankhittena mayā vuttaṇ vitthārena pakāsayaṇ
paraṇ mañ ca tosetī yathā Kaccāyano ayaṇ¹.
9. Nāhaṇ evaṇ vidhaṇ kañci aññaṇ passāmi sāvakaṇ
tasmā² 'tadagge es' aggo evaṇ dhāretha bhikkhavo
10. Tādāhaṇ vimhito hutvā sutvā vākyamanoramaṇ³
Himavantaṇ gamitvāna āhatvā⁴ pupphasañcayaṇ
11. Pūjetvā lokasaraṇaṇ taṇ thānaṇ abhipatthayaṇ.
tadā mam' āsayaṇ ñatvā vyākāsi⁵ saraṇañjaho:
12. Passath' etaṇ isivaraṇ mīdhantakanaṇkattacaṇ
uddhaggaḷomaṇ pīn' aṇsaṇ⁶ acalaṇ añjaliṇ thitaṇ⁷
13. Hāsaṇsupunnanaṇaṇaṇ Buddhavannagatāsayaṇ⁸
dhammapatiggahavaraṇ⁹ amatāsittasannibhaṇ¹⁰
14. Kaccānassa gunaṇ sutvā taṇ thānaṇ patthayaṇ¹¹ thito
anāgatamhī addhāne Gotamassa mahāmune
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmīto
Kaccāno nāma nāmena hessatī satthu sāvako
16. Bahussuto mahāñāni adhippāyavidū mune
pāpunissatī taṇ thānaṇ yathāyaṇ vyākato mayā
17. Satasahassee ito kappē yaṇ kammam akariṇ tadā
duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
18. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññagatiṇ¹² na gacchāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
19. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
ñice kule na jāyāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ

¹ G S² ahaṇ² S¹ taṇ me³ G S¹ vākyam manaramaṇ⁴ S² āgantvā, G āhitvā, S¹ āhatvā.⁵ G S¹ vyākāsi, S² vyākāsi⁶ S¹ panamaṇ⁷ S¹ añjaliṇ thitaṇ⁸ S² 'hatāsayaṇ⁹ G corrected to dhammaṇaṇ uggaḷadayaṇ, S² dhammaṇ va viggahaṇ
varaṇ¹⁰ S² amatāsatta°.¹¹ S² patthayaṇ.¹² G. S¹ aññaṇ°.

- 20 Pacchime ca bhavē dāmi jāto Ujjenye pure
Pajjotassa Acandassa¹ purohita² jātino²
- 21 Putto Tīrīti³ vacchassa³ nīpuno vedapāragū
mātā ca Candapadumā⁴ Kaccāno haṇṇa varattaco⁵
- 22 Vimaṇṣanattahaṇṇa Buddhassa bhūmipālena pesito
disvā mokkha⁶ puradvāra⁶ nāyakaṇṇa guṇasañcayaṇṇa
- 23 Sutvā ca vimalaṇṇa vākyaṇṇa gatipankavisosanaṇṇa
pāpunaṇṇa amataṇṇa santaṇṇa satehi saha pañcahi⁷
24. Adhippāyavidū jāto sugatassa mahāmate
thapito etadagge ca susamiddhamanoratho
- 25 Kilesā pe pe . pe
- 26 Sāgataṇṇa pe pe pe
- 27 Patisaṁbhīdā pe pe . pe
- Itthaṇṇa sudaṇṇa āyasmā Mahākaccāno therō 1 g a-ti
Mahākaccārattherassa apadānaṇṇa samattaṇṇa

[529 *Vakkali*]

- 1 Ito satasahassamhi kappe uppaṇṇi nāyako
Anomā nāmo amito nāmena Padumuttaro
- 2 Padumākāravādano padumāmālasucchavī
lokaṇṇa nupalitto va toyena padumaṇṇa yathā
- 3 Dhīro⁸ padumapattakkho kanto va padumaṇṇa yathā
padumuttaragandho⁹ va⁹ tasmā so Padumuttaro
4. Lokajettho ca nimmaṇṇo andhānaṇṇa nayanūpamo
santaveso guṇanidhi karuṇāmāsisāgaro¹⁰
- 5 Sa kadāci¹¹ mahāvīro brahmāmarasuraccito¹²
sadevamanujākinno janamaṇṇhe januttamo¹³
- 6 Vadanena sugandhena madhurena rutena ca
raṇṇajayaṇṇa paṇisaṇṇa sabbaṇṇa santhavī sāvakaṇṇa sakaṇṇa

¹ G sa Candassa.² G °dijādhino³ G. Tīrīti°, S¹ Tīrīti°⁴ G S¹ Candumā nāma⁵ S² varatthamo, S¹ parattaco⁶ S¹ °puraṇṇa iamaṇṇa.⁷ G *alters MS to seschi saha sattaṇṇi*; S¹ and S² read as text.⁸ G. S¹ vīro⁹ S¹ ca¹⁰ S¹ karuṇānīkaro; Cy °ākaro¹¹ S¹ sakadāmi, S² sakadāsi.¹² S¹ °āsurasurādhito, G *corrected to* °āsurasuraccito¹³ G S¹ anuttamo.

7. Saddhādhimutto¹ sumatī mama dassanalālaso
n' atthi etādiso añño yathāyaṇ bhikkhu Vakkalī
8. Tādā 'haṇ Haṇsavatīyā nagare brāhmanatrajo
hutvā sutvā etaṇ² vākyāṇ taṇ thānam abhiropayaṇ³
9. Sasāvakan taṇ⁴ vimalaṇ nimantetvā Tathāgataṇ
sattāhaṇ bhojayitvāna dussehi chādayiṇ tadā
10. Nipacca sirasā tassa anantagunasāgare
nimuggo pītisampunno imaṇ⁵ vacanam abravīṇ
11. Yo so tayā santhavito ito sattamake 'haṇ
bhikkhusaddhāvataṇ aggo tādiso hom' ahaṇ mune⁶
12. Evaṇ vutte mahāvīro anāvaranadassano
imaṇ vākyam udīresi parisāya mahāmuni
13. Passath' etaṇ māṇavakaṇ pītamatthanivāsanaṇ⁷
hemayaññopacitangaṇ⁸ jananettamanoharaṇ
14. Eso anāgataddhāne Gotamassa mahesino
aggo saddhādhimuttānaṇ sāvako yaṇ bhavissati
15. Devabhūto manusso vā sabbasantāpavajjito
sabbabhogaparibbūlho sukhito saṇsarissati
16. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
17. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Vakkalī nāma nāmena hessati satthu sāvako
18. Tena kammavisesena cetanāpapīdhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch' ahaṇ
19. Sabbattha sukhito hutvā saṇsaranto bhavābhavē
Sāvattiyaṇ pure jāto kule aññatare ahaṇ
20. Nonītasukhumālaṇ maṇ jātapaḷlavakomalaṇ
mandaṇ uttānasayaṇaṇ piśācabhayatajjitā
21. Pādamūle mahesissa sāyeyyaṇ dīnamānasā⁹
idaṇ dadāma te¹⁰ nātha saranaṇ hohi¹¹ nāyaka

¹ S¹ °ādhunutto

² S¹ sutvā ca pana taṇ.

³ G S¹ abhiropayaṇ

⁴ S¹ sasāvakānaṇ

⁵ G S¹ idaṇ.

⁶ S¹ 'haṇ mahāmune

⁷ G pītamattā°, S¹ sītamaddha°.

⁸ S² °opadittangaṇ, S¹ °patittangaṇ (°opatittāṇaṇ ?)

⁹ S¹ °jīnamānūsā, Cy dīnamānāsā and glosses bhītacittā, S² jma°.

¹⁰ G imaṇ°, S¹ imaṇ dadāna te.

¹¹ S¹ S² hoti.

- 22 Taṭṭā paṭiggahī¹ so maṇ bhītāna sarano² muni
jāhānā sankhalakena³ mudukomalapānā.
23 Tadā pabbhūti tenāhaṇ ārakkheyyena rakkhito
sabbūpadhivinnimutto⁴ sukhena parivaḍḍhito⁵
24 Sugatena vinā bhūto ukkanṭhāmi muhuttakaṇ
jātiyā sattavasso 'haṇ pabbajjāṇ anagāriyaṇ.
25 Sabbapārami-sambhūtaṇ nilakkhināyanaṇ paraṇ⁶
rūpaṇ sabbasubhākinnaṇ⁷ atitto piḥayāmaṇ⁸
26 Buddharūparataṇ ñatvā tadā ovadī maṇ jino.
alaṇ Vakkalī kiṇ rūpe ramase bālanandite
27 Yo hi passatī saddhammaṇ so maṇ passatī pandito
apassamāno saddhammaṇ maṇ passam pi na passatī
28 Anantādinavo kāyo visarukkkhasamūpamo⁹
āvāso sabbarogānaṇ puñño dukkhassa kevalo
29 Nibbindiya tato rūpe khandhānaṇ udayabbayaṇ
passaṇ sabbakilesānaṇ¹⁰ sukheṇ' antam gamussatī
30 Evaṇ tenānusiṭṭho 'haṇ nāyakena hitesinā
Gijjhakūtaṇ samāruyha jhāyāmi giriniddare¹¹
31. Thito pabbatapādamhi mam āha¹² sa mahāmunī
Vakkalī ti jino vācaṇ taṇ sutvā mudito ahaṇ
32 Pakkhandiṇ¹³ selapabbhāre anekasataporise
tadā Buddhānubhāvena sukheṇ' eva mahiṇ gato.¹⁴
33. Puno pi dhammaṇ desesi khandhānaṇ udayavyayaṇ
tam ahaṇ dhammam aññāya arahattaṇ apāpuniṇ
34 Su-mahāparisāmajjhe¹⁵ tadā maṇ¹⁶ maranantago¹⁷
aggaṇ saddhādhumuttānaṇ paññāpesi mahāmatī.
35. Satasahassee ito kappe yaṇ kamam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāv' idaṇ phalaṇ.

¹ G paṭiggahī, S¹ paṭiggahe² G S¹ bhītāna^o³ S² sathukantena⁴ S¹ sabbopadhi^o.⁵ G parivaḍḍhito; S² parivaṭṭito.⁶ S² G lakkhināyanaṇ paraṇ S¹ lakkhināyanaṇ paraṇ.⁷ S² sabbag^o.⁸ S¹ vihaṇem' ahaṇ, G viharāmaṇ' ahaṇ⁹ S¹ viśadukkhā^o¹⁰ G S¹ sabbag^o.¹¹ S¹ niddhare, G niddhare.¹² S² āhā.¹³ G S¹ pakkhandi.¹⁴ S² mahi.¹⁵ G, S¹ parisa^o¹⁶ G, S¹ tadā 'haṇ.¹⁷ Cy gives two readings. caranantago and maranantago

36. Kilesā pe . pe pe .
 37. Sāgataṇ pe . pe . pe .
 38. Patīsambhūḍā . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vakkalī thero 1. g. a-ti.
 Vakkalīttherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[530. *Mahākappina.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
 udito jaladākāse² ravīva saradambare
2. Vacanābhāya bodhetī veneyyapadumāni so
 kilesapankaṇ sosetī matrasamīhi nāyako
3. Tittihyānaṇ³ yaso hantī khajjotābhā⁴ yathā ravi
 sabbattham sampakāsetī⁵ ratanaṇ va⁶ divākaro
4. Gunānaṇ āyatī bhūto ratanānaṇ va sāgaro
 pajjunno pi⁷ va bhūtāni dhammamēghena vassati
5. Akkhadasso tadā āsiṇ nagare Haṇsasavhaye
 upecca dhammaṇ assosiṇ jalaṇuttamanāmīno
6. Ovādakassa bhikkhūnaṇ sāvakassa katāvino⁸
 guṇaṇ pakāsayantassa vāsāyantassa⁹ me manaṇ.
7. Sūtvā patīto sumano nimantetvā Tathāgataṇ
 sasissaṇ bhojayitvāna taṇ thānaṇ abhīpatthayaṇ
8. Tādā haṇsasamābhāgo haṇsadundubhinivāco¹⁰
 passath¹¹ etaṇ mahāmattaṇ vinicchayaṇisāraḍaṇ
9. Mama pādāmūle¹² patitaṇ samuggatatanūruhaṇ
 jīmuttavannaṇ¹³ pīn' aṇsaṇ¹⁴ pasanna-nayanānaṇ¹⁵
10. Parivārena mahatā rājāyuttaṇ¹⁶ mahāyaṇaṇ
 eso katāvino thānaṇ pattheti muditāya so¹⁷

¹ S¹ Vakkaliya°.

² G jagad° corrected to jaladākāse; Cy 'va 'jātākāse and glosses sakalākāse

³ S² tittihikānaṇ

⁴ S¹ vajjātābhā

⁵ G saccatthābhaṇ pakāsetī, S¹ sabbattha sampakāsetī.

⁶ S¹ sarade va

⁷ G r-iva

⁸ G. S¹ S² kathāvino

⁹ G. tappayantassa.

¹⁰ G. 'dudrabhinivāco, S¹ 'dudubhinisabbace, S² 'nisvano, cf

p 460, g 8

¹¹ G passate, S² sacathe.

¹² G S¹ sampādāmūle.

¹³ S¹ jīmūta°.

¹⁴ S¹ pīnaṇ; S² pīnaṇ

¹⁵ G S² pasanna°.

¹⁶ S² rājāyantaṇ; S¹ rājāyattaṇ.

¹⁷ S¹ pūritāya so.

11. Imā paṇipātena¹ cāgena paṇidhīlū² ca
kappasatasahasānu n' upapajjati duggatū
12. Devesu devasobhāgya³ manusseṣu mahamatay
anubhotvāna sesena nibbānaṃ pāpuṇṇsati
13. Sata-sahasse ito kuppe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati
14. Tassa dhammesu dāyādo oṇaso dhammanummito
kappino nāma nāmena hessati satthu sāvako
15. Tato 'haṃ sukataṃ kārāṃ katvāna jinasāsane
jalutvā mānusaṃ dehaṃ Tusitaṃ agamā⁴ ahaṃ
16. Devamānusaṃ jātāṃ sutaso anusāsiṃva
Bārāṇasīyaṃ āsanne jāto Kenurajātivā⁴
17. Sahassaparivāṇena sapajjāpatiko ahaṃ
pañcupaceekabuddhānaṃ satāṃ sammupattihariṃ
18. Temāsāṃ bhojavatvāna pacchā dāmiṃ⁵ ticivaraṃ
tato cutā mavāṃ sabbe ahumha⁶ Tidasūpugā
19. Puno sabbe manussattaṃ āgemaṃha⁷ tato cuta
Kukkutamiṃ pure jāto Himavantaṃsa passato
20. Kappuno nāma ahaṃ āsiṃ rājaputto mahāvaso
sesāmaeccakule jātā manu eva parivāraṃ
21. Mahārājaṃ sukhappatto sabbakāmasamuddhimaṃ
vāṃjehi samakkhātāṃ Buddhuppādam apāpuniṃ
22. Buddho loka sammippanno asamo ekapuggalo
so pakāseti saddhammaṃ amataṃ sukham uttamaṃ
23. Suyutā tassa sissā ca sumuttā ca anā⁸ avā
sutvān' eṣaṃ⁸ suvacanaṃ sakkaritvā va⁹ vāṃje
24. Vihāya¹⁰ rājaṃ sāmācāro nikkhamiṃ Buddhamaṃko
nadiṃ disvā Mahācandāṃ pūṇiṃ samatutthikiṃ
25. Appatutthaṃ anālumbāṃ duttaṃ sīghavābhinṇiṃ
guṇaṃ saritvā Buddhasa sottimā sannaikkamaṃ
26. Bhavasotaṃ sace Buddho tunno lokantago vidū¹¹
etena saccavajjena gāmanāṃ me sammajhatu

1 S¹ pindapātena, G pānipatena

2 G² paṇidhāva, S¹ cetanā paṇidhāva

3 G S¹ sobhagga³ 4 S² Kālivajātivā S¹ Kenurajātivā

5 G dāmiṃ 6 G ahumhā, S¹ humhu

7 G agamimha 8 S¹ sutāna saṃ, S² evaṃ

9 G S¹ sakkaretvāna 10 G vihāya 11 G S¹ lokantagū

- 27 Yadi santigāmo maggo mokkha ca santikaṇ¹ sukhāṇ
etena saccavajjena gamanam me samijjhatu
- 28 Sangho ce tinnakantāro puññakkhetto anuttaro
etena saccavajjena gamanaṇ me samijjhatu
- 29 Saha kate saccavare maggā-d-apagataṇ jalaṇ
tato sukhena uttinno naditīre manorame
- 30 Nisinnāṇ addasaṇ Buddhaṇ udettaṇ va pabbhankaraṇ
jalantaṇ hemaseṇaṇ va dīparukkhaṇ va jotitaṇ
- 31 Sasīva² tārā sahitaṇ sāvakehi purakkhataṇ
Vāsavaṇ viya vassantaṇ desanājalānandanaṇ³
- 32 Vanditvāna sahāmacco ekamantaṇ upāvisiṇ
tato no āsayaṇ ñatvā Buddhō dhammam adesayaṇ
- 33 Sutvāna dhammaṇ vimalaṇ avocumha mayaṇ jīnaṇ
pabbājehi mahāvīra nibbinnāmhā bhava mayaṇ
- 34 Svākkhāto bhikkhave dhammo dukkhaṇtakaraṇāya vo
caratha brahmacariyaṇ icc āha munisattamo
- 35 Saha vācāya sabbe pi bhikkhu-vesadharā⁴ mayaṇ
ahumhā upasampannā sotāpannā ca sāsane
- 36 Tato Jetavanaṇ gantvā anusāsī vināyako
anusittho jīnenāhaṇ arahattaṇ apāpunīṇ
- 37 Tato bhikkhusahassaṇ taṇ⁵ anusāsini ahaṇ tadā
*ma*mānusāsanaṇkarā te pi āsuṇ anāsavaṇ
- 38 Jīno tasmiṇ guṇe tuttho etadagge thapesi maṇ
bhikkhu-ovādaṇ aggo Kappino ti mahājīno⁶
- 39 Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ⁷ mama⁸
40. Kilesā pe . pe pe
41 Sāgataṇ pe pe pe
42 Patisaṃbhūda pe pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākappino thero 1 g a-ti.
Mahākappinattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G S¹ °caccantikaṇ² G sasiṇ va, S¹ sasi va³ G. desanājalādanantaraṇ; S¹ desanā jalantaṇ tadā, S² desanāñjala°⁴ S² bhikkhavesadharā, G bhikkhavo samanā *corrected to* bhikkhū
vesadharā.⁵ G. S¹ °sahassāni⁶ G °jano⁷ G. S¹ jhāpayi⁸ S¹ namaṇ.

[531. *Dabbamalla*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tārako sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṃ bahuṃ.
3. Anukampako kārūṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
sampatte titthiye² sabbe pañcasīle patitṭhapi.³
4. Evaṃ nirākulaṃ āsī suññataṃ titthiyehi ca
vicittaṃ arahantehi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānatṭhapaññāsaṃ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāso dvattiṃsavaraḷakkhaṇo⁴
6. Vassasatasahassāni āyuṃ vijjati tāvade
tāvataṃ tiṭṭhamāno so⁵ tāresi⁶ janataṃ bahuṃ.
7. Tadaḥaṃ Haṃsavātiyaṃ seṭṭhiputto mahāyaso
upetvā lokapajjotaṃ assosiṃ dhammadesanaṃ.
8. Senāsanaṃ bhikkhūnaṃ paññāpentaṃ sa sāvaṇṇaṃ⁷
kittayantassa vacanaṃ suṇitvā mudito ahaṃ.
9. Adhikāraṃ sasaṅghassa katvā tassa mahesino
nipacca sirasā pāde taṃ ṭhānaṃ abhipatthayaṃ.
10. Tadaḥaṃ sa mahāvīro mama kammaṃ pakittayaṃ :
So yaṃ⁸ sasaṅghaṃ bhojesi sattāhaṃ lokanāyakaṃ
11. So yaṃ kamalapattakkho sīhaṃso kanakattaco⁹
maṃ¹⁰ pādamūle patito patthayaṃ¹¹ ṭhānaṃ uttamaṃ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
13. Sāvako tassa Buddhassa Dabbo nāmena vissuto
senāsanaṃ paññāpako aggo hessat' ayaṃ¹² tadā.
14. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹³ ahaṃ.
15. Satānaṃ tiṇikhattuṃ ca devarajjam akārayiṃ
satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavatti ahoṃ ahaṃ.

¹ G. tāreti.² S¹ tattha te.³ G. S¹ patitṭhasi.⁴ G. S¹ battiṃsa°.⁵ G. tiṭṭhamānaso.⁶ G. S¹ tāreti.⁷ G. S¹ paññāpentaṃ sa sāvaṇṇaṃ ; S² paññāpentaṃ.⁸ G. S¹ haṃ.⁹ G. °kattato.¹⁰ G. S¹ me.¹¹ S² patthayaṃ.¹² S¹ hessati 'yaṃ.¹³ S² agañch'.

- 16 P'adesarajjaṇ vipulaṇ gananāto asankhiyaṇ¹
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā
- 17 Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppaṇṇi cārunayano² sabbadhammavipassako
- 18 Dutthacitto upavadi sāvakaṇ tassa tādino
sabbāsavaparikkhīnaṇ³ 'suddho' ti ca vijāniya⁴
19. Tass' eva naravirassa⁵ 'sāvakānaṇ' mahesinaṇ
salākaṇ paggaheṭvāna khīrodanam⁶ adās' ahaṇ
- 20 Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppaṇṇi vadataṇ varo
- 21 Sāsanaṇ jotayitvā so abhiḥbhuyya kutitthiye
veneyye vinayitvā ca⁷ nibbuto so sasāvako
- 22 Sasissa-nibbuta nāthe attham entamhi⁸ sāsane
devā kandiṇsu saṇviggā muttakesā rudammukhā
- 23 Nibbāyissatī dhammakkho⁹ na passissāma subbate
na sunissāma saddhammaṇ aho no appapuññatā
- 24 Tadāyaṇ puthavi¹⁰ sabbā acalā sācalācalā¹¹
sāgaro ca sasoko va¹² vinadi¹³ karunaṇ giraṇ.
- 25 Catuddisā dundubhiyo¹⁴ nādayiṇsu¹⁵ samānusa¹⁶
samantato asaniyo patiṇsu ca bhayāvahā
- 26 Ukkā patiṇsu nabhasā dhūmaketu ca dissatī
sabbā-thalaja-sattā ca raviṇsu karunaṇ¹⁷ migā.
- 27 Uppāde dārune disvā sāsanaṭṭhaṇ ca sūcakaṇ¹⁸
saṇviggā bhikkhavo tattha¹⁹ cintayimha mayaṇ tadā
- 28 Sāsanaṇa vinā sammā²⁰ jīvītena alam mayaṇ
pavāsītvā mahāraññaṇ yuñjāma jinasāsane
- 29 Addasamha tadārañña ubbidhaṇ selam uttamaṇ
nisseniya tam²¹ āruyha nissenīṇ pātapamhase²¹

¹ G. asankhayaṇ² S¹ °dassano³ S² °parikkhīno⁴ G vijāniyā; S¹ vijāniyā⁵ S¹ khīrodānaṇ⁶ S¹ vinayitvāna; S² veneyya°⁷ G atthamantamhi, S¹ anattham etatamhi⁸ S¹ °yakkho⁹ S¹ pathavi¹⁰ G acalā sācalo; S¹ acalaṇ°¹¹ G sāgiro°, S¹ sāgire va sahetto va.¹² G vinatī; S¹ vinandī¹³ G dudrabhiyo; S¹ dudubhiyo¹⁴ G nādassīṇsu.¹⁵ S¹ amānusa¹⁶ S² karanā¹⁷ G suvakaṇ; S¹ sūsakaṇ.¹⁸ G sattā, S¹ satthā¹⁹ S² samākaṇ; G samā²⁰ S¹ naṇ²¹ S¹ pātamamhase, S² pādāmumhate

- 30 Tadā ovadī no thero. Buddhuppādo sudullabho
saddhā vo¹ sulabhā laddhā, thokasesaṇ ca sāsanaṇ
- 31 Nīpatantī khanātītā² anante dukkhasāgare
tasmā payogo kattabbo yāvaṇ thātī³ mune mataṇ
32. Arahā āsī⁴ so thero anāgāmi tadānugo
susilā itare⁵ yuttā devalokam agamhase
- 33 Nibbuto tīnnasaṇsāro suddhāvāse ca ekako⁶
ahaṇ ca Pukkusāthī⁷ ca Sabhiyo⁸ Bāhiyo tathā
- 34 Kumāra-Kassapo c' eva tattha *tatth' u*pagāmiyaṇ⁹
saṇsārabandhanāmuttā Gotamen' ānukampitā
- 35 Mallesu Kusinārāyaṇ jāto gabbhe ca¹⁰ me sato
mātā pitā¹¹ cit' ārūlhā tato nibbattito¹² s' ahaṇ
- 36 Patito dabbapuñṇamhi tato Dabbo ti vissuto
brahmaceraphalenāhaṇ¹³ vimutto sattavassiko
- 37 Khīrāsanaphalenāhaṇ pañcangehi upāgato
khināsavo pavādena pāpehi bahu codito¹⁴
38. Ubho puññaṇ ca pāpaṇ ca vītivatto 'mhi dān' ahaṇ¹⁵
patvāna paramaṇ santiṇ viharāmi anāsavo
- 39 Senāsanaṇ paññāpayiṇ hāsavitvāna¹⁶ subbate
jīno tasmiṇ gune tuttho etadagge thapesi maṇ.
- 40 Kilesā . . pe . . pe . . pe . . .
- 41 Sāgataṇ pe . . pe . . pe . .
- 42 Patisambhidā . . pe . . pe . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dabbamallaputto thero i g a-ti
Dabbamallaputtattherassa apadānaṇ samattaṇ

[532 *Kumārakassapa*]

- 1 Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
sabbalokahito vīro Padumuttaranāmako
- 2 Tadā 'haṇ brāhmano hutvā va sato vedapārago
divāvihāraṇ vicaraṇ addasaṇ lokanāyakaṇ

¹ G S¹ vā, S² laddhā vo *

² S¹ ṭhanātītā.

³ G yāva thātī; S¹ yāvattthāti

⁴ G S¹ ahosi

⁵ S¹ itaro

⁶ G S¹ ekato.

⁷ G Pukkusāthi.

⁸ S¹ Sabhiyo

⁹ G upakāmayāṇ; S¹ upagāmayāṇ

¹⁰ G. gabbho va

¹¹ G mayā; S¹ mātā mātā

¹² S² nippatito.

¹³ G brahmacara°; S² brahmavera°.

¹⁴ G terito

¹⁵ G dānataṇ.

¹⁶ S² bhāsavitvāna

3. Catusaccaṇ pakāsentāṇ bodhayantaṇ sadevakaṇ
vicittakathikānaggaṇ¹ vannayantaṇ mahājane
4. Tadā muditacitto 'haṇ nimantetvā Tathāgataṇ
nānārattehi vatthehi alankatvāna mandapaṇ
5. Nānāratanaṇapajjotaṇ sasangaṇ bhojayaṇ tahiṇ
bhojayitvāna sattāhaṇ nānā-'gga-rasa-bhojanaṇ.
6. Nānācittēhi pupphehi pūjayitvā sasāvakaṇ
npacca pādamūlamhi taṇ thānaṇ patthayaṇ ahaṇ.
7. Tadā munivaro āha karuṇ' eka-ras-āsaya²
passath' etaṇ dijavaraṇ padumānanalocanaṇ
8. Pītipāmuṇṇabahuḷaṇ³ samuggatatanūruhaṇ
hāsādhikaṇ⁴ visālakkhaṇ mama sāsanaḷālasaṇ
9. Maṇ pādamūle patitaṇ ekāvattasumānasaṇ
esa pattheti taṇ thānaṇ vicittakathikakathadaṇ⁵
10. Satasahasas ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanummito
Kumāra Kassapo nāma hessati satthu sāvako
12. Vicittapupphadussānaṇ ratanānaṇ ca vāhasā
vicittakathikānaṇ so aggataṇ pāpunissati
13. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁶ ahaṇ
14. Paribbhamāṇ bhavākāse rangamaṇṇhe yathā nato⁷
sākhāṇigataraṇ hutvā mīgiyā kucchim okkhamiṇ⁸
15. Tadā mayi kucchigate vajjhavāraṇ⁹ upatthitā
sākhena cattā¹⁰ me mātā nigrodham saranaṇ gatā
16. Tena sā mīgarājena maraṇā parimocitā
pariccajītvā saṇ pānaṇ mam evaṇ ovadī tadā
17. "Nigrodham eva seveyya na Sākhā upasaṇvase
Nigrodhasmiṇ mataṇ seyyo yaṇ ce Sakhasmiṇ jīvitaṇ "
18. Tenānusi*ṭṭhā* mīga-y-ovādena¹¹
ahaṇ ca¹² mātā ca tass' ovādena

¹ S² sāvakaṇ cīttakathikaṇ

² G taruneka°, S² karuno°

³ S¹ pītipamoṇṇa°

⁴ G. hāsādikaṇ, S² pabhāsedha

⁵ S² °kattahaṇ, S¹ °kattavaṇ

⁶ S² agañch'

⁷ S¹ namo, S² nabhe.

⁸ G okkhāmi, S¹ okkamī.

⁹ G. °vāra, S¹ gacchavāra; S² bajjhavaraṇ.

¹⁰ G. vattā.

¹¹ G mīgayavedhena.

¹² G. ahacca.

- 5 Hemayaññopacitangaṃ avadātaṃ tanuttacaṃ¹
palambabimbatambotthaṃ² sātatinhaṃ samaṃ³ dijaṃ
- 6 Gunatthāmaṃ bahutaraṃ⁴ samuggatatanūruhaṃ
gune kāyatanibhūtaṃ pītisamphullitānanaṃ
- 7 Eso patthayato thānaṃ khippābhīññassa bhikkhuno
anāgate mahāvīro Gotamo nāma hessati.
8. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Bāhiyo nāma nāmena hessati satthu sāvako
- 9 Tadā hi tuttho vutthāya yāvajīvaṃ mahāmuniṃ
kāraṃ katvā cuto saggaṃ agaṇ⁵ sabhavanaṃ yathā.
- 10 Devabhūto manusso vā sukhito tassa ka*mmuno
vā 'hasā saṃsaritvāna sampattiṃ anubhos' ahaṃ
- 11 Puno Kassapavīrassa atthaṃ entamhi sāsane
āruya selaṃ sikharaṃ yuñjivā jīnasāsane
12. Visuddhasilo sappañño jīnasāsana-kārako
tato cutā pañcajanā devalokaṃ *agamhasi
- 13 Tato 'haṃ Bāhiko jāto Bhārukacce⁶ puruttame
tato nāvāya pakkanto sāgaraṃ appasiddhiyaṃ⁷
- 14 Tato nāvā abhiyūjitha gantvāna katipāhakaṃ
tadā bhīṣanake ghore patito makarākare.
- 15 Tadā 'haṃ vāyavitvāna *santaritvā* mahodadhiṃ
Suppārappattanam⁸ varaṃ sampatto mandavedhito⁹
- 16 Dārūcīram nivāsetvā gāmaṃ pindāya pāvisiṃ
tad' āha¹⁰ so jano tuttho. "arahā 'yam idhāgato
- 17 Imaṃ annena pānena *vatthena sa*yanena¹¹ ca
bhesajjena ca sakkatvā hessāma sukhitā mayaṃ "
18. Paccayānaṃ tadā lābhī, tehi sakkatapūjitaṃ
arahā 'yan ti¹² sankappaṃ uppādesiṃ ayoniso

¹ G taduttacaṃ, S² tanuttamaṃ

² S¹ talambabimbaṃ°, G balampabimba°

³ G sātatinhasamaṃ dija

⁴ G gunatthāma bahutadaṃ

⁵ S¹ S² ahaṃ

⁶ S² Bharukacce

⁷ G. abhisiddhiyaṃ, S¹ appasibbiyaṃ.

⁸ S² suppānapaṭṭanaṃ

⁹ G S¹ mandamedhiko; S² °mandhavedito

¹⁰ G. tadāhaṃ; S² tadā vā

¹¹ G saraṇena.

¹² S² arahāhan ti

- 19 Tāto me ci¹ttam aññāya co²dayitvā pubbadevatā
‘na tvaṇ upāyamaggaññū¹ kuto hi² arahā bhava’
- 20 Codito tāya saṇviggo tadā ’haṇ paṇipucchi taṇ:
ke³ vā ete kuhiṇ loka arahanto naruttamā[?]
- 21 *Sāvatthiyaṇ Ko⁴ salamandire jino
pahūtapañño⁴ varabburimedhaso
22. Sakyaputto arahā anāsavo
deseti dhammaṇ arahattapattiya
- 23 Tad’ assa sutvā vacanaṇ supīṇito⁵
nidhiṇ va la⁶ddhā⁶ kapano va⁷ vi⁸mlhito
- 24 Udaggacitto arahattam uttamaṇ
sudassanaṇ dutthamanantagocaraṇ⁸
- 25 Tadā rato⁹ nikkhamitvāna¹⁰ satthuno¹¹
sadā jinaṇ passāmu vimalānanaṇ
- 26 Upecca rammaṇ Vūṭavhayaṇ va taṇ¹²
dije¹³ apucchiṇ: kuhiṇ Lokananda^{no}?
- 27 Tato^{*} avocuṇ naradevavandito
puraṇ pavittho asanesanāya¹⁴ so
- 28 Saso va¹⁵ khippaṇ munidassanussuko
upecca vandāhi tam aggapuggalam¹⁶
- 29 Tato ’haṇ tuvataṇ gantvā Sāvattim puram uttamaṇ
vicarantaṇ tam addakkhiṇ¹⁷ pindattham apihāgiddham¹⁸
30. Pattapāṇiṇ¹⁹ alolakkhaṇ bhājayantaṇ idhāmataṇ²⁰
sirimlayasankāsāṇ ravidditiharānanaṇ
- 31 Taṇ samecca nīpaccāhaṇ imaṇ²¹ vacanam abravīṇ²²:
‘kupaṭhe²³ vippanatthassa saranaṇ hohi²⁴ Gotama’

¹ G °maggañña² G S¹ tvaṇ³ *All MSS read ko*⁴ G bahutapañña⁵ G suvinito, S¹ suvinito⁶ S¹ nidhi laddhī, G nidhiṇ laddhī⁷ G ca⁸ S¹ dittha°⁹ G S¹ tato¹⁰ S¹ nikkhamituna¹¹ S² satvaio¹² S¹ jīvitāvhaṇ°, G jīvituvuyaṇ taṇ¹³ S¹ rije.¹⁴ G esayanāya; S² °esanā •¹⁵ G sa h’ eva, S¹ sa so ca, S² sa ve ti¹⁶ S¹ °puggalā, S² °puggalo¹⁷ G S¹ addakkhi¹⁸ S² Siddhattha°¹⁹ S¹ appatta°²⁰ G idhāgataṇ²¹ G idaṇ²² G abravī; S¹ abravī²³ G S¹ kupate.²⁴ G. S¹ hoti

- 32 Pānasantāraṇatt*hāya¹ pindāya vicarām' ahaṇ*
na te dhammakathākālo icc āha munisattamo
- 33 Tadā punappunaṇ Buddhāṇ āyāciṇ dhammalālaso
so me dhammam adesesi gambhīraṇ suññataṇ² padaṇ
- 34 Tassa dhammaṇ sunitvāna pāpuniṇ āsavakkhayaṇ
paṇi*kkhināyuko santo atho* satthā 'nukampito³
- 35 Kilesā pe pe pe
36 Sāgataṇ pe pe pe
37 Patīsambhida pe pe pe
38 Evaṇ thero viyākāsi Bāhiyo Dāruciṇyo
saṅkārakute patito bhūtādhittāya gāviyā⁴
- 39 *Attano pubbacaritaṇ ki*ttayitvā mahāmataṇ
paṇinibbāyi so viro Sāvattthiyaṇ puruttame
- 40 Nagaraṇ nikkhamanto taṇ disvāna isisattamo
dāruciṇradharaṇ⁵ dhīraṇ bāhikaṇ bāhītāgamaṇ⁶
- 41 Bhumiyaṇ *patitaṇ da*ntaṇ⁷ indaketuṇ va pātitaṇ
gatāyusaṇgatakklesaṇ⁸ jīnasāsanaṇkārakaṇ
- 42 Tato āmantayī⁹ satthā sāvake sāsaṇe rate¹⁰:
ganhatha hutvā¹¹ jhāpetha taṇuṇ sabrahmacārīno
- 43 *Thūpaṇ ka*rotha pūjetha; nibbuto so mahāmataṇ
khippābhūññānaṇ es' aggo sāvako me vaco karo
- 44 Sahaṇsam aṇi ce¹² gāthā anattapadaṇsaṇghitā¹³
ekaṇ gāthāpadaṇ seyyo yaṇ sutvā upasammataṇ
- 45 Yattha āpo ca pathavi ca tejo vāyo na gādhataṇ¹⁴
na tattha sukkā¹⁵ jotantaṇ ādicco na ppakāsataṇ
- 46 Na tattha candimā bhāti tamo tattha na vijjati
yadā ca attanā vedī¹⁶ *muni mo*nena brāhmano
- 47 Atha rūpā arūpā ca sukhadukkhā vimuccati¹⁷
icc evaṇ abhani¹⁸ nātho tilokasarano munī ti.¹⁹
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bāhiyo thero i g a-ti
Bāhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ °sandhāraṇ°, S¹ santaraṇ°³ S² °kampiko, S¹ aho sattānukampiṇo⁴ G °ditthāya gaviyo; S² °gāviyā⁶ G. bāhitaṇ bāhītārāmaṇ.⁸ G. gatāyu saṇgatallesāṇ; S¹ S² °kelasaṇ.¹⁰ S¹ ratā¹¹ S² hitvā.¹² S² ca¹⁴ S¹ gāmatī¹⁵ G. sutta.¹⁷ G. paṇuccati.¹⁸ S² āhani; S¹ ahanī.² S¹ puññataṇ.⁵ S¹ °varaṇ⁷ G. dandaṇ.⁹ G. āmantayā¹³ S² °saṇghito¹⁶ S¹ verī.¹⁹ G. S¹ munī ti.

[534 *Mahākotthaka*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā
- 2 Ovādako viññāpako tāraḥ sabbapāninaṃ
desanākusalo Buddhho tāresi¹ janataṃ bahuṃ
- 3 Anukampako kāruniko hitesī sabbapāninaṃ
sampatte tittḥiye sabbe pañcasīle patitṭhapi²
- 4 Evaṃ nīrākulaṃ āsī suññataṃ tittḥiyehi ca
vicittaṃ arahantehi³ vasībhūtehi tādihi⁴
- 5 Ratanānaṭṭhapaṇi⁵ nāsaṃ ugga⁶to so mahāmuni
kañcanagghiyasankāso battinsavaralakkhano⁵
- 6 Vassasatasahassāni āyunaṃ vijjati tāvade
tāvataṃ tittḥamānaso tāresi janataṃ bahuṃ
7. Tadaṃ 'haṃ Haṃsavatīyā⁶ brāhmaṇo vedapāragū⁷
upetvā⁸ sattapārangaṃ⁹ assosiṃ dhammadesanaṃ
- 8 Tadaṃ so sāvakasū vīro pabbhinna-matī-gocaraṃ
atthe dhamme ca nerutte patibhāne ca kovidaṃ
- 9 Thapesi etad aggamhi Taṃ sutvā mudito ahaṃ
sasāvakaṃ jīnavaraṃ sattāhaṃ bhojayaṃ tadā
- 10 Dussehi¹⁰ acchādayitvāna¹⁰ sasissaṃ Buddhasāgaraṃ¹¹
nīpacca pādamaṇḍalāni taṃ ṭhānaṃ patṭhayaṃ¹² ahaṃ
11. Tato avoca lokaggo . passathī¹¹ etaṃ diṭṭhamaṃ
vinataṃ pādamaṇḍale me kamalodarasappabhaṃ¹³
12. Buddhasetthassa bhikkhussa ṭhānaṃ patṭhayaṃ ayaṃ
tāya saddhāya¹⁴ cāgena tena dhammassavena ca
- 13 Sabbattha sukhito hutvā saṃsaritvā bhavābhava
anāgatamhi addhāne lacchate taṃ manorathaṃ¹⁵
- 14 Satasahasasā ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S² tāreti² S¹ patitṭhayaṃ³ S² vicittā°⁴ S¹ ādihi⁵ S² battinḡa°⁶ G S¹ °vatīyaṃ⁷ S¹ °pārago⁸ G usetvā⁹ G °parangaṃ, S¹ pattapārangaṃ; S² °aggaraṃ¹⁰ S¹ dusse 'haṃ chādayitvāna.¹¹ S¹ buddhi°.¹² S¹ patṭhayaṃ¹³ G °odayasappabhaṃ, S¹ °odadasappagaṃ.¹⁴ G. sandhāya; S² sabbāya¹⁵ S¹ G. manoramaṃ.

- 15 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanummito
Kotthito nāma nāmena hessati satthu sāvako
- 16 Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jīnaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamāhito¹
- 17 Tena kammavipākena cetanāpaṇidhiḥ ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'² ahaṇ
- 18 Satānaṇ tīnikkhattuṇ ca devaiajjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
- 19 Padesaraṇṇaṇ vipulaṇ gānaṇāto asankhayaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā
- 20 Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na gacchāmi sucinnassa idaṇ phalaṇ
- 21 Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
ñice kule na jāyāmi³ sucinnassa idaṇ phalaṇ
- 22 Pacchime bhava sampatte brahmabāñdhu ahoṣ' ahaṇ
Sāvattthiyaṇ vipphakule pacchā jāto mahaddhane.⁴
- 23 Mātā Candavatī nāma pitā me Assalāyano
yadā me pitaraṇ Buddho vinayī⁵ sabbabuddhiyā⁶
24. Tadā pasanno sugate⁷ pabbajīṇ anagāriyaṇ
Moggallāno ācariyo upajjhāyo Sarisambhavo⁸
- 25 Kesesu chiṇṇamānesu ditthichinnasamūhikā⁹
mivāsento ca kāsavaṇ arahattaṇ apāpunīṇ
- 26 Atthadhammaniruttisū patibhāne ca me matī
pabhinnā tena lokaggo etadagge thapesi maṇ
27. Asanditthaṇ viyākāsiṇ Upatissena pucchito
patisambhidāsu tenāhaṇ aggo sambuddhasāsane
28. Kilesā pe pe . pe
- 29 Sāgataṇ . pe . pe pe
- 30 Patisambhidā . pe pe pe
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākotthiko thevo 1 g a-ti
Mahākotthikattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G °cāhito.² S° agañch'.³ S° jānāmi⁴ S° mahaddhano.⁵ G° vinayī⁶ S° °suddhiyā⁷ G° S° sugato⁸ S° G° upajjhācārisambhavo.⁹ G° °chindāya mulikā, S° °chindānamūhikā.

[535. *Uruvelakassapa*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā
- 2 Ovādako viññāpako tāraḥ sabbapānīnaḥ
desanākusalo Buddho tāresi janataḥ bahū
- 3 Anukampako kāruniko hitesī sabbapānīnaḥ
sampatte tittḥiye sabbe pañcasīle patitṭhapi
- 4 Evaḥ nīrākulaḥ āsī suññataḥ¹ tittḥiyehi ca
vicittāḥ arahanteḥi vasibhūteḥi tādihi
- 5 Ratanānatthapaññāsaḥ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasankāso battiṇṇasavaralakkhaṇo²
- 6 Vassasatasahassāni āyur vījati tāvade
tāvata tittṭhamāno so tāresi janataḥ bahū
- 7 Tadā 'haḥ Haṇṣavatiyā³ brāhmano sādhusammato
upecca lokapajjotaḥ assosiṇ dhammaḍesaṇaḥ
- 8 Tadā mahāparisatiḥ⁴ mahāpurisaśavakaḥ
thapentaḥ etadaggaṃhi sūtvāna mudito ahaḥ
- 9 Mahatā parivārena⁵ numantetvā mahājīnaḥ⁶
brāhmaṇānaḥ sahasseṇa saha dānaḥ ahaḥ adaḥ.
- 10 Mahādānaḥ daditvāna abhivādiya nāyakaḥ
ekamantaḥ tṛito hattho imaḥ⁷ vacanaṃ abravīḥ *
- 11 Tayī⁸ saddhāya me vīra⁹ adhikāraguṇeṇa ca
parisā mahatī hotu nibbattiṣṣa taḥiṇ taḥiṇ
- 12 Tadā avoca pariṣaḥ gaḃagaḃjita-sussaro¹⁰
karavīkarudo satthā etāḥ¹¹ passatha brāhmaṇaḥ
- 13 Hemavaṇṇaḥ¹² mahābāhuḥ kamalānanalocaṇaḥ
udaggatanuḥaḥ hatthaḥ sandhāvantaḃuṇaḥ mamaḥ¹³
- 14 Esa patṭhayaṭe¹⁴ thānaḥ sīhaghosassa bhikkhuṇo
anāgataṃhi addhāne lacchate taḥ manorathaḥ.
- 15 Satasahasṣe ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhaviṣṣati

¹ G S¹ āsī puññataḥ.³ G S¹ vatiyaḥ⁴ G °sati² S² battiṇṇa°.⁶ S² saḥā jīnaḥ, G °janaḥ.⁷ G. S¹ idaḥ⁵ S² parivārena⁹ G S¹ dhīra:¹⁰ G. S² gaḃagaḃchita°⁸ S¹ tayī.¹² S¹ somavaṇṇa¹¹ S¹ ekaḥ.¹³ G. S¹ mama.¹⁴ G. patṭhayaṭe; S¹ passayaṭe; S² patṭhayaṣe.

- 16 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimīto
Kassapo nāma nāmena hessatī satthu sāvako.
- 17 Ito dvenavute kappe ahu¹ satthā anuttaro
anupamo asadiso Phusso lokagganāyako.
- 18 Sa ve² sabbatamaṇṇ hantvā³ vijatetvā⁴ mahājataṇṇ⁵
vassate amataṇṇ vutthiṇṇ⁶ tappayanto sadevakaṇṇ
- 19 Tadā hi Bārāṇasīyaṇṇ rājāmaccā⁷ ahumhase
bhātaro 'mha tayo sabbe saṇvissatthā⁸ va rājino
- 20 Virangarūpā balino sangāme aparājitā
tadā kupitapaccanto amhe āha mahīpatī:
21. Etha gantvā va paccantaṇṇ sodhetvā⁹ avidhi-balaṇṇ¹⁰
khemaṇṇ me vijitaṇṇ katvā puna-r-ethā¹¹ ti bhāsatha¹²
- 22 Tato mayaṇ avocumha yadī deyyāsī nāyakaṇṇ
upatthānāya amhākaṇṇ sodhayissāma te¹³ tato
- 23 Tato mayaṇ laddhavarā bhumi-pālena pesitā
nikkhattasatthaṇṇ¹⁴ paccantaṇṇ katvā punar upecca¹⁵ taṇṇ.
24. Yācitvā¹⁶ satth' upatthānaṇṇ¹⁷ rājānaṇṇ lokanāyakaṇṇ
munivaraṇṇ¹⁸ labhivāna yāvajīvaṇṇ adimha¹⁹ taṇṇ
- 25 Mahagghāni ca vatthāni panītāni rasāni ca
senāsanaṇṇi rammāni bhesajjāni hītāni ca
- 26 Datvā sasanghassa mune dhammen' uppādī-tādino
sīlavanto kārūṇikā bhāvanāyuttamānasā²⁰
- 27 Sadā²¹ paricariṇvāna mettacittena nāyakaṇṇ
nibbute tamhi lokagge²² pūjaṇṇ katvā yathābalaṇṇ
- 28 Tato cutā Santusitaṇṇ²³ gatā tattha mahāsukhaṇṇ
anubhūtā mayaṇ sabbe Buddhapūjāy' idaṇṇ phalaṇṇ

¹ S² āhu ² S² Sace

⁴ S¹ vijetevā

⁶ S² vuddhiṇṇ

⁸ G S¹ saṇvīyatthā.

¹⁰ S² avacī°, G °phalaṇṇ, S¹ °phalā

¹² S² ghāsatha; G sāsatha

¹⁴ S² °sattuṇṇ; S¹ °saddhaṇṇ.

¹⁶ S² yācettvā.

¹⁸ S² °vīraṇṇ, G °virāṇṇ

²⁰ G bhavanā°.

²² G nibbute ca tilokagge, S¹ °obhagge.

²³ G. S¹ tato cuto 'haṇṇ Tusitaṇṇ

³ All MSS gantvā

⁵ S¹ °yasaṇṇ

⁷ G S¹ rājāmaccā

⁹ S² sādhetvā.

¹¹ G S¹ puna detthā.

¹³ S¹ °ke, S² sādhayissāma°

¹⁵ G S¹ apecca

¹⁷ S¹ satthusanthāno

¹⁹ G S¹ yadimha, S² ajumha

²¹ G S¹ tadā hi.

- 29 Māyākāro yathā laddho¹ dasseti² vīkatuṃ³ bahuṃ
tathā bhavē bhavanto⁴ 'haṃ Vīdehādhipatī ahuṃ⁵
- 30 Guṇ' Ācelassa⁶ vākyena micchādittthihātāsāyo
narakaṃ maggaṃ⁷ ārūlho Rujāya⁸ mama dhītuyā
31. Ovādaṃ nādayitvāna brahmunā Nāraden' ahaṃ
bahuṃ va sāsito santo⁹ dīttuṃ hitvāna pāpikaṃ¹⁰
- 32 Pūrayitvā¹¹ vīsesena dasakammāpathen' ahaṃ
hitvāna deham agamūṃ saggaṃ sabhavanaṃ yathā
- 33 Pacchime bhavasampatte¹² brahmabandhu ahoṃ' ahaṃ
Bārāṇasīyaṃ pi tāyaṃ jāto vippamahākule
- 34 Maccuvyādhujarābhīto¹³ hitvāna ca¹⁴ mahādhanāṃ¹⁵
nibbānapadam esanto¹⁶ Jāṭilesu paribbaṇiṃ
- 35 Tadā dve bhātaro mayhaṃ pabbajisū mayā saha
Uruvelāya māpetvā assamaṃ nivasīṃ¹⁷ ahaṃ
- 36 Kassapo nāma gōttena Uruvelā-nivāsītā¹⁸
tato me āsī paññatti¹⁹ Uruvelāsu Kassapo
37. Nadisakāse bhātā me Nadi-kassapasavhāyo
āsī sakāse²⁰ nāmena Gayāya²¹ Gayakassapo
- 38 Dve satāni, Nadikassa²² tīni majjhassa bhātuno
*mama pañcasatā*nūnā sissā sabbe mamānugā
- 39 Tadā upecca me Buddhō katvā nānāvīdhāni me
pāṭihirāni lokagga vīsesi²³ naraśārathi
- 40 Satasahassaparivārena ahoṃ²⁴, 'ehi bhikkhavo'²⁵
teha' eva saha sabbehi a*rahattaṃ apāpuniṃ *

¹ G S¹ rattho² G S¹ dassesi.³ S² vīkatāṃ⁴ G bhavenamanto; S¹ bhavēbhamanto.⁵ G S¹ ahu⁶ G S¹ gunacelassa, S² °velassa⁷ G S¹ narāmaggaṃ; S² nārakaṃ.⁸ G rūjāya⁹ G S¹ bahudhāyāsīto santo.¹⁰ G S¹ pāpitaṃ¹¹ G pūjayitvā, S¹ pūjaya¹² G bhavē sampatte.¹³ G S¹ °hito¹⁴ G S¹ jahitvāna¹⁵ G °janaṃ, S² °vanaṃ¹⁶ G S¹ nibbānapāram°.¹⁷ G. niggaṃ, S¹ nīvasī-m-¹⁸ G Uruvelānīvāsitaṃ.¹⁹ G paññattiṃ.²⁰ S¹ asīsakāse, S² ppakāso²¹ S² Gayāyaṃ.²² S² °passa.²³ S² vīhesi.²⁴ S¹ G. ahoṃ.²⁵ G. S¹ bhikkhu so

- 12 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
13 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Rādho ti nāmadheyyena hessati satthu sāvako
14 Sake hetugune¹ tuttho Sakyaputto narāsabho
patibhāneyyakānaggaṇ paññāpessati² nāyako
15 Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jīnaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamāhito³
16 Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ⁴ agacch' ahaṇ.
17 Satānaṇ tīnikkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' aliaṇ
18 Padesarajjaṇ vipulaṇ gānaṇāto asankhīyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
19 Pacchime bhavaśampatte⁵ Gṛibbajapuruttame
jāto vipakkule n' iddhe⁶ vikalacchādanāsane
20 Katacchubhikkhaṇ pādāsiṇ Sāriputtassa tādino
yadā jīno ca vuddho⁷ ca tadārāmaṇ upāgaṇ.
21 Pabbājenti na maṇ keci jīnaṇ dubbalathāmakaṇ⁸
tena jīno⁹ vivaṇnango soko c' āsiṇ¹⁰ tadā ahaṇ.
22 Disvā mahākāraṇiko maṇ āha sa mahāmuni
kīmatthaṇ putta sokatto¹¹ brūhi te cittaṇ rujaṇ
23 Pabbajjaṇ na labhe vīra svākkhāte tava sāsane
tena sokena dīno 'smi, saraṇaṇ hohi nāyaka¹²
24 Tadā bhikkhū samānetvā āpucchū munisattamo
imassa adhikāraṇ ye sarantā¹³ vyāharantu te
25 Sāriputto tadāvoca kāraṇ assa sarāmi 'haṇ
kaṭacchubhikkhaṇ dāpeṇi pindāya carato mama
26 Sādhu sādhu kataññāsi¹⁴ Sāriputta, imaṇ tuvaṇ
pabbāpeṇi dījaṇ vuddhaṇ hessat' ājāniyo ayaṇ

¹ S² sate setugune² G S¹ °pissati³ G S¹ pañño°⁴ S² °tugam⁵ G. bhavē°.⁶ G nitthe⁷ G buddho⁸ G °dhāmakaṇ, S² thālakaṇ⁹ S² jīno, G dmo¹⁰ S¹ cāpi, S² kose°¹¹ S² hoti nāyakaṇ, S¹ °nāyakaṇ.¹² S¹ adhikariyaṇ sarantā, G adhikāriyaṇ bhadantā, S² °sarante.¹³ S¹ kataññāyi, G kataññāni

- 27 Tato alatthaṇ pabbajjaṇ kammavācopasampadaṇ
naciren' eva kālena pāpuṇṇ āsavakkhayaṇ
28 Sakkaccaṇ munno vākyaṇ sunāmi mudito sato
patibhāneyyakānaggaṇ tato maṇ thapayī jino
29 Kilesā pe pe pe
30 Sāgataṇ pe pe pe
31 Patisambhidā pe pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Rādhō thero 1 g. a-tī.
Rādhaththerassa apadānaṇ samattaṇ

[537 Mogharāja]

- 1 Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito sataśahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
- 2 Ovādako viññāpako tāraḥ sabbapānīnaṇ
desanākusalo Buddhō tāresi janataṇ bahuṇ.
- 3 Anukampako kāruniko hitesī sabbapānīnaṇ
sampatte tittḥiye sabbe pañcasīle patitḥapī ¹
- 4 Evaṇ nīrākulaṇ āsi suññataṇ tittḥiyehi ca
vicittaṇ arahanteḥi vasībhūteḥi tādihi
5. Ratanānatthapaññāsaṇ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasankāso battiṇsavaralakkhano.
- 6 Vassasatasahassāni āyuṇ vijjatī tāvade
tāvatā tittḥamāno so tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā² kule aññatare ahuṇ
parakammāyane yutto n' atthi me kiñci sandhanaṇ ³
8. Patikkamanasālāyaṇ vasanto katabbhūmiyaṇ
aggaṇ ujjālayiṇ tattha dalhakanhā siyā mahī.⁴
9. Tadā paṇisatiṇ⁵ nātho catusaccapakāsako
sāvakaṇ sampakittesi lūkhacīvaradhārakaṇ.
- 10 Tassa tamhi⁶ guṇe tuttho paṇipacca⁷ Tathāgataṇ
lūkhacīvaradhārakaṇ⁸ patḥayaṇ thānam uttamaṇ.
- 11 Tadā avoca bhagavā sāvake Padumuttaro:
passath' etaṇ paṇisakaṇ kucelaṇ tanudehakaṇ

¹ S¹ patitḥayaṇ, G patitḥasi

² G S¹ °vatiyaṇ

³ S¹ santharaṇ, G. santaraṇ

⁴ G. dalhakatvā sisā mahi

⁵ S¹ paṇisati; G. paṇisati

⁶ G S¹ tasmīṇ

⁷ G. sanisajja; S¹ satipacca.

⁸ S² °dhūritvaṇ

- 12 Pītippasannavadanaṇ saddhādhanasamanvitaṇ
udaggatanuṇaṇ¹ hatthaṇ acalaṇ sālapinditaṇ ²
13. Eso pattheti taṇ thānaṇ saccasenassa³ bhikkhuno
lūkhacīvaradhārissa⁴ tassa vannagatāsayo ⁵
- 14 Taṇ sutvā mudito hutvā nīpacca sirasā jīnaṇ
yāvajīvaṇ subhaṇ kammaṇ karitvā jīnasāsane
- 15 Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpago ahaṇ
- 16 Patikkamanasālāyaṇ bhumidāhakakammanā⁶
samasaḥassaṇ nīraye adayhiṇ vedanattito ⁷
- 17 Tena kammāvesesena pañcajātisatān' ahaṇ
manusso kulaḷo hutvā tatīyākāraṇ' ankito ⁸
- 18 Pañcajātisatān' eva kuttharogasaṃmappito
mahādukkhaṇ anubhaviṇ⁹ tassa kammassa vāhasā
- 19 Imamhi bhaddāke kappe upatthitaṇ yasassinaṇ
pīnapātena tappesiṇ pasannamanaso ahaṇ
- 20 Tena kammavisesena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ¹⁰ ahaṇ.
21. Pacchime bhavasampatte ajāyiṇ khattiye kule
pītuno accayenāhaṇ mahārajjasaṃmappito.
- 22 Kuttharogābhībhūto 'haṇ na¹¹ rattiyaṇ sukhaṇ labhe
mogharajjasukhaṇ¹² yasmā mogharāja tato ahaṇ .
- 23 Kāyassa dosaṇ dīsvāna pabbajiṇ anagāriyaṇ
Bāvariyaṇsa dījaggassa¹³ sissattaṇ¹⁴ ajjhupāgamaṇ.¹⁵
- 24 Mahatā parivārena upecca naranāyakaṇ
apucchīṇ¹⁶ nīpuṇaṇ pañhaṇ vāg-īsaṇ vādīsūdanaṇ ¹⁷
- 25 “Ayaṇ loko paro loko brahmaloko sadevako
ditthi no,¹⁸ nābhijānāmi Gotamassa yasassino ?

¹ S² uggatanuṇaṇ ² S² °lumbitaṇ. ³ G yassa senassa, S¹ yasa°

⁴ G °dhārassa. ⁵ G S¹ vannahatā°. ⁶ G S¹ kammunā

⁷ S² vedanattiko; S¹ vedanāttithito

⁸ G pātīyā lakkhanangato, S¹ pātīyā lakkhanaṇ kato, S² tatīyā°

⁹ G anubhomi; S¹ anubhavi ¹⁰ S² Tāvatiṇsaṇ agañch'

¹¹ G nadatīnaṇ, S¹ narathīnaṇ. ¹² S¹ mogharajjaṇ°

¹³ G Bācariya dījaggassa, S¹ Bāvaya

¹⁴ G °atthaṇ. ¹⁵ S² ajjhāpāgamaṇ

¹⁶ G. S¹ apucchī. ¹⁷ S¹ vāgīsūdanaṇ

¹⁸ S² ditthiṇ no

26. Evaṃ abhikkantadassāvīṇ atthi pañhena āgamaṇ¹
kathaṇ² lokaṇ avekkhantaṇ³ Maccurājā na passatī ?”
- 27 “Suññato⁴ lokaṇ avekkhassu⁵ Mogharājā sadā sato
attānudittṭhī⁶ uhacca⁷ evaṇ maccutaro⁸ siyā
- 28 Evaṇ lokaṇ avekkhantaṇ⁹ Maccurājā na passatī ”
itī maṇ abhani Buddho sabbarogatikicchako
- 29 Saha-gāthāvasānena¹⁰ kesamassu-vivajjito
kāśāvavattṭhavasano āsī bhikkhu tathārahaṇ
- 30 Sanghikesu vihāresu na vaṣiṇ¹¹ rogapiḷito
“mā vihāro padussīti ” vācāy’ ābhīsupiḷito
- 31 Sankārakutā āhatvā susānā rathikāhi ca
tato sanghātikaṇ hutvā¹² dhārayiṇ lūkhacīvaraṇ
- 32 Mahābhīsakko tasmīṇ me guṇe tuttho vināyako
lūkhacīvaradhārīnaṇ etadagge thapesi maṇ
33. Puññapāpapaṇikkhiṇo sabbarogavivajjito
sikhī va anupādāno nibbāyissām’ anāsavo
34. Kilesā . pe . pe pe
35 Sāgataṇ . pe pe pe .
36 Paṭisambhidā pe pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mogharāja therō i g a-tī
Mogharājattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ

Kaccāno Vakkali therō Mahākappina-savhayo
Dabbo Kumāra-nāmo ca Bāhiyo Kotthito vasi
Uruvela-Kassapo Rādho Mogharājā ca paṇḍito
tīni gāthā satān’ ettha bāsattiṇi c’ eva¹³ pinditā
Kaccānavaggo catupaññāso ¹⁴

¹ G atthi ssa pañhena°; S¹ atthi yassa°

² G gataṇ; S¹ kataṇ

⁴ S² puññato.

⁶ G °dittṭhaṇ

⁸ S² maccunaro

¹⁰ G va sāsanena

¹² G. hutvā

¹⁴ G S¹ °paññāsamo

³ G. S¹ acikkhantaṇ

⁵ G acikkhassu, S¹ vikkhassu.

⁷ S² uggacca

⁹ G acikkhantaṇ

¹¹ G vasi, S¹ vasi

¹³ S² ca

[538 *Lakuntakabhaddiya*.]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā¹
- 2 Tadā 'haṇ Haṇsavatīyā² setthiputto mahādhanō
jaṅghāvihāraṇ vicaraṇ sanghārāmaṃ agacch'³ ahaṇ
- 3 Tadā so lokapajjoto dhammaṇ desesi⁴ nāyako
mañjussarānaṇ⁵ pavaraṇ sāvakaṇ abhikkhattayī⁶
- 4 Taṇ sutvā mudito hutvā kāraṇ katvā mahesino
vanditvā satthuno pāde taṇ thānaṇ abhipatthayīṇ
- 5 Tadā Buddho vyākāsi⁷ sanghamajjhe vināyako
anāgatamhi addhāne lacchase taṇ manorathaṇ.
- 6 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
- 7 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammananimitto
Bhaddiyo nāma nāmena hessati satthu sāvako.
- 8 Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'⁸ ahaṇ.
- 9 Dvenavute ito kappe Phusso uppajji nāyako
durāsado duppasaho sabbalokuttamo jīno.
- 10 Caranena ca sampanno brahā⁹ ujupatāpavā
hiteṇi sabbasattānaṇ bahū mocesi bandhanaṇ.
- 11 Nandārāmaṇare¹⁰ tassa ahoṇi phussakokilo¹⁰
gandhakutisamāsanne¹¹ ambarukkhe vasāma' ahaṇ
- 12 Tadā pindāya gacchantāṇ dakkhiṇeyyaṇ jinuttamaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā mañjunā abhikkuj' ahaṇ¹²
- 13 Rājuyyānaṇ tadā gantvā supakkaṇ kanakattacaṇ
ambapindaṇ gahetvāna sambuddhas' opanāmayīṇ
- 14 Tadā me cittaṇ aññāya mahākāruṇiko jīno
uppatthākassa hatthato pattaṇ paggaṇhi nāyako

¹ G. nāyako.² G. Haṇsavatīyaṇ.³ S² agañch'⁴ G. deseti.⁵ G. S¹ madhura°.⁶ G. °kittayīṇ.⁷ G. vyākāsi⁸ G. brahmā.⁹ G. Nandā nāma vane¹⁰ S¹ pussahokilo; G. puñña°.¹¹ G. S¹ °samāpanno¹² G. mañjunā 'bhikkuj' aham, S¹ mañjunāni nikuj' ahaṇ; S² ahbhiñuj' ahaṇ.

15. Dadāmi hatthacitto 'haṇ ambapindam mahāmune
patte pakkhippa pakkhehi pañjalī katvā,¹ mañjunā
- 16 Sarena raṇiyeṇa² savaniyeṇa dhaṇsaṇā³
vassanto Buddhapūjatthaṇ⁴ niddaṇ gantvā⁵ nīpajj' ahaṇ
17. Tadā muditacittaṇ maṇ Buddhapemagatāsayaṇ
sakunagghi⁶ upagantvā ghātayaṇ dutthamānasā⁷
- 18 Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
manussayoniṇ āgacchiṇ⁸ tassa kammassa vāhasā.
- 19 Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajjī vadataṇ varo.
- 20 Sāsanaṇ jotayitvā so abhibbhuyya kutattiye
vinayitvā ca veneyye⁹ nibbuta so sasāvako
21. Nibbuta tamhi lokagge pasannā janatā bahū
pūjanatthāya Buddhassa thūpaṇ kubbanti satthuno
22. Sattayojanikaṇ thūpaṇ sattaratanavibhūstaṇ
kāressāma mahesissa : icc evaṇ mantayanti te
- 23 Kikino Kāsrājassa¹⁰ tadā senāya nāyako
hutvā 'haṇ appamāṇassa pamāṇaṇ cetiye vadiṇ¹¹
- 24 Tadā te mama vākyena cetiyaṇ yojanuggataṇ
akaṇsu naravīrassa nānāratanaabhūstaṇ
- 25 Tena kammena sukatena cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹² ahaṇ.
- 26 Pacchime ca bhava dāni jāto setthikule ahaṇ
Sāvatthiyaṇ puravare iddhe phīte¹³ mahādhane.
- 27 Purappavese sugataṇ disvā vimhītamānaso
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpuniṇ
28. Cetiyaṇsa pamāṇaṇ yaṇ akariṇ¹⁴ tena kammena¹⁵
lakuntakasaṇiṇ 'haṇ jāto paribhavāraho.
29. Sarena madhurenāhaṇ pūjetvā isisattamaṇ
mañjussarāṇaṇ bhikkhūṇaṇ aggattam anupāpuniṇ¹⁶

¹ S² katvā² G rāṇiyeṇa.³ G mañjunā.⁴ S¹ antaṇ⁵ S¹ katvā⁶ S² agghiṇ.⁷ S¹ tuttha°; G °mānaso⁸ S² agañchiṇ.⁹ G S¹ veneyya¹⁰ G S¹ āsi°¹¹ G carī; S¹ vadī.¹² S² agañchiṇ.¹³ G S² pite; S¹ pite.¹⁴ S¹ akari.¹⁵ S¹ kammaṇā¹⁶ gg 28, 29, missing in G.

- 30 Phaladānena¹ Buddhassa guṇānusanenena ca
 sāmāññaphalasampanno viharāmi anāsavo
 31 Kilesā pe pe pe
 32 Sāgataṇ pe pe pe
 33 Patīsambhida pe pe pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Lakuntakabhaddiyo thero 1 g a-ti
 Lakuntakabhaddiyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[539 *Kankha-Revata*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu² cakkhumā
 ito satasahassamhi kappe uppaṇṇi nāyako
 2 Sīhahanu brahmagiṇo haṇsadundrabhinisvano³
 nāgavikkantagamano candasūrādhikappabho
 3 Mahāmati mahāvīro mahājāhāyī mahāhito⁴
 mahākārūṇiko nātho mahātamanisūdano⁵
 4 Sa kadāci tilokaggo veneyyavinayaṇ⁶ bahuṇ
 dhammaṇ deseti sambuddho sattāsayaṇidū muni
 5 Jhāyīṇ jhānaraṇaṇ vīraṇ upasantaṇ anāvilaṇ
 vannayanto parisaṇ⁷ toseti janataṇ jīno
 6 Tadā 'haṇ Haṇsavatiya⁸ brāhmano vedapāragū
 dhammaṇ sutvāna mudito taṇ thānaṇ abhiṇatthayaṇ
 7 Tadā jīno viyākāsi⁹ sanghamajjhe vināyako
 mudito hohi¹⁰ tvaṇ brahme, lacchase taṇ manorathaṇ.
 8 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
 Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
 9 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
 Revato nāma nāmena hessati satthu sāvako.
 10 Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
 jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹¹ ahaṇ
 11 Pacchime ca bhavē dāni jāto 'haṇ Koliye pure
 khattiye kulasampanne iddhe phīte¹² mahaddhane

¹ S¹ pala°.² G °dhammāna.³ S¹ °dudubhisāvano, G °dudrabhinisaro, cf p 468, g. 8⁴ All MSS read so, G suggests mahābalo, cf p 300, g 18⁵ S¹ mahāiddhu mahaddhano, G. connected to °panūdano⁶ G veneyyaṇ. ⁷ G. parisaṇ. ⁸ G °vatiyaṇ. ⁹ G viyākāsi¹⁰ S¹ hotu. ¹¹ S² agañch'. ¹² G pite; S² S¹ pīte

- 12 Yadā Kapilavatthusmiṃ Buddho dhammam adesayī
tadā pasanno sugate pabbajjī anagāriyaṃ
- 13 Kankhā me bahuso āsī kappākappe¹ taṃ taṃ
sabbhaṃ taṃ vinayī² Buddho desetvā dhammam uttamaṃ
- 14 Tato 'haṃ tinnasaṃsāro tadā jhānasukhe rato
vihārāmi, tadā Buddho maṃ disvā etad abravī
15. “Yā kāci kankhā idha vā hurāṃ vā
sakavediyā³ vā paravediyā⁴ vā
Jhāyino tā pajahanti sabbā
ātāpino brahmacariyaṃ carantā ”⁵
16. Satasahassee kataṃ kammaṃ phalaṃ dassesi me idha
sumutto sara^{*}vego va ki^{*}lese jhāpayiṃ⁶ mamaṃ
- 17 Tato maṃ jhānanīrataṃ⁷ disvā lokantaḡū muni
jhāyinaṃ bhikkhūnaṃ aggo ti⁸ paññāpesi mahāmuni⁹
- 18 Kilesā pe pe pe
19 Sāgataṃ pe pe pe .
20 Patisambhūda pe . pe pe . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kankhā-revato thero i. g. a-ti
Revatattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[540 *Sīvali*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajjī nāyako
- 2 Sīlaṃ tassa asankheyyaṃ samādhiṃ vajropamo¹⁰
asankhiyaṃ¹¹ ānavaṃ vīmutti ca¹² anopamā
- 3 Mañj'ā-mara-nāgānaṃ brahmānaṃ ca samāgame
samanabrāhmaṇākinno¹³ dhammaṃ desesi nāyako
- 4 Sa sāvaakaṃ mahālābhiṃ¹⁴ puññavantaṃ juttindharaṃ
thapesi etadaggamhi paṇḍasaṃ vīsārado
- 5 Tadā 'haṃ khattiyo āsiṃ nagare Haṃsasavhaye
sutvā jīnassa taṃ vākyaṃ sāvakassa gūṇaṃ bahūṃ

¹ G kasmā kappe² S² tam sabbavīmayiṃ; G °vīmayi³ G S¹ °vedikā⁴ G S¹ °vedikā⁵ G brahma cariya°.⁶ G kilesā jhāpati⁷ G °niyataṃ⁸ G S¹ omitted.⁹ G S¹ mahāmātī¹⁰ G S¹ °upamo¹¹ G S¹ asaṅkheyyaṃ.¹² S² va.¹³ G. °tūpe; S¹ ākiṇṇe¹⁴ G °lābhi

- 6 Nīmantayitvā sattāhaṇ bhojayitvā sasāvakaṇ
mahādānaṇ daditvāna taṇ thānaṇ abhiṇatthayaṇ
7 Tadā maṇ vīnataṇ¹ pāde disvāna purisāsabho
susarena mahāvīro² imaṇ vacanam abravī
8 Tato jīnassa vacanaṇ sotukāmā mahājanā
deva-dānava-gandhabbā brāhmanā³ ca mahiddhikā.
9 Samanā brāhmanā c' eva namassīsu⁴ kataññalī
“ namo te purisājañña ! namo te purisuttama !
10 Khattiyena mahādānaṇ dīnnaṇ sattāhikaṇ vibho
sotukāmā phalaṇ tassa ; vyākaroḥi⁵ mahāmune ”
11 Tato avoca bhagavā sunoṭha mama bhāsitaṇ
appameyyamhi Buddhamhi sanghamhi suppatitthitā⁶
12 Dakkhinādāya kho-v-atthaṇ⁷ ? Appameyyaphalā hi sā
api ve⁸ sa mahābhogo thānaṇ pattheti uttamaṇ
13 Lābhi⁹ vipulalābhānaṇ yathā bhikkhu sudassano
tathā 'ham¹⁰ pi bhaveyyan ti lacchate taṇ anāgate¹¹
14 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
15 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanummito
Sīvali nāma nāmena hessati satthu sāvako
16 Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpago ahaṇ
17 Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
uppaṇṇi cārunayano¹² sabbadhammavipassako.
18 Tadā 'haṇ Bandhumatiyā kulass' aññatarassa ca
dayito¹³ patthito¹⁴ c' eva āsī kammanavayāvato
19. Tadā aññataro pūgo¹⁵ Vipassissa mahesino
parivenaṇ akāresi mahantam itī vissutaṇ.¹⁶

¹ S² vinatiṇ² G S¹ sarena mahatā vīro.³ S¹ brāhmane, S² G brāhmano⁴ G namassīsuṇ, S¹ kama'ssīsu⁵ G S¹ tassa vyākaroḥi⁶ G S¹ sasanghamhi patitthitā.⁷ G ke vatthā, S¹ ke khetthā⁸ S¹ me; G ce⁹ S¹ lābhi¹⁰ G tadā°¹¹ S² lacchan°, S¹ °anāgataṇ¹² G S¹ cārudassano¹³ S¹ dassino; G damito, S² dayino¹⁴ G. pattito; S¹ patthino.¹⁵ S¹ pūgo, S² tadā 'haṇ°.¹⁶ G. pi ti vissutaṇ; S¹ pi ti vissutaṇ.

- 20 Nitthite ca mahādāna¹ dadan² khajjakasaññutan³
navadadhim³ madhu³ c' eva vicina⁴ neva addasa⁴
- 21 Tadā bhatta⁵ gahetvāna nava⁵ dadhum madhum pi ca
kammasāmi⁵ghara⁵ gacchan tam esanta⁶ tam⁶ addasa⁶
- 22 Sahassam api⁷ datvāna nālabhittha sat' aṇvaya⁸
tato 'ha⁷ eva⁷ cintesi⁹ n' eta⁹ hessati¹⁰ oraka⁹
- 23 Yathā ime janā sabbe sakkaronti Tathāgata⁹
aham pi kāra⁹ karissāmi¹¹ sasanghe lokanāyake.
- 24 Tadā 'ham eva¹¹ cintetvā dadhi¹¹ madhu¹¹ ca¹² ekato
moditvā¹³ lokanāthassa sasanghassa adās' aha¹².
- 25 Tena kammena sukatenā cetanāpanidhi¹³ ca
jahitvā mānusa¹³ deha¹³ Tāvati¹³sa¹³ agacch¹⁴ aha¹³
- 26 Punāha¹⁴ Bārānasi¹⁴ rājā hutvā mahāyaso
sattukassa¹⁵ tadā Buddho¹⁶ dvāra¹⁶rodha¹⁷ akārayi¹⁶
- 27 Tadā tapassino ruddhā¹⁸ ekāham rakkhita¹⁸ ahu¹⁸
tato tassa vipākena pāpatta¹⁹ nira¹⁹ya¹⁹ bhu¹⁹sa¹⁹
- 28 Pacchime ca bhava dāmi jāto 'ha¹⁹ Koliye pure
Suppavāsā ca me mātā Mahālī²⁰ Licchavi²⁰ pitā
- 29 Khattiyena puññakammena dvāra²⁰rodhassa vāhasā
sattavassāni nivasā mātukucchimhi dukkhito
30. Sattāha²¹ dvāramūlho 'ha²¹ mahādukkhasamappito
mātā me chandadānena eva²¹ āsi sudukkhita
- 31 Sāvattithito 'ha²¹ nikkhanto Buddhena anukampito
nikkhantadivase yeva pabbaji²¹ anagāriya²¹
- 32 Upajjhā Sāriputto me Moggallāno mahiddhiko
kese oropayanto me anusāsī mahāmati²¹

¹ G S¹ mahādāne.

³ S¹ navam°

⁵ G S¹ tadāha⁵ ta⁵.

⁶ G tam esand inda⁶, S¹ ta⁶ esandika⁶

⁷ G S¹ pi ca

⁹ G S¹ cintesi

¹¹ G S¹ kassāmi

¹² G S¹ te dadhum madhu¹² c' ekato

¹³ S² modetvā.

¹⁵ G. satthu kassa.

¹⁷ G S¹ °rodhi.

¹⁹ S² °attha¹⁹.

² G S² °saññita²

⁴ S¹ vicita⁴.

⁸ G satañ caya⁸

¹⁰ G. S¹ hissati

¹⁴ S² agañch'.

¹⁶ G duddho, S² ra¹⁶tho.

¹⁸ S¹ buddhā

²⁰ G. Mahālī.

²¹ G mahāpati.

- 33 Keṣesu chiḷḷamānesu arahattaṇ apāpunīṇ
deva-nāga-manussā¹ ca paccayān' upanenti² me
34 Padumuttara-nāmañ ca Vipassīṇ ca vināyakaṇ
yaṇ pūjayaṇ pamudito paccayehi viśesato
35 Tato tesāṇ viśesena kammānaṇ vipuluttamaṇ
lābhaṇ labhāmi sabbattha vane gāme jale thale
36 Revataṇ³ dassanattāya yadā yāti vināyako
tiṇṣabhikkhusahashehi⁴ saha⁵ lokagganāyako
37 Tadā dev' opanītehi mamattāya mahāmata
paccayehi mahāvīro sasangho lokanāyako
38 Upatthito mayā Buddhō, gantvā Revatam⁶ addasaṇ
tato Jetavanaṇ gantvā etadagge thapesi maṇ
39 Lābhīnaṇ Sīvalī aggo mama sissesu bhikkhavo
sabbalokahito satthā kittayaṇ⁷ paṇisāsu maṇ
40 Kilesā pe . pe pe .
41 Sāgataṇ pe . pe pe .
42 Patisaṃbhūda pe pe pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sīvalī thero 1 g a-ti
Sīvalīttherassa apadānaṇ samattaṇ

[541. *Vaṅṣa*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito sataśassamhi kappe uppajjī nāyako
2 Yathāpi sāgare ūmi gagane viya tārakā
evaṇ pāvacaṇaṇ tassa arahantehi cintitaṇ.
3 Sadevāsuraṇāgehi manujehi purakkhato
samanabrāhmaṇākinne jaṇamaḷḷhe jīnuttamo⁸
4 Pabbhāhi anuraṇjanto loke⁹ lokantaḡ jīno
vacanena vibodhento veṇeyyaḡpadumāni¹⁰ so
5 Vesāraḡḡhehi saṃpanno catuhi purisuttamo
pahīnabhayaśāraḡḡo khemaḡḡatto viśārado

¹ G. S¹ devā nagā manussā

² S¹ paccayāṇ upanenti; G paccayā c' upanenti

³ G devataṇ

⁴ S² tiṇṣabhikkhūṇ

⁵ S² sahā

⁶ G. ch' etaṇ

⁷ S² kittayaṇ

⁸ S¹ S² jīnuttamo

⁹ G. loko; S² loka

¹⁰ S¹ veṇeyya°.

6. Āsabbhaṇ pavaṇaṇ thānaṇ¹ Buddhabbhumiṇ ca kevaḷaṇ
patijānāti lokaggo n' atthi sañcodako² kvaci³
7. Sihanādam asamhitaṇ⁴ nadato tassa tādino
devo naro vā brahmā vā pativattā na vijjati
8. Desento pavaṇaṇ dhammaṇ santārento sadevaṇ
dhammacakkaṇ pavatteti parisāsu visārado
9. Patibhānavataṇ aggaṇ sāvaṇ sādhusammataṇ
gunaṇ bahuṇ pakittetvā⁵ etadagge thapesi taṇ
10. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā⁶ brāhmaṇo sādhusammato
sabbavedavidū⁷ jāto vāgiṇo⁸ vādisūdano⁹
11. Upecca taṇ mahāviraṇ sutvā taṇ dhammadesanaṇ
pīṭvaraṇ paṭilabhiṇ¹⁰ sāvakassa gune rato
12. Nimantayitvā sugataṇ sasangaṇ lokanandanaṇ
sattāhaṇ bhojayitvā 'haṇ¹¹ dussehi chādayiṇ tadā
13. Nipacca siraṣā pāde katokāso katañjali
ekamantaṇ¹² thito hattho santhaviṇ¹³ jinam uttamaṇ
14. Namō te vāsisaddūla¹⁴ ! Namō te purisuttama¹⁵ !
Namō te sabbalokagga ! Namō te abhayankara !
15. Namō te mārāmathana¹⁶ ! Namō te dīttisūdana !
Namō te santisukhada ! Namō te saraṇantaṇ¹⁷ !
16. Anāthānaṇ bhavaṇ nātho bhītānaṇ abhayappado
vissānabbhūmisantānaṇ saraṇaṇ saraṇesinaṇ
17. Eṇamādihi sambuddhaṇ santhavitvā mahāgunaṇ
avocaṇ vādisurassa¹⁸ gatim pappomi¹⁹ bhikkhuno
18. Tadā avoca bhagavā anantapaṭibhānavā
“Yo so Buddhaṇ apūjesi sattāhaṇ saha sāvaṇ²⁰
19. Gunaṇ ca me pakittesi pasanno sehi pānihi
eso patthayate thānaṇ vādisurassa²¹ bhikkhuno.

¹ S² yānaṇ. ² S¹ sañcedako, S² santodako, G sañj° ³ S² kuci

⁴ S¹ sihanādava° ⁵ G S¹ bahulaṇ kittetvā

⁶ G S¹ °vatiyaṇ. ⁷ G sabbadeva°

⁸ S² Māgiṇo; S¹ Vāgiṇo ⁹ S¹ vāgisūdano

¹⁰ G paṭilābhi, S¹ paṭilabhi

¹¹ G bhojayitvā tam, S¹ bhojayitvāna

¹² G S¹ caṇkamantaṇ ¹³ S¹ santhavi, G santhāvi

¹⁴ G. isisaddula, S¹ isisaccāla ¹⁵ G S¹ isisuttama

¹⁶ G mārāmarana, S¹ °masana ¹⁷ G S¹ °kara

¹⁸ G. avoca vādisudaya, S¹ °vādisuraya ¹⁹ G S¹ papposi

²⁰ S¹ mama sāvaṇ, G mama bhāvaṇ. ²¹ G. S¹ °sudassa.

20. Anāgatamhi addhāne lacchate taṇ¹ manorathaṇ
devamanussasampattiṇ² anubhotvā anappakaṇ
21 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
22 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmuto
Vaṅṣo nāma nāmena hessati satthu sāvako ”
23. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
paccayehi upatthāsiṇ mettacitto Tathāgataṇ
24 Tena kammena sukatenā cetanāpamdhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamās’ ahaṇ.
25. Pacchime ca bhavē dāmi paribbājakule ahaṇ
pacchā jāto yadā āsiṇ jātiyā sattavassiko
26 Sabbavedavidū³ jāto vādasatthavisārado
vaggussaro⁴ cittakathī paravādappamaddano
27 Vange hi jāto⁵ Vaṅṣo vacane issaro ti vā
Vaṅṣo iti me nāmaṇ abhavi⁶ lokasammataṇ
28 Yadā ’haṇ viññutaṇ patto tthito pathamayobbhane
tadā Rājagahe ramme Sāriputtaṇ ath’ addasaṇ
29 Pindāya vicarantaṇ taṇ pattapāniṇ susaṇvutaṇ⁷
alolakkhiṇ mitabhāsiṇ⁸ yugamattaṇ nīrikkhitaṇ⁹
30 Tam disvā vimhito hutvā avocaṇ maṇ anucchaviṇ¹⁰
kaṇṇikāraparicitaṇ¹¹ cittaṇ¹² gāthāpadaṇ¹³ ahaṇ.
31 Tadā so pandito viro¹⁴ uttaraṇ samavoca me
virāgasahitaṇ vākyaṇ katvān’ uddayaṇ¹⁵ uttamaṇ
32 Vicittapaṭibhāne hi tosito tena tādina¹⁶
nīpacca siraasā pāde “pabbājehīti ”¹⁷ c’ abravīṇ¹⁸
33 Tato maṇ sa mahāpaṇṇo Buddhasettham upānaya
mam āha vadataṇ¹⁹ settho saccaṇ Vaṅṣa kacci te²⁰

¹ G S¹ laddhān etaṇ ² S¹ devamaṇu-a° ³ G sabbadeva°

⁴ G paggussaro, S² vaṅṣissaro ⁵ G Vange jāto ti; S¹ ojaṭo ’si.

⁶ S¹ abhavi, S² abhaviṇ ⁷ G pattapāna°.

⁸ S¹ ’hitābhāsiṇ, G abhosakkhumhita°.

⁹ G nīrikkhikaṇ, S² nīrikkhitaṇ ¹⁰ G. pana nacchavaṇ

¹¹ S² agamaṇ thānaracitaṇ, G. S¹ °cittaṇ ¹² G. vittaṇ.

¹³ G gāthāmadaṇ. ¹⁴ G S¹ dhiro.

¹⁵ G katvā duddasaṇ. ¹⁶ G tādino.

¹⁷ G. S¹ pabbājehi. ¹⁸ S¹ abravī.

¹⁹ G. S¹ varataṇ. ²⁰ S² kacchako.

- 34 Mataṇ sīsaṇ¹ vanacchuddhaṇ² aṇi³ bārasavassī⁴ kaṇi⁵
 tayā⁶ vijjāvisesena sace sakkosī bhāsaya
 35 Āmā ti me patiññāte⁷ tīni sīsāni dassayī
 atho mirayadevesu upapanne avācayī⁸
 36 *Tadā pacceka*buddhassa siraṇ⁹ dassesī nāyako
 tato 'haṇ vīgatārambho¹⁰ pabbajjaṇ samayācī 'haṇ¹¹
 37 Pabbajjivāna sugataṇ santhavāmi¹² yaṇi tahiṇ
 tato maṇ kavyacitto¹³ ti ujjhāyanti ha¹⁴ bhikkhavo
 38 Tato vīmaṇsanattham me āha Buddhō vināyako
 *takki*tānaṇ imā gāthā thānaso patibhanti¹⁵ vā¹⁶ ?
 39 Na kavyacitto 'haṇ¹⁷ vīra¹⁸ thānaso patibhanti me
 tena dānena¹⁹ Vangīsa thānaso santhavāhi maṇ
 40 Tadā 'haṇ santhaviṇ vīraṇ gāthāhi isisattamaṇ
 so thānaso tadā tutṭho jīno aggaṇ thapesī maṇ
 41 Patibhānena cittaṇa aññe samatīmaññ' ahaṇ²⁰
 pesal' etena²¹ saṇviggō arahattaṇ apāpunīṇ
 42 Patibhānavataṇ aggo aññō koci na vijjati
 yathāyaṇ bhikkhu Vangīso, evaṇ dhāretha bhikkhavo
 43 Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesī me idha
 sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ²² mama
 44 Kilesā pe pe . pe .
 45 Sāgataṇ pe pe pe .
 46. Patīsambhūda pe pe pe
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vangīso thero i g a-ti
 Vangīsattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ G matasīsaṇ² S² vīra°, G vanu°³ S¹ āsī⁴ G tassa⁵ G āh eti me patiññāyate, S¹ S² amo⁶ G avāvassī⁷ G siraṇ⁸ G vīhat°⁹ S¹ samayācī 'yaṇ.¹⁰ G saddavāpī¹¹ G kathi°, S¹ kapī°.¹² S¹ sā.¹³ S¹ paṭiyanti¹⁴ G S¹ taṇ¹⁵ G na kappavitttho ham, S¹ na kappacitto°¹⁶ G vīraṇ.¹⁷ S² dāne pi¹⁸ S¹ aññesam satīmaññahaṇ, G. aññe savatīpañña°.¹⁹ G vesalotena, S¹ sesalobhena.²⁰ S¹ jhāpayī; G jhāpayī.

[542 *Nandaka*.]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
2. Hitāya sabbasattānaṃ sukhāya vadataṃ¹ varo
atthāya purisājañño patipanno sadevake.
- 3 Yasaggapatto sīrimā kittivannabhato² jīno
pūjito³ sabbalokassa disā sabbā suvissuto.
- 4 Uttinnavicikiccho so vītivattakathaṃkatho⁴
pampunnamanasaṅkappo patto sambodhim uttamaṃ.
5. Anuppannassa maggassa uppādetā naruttamo
anakkhātāṃ ca akkhāsī asaṅjātāṃ ca saṅjanī.
6. Maggaññū so maggavidū maggakkhāyī narāsabho
maggassa kusalo satthā⁵ sārathīnaṃ varuttamo
7. Tadā mahākaruniko dhammaṃ desetī nāyako
nimugge mohamaggamhi⁶ samuddharatī⁷ pānino
- 8 Bhikkhūnīnaṃ ovaḍaṇe sāvakaṃ setthasammataṃ⁸
vannayaṃ etadaggamhi paññāpesī⁹ mahāmuni
9. Taṃ sutvā 'haṃ pamudito nīmantetvā Tathāgataṃ
bhojayitvā sasangaṃ taṃ patthayaṃ thānam uttamaṃ
10. Tadā pamudito nātho maṃ avoca mahāsi :
sukhi bhavassu dighāyu, lacchase¹⁰ taṃ manorathaṃ
- 11 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
' Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
- 12 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Nandako nāma nāmena hessati satthu sāvako
- 13 Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisupago ahaṃ
- 14 Pacchime ca bhavē dāni jāto seṭṭhikule ahaṃ¹¹
Sāvatthiyaṃ puravare¹² iddhe phīte mahaddhane.
- 15 Purappavese sugataṃ disvā vimhītamānaso
Jetārāmapatiggāhe pabbajjaṃ anagāriyaṃ.

¹ S¹ varataṃ² G. kitta°.³ S¹ puriso.⁴ S² °kato⁵ G. satto⁶ G. S¹ kāmapaṅkamhi.⁷ S² °dharani pāninaṃ.⁸ S² jeṭṭha°⁹ S² paññāpeti.¹⁰ G. lacchise.¹¹ S² aḥṇu¹² G. pure vare.

16. Naciren' eva kālena arahattaṇ apāpunīṇ
tato 'ham tinnasaṇsāro sāsito sabbadassina.
 17. Bhikkhunīnaṇ dhammakathaṇ patipucchākarīṇ ahaṇ
sāsita tā mayā sabbā abhaviṇsu anāsava
 18. Satāni pañc' anūnāni; tadā tuttho mahāhito
bhikkhunīnaṇ ovadataṇ agge thāne¹ thapesi maṇ
 19. Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ² mama
 20. Kilesā . pe . pe . . pe .
 21. Sāgataṇ . pe . pe . pe . .
 22. Patisaṃbhida . pe . pe . . pe .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nandako thero 1 g a-ti
Nandakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[543 *Kāḷudāyī*]

- 1 Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
- 2 Nāyakānaṇ varo satthā gunāguṇe³ vidū jīno
kataññū katavedī ca titthe yojetī⁴ pānino⁵
- 3 Sabbaññūtena ñānena tulayitvā dayāsayo
deseti pavaraṇ dhammaṇ anantagunasañcayo
- 4 Sa kadāci⁶ mahāvīro anantaṇanataṇ-sarī⁷
deseti madhuraṇ dhammaṇ catusaccupasañhitaṇ.
- 5 Sutvāna taṇ dhammavaraṇ ādimaṇṇhantasobhanaṇ
pāṇisatasahassānaṇ⁸ dhammābhisaṃmayo ahu
- 6 Ninnādita tadā bhūmi gaṇṇiṇsu ca payodharā
sādhukāraṇ pavattiṇsu devabrahmanarāsurā
7. 'Aho kāruniko satthā aho saddhammadesanā
aho bhavasamuddamhi nimugge uddharī jīno '
- 8 Evaṇ saṇvegaṇātesu sanarāmarabrahmasu⁹
kulappasādaṇānaggaṇ sāvakaṇ vannaṇ jīno
9. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā¹⁰ jāto 'maccakule ahuṇ¹¹
pāsādiko dassaniyo pahūtadhanadhaññivā

¹ G S¹ aggaṭṭhāne

² G. gunāguṇa°.

³ This half gāthā is missing in G.

⁴ G. °jinasāsariṇ, S¹ jinasasariṇ, S² °sadi.

⁵ S¹ G. °brahmusu.

⁶ G S¹ kilesā jhāpayi

⁷ S¹ sojetī.

⁸ S² sakadāgāmi.

⁹ S² pānaka°, G. pāni°

¹⁰ G. S¹ °vatiyaṇ.

¹¹ S¹ ahū.

- 10 Ilāṅśārāmanu upeccāhaṇ vadhitrā taṇ Tathāgataṇ
sumivā madhuraṇ dhammaṇ kāraṇ katvā va¹ tādmo
- 11 Nāpacca pādamaḷe haṇ maṇ vacanamu abhavaṇ
kulappasāḍakānaṅgo yo tavā² santhuto mume
tādiso hom' ahaṇ vīra Buddha³setthassa sāsaṇe⁴
- 12 Tadā mahākāruṇiko siṅhevaḷo vāmatena maṇ
āha maṇ putta vuttittha⁵ laecchase taṇa maṇorathāṇ.
kathaṇ⁶ nāma junc⁷ kāraṇ katvāna viphalo⁸ siyā⁹
- 13 Saṭasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena saṭthā loke bhavissati
- 14 Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanumanto
Udāyi nāma nāmena hessati sarthu sāvako
- 15 Taṇ sutva mudito vutvā vāvaṇṇaṇ tadā juaṇ
mettacitto paṇṇaṇ paccayāhu vināvakaṇ
- 16 Teṇa kammapāpakeva etanāpanidhīhi ca
jahutvā mānuṣaṇ dehaṇ Tāvāṇṇaṇ agacchī ahaṇ
- 17 Pacchime ca bhava dāmu taṇne Kāpilavattihave¹⁰
jāto mahāmaccakule Suddhodana-mahīpate
- 18 Yadā ajāyi Suddhattho raṇne lambini-kānane
hitāva sabbalokassa sukhāva ca natāsabbo
- 19 Tadahe va ahaṇ jāto saha teṇ' eva vaddhito
piyo saḷāyo davito vissattho nūtkovādo
- 20 Ekūnatiṇso vavasā¹¹ nikkhanto pabbatttha so¹²
chabbassāmu vināmetvā āsi Buddho vināvako
- 21 Jetvā saṇṇakaṇ Māraṇ khepayitvāna āsave
bhavannaṇaṇ taṇtvāna āsi Buddho¹³ sadevaṇe
- 22 Isivhaṇṇaṇ¹⁴ ganitvāna vinetvā paṇṇavaggaṇe
tato vimesi Bhagavā gantvā gantvā taṇṇ taṇṇ
- 23 Veneyyavinavanto so saṇṇaṇṇanto sadevaṇaṇ
upecca Mangalāggaṇ¹⁵ vibhitttha tadā¹⁶ jmo

¹ (i) ca² (i) S¹ uttuttha³ S¹ S² jmo⁴ S² agaññe⁵ (i) vavasā⁶ (i) S¹ buddho āsi⁷ S² Maṇḍālaggaṇ, S¹ Mahālaggaṇ⁸ (i) tassa⁹ S¹ kataṇṇikā¹⁰ (i) vipalo, S² vipulo¹¹ (i) vattibhūmi¹² (i) nikkhamitvā agāṇṇato¹³ (i) isivhaṇṇaṇ S¹ isivavaṇ¹⁴ S² yadā

- 24 Tadā Suddhodanen' āhaṇ bhūmipālena pesito
gantvā disvā dasabalaṇ pabbajitvā 'rahā ahuṇ¹
25 Tadā mahesiṇ yācivā pāpayiṇ² Kapilavhayaṇ
tato punāhaṇ gantvāna pasādemī³ mahākulaṇ
26 Jino tasmīṇ gune tuttho mam āha purisāsabho⁴
kulappasādakānaggaṇ paññāpesi vināyako
27 Kilesā pe pe . pe .
28 Sāgataṇ pe . . pe . . pe . .
29 Paṭisambhidā . pe pe pe . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāludāyī therō 1. g. a-ti.
Kāludāyīttherassa apadānaṇ samattaṇ

[544 *Abhaya.*]

- 1 Padumuttaro nāma jino sabbadhamnesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppaṇṇi nāyako.
2 Saranāgamane kañci⁵ nivesesi Tathāgato
kañci⁶ sile nivesesi⁷ dasakammāpathuttame.
3 Deti kassaci so viro sāmāññaphalam uttamaṇ
samāpattī tathā attha tisso vijjā pavecchati.
4 Chalabhiññāsu yojeti kañci sattaṇ naruttamo
deti kassaci so nātho catasso paṭisambhidā.
5 Bodhaneyyaṇ pajaṇ disvā asankheyye 'pi yojane
khanena upagantvāna vineti naraśārathi
6. Tadā 'haṇ Haṇsavatīyā⁸ ahosiṇ⁹ brāhmanatrajo
pāragū sabbavedānaṇ veyyākaraṇasammato,
7. Niruttīyā ca kusalo nighante¹⁰ ca visārado
padako ketubhavidū chandoviciṭṭikovidō
8. Jāghāviḥhāraṇ vicaraṇ Haṇśārāmam upecc' ahaṇ
uddasaṇ vadataṇ setthaṇ mahājana-purakkhataṇ
9. Desentaṇ virajaṇ dhammaṇ paccanīka-matī ahaṇ¹¹
upetvā tassa vākyāni sutvāna vimalān' ahaṇ

¹ G. S¹ ahu.³ S² pasādesi⁵ G. S¹ kiñci.⁷ S¹ nisedheti; G. nivesesi⁹ G. S¹ ahosi.¹¹ G. paccanīkamati; S¹ paccatīṇ kammati.² G. pāpayi; S¹ pāpayī.⁴ S¹ parisāya so.⁶ G. kiñci.⁸ G. S¹ 'vatīyaṇ.¹⁰ S² nigame; S¹ tisanto.

- 10 Vyāhataṃ puna-r-uttaṃ ca¹ apatthaṃ² 'va³ nīratthakaṃ⁴
nāddasaṃ tassa munino tato pabbajito ahaṃ
11 Naciren' eva kālena sabbasatthavisāradō⁵
nīpune⁶ Buddhavacane ahoṣiṃ⁷ gāṇisammato
12 Tadā catasso gāthāyo ganthavitvā⁸ suvyaññaṃ
santhavitvā tilokaggaṃ desayissaṃ⁹ dīne dīne
13 "Viratto si¹⁰ mahāvīro saṃsāre sabbhaye vasaṃ
karunāya na nibbāyi¹¹ tato kāruniko mum
14 Puthujjano 'va yo satto¹² na kilesavaso¹³ ahu
sampajāno satiyutto tasmā eso acintiyō
15 Dubbalāmi kilesāmi yassa¹⁴ sayakatāmi¹⁵ me
ñānaggiparidaddhāmi na khīyisu¹⁶ tadabbhutaṃ¹⁷
16 Yo sabbalokassa guru¹⁸ loko¹⁹ yassa tathā guru
tathāpi lokacariyā loko tassānuvattako "
- 17 Evamādīhi yaṃ Buddhaṃ²⁰ kittayaṃ dhammadesakaṃ²¹
yāvajīvaṃ karitvāna gato saggaṃ tato cuto
18 Satasaḥasse ito kappe yaṃ Buddhaṃ²⁰ abhikkittayaṃ
duggataṃ nābhijānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ
19 Devaloke mahārajaṃ rajapādesikaṃ ca yaṃ
cakkavatti mahārajaṃ bahuso 'nubhaviṃ ahaṃ²²
20 Duve bhava pajāyāmi devatte atha mānuse
aññaṃ gataṃ na jānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ
21 Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nīce kule na jānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ
22 Pacchime ca bhava dāmi Giribbaja-puruttame
rañño *'ham Bimbisā*rassa putto nāmena c' Ābhaya
23 Pāpamittavasaṃ gantvā Nigānthena vimohito²³
pesito Nātaputtēna Buddhasetthaṃ upecc ahaṃ

¹ G va² S¹ apattaṃ.³ S² vā.⁴ G nīruttaṃ⁵ G. sabbasatta°.⁶ G S¹ nīpuno⁷ G S¹ ahoṣi⁸ G. gandhavetvā.⁹ G. desayissām.¹⁰ S² pi¹¹ G °nibbāyi.¹² G ca yo sattho, S² °santo.¹³ S¹ °vase.¹⁴ S² yassā¹⁵ S² °gatāmi¹⁶ S² khīyayaṃsu¹⁷ G. S¹ tarabbhataṃ.¹⁸ G S¹ garu¹⁹ S¹ G loko²⁰ G S¹ sambuddhaṃ²¹ G. S¹ °desakaṃ²² Gāthās 19 and 20 are missing in G.²³ S² samāhito.

- 24 Pucchitvā nipunaṃ pañhaṃ sutvā vyākaraṇa-uttamaṃ
pabbajitvāna naciraṃ arahattaṃ apāpunaṃ
25 Kittayitvā jīnavaṇaṃ kittito homi¹ sabbaḍā
sugandhadehavadano āsiṃ sukhasamappito
26 Tikkha-hāsa-lahu-pañño mahāpañño tath' ev' ahaṃ
vicittapatibhāno ca tassa kammassa vāhasā
27. Abhitthavitvā Padumuttarāhaṃ pasannacitto asamaṃ
sayambhuṃ
Nāgacchi² kappāmi³ apāyabhūmiṃ satasahassāni phalena
tassa.
28 Kilesā pe pe pe
29 Sāgataṃ pe pe . pe
30 Patisambhūḍā pe pe pe .
• Itthaṃ sudaṃ āyasmā Abhayaṃ thero 1 g a-ti
Abhayattherassa apadānaṃ saṃattaṃ

[545 *Lomasakangvya*]

- 1 Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo
2 Tadā 'haṃ Candano c' eva pabbajitvāna sāsane
āpānakotikaṃ dhammaṃ pūrayitvāna sāsane
3 Tato cutā Santusitaṃ uppannā ubhaya⁴ mayaṃ
tattha dibbehi naccehi gīthehi vāditehi ca
4 Rūpādu-dasaḥ' angehi adhibhotvāna sesake⁵
yāvatāyuṃ vasitvāna anubhoma⁶ mahāsukhaṃ
5 Tato cavitvā Tidasāṃ Candano upapajjatha
ahaṃ Kapilavatthusmiṃ ahoṣiṃ⁷ Sākiyatrajo
6. Yādā Udāyi-therena ajjhitho lokanāyako
anukampiya Sakyānaṃ upesi Kapilavhayaṃ
7 Tadā 'tmānino Sakyāna Buddhassa guṇaññuno⁸
panamanti na sambuddhaṃ jātutthaddhā anādarā

¹ G hoti; S¹ hotu

² S² G nāgañchi

³ S² kappāya.

⁴ G S¹ ubho

⁵ S¹ accibhotvā mānusaḥ, G adhibhotvā mānusaḥ.

⁶ G S¹ anubhotvā.

⁷ S¹ ajāyi, G ajāyi

⁸ G ranaññuno

- 8 Tesañ sankappam aññāya ākāse cākamī jino
pajjunno viya vassittha pajjalittha yathā sikhī
9 Dassetvā rūpam atulaṇṇa puna-r-¹ antaradhāyatha²
eko pi hutvā bahudhā ahosi punar ekako³
10 Andhakāraṇṇa pakāsaṇṇa ca dassayitvā anekadhā
pātiheraṇṇa karitvāna vinayī⁴ nātake muni
11 Cātuddīpo⁵ mahāmegho tāvade sampavassatha⁶
tadā hi Jātaṇṇa Buddho Vessantaram adesayī
12 Tadā te khattiyā⁷ sabbe nūhantvā jātiyaṇṇa maḍaṇṇa⁸
upesūṇa saraṇaṇṇa Buddhaṇṇa. Āha Suddhodano tadā.
13 Idaṇṇa tatīyaṇṇa tava⁹ bhūripaṇṇa
pādāni vandāmi samantacakkhu
Yadā hi jāto pathavī pakampasī¹⁰
yadā ca taṇṇa na jāhi¹¹ jambucchāyā
14 Tadā Buddhānubhāvaṇṇa taṇṇa disvā vimhītamānaso
pabbajitvāna tatth' eva nivasī¹² mātupūjako¹³
15 Candano devaputto¹⁴ maṇṇa upagantvā 'nurañjatha¹⁵
bhaddekarattassa tadā saṅkhepaṇṇa vitthārayaṇṇa naraṇṇa¹⁶
16 Codito 'haṇṇa tadā tena upecca naranāyakaṇṇa¹⁷
bhaddekarattaṇṇa sutvāna saṇṇa viggo vana-māmakako¹⁸
17 Tadā mātaram āpucchī vane gacchāmi ekako¹⁹ .
sukhumālo ti me mātā dhārayiṇṇa²⁰ te tadā vacaṇṇa
18 Dabbhaṇṇa kusaṇṇa potakilaṇṇa²¹ usīraṇṇa muñjababbajaṇṇa²²
urasā panudahessāmi²³ vivekam anubrūhayam
19 Tadā vanam pavittho 'haṇṇa saritvā jīnasāsanaṇṇa
bhaddekarattaṇṇa ovādaṇṇa arahattaṇṇa apāpunīṇa

¹ S² puna² S² °dhāyati³ S¹ ekato⁵ S¹ cātuddīpo, G¹ cātuddīpo.⁴ S¹ vinayī, S² vinave⁶ G¹ S¹ tāvad eva pavassatha⁷ S¹ khattiye.⁸ S¹ padaṇṇa.⁹ S² vara.¹⁰ G¹ pakampayī; S¹ pakampasī.¹¹ G¹ naccali; S² napaha, S¹ na jāhi¹² G¹ nivasī, S¹ nivasī, S² nivasī¹³ S¹ dhātu°; G¹ tatupūko.¹⁴ S² c' eva putto.¹⁵ G¹ °vadatha; S¹ °vandatha, S² anuracchatha¹⁶ G¹ S¹ vitthāranayaṇṇa.¹⁷ G¹ °nāraṇṇa, S¹ tara°.¹⁸ G¹ ca na māmakako, S¹ va na nāmakako, S² mana°¹⁹ S¹ ekato²⁰ G¹ vārayī, S¹ vārayī.²¹ S² potakalaṇṇa.²² G¹ °pabbajaṇṇa²³ G¹ anurahissāmi, S¹ anudahissāmi.

20. Atītaṇ nānvāgameyya¹ na ppatīkankhe anāgataṇ
yad ātītaṇ² pahīnaṇ taṇ appattaṇ ca anāgataṇ
21. Paccuppannaṇ ca yo dhammaṇ tattha tattha vipassati
asaṇhiraṇ asankuppaṇ³ saṇviggam³ anubrūhaye
22. Ajj' eva kiccaṇ kātabbaṇ⁴, ko jaññā maraṇaṇ suve
na hi tosaṇ karontena⁵ mahāsenena⁶ Maccunā
23. Evaṇ vihāriṇ⁶ ātāpiṇ⁷ ahorattam atanditaṇ
tam ve bhaddekaratto ti santo ācikkate muni
24. Kilesā . . pe . . . pe . . pe .
25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe .
26. Patīsambhida . . pe . . . pe . . pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Lomasakaṇgyo thero⁸ i g a-ti.
Lomasakaṇgyattherassa apadānaṇ samattaṇ

[546. *Vanavaccha.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso.
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsane
yāvajīvaṇ caritvāna brahmacerāṇ⁹ tato cuto
3. Tenā kammaṇa sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹⁰ ahaṇ
4. Tato cuto araññaṇamhi kapoto¹¹ ās' ahaṇ tahiṇ¹²
vasate guṇasampanno bhikkhu jhānarato sadā.
5. Mettacitto kāruniko sadā pamuditānāno
upekkhako mahāvīro appamaññāsu kovido
6. Vinīvaranasankappe sabbasattahitāsaye
Vissattho nacireṇ' asmiṇ tasmīṇ sugatasāvaṇke.¹³

¹ S¹ nātvāgameyya; S² nānya°

² S² tadātītaṇ; S¹ yadā hitaṇ.

³ G. tappiddvām, S¹ tabbida

⁴ S² ātappaṇ.

⁵ S² no sangarattena, G °saṅkarantena

⁶ G vihāri, S² vihāraṇ.

⁷ G ātāpi; S¹ ātāpi

⁸ G. Lomasakambhīya°; S¹ °sakambhīya°; S² sangīyo

⁹ G. brahmacāri, S¹ °cāri.

¹⁰ S² agañch'.

¹¹ S¹ tapote

¹² S² āsabhītaṇ; G. āsahantataṇ

¹³ G. viṣattho nacireṇāsmiṇ sukatasāvaṇke; S¹ viṣattho tasmīṇ sugata-sāvaṇke; S² cor upi.

- 7 Upecca pādamūlamhi n^{*}s^{*}n^{*}nassa tadā sa me
kadāci āmisaṇ¹ deti dhammaṇ deseti o' ekadā
8 Tadā vipulapemena upāsivā jīnatrajaṇ
tato cuto gato saggaṇ pavā^{*}so saggharaṇ yathā ^{*}
9 Saggacuto² manussesu nibbatta puññakammanā³
agāraṇ chaddayitvāna pabbajjīṇ bahuso ahaṇ
10 Samano tāpaso vippo paribbājo tath' ev' ahaṇ
hutvā vasi araññamhi anekasata so⁴ ahaṇ
11 Pacchime ca bhava dāni ramme Kapilavatthave⁵
Vacchagotto⁶ ti Jotissa jāyāya ahaṇ okkamīṇ
12 Mātu me dohalo āsi tirokucchigatassa me
jāyamānasamīpamhi vanavāsāyaṇicchayo
13 Tato me ajani⁷ mātā ramanīye vanantare
gabbhato nikkhamantaṇ maṇ kāsāyena⁸ patiggahaṇ
14 Tato kumāro Siddhattho jāto Sakyakuladdhajo
tassa mitto piyo āsiṇ saṇvissattho⁹ sumāṇigo¹⁰
15 Sattasārehi nikkhanto¹¹ ohāya vipulaṇ yasaṇ
aham pi pabbajjivāna Himavantaṇ upāgamiṇ
16 Vanālayaṇ bhāvanīyaṇ¹² Kassapaṇ dhutavādakaṇ¹³
disvā sutvā jīnuppādaṇ¹⁴ upesiṇ¹⁵ narasārathīṇ.
17 So me dhammam adesesi sabbatthasampakāsayaṇ
tato 'haṇ pabbajjivāna vanam eva punāgamiṇ¹⁶ ,
18 Tatth' appamatto viharāṇ chalabhiññā apassayaṇ¹⁷
aho suladdhalābho 'mhi sumitten' ānukampito¹⁸
19 Kilesā . pe . . pe . pe .
20 Sāgataṇ . pe . pe . pe .
21 Patisambhidā pe . pe . pe
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vanavaccho thero i g a-ti
Vanavacchattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ G. S¹ sāmisaṇ.² G. saggā cuto, S¹ saggo°³ G. °kammunā.⁴ S² °yo.⁵ G. °vatthe ca⁶ G. S¹ °gotta⁷ S² ajaniṇ; G. ajani⁸ S¹ kāsāvena⁹ G. saṇvīyatto; S² saṇṭhisattho.¹⁰ G. sumāniyo, S¹ sumātiyo, S² simāṇigo¹¹ G. sattasārebbhi nikkhante; S¹ sattā°.¹² S¹ bhāvanīyaṇ.¹³ G. °dhārakaṇ, S¹ dhāraṇaṇ.¹⁴ S¹ jīnappadaṇ.¹⁵ G. S¹ upesi¹⁶ G. S¹ sunogamiṇ.¹⁷ S¹ apassayaṇ; G. aphalassayaṇ.¹⁸ G. S¹ samittenā°

[547 Cūlasugandha]

1. Imamhī bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo
- 2 Anuvyañjanasampanno dvattiṇsavaralakkhano¹
byāmapabhāparivuto raṇṣijālasamotato²
- 3 Assāsetā yathā cando suriyo va pabhankaro
nibbāpetā yathā meghe sāgaro va gunākaro
- 4 Dharanī-r-iva silena Himavā va samādhinā
ākāso viya paññāya asango anilo yathā
- 5 Tadā hi Bārānasiyaṇ³ upapanno mahākule
pahutadhanadhaññasmiṇ nānāratanasañcaye
- 6 Mahatā parivārena nisinnaṇ lokanāyakaṇ
upecca dhammaṇ assosiṇ amataṇ ca manoharaṇ
- 7 Dvattiṇsalakkhanadharo⁴ sunakkhatto⁵ va candimā
anuvyañjanasampanno sālarājā va phullito
- 8 Raṇṣijālaparikkhutto ditto va kanakācalo
byāmapabhāparivuto sarasmiṇ va divākaro
- 9 Sonnānāno jīnavaro ramanīva⁶ siluccayo
karunāpumahadayo vivaddho⁷ viya sāgaro
- 10 Lokavissutakitti ca Sineru va naguttamo⁸
yasaṇ vītato viro ākāśasadiso muni
- 11 Asangacitto sabbattha anilo viya nāyako
patitthā sabbabhūtānaṇ mahi va⁹ munisattamo
- 12 Anupahitto lokena toyena padumaṇ yathā
kupāda-kaccha-dahano¹⁰ aggikkhandho va sobhasi¹¹
- 13 Agado viya sabbattha kilesavisanāyako¹²
gandhamādanaselo va gunagandhavibhūsito
- 14 Gunānaṇ ākaro viro¹³ ratanānaṇ va sāgaro
sindhava va narājañño¹⁴ kilesamalahārako

¹ S² dvattinga°² G S¹ samatthato³ S¹ °siyā⁴ G S¹ °varo.⁵ G sunakkhattho⁶ G S¹ samanīva.⁷ G. gunena, S¹ gune.⁸ G naruttamo.⁹ G S¹ ca¹⁰ G S¹ kuvāda°.¹¹ S¹ socapi¹² S¹ °nāpako; S² °nāyano¹³ G S¹ dhīro.¹⁴ G sindhudhavanarājañño; S² sindhuva ca°

15. Vijāyi va mahāyodho Mārasenāpamaddano¹
cakkavatti² va³ so rājā bojjaṅgaratan' issaro.⁴
16. Mahābhisakkasaṅkāso dosavyādhitikicchako⁵
sallakatto yathā seṭṭho diṭṭhigaṇḍaviphalako.⁶
17. So tadā lokapajjoto sanarāmarasakkato⁷
parisāsu narādicco dhammaṃ desayate jino:
18. Dānaṃ datvā mahābhogo silena sugatūpago⁸
bhāvanāya ca nibbāti⁹ icc' eva m' anusāsatha.
19. Desanaṃ taṃ mahassādaṃ ādimajjhantasobhanaṃ
suṇanti parisā sabbā amataṃ va mahārasaṃ.
20. Sutvā sumadhuraṃ dhammaṃ pasanno jinasāsane
sugataṃ saraṇaṃ gantvā yāvajīvaṃ namass' ahaṃ.
21. Munino gandhakuṭiyā opuñchesi¹⁰ tadā mahiṃ
catujjātena gandhena māse aṭṭhadine svahaṃ.
22. Paṇidhāya sugandhaṃ taṃ¹¹ sarīrassa vigandhino
tadā jino viyākāsi sugandhatanulābhitaṃ.¹²
23. Yo yaṃ gandhakuṭiṃ bhumiṃ gandheṃ opuñjate sakiṃ
tena kammavipākena upapanno yaṃ tahiṃ
24. Sugandhadeho sabbattha bhavissati ayaṃ naro
guṇagandhāyuto hutvā nibbāyissat' anāsavo.
25. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ .
26. Pacchime ca bhava dāni jāto vippakule ahaṃ
gabbhaṃ me vasato¹³ mātā deheṃ āsi sugandhitā.
27. Yadā ca mātukucchimhā *nikkhamāmi* tadā puri¹⁴
Sāvatthi¹⁵ sabbagandhehi vāsitaṃ viya vāyatha¹⁶
28. Pupphavassaṇi¹⁷ ca surabhiṃ dibbagandhaṃ manoramaṃ¹⁸
dhūpāni¹⁹ ca mahagghāni upavāyīṃsu tāvade.

¹ G. °namaddano.² G. S¹ cakkavatti.³ G. ka.⁴ G. °ratanassaro.⁵ S² dehavyādhī°.⁶ G. °vipālako; S¹ °vipālako; S² diṭṭhidabba°.⁷ Missing in G.⁸ S¹ °ūsabho.⁹ S² nibbātiṃ.¹⁰ S² usañjesi.¹¹ G. sugandhataṃ; S¹ sugandhātaṃ.¹² G. °lāgitaṃ; S¹ sugandhe°.¹³ All MSS. read gabbhaṃ evasato.¹⁴ G. S¹ muni.¹⁵ S¹ Sāvatthiṃ.¹⁶ S¹ vāyithā viya vāsatha.¹⁷ S² supphavassaṇi.¹⁸ G. S¹ °gandhā manoramā.¹⁹ G. S¹ dhumāni.

29. Devā ca sabbagandhehi dhūpapupphehi¹ taṇ ghaṇaṇ
vāsayiṇsu sugandhena yasmiṇ *jāto ahaṇ gha*re.
30. Yadā ca taruno bhaddo pathame yobbane thito
tadā Selaṇ sapariṣaṇ vinetvā naraśārathī²
31. Tehi sabbhehi sahitō Sāvattṭhipuram āgato
tadā Buddhānubhāvan taṇ disvā pabbajito ahaṇ.
32. Sīlaṇ samādhīpaññaṇ ca vimuttiṇ ca anuttaraṇ
bhāvetvā caturō dhamme 'pāpuniṇ āsavakkhayaṇ
33. Yadā pabbajito c' āhaṇ yadā ca arahaṇ ahaṇ³
nibbāyissaṇ⁴ yadā c' āhaṇ gandhavasso tadā ahu
34. Sarīragandho ca sattho 'tiseti me⁵
mahārahaṇ candanaṇ campakuppalaṇ⁶
Tath' eva gandhe itare va sabbato⁷
pasayha vāyāmi gato tahiṇ tahiṇ.
35. Kilesā . pe . . pe . pe . .
36. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhīdā . pe pe pe .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Cūlasugandho thero 1 g a-ti.
Cūlasugandhattherassa apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ:

‘Bhaddiyo Revato-thero mahālābhī ca Sīvalī
Vangiso Nandako c' eva Kāludāyī tath' Ābhayo
Lomaso Vanavaccho ca Sugandho dasamo kato
tini gāthā satā tattha solasā ca taduttari
Bhaddiyavaggo pañcapanāsa⁸

Atha vagguddānaṇ.

Kanikāravhaya vaggo Phalado Tinadāyako
Kaccāno Bhaddiyo vaggo gāthāyo ganitā v-iha⁹

¹ G. S¹ dhuma°

² S¹ °sārathīṇ.

³ G. S¹ ahu

⁴ G nibbāyissām

⁵ G. sarīragandho ca sadā ti me, S¹ sarīragandho ca yadāmāse-time; S² tisati me

⁶ G. candana°.

⁷ G S¹ ca sabbaso.

⁸ G. °paññāsamo.

⁹ G. °visā; S² °ihī.

Nāvagāthāsātānīha¹ caturāsītīm eva ca
 sapaññāsaṃ pañcasatā apadānā pakāsītā
 Saha uddānagāthāhi cha sahaśāni hont' imā
 dvesatāni ca gāthānaṃ atthādasā tad uttariṃ.²
 Ettāvata Buddhāpadānaṃ ca Paccekabuddhāpadānaṃ
 ca Therāpadānaṃ ca samattā ti

Nibbānapaccayo hotu ³

¹ G °satāniṣṣa

² G. uttari ti, S¹ uttara ti

³ ends with · Siddhi-r-astu ' . . Subham astu ' . Jayam
 astu ' Ārogyam astu ' . . .

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

THERĪ-APADĀNA

ATHA THERIKĀPADĀNĀNI SUṆOTHA

VAGGO I

[1. *Sumedhā*]

- 1 Bhagavatī Konāgamane sanghārāmaṃhaṃ navaṇivasaṃhī¹
sakhīyo tīni² jaṇīyo vihāradānaṃ adāsīma³
- 2 Dasakkhattuṃ satakkhattuṃ satānaṃ ca⁴ satakkhattuṃ
devesu upapajjīma⁵ Ko vādo mānuse bhava⁶
3. Devesu mahiddhikā ahumhā maṇussaṃkaṃhī ko vādo⁷
sattaratanaṃsa mahesi⁸ itthiratanāṃ ahaṃ bhaviṃ⁹
4. Idha sañcitā kusalaṃ susamiddhakulappajjā
Dhanañjāni ca Khemā ca ahaṃ pi ca tayo jaṇā
5. Āramaṃ sukataṃ katvā sabbāvayavamanditaṃ¹⁰
Buddhapamukkhasaṅghassa¹¹ niyyādetvā¹² pamoditā
- 6 Yattha yatthūpapajjāmi tassa kammaṃsa vahaṃsā
devesu aggataṃ pattā maṇussesu tath' eva ca
- 7 Imasmiṃ yeva kappamaṃ brahmacariyaṃ mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo
- 8 Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame¹³
- 9 Tassāsuṃ satta dhītaro rājakaññā sukhethitā¹⁴
Buddhopatthānaniratā brahmacariyaṃ cariyaṃsū tā
- 10 Tāsaṃ sahāyikā hutvā silesu susamāhitā
datvā dānāni sakkaccaṃ agāre va vataṃ cariyaṃ.
- 11 Tena kammena sukatenā cetanāpanidhiṃ ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisūpaga¹⁵ ahaṃ

¹ G ca nivesaṃhī, S² nava vidhesaṃhī, S¹ omits first nine gāthās.

² G sakhīyo°, S² sakhīyo tīniyo ³ G adāsīmā ⁴ G satāni°

⁵ G papajjā tamhā

⁶ G Ko pañcādo maṇussesu

⁷ G ko pana vādo.

⁸ S² sattaratanaṃsī°, G °mahesi.

⁹ S² G āsiṃ. ¹⁰ G sabba°

¹¹ G. °pamukkhassa°

¹² G niyyādetvā

¹³ G Bārāṇāsī°

¹⁴ G. sukhedhitā

¹⁵ G Tāvatisūpago

12. Tato cutā Yāmam aggaṇ' tato 'haṇ Tusitaṇ gaṭā
tato ca Nimmānaratiṇ Vāsavattipuraṇ' tato
13. Yattha yatth' ūpapaṇṇānu puññakamma-samāhita³
tattha tatth' eva rājūnaṇ mahesittaṇ akārayaṇ
14. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakkavattinaṇ
mandalinaṇ⁴ ca rājūnaṇ mahesittaṇ akārayaṇ
15. Sampattim anubhotvāna devesu mānusesu ca
sabbattha sukhitaṇ hutvā neka-jātisu⁵ saṇṇayaṇ
16. So hetu so pabhavo⁶ taṇ mūlaṇ sā ca⁷ sāsane khaṇti
taṇ pathamasamodhānaṇ⁸ taṇ dhammaratāva mubbānaṇ.
17. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūhataṇ
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharānu anāsavaṇ
18. Sāgataṇ⁹ vata me āsi mama Buddhasa¹⁰ santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhasa sāsanaṇ
19. Patisaṃbhūda catasso vimokkhaṇ pi ca attā me
chadabhinū¹¹ sacchukataṇ kataṇ Buddhasa sāsanaṇ ti
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sumedhā bhikkhuni mā gathāvo
abhi-sitthā ti

[2. *Mekhaladāyikā*]

1. Siddhatthassa bhagavato thūpaṇ kārāpitā¹² ahaṇ
mekhalikā mayā dinnā navakammūya satthuno
2. Nitthite ca mahāthūpe mekhalaṇ puna dās' ahaṇ
lokanāthassa munino paṇamaṇ sehi pānhi
3. Catunavute ito kappe yaṇ mekhalaṇ adaṇ¹³ tadā
duggataṇ nābhijānānu thūpakāraṇ¹⁴ idaṇ phalaṇ
4. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūhataṇ
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharānu anāsavo

¹ G Yāmamaggaṇ² S¹ Vāsavattip³ S¹ samohita⁴ G mandalimaṇ⁵ G rātasu, S¹ jātisu⁶ G S¹ sabhāvo S² so bhavo⁷ G sāsane, S² sāsā ca, P satthi⁸ G sambodhānaṇ, S¹ pathamaṇ⁹ G S¹ sāgataṇ¹⁰ S¹ buddhasatthassa, G mamaṇ¹¹ S¹ chadabhinū¹² S² thūpakārāpikā, S¹ thupaṇ kārāpitaṇ¹³ G adadaṇ, S¹ adaṇ.¹⁴ G. thūpakāraṇ

5 Sāgataṇ¹ vata me āsī² Buddhasetthassa santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.

6 Paṭisambhīdā pe . pe pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Mekhaladāyikā therī-bhikkhunī³
imā gāthāyo abhāsītthā tī

Mekhaladāyikā bhikkhunīyā apadānaṇ samattaṇ.

[3 *Mandapadāyikā.*]

1 Konāgamaṇa-Buddhassa mandapo kārito mayā
dhuvaṇ ca cīvaram adaṇ⁴ Buddhassa lokabandhuno

2 Yaṇ yaṇ janapadaṇ yāmi nigamarājadhāniyo
sabbattha pūjitā homi puññakammaṣ' idaṇ phalaṇ

3. Kilesā . . pe . . pe . . pe . .

4. Sāgataṇ . . . pe . . pe . . pe . .

5 Paṭisambhīdā pe . . pe . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Mandapadāyikā bhikkhunī imā gāthāyo
abhāsītthā tī

Mandapadāyikāya therīyā apadānam samattaṇ.

[4. *Saṅkamanattā.*]

1. Kondaññaṣṣa⁵ bhagavato lokajetthassa tādino
rathiyaṇ patipannassa tārayantassa pāni⁶no

2. Gharato^{*} nikkhamitvāna⁶ avakujjā nīpajj' ahaṇ
anukampako lokajettho⁷ sirasī akkamī⁸ tadā

3 Akkamitvāna⁹ sirasī¹⁰ agamā lokanāyako
tena cittappasādena Tusitaṇ agamās' ahaṇ

4. Kilesā . . pe . . pe . . . pe . .

¹ G S¹ svāgataṇ

² G S¹ omī therī.

³ G S¹ Vipassissa

⁴ G S¹ lokanātho

⁵ G S¹ akkametvāna.

⁶ S¹ āsī

⁷ G. ādaṇ

⁸ G nikkhametvāna.

⁹ G. S² akkamī.

¹⁰ S¹ sirasī; G. sirasī

- 5 Sāgataṃ . . pe . . pe . . . pe . . .
 6. Patisambhūḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṇ Sankamanattā bhikkhunī i. g. a-ti.

Sankamanattheriyassa apadānaṃ samattaṃ.

[5. *Tiṇinalamālikā*]

- 1 Candabhāgānadītire ahoṣiṃ kinnarī tadā
addasaṃ virajaṃ Buddhaṃ sayambhuṃ aparājitaṃ.
- 2 Pasannacittā sumanā vedaḍḍatā katañjali
nalāmālaṃ gaḥetvāna sayambhuṃ abhipūjayaṃ¹
- 3 Tena kammena sukatenā agacchiṃ Tīdasāṅganaṃ
chattisadevarāḍḍiṇaṃ mahesittam akārayaṃ
- 4 Dasannaṃ cakkavattīnaṃ mahesittam akārayaṃ
saṃvedayaṃtva kusalaṃ² pabbayaṃ anagāriyaṃ
- 5 Kilesā jhāpitaṃ mayhaṃ bhavā saṅghātitaṃ mamaṃ³
sabbāsavā paṇikkhinaṃ n' atthi dāni punabbhavo
- 6 Catunavute ito kappe yaṃ puppham abhipūjayaṃ
duggataṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
- 7 Kilesā pe pe . pe
8. Sāgataṃ pe pe pe
- 9 Patisambhūḍā pe pe pe .

Itthaṃ sudaṇ āyasmā Tiṇinalamālikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Tiṇinalamālikāya theriyā apadānaṃ samattaṃ

[6 *Ekapiṇḍadāyikā*.]

- 1 Nagare Bandhumatīyā Bandhumā nāma khattiyō
tassa rañño ahaṃ bhariyā ekaccaṃ cārayāmaṃ⁴ aham
- 2 Rahogatā nīsiditvā evaṃ 'cantes' ahaṃ tadā.
ādāya gamanīyaṃ hi⁵ kusalaṃ n' atthi me kataṃ

¹ G. apuṇesā , ² G. saṃvejayitvā me cittaṃ

³ G. mama, S¹ bhavā sabbe samūhatā

⁴ G. S² vādayāmaṃ.

⁵ G. gamanīyaṃ; S¹ gamanīṃ.

3. Mahābhitāpaṇ dukkhaṇ¹ ghorarūpaṇ sudārunaṇ² nirayaṇ nūna gacchāmi ettha me n' atthi saṇsayo³
4. Rājānaṇ upasankamma imaṇ vacanam abraṇṇ Ekaṇ⁴ me samanaṇ dehi bhojayissāmi⁵ khattiya.
5. Adāsī me mahārājā samanaṇ bhāvītindriyaṇ tassa pattaṇ gahetvāna paramannena tappayaṇ
6. Pūrayitvā paramaṇ annaṇ⁶ gandhālepaṇ akās' ahaṇ jālena pidahitvāna mahānelena⁷ chādayaṇ⁸
7. Ārammaṇaṇ mamaṇ etaṇ⁹ sarāmi yāvaṇivitaṇ¹⁰ tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsaṇ agacch'¹¹ ahaṇ
8. Tiṇsānaṇ dīvarājūnaṇ¹² mahesittam¹³ akārayaṇ manasā patthitaṇ mayhaṇ nibbattaṇ¹⁴ yadicchakaṇ
9. Visāna cakkavattiṇaṇ¹⁵ mahesittam akārayaṇ¹⁶ ocitattā ca¹⁷ hutvāna saṇsarāmi bhavesv-ahaṇ¹⁸
10. Sabbabandhanamuttā 'haṇ apeta me upādikā sabbāsavā paṇkkhinā n' atthi dāmi punabbhavo
11. Ekanavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā duggataṇ nābhijānāmi pindapātass' idaṇ phalaṇ
12. Kilesā . . pe . . . pe . . pe .
13. Sāgataṇ . pe . pe . pe
14. Patīsamblidā . pe pe . pe

Itthaṇ sudaṇ Ekaṇḍadāyikā¹⁹ bhikkhuni 1. g a-ti.

Pindadāyikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[7 *Kataccubhikkhadāyikā*]

- 1 Pindacāraṇ carantassa Tissanāmassa satthuno kataccubhikkhaṇ paggayha Buddhasettḥass adās' ahaṇ

¹ G mahābhitāsagtalūkaṇ

² G ghorarūpa°

³ S² gives g. 3 in duplicate form, the only variation being in reading katukaṇ the reading also of S¹ for dukkhaṇ

⁴ S² evaṇ.

⁵ G bhojassissāmi

⁶ G. S¹ paramannaṇ.

⁷ G. S¹ mahācolena; cf p. 518, g. 9.

⁸ G chādayi, S² chādayaṇ.

⁹ G. ekaṇ.

¹⁰ G yāvaṇivikaṇ.

¹¹ S² agañch'.

¹² G °rājānaṇ.

¹³ S² mahesattaṇ.

¹⁴ G. nipattaṇ ti

¹⁵ G visānaṇ°; S² visā°.

¹⁶ S² akārayi.

¹⁷ S¹ va.

¹⁸ S² bhavāsvahaṇ.

¹⁹ G Ekaṇḍapātadāyikā

2. Paṭiggahetvā sambuddho Tisso lokagganāyako
vīthiyā¹ sanṭhito satthā akā me anumodanaṃ
3. 'Katacchubhikkhaṃ datvāna Tāvatiṃsaṃ gamissasi
chattiṃsadevarājānaṃ mahesittāṃ karissasi²
4. Paññāsaṃ cakkaṇṇatthānaṃ mahesittāṃ karissasi³
manasā patthitaṃ sabbāṃ patilacchasi sabbadā
5. Sampattā⁴ anubhotvāna pabbajissasi⁵ akiñcanaṃ
sabbāsava pariññāya nibbāyissasi⁶ anāsava.⁶
6. Idaṃ vatvāna sambuddho Tisso lokagganāyako
nabhaṃ abbhuggami⁷ viro haṃsarājā va ambare
7. Sudinnaṃ me dānavaraṃ suyitthā yāgasampadā⁸
Katacchubhikkhaṃ datvāna pattā 'haṃ acalaṃ padaṃ'
8. Dvenavute ito kappe yaṃ dānam adadiṃ tadā
duggatiṃ nābhijānāmi bhikkhadānass' idaṃ phalaṃ.
9. Kilesā pe pe pe
10. Sāgataṃ pe pe pe .
11. Patisambhūda pe pe pe

Itthaṃ sudaṃ Katacchubhikkhadāyikā bhikkhuniṃ g a-ti
Katacchubhikkhadāyikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[8. *Sattuppalamālīkāya*.]

1. Nagare Arunavatiyā Arunavā nāma khattiyo
tassa rañño ahaṃ bhariyā na mālaṃ¹⁰ pādayāmi¹¹ ahaṃ.
2. Satta mālā¹² gahetvāna uppali¹³ devagandhikā
nisajja pāsādavare evaṃ cintesi tāvade.
3. Kim me imāhi mālāhi sirasā ropitāhi me¹⁴
varam me¹⁵ Buddhasetthassa ñānamhi abhiropitaṃ

¹ G S¹ vīthiyaṃ

² S² karissati

³ G karissasi pajāpati

⁴ S² sampatti

⁵ G pabbajissati

⁶ G nibbāyissati 'nāsava

⁷ G abbhikkami.

⁸ S¹ suyitthiyāga°, S² suditthaṃ yānasampadā.

⁹ G. Satthāhaṃ avalambadaṃ, S² patvā 'haṃ°.

¹⁰ G naga-ulaṃ, S¹ na gulaṃ ¹¹ G. pavarayāmi', S¹ S² pādayāmi'.

¹² S¹ mālā, G mālī.

¹³ P S² uppālā, G. uppālī.

¹⁴ S² ropite ime

¹⁵ S² eva.

4. Sambuddhaṇ patimānenti dvārāsanne nisīd' ahaṇ
yadā etiha¹ sambuddho pūjayissaṇ mahāmuniṇ
5. Kakudho vilasanto² va³ mīgarājā va kesarī
bhikkhusanghena sahito āgacchi⁴ vithiyā⁵ juno
6. Buddhassa raṇsaṇ⁶ disvāna hatthā⁷ saṇviggamānasā
dvāraṇ avāpūritvāna⁸ Buddhasetthaṇ apūjayiṇ
7. Satta uppalapupphāni pavittinnāni⁹ ambare
chādiṇ karontā¹⁰ Buddhassa matthake dhārayanti¹¹ te.
8. Udaggaṇcittā sumanā vedaḍḍatā katañjali
tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsaṇ agacch'¹² ahaṇ
9. Mahānelassa¹³ chadanaṇ dhārenti mama muddhana
dibbaṇ gandhaṇ¹⁴ pavāyāmi sattuppalān'¹⁵ idaṇ phalaṇ.
10. Kadāci niyamānāya ñātisanghena me tadā
yāvataṇ paṇisā mayhaṇ mahānelaṇ dhariyyati¹⁶
11. Sattati¹⁷ devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ¹⁸
sabbattha issarā hutvā saṇsarāmi bhavābhava
12. Tesatṭhi cakkavattīnaṇ mahesittam akārayiṇ
sabbe maṇ anuvattanti adeyyavacana¹⁹ ahaṇ.
13. Uppalass' eva me vanna gandho c' eva pavāyati
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
14. Iddhipādesu kusalā bojjhangabhāvane ratā²⁰
abhiññāpāramippattā²¹ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
15. Satipatthānakusalā samādhijhānagocarā²²
sammappadhānam²³ anuyuttā Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Viriyam²⁴ me dhuraḍḍhorayaṇ yogakkhemādhivāhanaṇ
sabbāsavā parikkhinā²⁵ n' atthi dāmi punabbhavo

¹ S¹ ehi ti, G ehi.

² G. ca.

³ G. vithiyā.

⁴ G. haṭṭha^o

⁵ G pavittinnāni, S¹ pavittinnāni, S² vittinnāni

⁶ G chāḍḍakarontā; S¹ karonto

⁷ S² agañch'

⁸ G dibbagandhaṇ

⁹ G dhariyati; S¹ dharissati

¹⁰ G akārayi.

¹¹ G. bhavanāratā

¹² G samādhijhānagocarā

¹³ G. viriyaṇ

² G. kakulo vilapanto.

³ S² āgañchi

⁴ G. S¹ raṇsi, S² raṇsa

⁵ G. apāpūritvāna.

⁶ G kārāyanti.

⁷ S² sattuppalā

⁸ S² satṭiṇsa.

⁹ G ādeyyavacanaṇ

¹⁰ G. abhiññāpāramippattā

¹¹ G. °ppamānam

¹² G. parikkinnā.

- 17 Ekatiṇṣe ito kappe vaṇ puppham ahlupūjavuṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ
18 Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19 Sāgataṇ . . pe . . pe . . pe .
20. Patīsambhida . . . pe . . . pe . . . pe .

Itthaṇ sudaṇ Sattuppalamālikāya bhikkhuniḥ g a-ti
Sattuppalamālikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ

[9. *Pañcadīpikā*]

1. Nagare Haṇsavatīyā cārīkī¹ ās' ahan tadā
ārāmena ca² ārāmaṇ carāmi kusalatthikā
- 2 Kālapakkhamhi divase addasaṇ bodhum uttamaṇ
tattha cittaṇ paśadetvā bodhimūle nīd' ahaṇ
- 3 Garucittaṇ upatthetvā³ sire katvāna āṇjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā evaṇ cintesi tāvade.
- 4 'Yadī Buddho amitaguno asamappatipuggalo
dassetu pātīhiraṇ⁴ me bodhi obhāsatū⁵ ayaṇ '
- 5 Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovannayā⁶ āsi diśa sabbā virocati
- 6 Sattarattindivaṇ tattha bodhimūle nīd' ahaṇ⁷ .
sattame divase patte dipapūjaṇ akās' ahaṇ
7. Āsanaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dipā⁹ me pajjalaṇ tadā
- 8 Tena kammena sukatenā cetanāpanīdhīhi ca¹⁰
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch' ahaṇ
- 9 Tattha me sukataṇ vyamaṇ¹¹ Pañcadīpī¹² vuccati
satayojanam ubbiddhaṇ satthiyojanavittataṇ¹³
- 10 Asaṅkhīyā¹⁴ dīpāni parivāre¹⁵ jalanti me
yāvata devabhavanaṇ dīpālokena¹⁶ jotati

¹ G cārīkuṇ, S¹ cārīkuṇ, S² māukī, cf p 527, g 1

² S² °va

⁴ G pātīhiraṇ

⁶ S² °sovanayo āsiṇ

⁸ S² dīpān' uppajjalaṇ

¹⁰ G. omits

¹³ G. vittataṇ.

¹⁵ G. parivāre.

³ G upatthapetvā

⁵ S¹ obhāsatū.

⁷ G. nīdī 'haṇ.

⁹ G dīpā.

¹² G dīpādī

¹⁴ G asaṅkhāyāni, S¹ asankhayāni.

¹⁶ G dīpāsokena

11. Puratthābhūmukhā¹ thitā² yaḍi icchāmi passituṇ
uddhaṇ adho ca³ tiriyañ⁴ sabbaṇ passāmi cakkhunā⁵
12. Yāvataḥ abhikankhāmi dasuṇ⁶ sukataḍḍukkate⁷
tattha āvaranaṇ n' atthi rukkesu pabbatesu vā⁸
13. Asitī devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
satānaṇ cakkavattīnaṇ mahesittāṇ akārayiṇ.
14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
dīpasatasahassāni parivāre⁹ jalanti me
15. Devalokā cavitvāna uppajja¹⁰ mātukucchiyaṇ
mātukucchiḡatā santi¹¹ akkhi me na nimilati¹²
16. Dīpasatasahassāni puññakammasamanginā¹³
sūtighare¹⁴ pajjalanti, pañcadīpān' idaṇ phalaṇ
17. Pacchime bhavasampatte¹⁵ mānasaṇ vinivattayaṇ¹⁶
aṇarāmaranaṇ¹⁷ sūtibhāvaṇ¹⁸ nibbānaṇ phassayaṇ¹⁹ ahaṇ.
18. Jātiyā sattavassā²⁰ haṇ²¹ arahattaṇ apāpuniṇ
upasampādayi Buddho gunam aññāya Gotamo
19. Mandape rukkhamaḷe vā pāsādesu guhāsu vā
suññāgāre ca jhāyanta²² pañcadīpā jalanti me
20. Dībbacakkhuṇ²³ vīuddhaṇ me samādhikusalā²⁴ ahaṇ
abhuññāpāramippattā²⁵ pañca dīpān' idaṇ phalaṇ
21. Sabbavositavosaṇā²⁶ katakicca²⁷ anāsava
Pañcadīpā mahāvīra pade²⁸ vandāmi²⁹ cakkhuma³⁰
22. Satasahasas ito kappe yaṇ dīpam adadīṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ
23. Kilesā pe pe pe

¹ G purattā°; S² puratthāmukhā ³ S² thitā santi ³ G va.

⁴ S² tiriyañ ca.

⁶ G datthaṇ, P datthūṇ, cf p 527, g 12

⁸ G ca.

⁹ S² parivāretvā

⁵ G cakkhunaṇ

⁷ S¹ G °dukkate.

¹⁰ G S¹ uppajji

¹¹ G °kataṇ santīṇ, S¹ S² °gataṇ santīṇ

¹² G nimmiyati; S¹ nimiyati, S² nimissati

¹³ S² °samangitā

¹⁴ S¹ G sūtighare, S² sūtighare

¹⁵ G bhava sampatte

¹⁶ G vinivaddhayaṇ; S¹ vinivattayaṇ

¹⁷ G aṇarāmakāṇ, S¹ aṇarāmarāṇ

¹⁸ G sūtibhāvaṇ

¹⁹ G phassassaṇ, S¹ passayī

²⁰ S² sattavasso haṇ.

²¹ G jhāyantaṇ

²² S² dībbāṇ cakkhuṇ

²³ S² samādhūṇ kusalā.

²⁴ S² °pārami, S¹ °pāramippattā

²⁵ G vosanā.

²⁶ G katakicca, S² °pimdā.

²⁷ G S¹ pāde

²⁸ S² vandāmi corrected to vandati

²⁹ G S¹ cakkhuma.

- 24 Sāgataṇ . pe . pe . pe
 25 Patīsammbhīdā . pe . . . pe . . pe

Itthaṇ sudaṇ Pañcadīpikā bhikkhunī i g a-ti
 Pañcadīpikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ

[10 *Udakatāyikā*]

1. Nagare Bandhumatiyā āsiṇ¹ udakabhārikā²
 udabhārena³ jīvāmi tena posemi dārake
2. Deyyadhammo ca me n' atthi puññakkhette anuttare
 kotthakaṇ upasankamma udakaṇ patthapes⁴ ahaṇ.
3. Tena kammena sukatenā Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ
 tattha me sukātaṇ vyamhaṇ⁵ udabhārena⁶ nummitaṇ
4. Accharānaṇ saḥassassa⁷ aham pi⁸ pavārā tadā
 dasatthāne⁹ hitā sabbā adhibhomi sadā ahaṇ
5. Paññāsaṇ¹⁰ devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
 vīsatīcakkavattīnaṇ¹¹ mahesittam akārayiṇ.
6. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
 duggatiṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ
7. Pabbatagge dumagge vā antalikkhe ca¹² bhūmiyā
 yadā udakam icchāmi khīppaṇ patilabhām' ahaṇ
8. Avutthikā¹³ dīsā n' atthi santatta-kathitā na¹⁴ ca
 mama sankappam aññāya mahāmegho pavassati
9. Kadāci niyyamānāya¹⁵ ñātisaṅghena me tadā
 yadā icchām' ahaṇ vassaṇ mahāmegho ajāyati¹⁶
10. Unhaṇ vā parilāho vā atha m' eva¹⁷ na vijjati
 kāye ca me rajo n' atthi udakadānass¹⁸ idaṇ phalaṇ

1 G S¹ āsi

2 G udakabhārikā

3 G S¹ udabhārena4 G patthapem', S¹ patthamem'.

5 G brahmaṇ

6 G udabhārena

7 G satasahassānaṇ, S¹ saḥassānaṇ8 G. S¹ hi9 *All MSS read so*

10 G paññāsa

11 S¹ vīsatī^o12 S¹ va.13 G S¹ avutthitā; S² avaddhikā.14 G santatthakudhitā hi, S¹ saṇtattha kutikāhi, S² sabbattha
 kapitāma; cf. p. 525, g. 4

15 G nayamānāya

16 G. S¹ ajāyatha.17 G sarre me^o; S² atha me nam na vijjati.

18 G. udadānass'.

11. Visuddhamanasā ajja apeta¹ manapāpikā¹
sabbāsavā parikkhinā² n' atthi dāni punabbhavo.
12. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akarīṇ tadā
duggatīṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ.
13. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Patīsammbhīdā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Udaḥadāyikā bhikkhuni 1 g a-ti.

Udaḥadāyikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ

Uddānaṇ .

Sumedhā Mekhalādādā³ Mandapa⁴-Sankamandadā⁵
Nalamāli⁶ Pindadadā Katacchu-Uppālapadā
Dīpad-Odaḥadā⁷ c' eva gāthāyo ganitā-viha⁸
ekagāthā satañ c' eva sattādasā taduttariṇ⁹

Sumedhavaggo pathamo

VAGGO II

[11. *Ekūposathikā*]

- 1 Nagare Bandhumatīyā Bandhumā nāma khattiyō
divase punnamāyaṇ so¹⁰ upapajji uposathaṇ.
- 2 Ahaṇ tena samayena kumbhadāsī ahaṇ tahiṇ
disvā sarājikaṇ¹¹ senaṇ evāhaṇ¹² cintayīṇ¹³ tadā:
- 3 Rājā pi rajjaṇ chaddetvā upapajji¹⁴ uposathaṇ
saphalaṇ nūna taṇ kammaṇ janakāyo pamodito

¹ G apedhā mana°; S² apeta°.

² G parikkinnā

⁴ S² Mandapaṇ.

⁶ S² Nalamālini

⁸ G. °vī sā; S² °ihī.

¹⁰ G. punnamāya so

¹¹ G sarājaṇkasenaṇ, S² sarāpikaṇ

¹² S¹ evamāhaṇ.

¹⁴ S¹ S² uppajji.

³ G Mekhalādāyī, S¹ Mekhalādāyī

⁵ S² Cankatadā.

⁷ G. S¹ Dīpadān Udaḥāñ

⁹ G. S¹ sattarasa taduttari.

¹³ G cintayī

4. Yoñiso paccavekkhitvā duggaccañ¹ ca daliddataṇ
manasaṇ sampahaṇsetvā² upapajjuṇ³ uposathaṇ.
5. Ahaṇ uposathaṇ katvā sammāsambuddhasāsane
tena kammena sukatena Tāvatiṇsaṇ agacch'⁴ ahaṇ.
6. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁵ ubbhaṇ⁶ yojanam uggataṇ
kūtāgāraavarūpetāṇ mahāsayanabhūsitāṇ⁷
7. Accharā satasahassā upatitthanti maṇ sadā⁸
aññe deve⁹ atikkamma¹⁰ atirocāmi sabbadā.
8. Catusatthi devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
tesatthi cakkavattīnaṇ mahesittam akārayiṇ.
9. Suvannavannā¹¹ hutvāna bhavesu saṇsarām' ahaṇ
sabbattha pavarā homi, uposathass' idaṇ phalaṇ
10. Hatthiyānaṇ assayānaṇ rathayānañ ca kevalaṇ
labhāmi sabbam etam hi¹² uposathass' idaṇ phalaṇ.
11. Sovannamayaṇ rūpimayaṇ¹³ atho pi phalīkāmayaṇ¹⁴
lohitaṇkamayaṇ¹⁵ c' eva sabbaṇ patilabhām' ahaṇ
12. Koseyyakambaliyāni khomakappāsikāni ca
mahagghāni ca vatthāni sabbaṇ¹⁶ patilabhām' ahaṇ
13. Annaṇ pānaṇ khādaniyaṇ¹⁷ vatthasenāsanāni ca
sabbam etaṇ patilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ
14. Varagandhañ ca mālāñ ca cunnakañ ca vilepanaṇ
sabbam etaṇ patilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ
15. Kūtāgārañ¹⁸ ca pāsādaṇ maṇḍapaṇ hammiyaṇ guhaṇ
sabbam etaṇ patilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ
16. Jātiyā¹⁹ sattavass āhaṇ pabbajjāṇ anagāriyaṇ
atthamāse asampatte arahattaṇ apāpuniṇ
17. Kilesā . pe . pe . pe .
sabbāsavā parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S² duggavyañ, S¹ duggataṇ

² G sampahaṇsetvā, S sampahasitvā

³ S¹ uppajjaṇ, G upapajjaṇ

⁴ S² agañch'

⁵ G brahmaṇ

⁶ S¹ uddhaṇ

⁷ G sahasanaṇ subhūsitāṇ, S¹ sahasanabhūsitāṇ

⁸ G tadā

⁹ S² deva

¹⁰ G atikkamma

¹¹ G °vanno

¹² G etam pi

¹³ G rūpiyamayaṇ.

¹⁴ G. viphalīkamayaṇ.

¹⁵ G. lohitaṇkamayaṇ.

¹⁶ G sabbā

¹⁷ S¹ khādaniyaṇ.

¹⁸ S² kutāgārā

¹⁹ G jātiyaṇ

18. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi uposathass' idaṇ phalaṇ.

19. Sāgataṇ . pe . pe . pe .

20. Patisambhidā . pe . pe . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Ekūposathikā bhikkhunī i g a-ti.

Ekūposathikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[12 *Salalapupphikā*]

1 Candabhāgānaditīre ahoṣi¹ kinnarī tadā
ath' addasaṇ² devadevaṇ caṅkamantaṇ narāsabhaṇ

2 Ocintvāna salalaṇ³ Buddhasethass' adās' ahaṇ
upasinghi⁴ mahāvīro salalaṇ pupphagandhikaṇ

3 Patiggahetvā sambuddho Vipassī lokanāyako
upasinghi⁴ mahāvīro pekkhamānāya me tadā

4 Añjalm paggaḥetvāna vanditvā dīpaduttamaṇ⁵
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tato pabbatam āruhiṇ.

5. Ekanavute ito kappe yaṇ pupphaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ

6 Kilesā . pe . pe . pe

7 Sāgataṇ . pe . pe . pe . .

8 Patisambhidā . pe . pe . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Salalapupphikā bhikkhunī i g a-ti

Salalapupphatheriyā apadānaṇ samattaṇ

[13 *Modakadāyikā*]

1. Nagare Bandhumatīyā kumbhadāsī ahoṣ' ahaṇ
mama bhāgaṇ gaḥetvāna gacchiṇ⁶ udakabhārikā⁷

2. Panthamhi samanaṇ disvā saṇtacittaṇ samāhitaṇ
pasannacittā sumanā modake tīṇi dās' ahaṇ

¹ G ahoṣi

² G addas' ahaṇ, S¹ addasāhaṇ.

³ S² ocintvā salalaṇ pupphaṇ.

⁴ G upasinghi.

⁵ G. dvipad°

⁶ G. S¹ gacchaṇ

⁷ G. udahārikā; S¹ udakabhārikā.

3. Tena kammēna sukatenā cetanāpanidhihi ca
ekanavutī-kappāni vimpātāṇaṃ n' agacch' ¹ ahaṇ.
4. Sampattīṇaṃ taṇ karitvāna ² sabbāṇaṃ anubhaviṇaṃ ahaṇ
modake tīni datvāna pattā 'haṇ ³ acalaṇaṃ padaṇ.
5. Kilesā pe pe . pe .
6. Sāgataṇ pe . pe pe .
7. Patīsamabhīdā pe pe pe
- Itthaṇaṃ sudaṇaṃ āyasmā Tīmodakadāyikā bhikkhūni 1 g a-tī
Modakadāyikāya theriyā apadānaṇaṃ samattaṇaṃ.

[14 *Ekāsanadāyikā*]

1. Nagare Haṇsavatīyā ahoṣiṇ ⁴ mālīkā tadā
mātā ca me pitā c' eva kammantaṇaṃ agamaṇsu te
2. Majjhantīkamhi surīye addasaṇ ⁵ samaṇaṇaṃ ahaṇ
vithīyā anugacchantaṇ ⁶ āsanaṇaṃ paññāpes' ahaṇ.
3. Gonakāvīkatīkāhi ⁷ paññāpetvā hav' āsanaṇ ⁸
pasannacittā sumanā imaṇaṃ vacanam abruviṇ. ⁹
4. "Santattā kathitā ¹⁰ bhūmi sūro ¹¹ majjhantīke thito
mālūtā ca ¹² na vāyanti kālo c' ev' attham eti taṇ.
5. Paññattaṇaṃ āsanam idaṇ ¹³ tavatthāya mahamuni ¹⁴,
anukampaṇaṃ upādāya nisīda ¹⁵ mama āsane "
6. Nisīdi tattha samano sudanto suddhamānaso
tassa pattaṇaṃ gahetvāna yathārandhaṇ ¹⁶ adās' ahaṇ
7. Tena kammēna sukatenā cetanāpanidhihi ca
jāhūtā mānusaṇaṃ dehaṇ Tāvatiṇsaṇaṃ agacch' ahaṇ
8. Tattha me sukataṇaṃ vyamaṇaṇ ¹⁷ āsanena sunummitaṇaṃ
satthīyojanam ubbidhaṇaṃ tiṇṣayojanavittataṇaṃ ¹⁸

¹ S² na gañich'² S² sampattī okiritvāna³ G tatthāhaṇ⁴ G. S¹ ahoṣi⁵ G adasaṇ⁶ G anugacchanti, S¹ °gacchanti⁷ G S¹ gonaka⁸ G S¹ sāmāsaṇaṇ; v l hamāsaṇaṇ, S² hav^o⁹ G. abravī; S¹ abravī¹⁰ G kudhitā, S¹ kutikā, S² katikā; cf. p 521, g. 8¹¹ S² S¹ suro¹² G va.¹³ G. imaṇ.¹⁴ G. S¹ mahāmuni¹⁵ G nisīdi¹⁶ S¹ yathārandhaṇ.¹⁷ G. brahmaṇ.¹⁸ G. S¹ °vittataṇ

[15 *Pañcadīpadāyikā*]

1. Nagare Haṅsavatīyā cārikī¹ ās' ahan tadā
ārāmena vihārena carāmi kusalatthikā
2. Kālapakkhamhi divase addasaṇ bodhim uttamaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā bodhimūle nisīd' ahaṇ
3. Garucittaṇ upatthetvā² sire katvāna añjaluṇ³
somanassaṇ pavedetvā⁴ evaṇ cintesi tāvade
- 4 “Yadī Buddhō amitaguno asamappatipuggalo
dassetu pāṭihiraṇ me bodhi⁵ obhāsatu ayaṇ ”
- 5 Saha āvaṇṇite mayhaṇ bodhi paṇṇaḷi tāvade
sabbasovannayā⁶ āsi⁷ disā sabbā virocati
6. Sattarattindivaṇ tattha bodhimūle nisīd' ahaṇ
sattame divase patte dīpapūjaṇ akās' ahaṇ
- 7 Āsanaṇ parivāretvā pañcadīpāni paṇṇaluṇ⁸
yāva udeti suriyo dīpā me paṇṇaluṇ tadā
- 8 Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatuṇsaṇ agaṇch'⁹ ahaṇ
- 9 Tattha me sukataṇ vyamhaṇ¹⁰ pañcadīpīti¹¹ vuccati
sattiyojanam ubbiddhaṇ¹² tuṇsayojanavittataṇ
- 10 Asankhiyāni dīpāni parivāre¹³ jaṇṇuṇ¹⁴ me
yāvata devabhavanaṇ dīpālokena jotati
- 11 Pubbamukhā¹⁵ nisīditvā yadī icchāmi passituṇ
uddhaṇ adho ca tiriyaṇ¹⁶ sabbhaṇ passāmi cakkhunā
- 12 Yāvata abhikankhāmi datthuṇ¹⁷ sukata dukkate
tattha me 'varanaṇ¹⁸ n' atthi rukkesu pabbatesu vā
- 13 Asitidevarājānaṇ mahesittam¹⁹ akārayiṇ
satānaṇ cakkavattīnaṇ mahesittam akārayiṇ

1 S² bārikī3 S² añjālī

5 G bodhiṇ

7 S² āsiṇ9 S² agaṇch'11 G S¹ pañcadīpā tī13 S² rathavāre.

15 G. pupphamukhā

17 G rattṭhaṇ; S² uddhaṇ.19 S² mahesattaṇ2 S² upatthapetvā, G S¹ upatṭhitvā.

4 G. paveditvā

6 G. sabbasovannamaya

8 S² °dīpān' upaṇṇaḷaṇ

10 G brahmaṇ.

12 G sattiyojanavittataṇ

14 S² jaṇṇu16 G. va tiriyaṇ, S² sātiriyaṇ

18 G caranaṇ.

- 14 Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ aṭṭha mānusaṇ
dīpasatasahassāni parivāre jaṇanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajjiṇ¹ mātukucchiyaṇ
mātukucchiḡatā santi² akkhi me na nimīlati³
- 16 Dīpasatasahassāni puññakammasamanginā⁴
jaṇanti sūtikāgehe⁵ pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
- 17 Pacchime bhavasampatte⁶ mānasaṇ⁷ vimivattayiṇ⁸
ajarāmarāṇ sūtibhāvaṇ nibbānaṇ phassaṇi⁹ aham.
18. Jāṭiyā sattavassā 'haṇ arahattaṇ apāpunīṇ
upasampādayi¹⁰ Buddhō pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
- 19 Mandape rukkhamūle vā suññāgāre vasantiyā
sadā¹¹ pajjalate dīpaṇ, pañcadīpān' idaṇ phalaṇ
- 20 Dībaṇ cakkhuṇ¹² visuddham me samādhikusalā ahaṇ
abhiññāpāramippattā,¹³ pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
- 21 Sabbavositavosānā¹⁴ katakiccā anāsāvā
Pañcadīpā mahāvīra pāde vandati¹⁵ cakkhumā
- 22 Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadīṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ
- 23 Kilesā . pe pe pe . . .
- 24 Sāgataṇ . pe pe pe .
- 25 Patīsambhidā . pe . . . pe pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Pañcadīpadāyikā bhikkhuni 1. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ

[16 *Nalamāḷkā*]

- 1 Candabhāgānadītīre ahoṣi¹⁶ kinnarī tadā
addasaṇ viraṇaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparāṇitaṇ

¹ G uppajji, S¹ uppajja

² G S¹ °kucchiḡataṇ santi, S² °gataṇ santiṇ

³ G nimīyati; S¹ nimīyati, S² nimīssati, v l nimīyiyati.

⁴ G samangitā, S² °gitaṇ

⁵ G paputi, S¹ pasuti

⁶ G S¹ bhava sampatte

⁷ G. mānusaṇ

⁸ G. vimivattayi, S¹ vimivattayi.

All MSS. read passayaṇ; cf p 520, g. 17.

¹⁰ G. S¹ °maṇ

¹¹ G. S¹ yadā

¹² G dubbacakkhuṇ.

¹³ G. pāramaṇ pattā.

¹⁴ S² °vosānaṇ

¹⁵ G. S¹ vandāmi.

¹⁶ G. S¹ ahoṣi.

2. Pasannacittā sumanā vedaḥjātā katañjali
nalamālaṇ¹ gahetvāna sayambhuṇ abhiṇṇajayin
- 3 Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ
- 4 Chatṭiṇsadevarājanāṇ mahesittam akārayin
manasā patthitaṇ mayhaṇ nibbattati yath' icchitaṇ
- 5 Dasannaṇ cakkavattinaṇ mahesittam akārayin
sucitattā va³ hutvāna saṇsarāmi bhavesv ahaṇ
- 6 Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajaṇ anagāriyaṇ
pujārahā⁴ ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsaṇe
- 7 *Visuddhamānasā ajja apetaṇaṇapāpikā
sabbāsavaṇ paṇikkhiṇā n' atthi dāmi punabbhavo*
- 8 Kilesā pe . pe pe
9. Sāgataṇ pe pe pe
- 10 Patisaṇbhudā . pe pe . pe
- 11 Catunavute ito kappe yaṇ Buddham abhiṇṇajayin
duggatāṇ nābhijānāmi nalamālān' idaṇ phalaṇ
12. Kilesā . pe . pe . pe . .
sabbāsavaṇ paṇikkhiṇā n' atthi dāmi punabbhavo⁵ ti.

Itthaṇ sudaṇ Nalamālikā bhikkhuni i g a-ti.

Nalamālikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[17. Gotamī]

- 1 Ekadā Lokapajjoto Vesāliyaṇ⁶ *Mahāvane*
kuṭāgāresu sālāyaṇ vasate naraśārathi.
- 2 Tadā jṇassa mātucchā Mahāgotamī⁷ bhikkhuni
tahiṇ setapure⁸ ramme vasi⁹ bhikkhunupassaye¹⁰
*bhikkhunihi vimu*ttāhi satehi sahapañcahi
3. Rahogatāya tass' evaṇ cittaṇs' āsi¹¹ vitakkitaṇ.
“Buddhassa paṇinibbānaṇ sāvakaggayugassa vā
Rāhul-Ānanda-Nandānaṇ nāhaṇ sakkoma¹² passitaṇ.

¹ G nalamāli; S¹ nalamāliṇ

² S² agañch'.

³ S¹ ocitvāna; v l ocitattā va

⁴ G pūjārahaṇ

⁵ S² punabbhavā.

⁶ S² Vesāliya ca

⁷ G. P. °gotamī

⁸ G. petapūre, P gate°.

⁹ S² vasi

¹⁰ G. bhikkhūpassaye.

¹¹ S¹ cittaṇsāpi, S² cittaṇsāvasi

¹² S¹ G. P lacchāmi.

- 4 Patihacc' āyusankhāre ossajitvāna nibbuti¹
gaccheyya² lokanāthena anuññātā mahesinā ”
- 5 Tathā pañcasatānam pi bhikkhunīnaṃ vitakkitaṃ
āsi Khemādikānaṃ pi etad eva vitakkitaṃ
- 6 Bhūmicālo tadā āsi nādītā devadundubhi³
upassayādhivatthā yā⁴ devatā sokapilitā
vilapantā sakarunaṃ tatth' assū⁵ pavattayaṃ
- 7 Sabbā⁶ bhikkhuno tāhi⁷ upagantvāna Gotamīṃ
nīpacca sirasā pāde idaṃ⁸ vacanam abravuṃ
- 8 “ Tattha toyalavāsittā mayam ayye rahogatā
sācalā calitā bhūmi nādītā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṃ nūna Gotamī ? ”¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṃ yathāparivittakitaṃ
tāyo pi sabbā āhaṃsu yathāparivittakitaṃ
- 10 “ Yadi te rucitaṃ ayye nibbānaṃ paraṃsaṃ sivaṃ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate
- 11 Mayaṃ sahā va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
sahā yeva¹³ gamissāma nibbānaṃ puram¹⁴ uttamaṃ ”
12. “ Nibbānāya vajantīnaṃ¹⁵ kiṃ vakkhāmi ” ti sā vadī¹⁶
sahā sabbāhi niggañchi bhikkhunīlayanaṃ tadā
- 13 “ Upassaye yā 'dhivutthā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunīlayanass' eđaṃ pacchimaṃ dassanaṃ mama.
- 14 Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyehi samāgamo¹⁹
piyehi na viyog' atthi taṃ vajissaṃ asankhataṃ ”
15. Avitarāgā taṃ sutvā vacanaṃ sugatorasā
sokattā parideviṃsu “ aho no appapuññatā

¹ G nibbuti² G. gaccheyya³ G S¹ °dudubhi, v l dudrabhi.⁴ G ādhivutthā yā, S¹ ādivuttā yā⁵ S¹ tatr' assūni⁶ G mittā, S¹ sittā.⁷ G S¹ tehi.⁸ G. S¹ imaṃ.⁹ G devaduddubhi, S¹ devadūdubhi¹⁰ G S¹ ca¹¹ G S¹ suyanti.¹² G Gotamī, S² Gotamī.¹³ S¹ sahasseva, S² saha yeva.¹⁴ G param, S¹ padam¹⁵ G caranintaṃ; v l. vadantīnaṃ, S¹ carantīnaṃ.¹⁶ G. S¹ vada, v l. vidi, S² vadaṃ¹⁷ S² bhavantu.¹⁸ S² nagarā maccurājā ca.¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhunūlayo suñño bhūto tāhi vinā ayaṇ¹
pabhāte² viya tārāyo na dissanti³ jīnorasā.
17. Nibbānaṇ Gotamī yāti satehi saha pañcahi
nadisatehi va saha Ganga pañcahi sāgaraṇ ”
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhamma pādesu nīpacca idam abravuṇ
19 “ Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbātuṇ ” ica attā vilapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram
“ ruditeṇa alaṇ puttā hāsa⁹+kā¹⁰lo yaṇ aṇṇa vo,
21. Pariññātaṇ mayā dukkhaṇ,⁹ dukkhaḥetu vivajjito,
nīrodho me sacchikato, maggo cāpi subhāvito,
22. Paricīno mayā satthā, kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ,
ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā,
23. Yassa-v-atthāya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyōjanakkhayaṇ,
24. Buddhō tassa ca saddhammo anūno yāva tittḥati,
nibbātuṇ tāva kālo me, mā maṇ socatha puttikā
25. Kondaṇṇ¹¹-Ānanda-Nandādī tittḥanti Rāhulo jīno
sukhito sahito sangho, hatadappā va¹² tittḥiyā,
26. Okkākaṇsaṇsaṇsa yaso ussito Māramaddano
nanu sampatī kālo me nibbānatthāya puttikā ?
27. Cīrappabhutī yaṇ mayhaṇ patthitaṇ aṇṇa sījjhate
Ānandaḥerikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
28. Sace mayī dayā atthī, yadī c’ atthī kataññutā
saddhammatthitīyā¹³ sabbā karoṇṇa viriyaṇ dalaṇ.
29. Thīnaṇ adāsī¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācīto mayā
tasmā yathā ’ham uddissa¹⁵ tathā tam anutittḥatha ”
30. Tā evaṇ aṇusāsītvā¹⁶ bhikkhunihi purakkhatā
upecca Buddhāṇ vandiṭvā imaṇ vacaṇaṇ abravī¹⁷

¹ G assaṇ² P. passate³ G S¹ nāsayaṇti⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. *taṇ, P vajanti taṇ⁶ S² sabbā⁷ G. mahābhoge, S¹ mahāghoro.⁸ G vilapiṇsu; S¹ iva cca⁹ G. rakkaṇa.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ c’ atthāya; P yass’ atthāya.¹¹ G ca¹² G. Ānandarodikālo.¹³ G. saddhammatthitīyā¹⁴ G S¹ akāsi.¹⁵ G nandīyaṇ, S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ aṇusāsetva.¹⁷ G abravīṇ; S¹ abravī.

31. “Ahaṇ Sugata te¹ mātā tvaṇ ca dhīra² pitā mama³
saddhammasukhaddo⁴ nātha, tayā jā⁵t’ amhī Gotama;
32. Saṇvaddhito ’yaṇ Sugata rūpakāyo mayā tava,
anandiyo⁶ dhammatanu mama saṇvaddhito tayā;
33. Muhuttarṇ tanhāsamanarṇ khīrarṇ tvaṇ pāyito mayā,
tayā ’haṇ santam accantarṇ dhammakhīram hī pāyitā⁷,
34. Vaddhanārakkhane⁸ mayharṇ anano tvaṇ mahāmune.
puttakāmā thīyo⁹ tāva¹⁰ labhantarṇ tādīsarṇ sutarṇ¹
35. Mandhātādī-narindānarṇ yā mātā tā bhavannave
nmuggā ’haṇ tayā¹² putta tāritā bhavasāgarā
36. Rañño-mātā mahesī tī sulabhan nāmam itthīnarṇ,
Buddhamātā tī yan¹¹ nāmarṇ etam paramadullabharṇ
37. Tañ ca laddham mayā vīra, paṇḍhānam mamarṇ tayā
anūkarṇ¹² vā mahantarṇ vā tarṇ sabbarṇ pūritam mayā
38. Parinibbātum icchāmi vihāy’ emarṇ kalebararṇ,¹³
anujānāhi me vīra dukkhaṇtakara¹⁴ nāyaka
39. Cakkankusadhajākuppe pāde kamalakomale
pasārehi, paṇāman te karissarṇ putta pemaśā¹⁵
40. Suvannarāsīsankāsarṇ sarīrarṇ kuru pākatarṇ¹⁶
katvā¹⁷ deharṇ sudiṭṭhan te santarṇ gacchāmi nāyaka ”
41. Dvattiṇsalakkhanūpetarṇ¹⁸ sappabhālankatarṇ¹⁹ tanurṇ²⁰
sañjhāghanā²¹ va bālakkarṇ mātuccharṇ dassayī jīno.
42. Phullāravi*ndasan*kāse tarunādīccasappabhe²²
cakkanki*te²³ pāda*tale pāde sā²⁴ sīrasā patī
43. “Panamāmi narādīccarṇ²⁵ ādīccakulaketunarṇ
pacchime marane mayharṇ²⁶ na tarṇ dakkhām aham puna²⁷

¹ G vo.² G S¹ vīra.³ G S¹ mamarṇ.⁴ S¹ °sukhadda.⁵ G S¹ ānandito, P anindito⁶ G vāyitā.⁷ G. S¹ bandhanā°⁸ G tīyo, S¹ pīyo; v l dhiyo⁹ G S¹ yāva.¹⁰ S¹ tathā¹¹ G vīya.¹² G. anunarṇ, v l anutarṇ¹³ S² karebararṇ¹⁴ G. °antankara¹⁵ G. S¹ uttame aharṇ¹⁶ G. kuru pādakarṇ; P. kuru pākatarṇ; S¹ °pātakarṇ¹⁷ S² dīsvā.¹⁸ S² battiṇsa¹⁹ G sabbabhā°.²⁰ *All MSS read tanu.*²¹ G. sañchaganaṇ, S¹ sañjhāganarṇ²² G. °papparo²³ G. cakkarṇgīte²⁴ G tato ’haṇ, S¹ tato sā.²⁵ G. S¹ narādīcca²⁶ G S¹ tuyharṇ²⁷ G. okkām’ aham pano, S¹ okkām’ aharṇ mano, S² °mune.

44. Itthiyo nāma lokagga sabbadosākarā¹ *matā*
 'ya²di koc' atthi doso me khamassu karunākara.
- 45 Itthikānañ ca pabbajjañ yam 'hañ yāciñ punappunañ
 tattha² ce³ atthi doso me tañ khamassu narāsabha
46. Mayā bhikkhuniyo vīra tavānuññāya sāsītā
 tattha ce⁴ atthi dunnitā⁵ khamassu khamādhupa⁶
- 47 Akkhante⁷ nāma khantabbāñ kim bhavē gunabhūsane⁸
 kim uttaran te⁹ vakkhāmi nibbānāya vajantiyā¹⁰
- 48 Suddhe anūne mama bhikkhusanghe || lokā ito nissarituñ
 khamante
 pabhātakāle¹¹ vyasanañ gahānañ || disvāna miyyāti¹² hī
 candalekhā "
49. Tadetarā¹³ bhikkhuniyo jinaḡgañ || tārā¹⁴ va candānugatā
 Sumeruñ
 padakkhinañ katva¹⁵ nippacca¹⁶ pāde || thitā mukhañ tañ
 samudikkhamānā
- 50 "Na tittipubban tava dassanena || cakkhun na sotāñ¹⁷
 tava bhāsītena
 cittañ mamañ¹⁸ kevalam ekam eva || pappuyya tañ dham-
 marasena tittin¹⁹
51. Nadato paṇisāyan te vāḡidappāpabhārino²⁰
 ye te dakkhinti²¹ vadanāñ dhaññā te narapungava.
- 52 Dīghaḡgulī tambanake subhe²² āyatapaṇhike²³
 ye pāde paṇamissanti²⁴ te pi dhaññā ranantaḡa²⁵

¹ G. S¹ °dosakarā² S² natthi.³ S¹ S² me⁴ G. tatra ce°, S¹ tatra te°.⁵ G. dunnitañ; S¹ runitañ.⁶ G. khamādhī, S¹ khamāmi ti, P. khamāpītā.⁷ G. S¹ akkhate.⁸ G. kiñ save gunabhūsane.⁹ G. kittaranto, S¹ kim uttara°.¹⁰ G. S¹ vadantiyā¹¹ G. sagāthākale.¹² G. miyyāti.¹³ G. taditarāja, S¹ taretarā.¹⁴ G. tārā¹⁵ P. kaoca.¹⁶ G. nippaccaya¹⁷ G. cakkhusotañ.¹⁸ G. samañ¹⁹ G. S¹ S² tittañ.²⁰ G. veditabbā patirino, S¹ taritappā patirino, v l. vāḡitabyā pabhārino²¹ G. dakkhanti.²² G. sunā.²³ S² °panhite²⁴ G. paṇa miyanti²⁵ G. S¹ ranantarā, P. gunandhara.

- 53 Madhurāṃ pahatthāṃ¹ dosaghātīṃ² hitāṃ ca
ye te vākyāṃ sussanti³ te pi dhaññā naruttama.⁴
- 54 Dhaññā 'han te mahāvīra pādapūjanatappaṛā
ṇṇasāṇsāarakantārā saddhammena⁵ sīrmatā ”
- 55 Tato sā anusāvetvā⁶ bhikkhusanghamhi subbatā
Rahul'-Ānanda-Nande ca vanditvā idam⁷ abravī
- 56 “ Āsīvisālayasame rogāvāse⁸ kalebare⁹
nibbinnā¹⁰ dukkhapanke te jarāmarañagocare
- 57 Nānākalala-m-ākinne,¹¹ parāyatte nīrīhake¹²
tena nibbātum icchāmi anumaññatha puttakā ”
- 58 Nando Rāhula-bhaddo ca vītasokā nīrāsavā
thitācaladhīti dhīrā¹³ dhammatam anucintayūṇ
- 59 “ Dhi-r-atthu sankhataṇ lolaṇ¹⁴ asāraṇ¹⁵ kadalūpamaṇ
māyāmaricisadisaṇ ittarāṇ anavatthitaṇ
- 60 Yatttha nāma jīnassāyaṇ mātucchā Buddhaposikā
Gotamī nidhanaṇ yāti aniccaṇ sabbasankhataṇ ”
- 61 Ānando ca¹⁶ tadā sekho sokatṭho jīnavacchalo
tatth' assūmi dharanto¹⁷ so karuṇaṇ paridevatī.
- 62 “ Hāsanti Gotamī yāti, nūnaṇ¹⁸ Buddho pi nibbutiṇ
gacchati naciren' eva aggi viya nīrindhano ”
- 63 Evaṇ vilapamānaṇ taṇ Ānandaṇ āha Go*tamī
“suti*sāgaragambhīra Buddhupatthānatappara
- 64 Na yuttam socitum putta hāsakāle upatṭhite
tayā me saraṇaṇ putta nibbānattam¹⁹ upāgataṇ.
65. Tayā tāta samajjhuttho²⁰ pabbajjaṇ anujāmi no²¹
mā putta vīmano ho*hi saphalo* te paṛissamo

¹ G mahatthāṃ; S¹ pavatthāṃ.

² G S¹ dosaghātī; S² P dosaghāmi

³ G suyanti; P suyanti.

⁴ G namuttame

⁵ G S¹ suvākyena

⁶ S¹ anusāmetvā; v l anubhāvetvā

⁷ S¹ jīnaṇ; v l. imaṇ.

⁸ G rogādhāse.

⁹ G kalevare.

¹⁰ G nibbandā; S¹ nibbindā

¹¹ S¹ °ākinno; S² °kalimalākinno

¹² G pañāyatte nīrīhake; S¹ pañāyante nīrīhate

¹³ G dhītāvalādhītivirā; S¹ dhītācalādhītivirā.

¹⁴ G. S¹ lokam.

¹⁵ G S¹ assādaṇ

¹⁶ G. va.

¹⁷ G S¹ karonto.

¹⁸ G. nanu.

¹⁹ G P nibbānantaṇ.

²⁰ G. S¹ samajjhuttho.

²¹ G. anujāniyo.

- 66 Yaṇṇa dīttāṇ purāṇehi tīttikācariyehi pī¹
 taṇ padaṇ sukumārīhi sattavassāhi veditaṇ
 67 Buddhasāsanapāletā pacchimaṇ² dassanan tava
 tattha gacchāṃ' ahaṇ puttāgato yattha na dissate
 68 Kadāci dhammaṇ desento khīpi lokagganāyako
 tadā 'ham āsisavacaṇ avocaṇ anukampikā.
 69. 'Ciraṇ jīva mahāvira kappan tīttā mahāmune
 sabbalokassa atthāya bhavassu ajarāmaro' ”
 70 Taṇ tathāvādīnim Buddhō mamaṇ so etad³ abravī
 “ na h' evaṇ vandiya Buddhā yathā vandaṣi Gotamī ”
 71 “ Kathaṇ carahī sabbaññu⁴ vanditabbā Tathāgatā²
 kathaṇ avandiya Buddhā² Tam me akkhāhi pucchito.”
 72. “ Āraddhavīriye pahitatte niccaṇ dalhaparakkame
 samagge sāvake passa esā Buddhāna vandanā ”⁵
 73 Tato upassayaṇ gantvā ekikāhaṇ vicintayaṇ⁶
 samaggaṇparisaṇ⁷ nātho roceti⁸ tibhavantago.
 74 Handāhaṇ parimibbissam⁹ mā vipattiṇ¹⁰ nam addasaṇ
 evāhaṇ cintayitvāna *disvāna* ipsisattamaṇ
 75 Parimibbānakālam me¹¹ ārocesi¹² vināyakaṇ
 tato so samanūññāsi¹³ “ kālaṇ jānāhi Gotamī.
 76 Kilesā . pe . . pe . . . pe . . .
 77 Sāgataṇ pe . . pe . . pe . .
 78 Patīsambhīdā . . pe pe . . pe
 79 Thinaṇ dhammābhīsamaye ye bālā vimatiṇ gatā
 tesāṇ dīttipahānatthaṇ iddhiṇ dassēhi Gotamī.”
 80 Tadā nīpacca sambuddhaṇ uppatitvāna ambaraṇ
 iddhi anekā dassesi¹⁴ Buddhānuññāya Gotamī
 81 Ekikā bahudhā c' āsī bahudhā c' ekikā tathā
 āvibhāvaṇ tirobhāvaṇ¹⁵ tirokuddaṇ¹⁶ tironabhaṇ

¹ G ca² S¹ khamantaṇ³ G socathad abravī, P so etam⁴ S² sappaññā, S¹ sappaññe⁵ G S¹ etaṇ Buddhāna vandanāṇ⁶ G vicintayī⁷ S² samaggaṇparisaṇ.⁸ G roceti; S¹ rocehi⁹ v l parimibbāyaṇ¹⁰ G ha vipattitaṇ, S¹ sā vipattitaṇ, v l mā vipattidaṇ.¹¹ G kālam hi.¹² G. ārocesi¹³ G. S¹ samanūññā si.¹⁴ G dassēhi¹⁵ G tirokuttaṇ, S¹ tirokuḍḍhaṇ.¹⁶ G. S¹ tiroseṇaṇ

- 82 Asajjamā*nā* agamā bhūmiyam pi nimujjatha
abhiḥjamāne udake agañchi¹ mahiyā yathā
83 Sakunī va yathākāse pallankena gamī² tadā
yasaṇ vatteti³ kāyena yāva brahmanivesanaṇ
84 Sineruṇ dandaṇ katvāna chattaṇ katvā⁴ mahāmahiṇ
samūlaṇ parivattetvā dhārayaṇ⁵ cankamī nabhe
85 Chassūrodayakāle⁶ 'va lokaṇ c' akāsi⁷ dhūmitaṇ⁸
yugante viya lokaṇ sā⁹ jālamālākulaṇ akā
86 Mucalindaṇ¹⁰ mahāselaṇ Meru-Mandāra-Daddare¹¹
sāsapā-r-iva sabbāni eken' aggahi mutthinā
87. Angulaggena chādesi bhākaṇ sa-nisākaṇ
candasūrasahassāni āvelam iva dhārayi¹²
88 Catusāgaratoyaṇi dhārayi ekapāninā
yugantaḥajaladākārā¹³ mahāvassam avassatha¹⁴
89 Cakkavattiṇ sapariṇaṇ māpayi sā nabhattale¹⁵
garulaṇ dviradaṇ¹⁶ sihaṇ vinadantañ ca dassayi
90. Ekikā abhinimmitvā *pp*ameyyaṇ¹⁷ bhikkhuniṇaṇ
puna-r-antaradhāpetvā¹⁸ ekikā munim abravī:
91. "Mātucchā te ma*hā*vīra tava sā*sa*nakārikā
anuppattā sakaṇ atthaṇ pāde vandati¹⁹ cakkhumā "92 Dassetvā vividhā iddhī²⁰ orohitvā nabhattalā²¹
vanditvā lokapaḥjotaṇ ekamantaṇ nisīdi sā²²
93. "Sā v*isaṇvassasatikā jātīyāhaṇ mahāmune
alam ettāvata vīra nibbāyissāmi nāyaka "
94. Tadā hi²³ vimhita sabbā parisā sā katañjali
avoc' ayye,²⁴ 'kataṇ²⁵ āsi atuliddhiparakkamā²⁶

¹ G agacchi.² G gami, S² kamī³ G vattesi⁴ G katvāna⁵ S¹ dhāreyaṇ⁶ All MSS read °kālo⁷ G cākāsi, S¹ cokāsi⁸ G dūpitaṇ, S¹ dhūpitaṇ⁹ G S¹ lokassa¹⁰ G Muñcalindaṇ¹¹ G Merumandādanandane, S¹ Merumandānādanande; v l Medimandāranandare¹² S¹ dhariyaṇ¹³ G Yugandhaḥajaladātāyā¹⁴ v l pavassatha¹⁵ G nabhattale; S² °tthale.¹⁶ S¹ diradaṇ¹⁷ G S¹ appameyyabhikkhuni°.¹⁸ G puna antara.¹⁹ G. S¹ vandāmi²⁰ S¹ iddhup.²¹ G S¹ °talā, S² °tthālā²² G S¹ haṇ.²³ P. ti.²⁴ S² avoceyya²⁵ P. kathaṇ²⁶ P. °kama

- 95 Paḍumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakḅhumā
ito satasahassamhi kappe uppajjī nāyako
- 96 Tadā 'haṇṇ Haṇṇsavatīyā jātāmaccaḅkule ahaṇṇ
sabbopakārasampanne iddhe phite¹ mahaddhane.
- 97 Kadāci pitunā saddhiṇṇ dāsīganapurakkhatā²
mahatā parivārena taṇṇ upecca narāsabhaṇṇ
- 98 Vāsavaṇṇ viya vassantaṇṇ dhammamegham anāsavaṇṇ³
sāradādiccasadisaṇṇ raṇṇsijālākulañ⁴ jīnaṇṇ
99. Disvā cittaṇṇ pasādetvā sutvā c' assa subhāsitaṇṇ⁵
mātucchaṇṇ bhikkhuṇṇ⁶ agge thapentaṇṇ naranāyakaṇṇ.
- 100 Suttvā datvā mahādānaṇṇ sattāhaṇṇ tassa tādīno
sasanghassa naraggassa paccayāni bahūni ca.
- 101 Nīpacca pādāmūlamhi taṇṇ thānaṇṇ abhīpatthayaṇṇ⁷
tato mahāparisatīṇ⁸ a*voca isi*sattamo
- 102 “Yā sasangaṇṇ abhojesī sattāhaṇṇ lokanāyakaṇṇ
tam ahaṇṇ kittayissāmi, sunoṇṇa mama bhāsato .
- 103 Satasahassee-y⁹-ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissatī
104. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Gotamī nāma nāmena hessatī satthu sāvīkā.
- 105 Tassa Buddhassa mātucchā dīpī' āpādīkā¹⁰ ayaṇṇ
rattaññūnañ ca aggattaṇṇ bhikkhuṇṇaṇṇ labhissatī ”
106. Taṇṇ suttvā 'haṇṇ pamuditā yāvaajīvaṇṇ tadā jīnaṇṇ
paccayehi upatthitvā tato kālakatā¹¹ ahaṇṇ
107. Tāvatiṇṇsesu devesu sabbakāmasamiddhīsu
nībbattā dasaḅ' angehi añṇe a*bhībhavaṇṇ ahaṇṇ :
108. Rūpasaddehi gandhehi rasehi phusaṇeḅ ca
āyunaṇṇaṇṇ ca vaṇṇṇena sukkena yasasā pi ca
- 109 Tath' evādhīpateyyena adhīgayha viroc' ahaṇṇ¹²
ahosiṇṇ amarindassa mahesī dayitā¹³ taḅhiṇṇ

¹ S¹ pīte, G S² pīte² G S¹ d'si°³ G ghaṇaṇṇava, S¹ ghaṇṇasaraṇṇ⁴ S² raṇṇsimālākulaṇṇ⁵ G S¹ subhāsītā⁶ G bhikkhuṇṇ.⁷ G abhīpatthayaṇṇ⁸ S¹ mahāparisatī⁹ G °sahassee.¹⁰ G S¹ jīvītapādīkā; P jīvīkā°; v l vīritā¹¹ G. kālankatā¹² P virocanaṇṇ¹³ G. S¹ mahesī dassitā

110. Saṅsāre saṅsaranti 'haṇ kamavāyusameritā
Kāsisā rañño vīsaye ajāyī¹ dāsagāmake
111. Pañcadāsasatā nūna nīvasanti tahiṇ sadā
sabbesaṇ tattha yo jettho tassa jāyā ahoṣ' ahaṇ
112. Sayambhuno pañca-satā gāmaṇ pindāya pāvīsuṇ²
te disvāna ahaṇ tutthā saha sabbāhi nītibhi³
113. Pūgā⁴ bhavitvā sabbāyo cātumāse upatthiya⁵
tūcivarāmi datvāna saṅsāramha⁶ sasāmikā
114. Tato cutā sapatikā Tāvatiṇsagatā mayaṇ
pacchime ca bhavē dāmi jātā Devadahe⁷ pure
115. Pitā Añjanasakko me mātā mama Sulakkhanā
tato Kapilavattthusmiṇ Sudhodana-gharaṇ gatā.
116. Sesā Sakyakule jātā tass' eva⁸ gharaṇ āgamaṇ
ahaṇ vīsitthā sabbāsaṇ jinaṣ' āpādikā ahuṇ⁹
117. Mama¹⁰ putto 'bhikkhamma Buddho āsi vīnāyako
pacchāhaṇ pabbajitvāna satehi¹¹ saha pañcahi.
118. Sākyānihi vīrāhi saha santisukhaṇ phusiṇ
ye tadā pubbaṇṇāyaṇ asmākaṇ āsu¹² sāmīno
119. Saha puññassa kattāro mahāsamayakārakā
phusiṇsu arahattaṇ te sugataṇānukampitā
120. Tadetarā bhikkhuniyo āruhiṇsu nabhattalaṇ¹³
sangata¹⁴ vīya tārāyo virociṇsu mahiddhikā
121. Idhī-anekā dassesuṇ pīlandhaviṇkatī¹⁵ yathā
kammāro kanakass' eva kammaññassa susikkito¹⁶
122. Dassetvā pātīhiraṇi cīttāni ca bahūni ca
tosetvā vādīpavaraṇ muniṇ saparisaṇ tadā
123. Orohitvāna gaganā vanditvā ipsisattamaṇ
anuññātā naraggena yathā thāne nīdisiṇsu
124. Aho 'nukampitā¹⁷ amhaṇ sabbāsaṇ¹⁸ vīra Gotamī
vāsī*tā tava puññe*hi pattā no āsavakkhayaṇ

¹ G ajāyī, S² ajāyī; S¹ adāsi ² G pāvīsi ³ G S¹ itthīhi.

⁴ S¹ puga, P subhī, cf p 321, gg 72, 75 and p 454, g 6

⁵ G upatthiya, P upattahū ⁶ G S¹ sasāvimha

⁷ S¹ Medadahe ⁸ G S¹ Sakyānaṇ

⁹ G S¹ ahu. ¹⁰ S² sace.

¹¹ G S¹ satāhi ¹² G āyu, S² P āhu.

¹³ G nabhattalaṇ; S¹ nabhaṇ talaṇ, S² o'tthalaṇ

¹⁴ S² sagahā. ¹⁵ S² pīlandhana°. ¹⁶ S¹ susikkhitā

¹⁷ P. S² °kampikā. ¹⁸ G. saṇvīsaṇ, P S¹ saṇvāsaṇ.

- 125 Kalesā pe pe pe
 126. Sāgataṇ pe pe pe
 127 Patisaṃbhīdā . . pe . pe . pe . .
 128 Iddhiyā¹ ca vasi homa dībbāya sotadhātuyā
 cetopariyañānassa *vasi homa²* mahāmune
 129. Pubbenivāsaṇ jānāma dībbaṇ cakkhuṇ³ visodhitaṇ
 sabbāsavā parikkhinā n' atthi dāni punabbhavo
 130. Atthe dhamme ca nerutte patibhāne ca vijjati
 ñānaṇ amhaṇ mahāvīra uppannaṇ tava santike
 131 Asmāhi pariccinno 'sī mettacittāhi nāyaka
 anujānāhi sabbāyo⁴ nibbānāya mahāmune
 132 Nibbāyissāma icc' evaṇ. Kiṇ vakkhāmi vadantiyo
 yassa dāni ca vo kālaṇ maññathā tī jino bravi
 133 Gotamī-ādikā tāyo tadā bhikkhuniyo jinaṇ
 vanditvā āsanā tamhā vutthāya agamisu⁵ tā
 134 Mahatā janakāyena saha lokagganāyako
 anusañjāyī⁶ so dhiro mātucchaṇ yāva kotthakaṇ⁷
 135. Tadā nīpatī pādesu Gotamī lokabandhuno
 sahetarāhi sabbāhi pacchimaṇ pādavandanaṇ
 136 Idaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ lokanāthassa dassanaṇ
 na puno amatākāraṇ passissāmi mukhaṇ tava.
 137. Na 'va⁸ me vadaṇaṇ⁹ vīra tava pāde sukomale
 samphusissati¹⁰ lokagga; ajja gacchāmi nibbutiṇ
 138 Rūpena kiṇ tavānena ditthadhamme yathātatthe
 sabbaṇ sankhatam ev' etaṇ anassāsikam¹¹ ittaṇ
 139. Sā saha tāhi gantvāna bhikkhunupassayaṇ sakaṇ
 addhapallankam ābhujya¹² nisīdi paramāsane
 140. Tadā upāsikā tattha Buddhasāsanavacchalā
 tassā pavattiṇ sutvāna upesuṇ pādavandikā.
 141 Karehi uraṇ pahantvā¹³ chinnamulā yathā latā
 rudantā¹⁴ karunaṇ rāvaṇ sokattā bhuvī pātītā¹⁵

¹ G iddhiyañ² S¹ homi.³ G S¹ dībbacakkhu⁴ G S¹ sabbaso⁵ G āgamiṇsu⁶ S² anujāyī so, S¹ anusañjāsavaṣi⁷ S² kotthakā⁸ G ca⁹ G S¹ vandanaṇ¹⁰ P °issāmi.¹¹ G S¹ anayāmikam ittaṇ¹² G S¹ āruyha¹³ S² urasaṇ hantvā; v l uraṇ suhantvā¹⁴ G rodantiyo; S¹ rodentā¹⁵ G. S¹ bhūmi pātikā

142. Mā no saraṇade nāthe viḥāya¹ gami nibbutiṇ²
 nīpatitvānā yācāma³ sabbāyo⁴ sirasā mayañ
 143 Yā padhānatamā⁵ tāsaṇ saddhāpañña upāsikā
 tassā sīsaṇ pamajjantī imaṇ vacanaṇ abravīṇ⁶
 144 Alaṇ puttā viśādena⁷ mārappāsānuvattinā
 *amiccaṇ⁸ sankhataṇ sabbaṇ viyogantaṇ calācalaṇ
 145 Tato sā tā⁹ vivajjītvā⁹ pathamaṇ jhānam uttamaṇ
 dutiyaṇ tatīyaṇ cāpi¹⁰ samāpajji¹¹ catutthakaṇ
 146 Ākāśayatanaṇ c' eva viññānāyatanaṇ tathā
 ākiñcaññīvasaṇñaṇ ca samāpajji yathākkamaṇ.
 147 Patilomena jhānāni samāpajjatha¹² Gotamī
 yāvata pathamaṇ jhānaṇ tato yāva catutthakaṇ
 148 Tato vutthāya nibbāyi dīpaccīva nīrāsana¹³
 bhūmicālo mahā āsi nabhasā vijjutā pati¹⁴
 149 Pānādītā dundubhiyo¹⁵ parideviṇsu devatā
 pupphāvutthi ca gaganā abhivassatha mediniṇ¹⁶
 150 Kampito Merurājā pi rangamaṇjhe yathā nato
 sokena 'vātīdīno¹⁷ ca¹⁸ viravo āsi sāgaro
 151. Devā nāgāsura brahmā saṇvi*gg' āhaṇsu¹⁹ tāvade²⁰:
 amiccā vata sankhārā yathāyaṇ vilayaṇ gatā²¹
 152 Yā²² c' emaṇ parivāriṇsu satthu sāsanakārīkā
 tāyo pi anupādānā dīpacci viya nibbutā
 153 Hā²³ yogā vippayogantā hāmiccaṇ sabbasankhataṇ
 hā jīvitaṇ vināsantaṇ iccāsi²⁴ paridevanā
 154 Tato devā ca brahmā ca lokadhammānuvattanaṇ
 kālānurūpaṇ kubbanti upetvā isisattamaṇ

¹ G viḥāragāmi² G nibbuti³ G yātama⁴ S¹ sabbāso⁵ G yāpamānatamā.⁶ G abravi⁷ G viśādhane⁸ G hatā, S¹ tato tā⁹ G S¹ vissajjītvā¹⁰ G dutiyaṇ ca tatīyaṇ ca.¹¹ G samāpattiṇ, S¹ samāpatti¹² G samāpajjata¹³ G nīyāsana, S² nīrāsava¹⁴ G. mati¹⁵ G dudubhiyo, P dudabhiyo.¹⁶ G medaniṇ, S¹ medini.¹⁷ G. S¹ cātīdīno¹⁸ G va.¹⁹ G āhūsu²⁰ G. S¹ taṇ khane²¹ G vilayaṇ gatā.²² S² cā; S¹ dayā.²³ G tā²⁴ G. icchāsi, S² iccāha.

- 155 Taḍḍā āmantayī satthā Ānandaṃ sutisāgaraṃ
gacch' Ānanda nivedeḥi bhikkhūnaṃ mātu nibbutiṃ
156 Tad' Ānando nirānando assunā¹ punnalocano
gaggarena² saren' āha · “ samāgacchantu bhikkhavo,
157 Pubbadakkhinapacchāsu³ uttarāyaṃ va⁴ santi ye⁵
sunantu bhāsitaṃ⁶ mayhaṃ bhikkhavo sugatorasā
158 Yā vaddhayi payattena⁷ sarīraṃ pacchimaṃ⁸ mune
sā Gotamī gatā santiṃ tārā va suriyodaye
159 Buddhamātā tī paññattā⁹ thapayitvā gatāsayaṃ¹⁰
na yattha pañcanetto pi gataṃ dakkhū¹¹ nāyako
160 Yass' atthi sugate saddhā yo vā sisso¹² mahāmune
Buddhamātussa sakkāraṃ karotu sugatoraso ”¹³
161 Sudūratthā pi taṃ sutvā sīgham āgañchu¹⁴ bhikkhavo
keci Buddhānubhāvena keci iddhisu¹⁵ kovidā
162 Kutāgāre varē¹⁶ ramme sabbasovannaye subhe
mañcakaṃ samāropesuṃ¹⁷ yattha suttā 'pi¹⁸ Gotamī
163 Cattāro lokapālā te¹⁹ aṇṣeḥi samadhārayuṃ
sesā²⁰ Sakkādika²¹ devā kutāgāre samaggahuṃ
164 Kutāgārāni sabbāni āsuṃ pañcasatāni hi
saradādiccavannāni Vissakammakatāni²² hi
165 Sabbā tahiṃ bhikkhuniyo āsuṃ mañcesu sāyitā
devānaṃ khandham²³ ārūhā niyyanti anupubbaso
166. Sabbaso chāditaṃ āsi vitānena nabhatthalaṃ²⁴
sa-tārā canda-sūrā ca²⁵ lañchitā kanakāmayā

¹ G assūnaṃ² S² gaggadena³ S² °pācīna⁴ G S¹ ca⁵ G S¹ santike⁶ S¹ bhāsita⁷ G yā vattayī°, S¹ ya vaddhassappayantena, P yā vandayī°⁸ G sarīra pacchima.⁹ G S¹ paññattaṃ¹⁰ G S¹ gatāsamaṃ¹¹ G S¹ rakkhati¹² G S¹ piyo¹³ S² karoṭha sugatorasā¹⁴ G āgacchuṃ, S¹ āgaccha¹⁵ S¹ S² iddhisu.¹⁶ G. kutāgāravare¹⁷ S¹ samāropessaṃ.¹⁸ G yattha muttā pi, P vutthāsi.¹⁹ G se; S¹ pi; S² ye²⁰ G sosā; S² sse.²¹ G. S¹ Sakkādayo²² G vīṣukamma°, P. vīṣuṃ kamma°²³ S² bandham²⁴ G S¹ nabhatalaṃ.²⁵ G. va

167. Paṭākā ussitā 'nekā vitatā¹ pupphakañcukā²
ogatākāsadhūmā³ va mahiyā puppham uggataṇ
168. Dissanti candasuriyā vijjalanti ca tārakā
majjhangato⁴ pi c' ādicco na tāpesi sasī yathā
169. Devā dibbehi gandhehi mālehi surabhihi ca
vāditehi ca naccehi sangītihi ca pūjayuṇ
170. Nāgāsura ca brahmāno⁵ yathā*sattiṇ⁶ ya*thābalaṇ⁷
pūjayiṇsu viniyantiṇ⁸ nibbutaṇ⁹ Buddhamātaraṇ.
171. Sabbāyo purato nitā¹⁰ nibbutā sugatorasā
Gotamī niyyate¹¹ pacchā sakkatā Buddhaposita¹²
172. Purato devamanujā sanā*gā*surabrahmakā¹³
pacchā sasāvako Buddhō pūjatthaṇ yāti mātuyā
173. Buddhassa parinibbānaṇ n' edisaṇ āsī yādisaṇ
Gotamīparinibbānaṇ ativ' acchariyaṇ ahu.
174. Na Buddhō Buddhanibbāne no paḍissati¹⁴ bhikkhavo
Buddhō Gotaminibbāne Sāriputtādika tathā
175. Cītakāni karitvāna sabbagandhamayāni te
gandhacunnādi kinnāni¹⁵ jhāpayiṇsu¹⁶ ca tā taṇṇ¹⁷
176. Sesabhāgāni dayhiṇsu¹⁸ atthisesāni sabbaso.
Ānando ca tad' āvoca saṇvegajanaṇ vaco
177. "Gotamī nidhanaṇ yātā daddhañ c' assā¹⁹ sarīraṇ
*sa*nketaṇ²⁰ Buddhanibbānaṇ na cirena bhavissati
178. Tato Gotamidhātūni²¹ tassā pattaṅgaṇ so
upanāmesī nāthassa Ānando²² Buddhacodito
179. Pānina tāni paggayha avoca isisattamo
mahato sāravantassa yathā rukkhassa titthato

¹ S¹ citakā, P cīttakā² G pupphakañcuka³ G okatākāsaramā, P °paddhā⁴ S¹ majjhangato⁵ G brahmakā; S¹ brahmā ca.⁶ G. S¹ yathāsatti⁷ S² yathābala⁸ G. vimayanti, S¹ S² viniyanti⁹ G S¹ nibbutiṇ¹⁰ G S¹ nitā¹¹ S¹ niyate¹² G S¹ posikā¹³ G dasanāgāsabrahmā¹⁴ G P no paṭiyādi, S² no paṭissādi¹⁵ S² °cunnā ca kinnāni¹⁶ G jhāpayiṇsu¹⁷ S² va tā¹⁸ G dayhiṇsu¹⁹ G. va 'ssā, S¹ vā yā, P. dalhaṇ°²⁰ S² sankehaṇ.²¹ G. mātuni.²² G S¹ Ānandā.

180. Yō so mahattaro khandho¹ palujjeyya aniccata
tathā bhikkhumisanghassa Gotamī parinibbutā
181. Aho acchariyaṇ mayhaṇ nibbutāya pi mātuyā
sarīramattasesāya n' atthi sokapariddavo
182. Na sociyā paresaṇ sā² tinnā saṇsārasāgarā³
parivajjitasantāpā⁴ sītibhūtā⁵ sunibbutā
183. Panditā 'sī mahāpaññā puthupaññā tath' eva ca
rattaññā⁶ bhikkhunīnaṇ sā evaṇ jānātha⁷ bhikkhavo
184. Iddhiyā ca vasī āsī dībbāya⁸ sotadhātuyā⁹
cetopariyañānassa vasī āsī ca Gotamī
185. Pubbenivāsaṇ aññāsī dībbacakkhuṇ¹⁰ visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhinā n' atthi tassā¹¹ punabbhavo
186. Atthadhammanuruttīsu patibhāne tath' eva ca
parisuddhaṇ ahū ñānaṇ tasmā socaniyā na sā¹²
187. Ayoghanahatass' eva jalato jātavedaso
anupubbūpasantassa yathā na ñāyate gati
188. Evaṇ sammāvimuttānaṇ *kāmaba*ndhoghatārīnaṇ¹³
paññāpetuṇ gati n' atthi pattānaṇ acalaṇ sukhāṇ
189. Attadīpā tato hotha satīpatthānagocarā
bhāvetvā sattabojjhange dukkhass' antaṇ karissathā tī.

Itthaṇ sudaṇ Mahāpajāpatigotamī 1 g. a-ti

Mahāpajāpatigotamiyā theriyā apadānaṇ '

[18. *Khemā*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
2. Nagare¹⁴ Haṇṣavatiyā jātā seṭṭhikule ahuṇ¹⁵
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā

¹ S² bandho

² S² corrupt reading

³ S² °sankhataṇ

⁴ S² parivāḍḍitasantāpā

⁵ S² sītībhūtā

⁶ S² rattaññā

⁷ G S¹ dhāretha

⁹ G mātūyā

⁸ S¹ āsī nibbāya

¹¹ G. dāni; S¹ tassa dāni

¹⁰ S² dībbaṇcakkhuṇ

¹³ G. S¹ °tādīnaṇ

¹² G. nassa.

¹⁵ G. S¹ ahaṇ, S² ahu.

¹⁴ G S¹ tadāhaṇ

- 3 Upetvā taṇ mahāvīraṇ assosiṇ¹ dhanumadesanaṇ
tato² jātappasādā 'haṇ³ upesiṇ⁴ saranaṇ jīnaṇ
- 4 Mātanaṇ pītaṇ cā*haṇ āyāci*tvā vināyakaṇ
nimantayitvā sattāhaṇ bhojayaṇ saha sāvakaṇ⁵
- 5 Atikkante ca sattāhe mahāpaññānam uttamaṇ
bhikkhunaṇ etadaggamhī thapesī naraśārathī.
- 6 Taṇ sutvā muditā hutvā puno tassa mahesino
kāraṇ katvāna taṇ thānaṇ paṇipacca paṇidahaṇ⁶
- 7 Tato⁷ maṇ sa jīno āha sījhaṇ⁸ paṇidhī tava⁹
sasanghe me kataṇ¹⁰ kāraṇ appameyyaṇ phalaṇ tava¹¹
- 8 Satasahassee ito kappe Okkākulasaṃbhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati
- 9 Tassa dhammesu dāyādā¹² orasā dhammanimmitā¹³
etadaggam anuppattā Khemā nāma bhavissati¹⁴
10. Tena kammaṇa sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpagā ahaṇ¹⁵
11. Tato cutā Yāmaṇ agaṇ tato 'haṇ Tusitaṇ gatā¹⁶
tato ca Nimmānaraṇ¹⁷ Vasavattipuraṇ tato
- 12 Yattha yatthūpapajjāmi tassa kammaṇa vāhasā
tattha tatth'eva rājūnaṇ mahesittam¹⁸ akārayaṇ
13. Tato cutā manussatte¹⁹ rājūnaṇ cakkavattinaṇ
maṇḍalināñ ca rājūnaṇ mahesittam¹⁸ akārayaṇ.
- 14 Saṃpattim anubhotvāna devesu manujesu²⁰ ca
sabbattha sukhitā hutvā 'nekakappesu²¹ saṇsariṇ.
- 15 Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
uppaṇṇi cārunayano²² sabbadhammaṇvipassako²³

¹ G. S¹ assosi² G S¹ tadā³ G °sadhāhaṇ.⁴ G. upesi.⁵ G. S¹ bhojayitvā sasāvakaṇ⁶ G paṇipacca paṇidahaṇ, S¹ saṇippacca paṇidahaṇ, S² °paṇitāhaṇ.⁷ G. tadā.⁸ G bhijjantaṇ; S¹ sījhaṇ taṇ⁹ G paṇidhī hi va¹⁰ S² pakataṇ¹¹ G S¹ siyā¹² G dāyādo¹³ S¹ orasodhammanimmito.¹⁴ P bhavissasi¹⁵ G. S¹ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ¹⁶ G S² agā¹⁷ S² °ratī.¹⁸ S² mahesattaṇ¹⁹ G. manussake; S¹ mānusaṇ²⁰ G. manusesu²¹ S² nekatajjesu²² G. cāronayano, P. °dassano.²³ P. °vipassano.

- 30 Anujāmi na no¹ tāto agāre va tadā² mayaṇ
vīsaṇvassasahassāni vicarimhā atanditā
- 31 Komārabrahmacariyaṇ³ rājakaññā sukhe thitā⁴
Buddhupatthānaniratā⁵ muditā satta dhītarō
- 32 Samanī Samanaguttā ca⁶ bhikkhunī Bhikkhadāyikā⁷
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Sanghadāyikā
- 33 Ahaṇ Uppalavannā ca Patācārā ca Kundalā
Kisā-Gotamī⁸ Dhammadinnā Visākhā hoti sattamī⁹
- 34 Kadāci so narādicco dhammaṇ deseti abbhutaṇ
Mahānidānasuttantaṇ¹⁰ sutvā taṇ pariyāpuniṇ¹¹
- 35 Tehi kammehi sukatehi cetasāpanidhihi¹² ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ
- 36 Pacchime ca bhava dāni Sāgalāyaṇ puruttame
rañño Maddassa dhīt' āsiṇ¹³ manāpā dayitā¹⁴ piyā
- 37 Saha me jātamattamhi khemaṇ tamhi pure ahū¹⁵
tato Khemā ti nāmam me gunikaṇ¹⁶ udapajjatha¹⁷
- 38 Yadā 'haṇ yobbanāṇ pattā¹⁸ rūpavant' āvibhūsitā¹⁹
tadā adāsi maṇ tāto Bimbisārassa rājino.
- 39 Tassā 'haṇ suppiyā āsim rūpakelāyaṇe²⁰ ratā
rūpāṇaṇ dosavādī ti²¹ na upesiṇ mahādayaṇ²²
- 40 Bimbisāro tadā rājā²³ mam anuggahabuddhiyā
vaṇṇayitvā Veluvanaṇ gāyake pāpayī²⁴ mamaṇ.
- 41 Rammaṇ Veluvanaṇ yena na dīṭthaṇ sugatālayaṇ
na tena Nandanaṇ dīṭthaṇ iti maññemahe²⁵ mayaṇ
- 42 Yena Veluvanaṇ dīṭthaṇ naranandanananandanaṇ
sudīṭthaṇ Nandanaṇ tena amarindasunandanaṇ²⁶

¹ S¹ tato³ G S² S¹ komāraṇ°⁵ G nyattā ° G va.⁸ S¹ S² °Gotamī¹⁰ G S¹ nidāna suttantaṇ.¹² G cetanā°¹⁴ S¹ manāpa°.¹⁶ G S¹ guniṇaṇ.¹⁸ S¹ yobbanappattā¹⁹ G S¹ rūpalādhaññabhūsitā, P. rūpavilāsa°²⁰ G rūpakelāyaṇe²² G. mahādayaṇ, S¹ mādayaṇ.²⁵ S² °vahe, P maññāmase.² G vata, S² ca tadā⁴ G sukhedhitā, S¹ sukheṭhitaṇ⁷ S² S¹ G Bhikkhu°⁹ G. S¹ sattamā, S² sattimā¹¹ S² pariyāpuni.¹³ G vitāsi.¹⁵ G āsi.¹⁷ G upapajjatha.²¹ G dosavādīhi.²³ S² āsiṇ.²⁴ S² gāyayī.²⁶ G. aparinda°

43. Vihāya¹ Nandanāṇ devā o*taritvā* mahītale
rammaṇ Veluvanaṇ disvāna tappanti² suvimhitā
44. Rājapūññaena nibbattaṇ Buddhapūññaena bhūsitāṇ
ko vattā tassa nissesaṇ vanassa³ guṇasañcayaṇ ?
45. Taṇ sutvā vanasamiddhiṇ⁴ mama sotaṇ⁵ manorahaṇ
daṭṭhu*kāmā tam uy*yānaṇ rañño ārocayaṇ⁶ tadā.
46. Mahatā parivārena tadā maṇ so mahīpati
sappāpesi⁷ tam uyyānaṇ dassanāya samussukaṇ.⁸
47. Gaccha passa mahābhoge⁹ vanaṇ nettarasāyanaṇ
yaṇ sa*dā* bhāti siriyaṇ sugatābhānurañji*taṇ.*
48. Yadā ca piṇḍāya muni Giribbajapuruttāmaṇ
pavīṭṭho 'haṇ¹⁰ tadā yeva vanaṇ daṭṭhuṇ upāgamiṇ.¹¹
49. Tadā taṇ¹² phullapavanaṇ nānābhāmarakūjitaṇ
kokilāgītasāhitaṇ¹³ mayūragāṇanaccitaṇ¹⁴
50. Appasaddam anākiṇṇaṇ nānācaṇkamabhūsitāṇ
kuṭimaṇḍapasaṇkiṇṇaṇ¹⁵ yogīvaravirājitaṇ¹⁶
51. Vicaranti¹⁷ amaññissaṇ sapphalaṇ nayaṇaṇ mama.
Tatthā pi¹⁸ taruṇaṇ bhikkhuṇ yuttaṇ¹⁹ disvā vicintayaṇ²⁰:
52. Īdise pavane ramme ṭhito 'yaṇ navayobbane
vasantam iva²¹ kantena rūpena susamanvito.²²
53. Nisinno rukkhamūlamhi muṇḍo²³ saṅghāṭipāruto²⁴
jhāyate vat' ayaṇ bhikkhu hitvā visayaṇaṇ ratiṇ.²⁵
54. Nanu nāma gahaṭṭhena kāmaṇ bhutvā²⁶ yathāsukhaṇ
pacchā jinṇena dhammo 'yaṇ caritabbo subhaddako.

¹ G. vihāra.² S² tapenti; S¹ tappam pi.³ G. dhanassa.⁴ G. dhana°.⁵ G. te ta.⁶ S² ārocayī.⁷ G. samāpesi; S¹ samapesi; S² saṇsavasi.⁸ G. samuyukaṇ.⁹ S² mahābhāge.¹⁰ G. pavīṭṭhāyaṇ; S¹ pavīṭṭhāhaṇ.¹¹ G. upāgami.¹² G. S¹ tadāhaṇ.¹³ G. °sahitaṇ; S¹ °gitarahitaṇ.¹⁴ S¹ nānā bhāraṇkūjitaṇ.¹⁵ G. kuṭimaṇḍappa°.¹⁶ G. S¹ yogivira°.¹⁷ S¹ S² vicaranti.¹⁸ S² ti.¹⁹ S² yuttā.²⁰ S² vicintayaṇ.²¹ G. ca santi pi ca; S¹ vasanti siva; v.l. vasanti niccakantena.²² G. susamiddhito; v.l. susamaṭṭhito.²³ S¹ buddho.²⁴ G. saṅghāṭipāruto.²⁵ S² na visayaṇ rajaṇ; S¹ vipassajaṇ ratiṇ.²⁶ G. kaṇ sutvā.

55. Suññakan¹ ti viditvāna gandhagehaṇ² jinālayaṇ
upetvā jīnam addakkhuṇ udayantaṇ va bhākarāṇ.³
56. Ekakaṇ sukham āsīnaṇ vijamānaṇ⁴ varitthiyā⁵
disvān⁶ evaṇ⁷ vicintesiṇ⁸. nāyaṇ lūkho narāsabho²
57. Sā kaññā kanakābhāsā⁸ padumānanalocanā
bimbottī kundadassanā⁹ manonettarasāyanā¹⁰
58. Hemadolā va savanā¹¹ kalasākārasutthani¹²
vedimajjhā varassoni¹³ rammorū¹⁴ cārubhūsanā
59. Rattaṇsakasusaṇvitā¹⁵ nīlā maṭṭhanivāsana
atappaṇeyyarūpena¹⁶ hāsabhāvasamanvitā¹⁷
60. Disvā tam evaṇ cintesiṇ: aho 'yaṇ atirūpinī¹⁸
na mayānena nettēna ditthapubbā kudācanaṇ
61. Tato jarābhūbhūtā sā vivaṇṇā vikatānanā
sīnadantā¹⁹ setasirā salālā vadanāsuci²⁰
62. Saṅkhittakanṇā²¹ setakkhī lambāsubhāpayo*dharā*
valivittatasabbangī sirāvitata dehini
63. Natangi daṇḍadutiyaṇ uppāsulikā²² kīsā²²
*pa*vedhamānā patitā nissasanti²³ muhuṇ muhuṇ²⁴
64. Tato me āsī²⁵ saṇvego abbhuto lomahaṇsano
dhī-r-atthu rūpaṇ asuciṇ²⁶ ramante yattha bālisā
65. Tadā mahākāruṇiko disvā saṇviggaṇmānasaṇ
udaggacitto sumano²⁷ imā gāthā abhāsatha.

¹ G. puññakan, P. suññataṇ

² G. gandharohaṇ.

³ G. mahākarāṇ, S¹ pabbhākarāṇ

⁴ G. bijjamānaṇ

⁵ G. varitthiyā, S¹ paritthiyā.

⁶ S² eva

⁷ G. S¹ vicintesi

⁸ G. kanagāgāha.

⁹ G. pibbottī-kundadassanā, S¹ bimbottī-kundadassanā.

¹⁰ G. °sāranā, S² mavā°.

¹¹ G. bhamavanā; S¹ somadolā samavanā; S² bhasavanā

¹² G. kālasākālaputtani, S¹ kalasākālasuttani

¹³ G. varasoṇi

¹⁴ G. S¹ damboru.

¹⁵ G. rattāṇsakasusaṇvitā; S² rattāṇsakata°, S¹ rattappaṇsakasusaṇvitā, P. °ūpasasṇvānā

¹⁶ G. atthappaṇeyya, S¹ atappameyya.

¹⁷ S² hāva°.

¹⁸ G. ramati rūpinī.

¹⁹ G. bhinnadantā; P. chinna°

²⁰ G. patālā vacanāsuci, S¹ salālavadanāsuci.

²¹ G. saṅcitta kaṇṇa; S² °kanna, S¹ saṅkhittakanhanā.

²² P. uppāsulikā kīsikā.

²³ G. nissasanti, S¹ nissātanti.

²⁴ G. mahū mahū.

²⁵ G. bhāsi.

²⁶ G. rūpi asuci; S¹ rūpi asuciṇ.

²⁷ G. S¹ sugato.

- 66 Āturaṇ asuciṇ pūtiṇ passa Kheme samussayaṇ
uggharantaṇ paggharantaṇ bālānaṇ abhinanditaṇ.
67 Asubhāya cittaṇ bhāvehi ekaggaṇ susamāhitaṇ
satī kāyagatā ty atthu nibbidā bahulā bhava.
68 Yathā¹ idaṇ tathā etaṇ yathā etaṇ tathā idaṇ
ajjhattaṇ ca bahiddhā ca kāye chandaṇ virājaya²
69. Anumittaṇ ca bhāvehi mānānusayam ujjaha³
tato mānābhisamayā upasantaṇ carissasi.
70. *Ye rāga*rattānupatanti sotaṇ
sayāṅkataṇ makkaṭako va jālaṇ
71. Etam hi chetvāna⁴ paribbaṇanti
anapekkhino kāmasukhaṇ pahāya.
72 Tato kallakacittaṇ maṇ⁵ űatvāna naraśārathi
Mahānidānaṇ dese*sī sutta*ntaṇ vinayāya me.
73 Sutvā suttantaśetthan taṇ pubbaśāññam anussariṇ
tattha thitā 'va haṇ santi dhammacakkhum visodhayiṇ.
74 Nipatitvā⁶ mahesissa pādāmūlamhi tāvade
accayaṇ⁷ desanattāya imaṇ vacanam abravīṇ
75. Namō te sabbaśāśā⁸ ' nāmo te karuṇāsaya!
namo te tūṇasaṇsāra ' namo te amatappada ' ' !
76 Dittihīgahanapakkhannā¹⁰ kāmarāgavimohitā¹¹
tayā¹² sammā upāyena vinitā vinaye ratā.
77. Adassanena vibhogā tādisānaṇ mahesinaṇ
anubhonti mahādukkhaṇ sattā saṇsārasāgare
78 Yādā 'haṇ lokasaraṇaṇ aranaṇ¹³ maranantaṇ¹⁴
nāddasāsi¹⁵ m' adūratthaṇ¹⁶ desayāmi tam accayaṇ.
79 Mahāhitaṇ taṇ varadaṇ¹⁷ ahito ti¹⁸ visankitā
nopesiṇ¹⁹ rūpanirata²⁰ desayāmi nam²¹ accayam.

¹ S¹ yadā ² S¹ S² virājayaṇ.

³ G mānānussaya pajaha, S¹ mānānusaya jahatha.

⁴ S² jetvāna ⁵ S² tallita°.

⁶ G nippatvā ⁷ G. accaya.

⁸ S² attihadassāvi ⁹ G amataṇ padaṇ, S¹ °dadaṇ.

¹⁰ G. pakkhandhā, S¹ pakkhandā. ¹¹ G. S¹ P vimocitā

¹² S¹ tassā ¹³ G S¹ saraṇaṇ ¹⁴ G S¹ aranantakaṇ; P °guṇ.

¹⁵ G. nāddassāsi. ¹⁶ G mānudaṭṭhaṇ, S¹ mahudaṭṭhaṇ.

¹⁷ G varadaṇ; S¹ varadadaṇ. ¹⁸ G. S¹ atitāhi; S² abhito ti.

¹⁹ v l. nāmesi.

²⁰ G. rūpaniyatā; S² rūpanirataṇ. ²¹ G. tam; P. desissāmi.

80. Tadā madhuranigghoso mahākārūniko jīno
avoca “tittā Kheme” tī siñcanto amatena maṇḍ.
81. Tadā panamma¹ sirasā katvā ca naṇ padakkhināṇ
gantvā disvā narapaṭiṇṇaṇ imaṇ vacanam abravī².
82. Āho sammā upāyo te³ cintito ’yam arindama
vanadassanakāmāya⁴ dittho nibbanatho⁵ muni
83. Yadi te ruccate rājā sāsane tassa tādino
pabbajissāmi rūpe ’haṇ nibbinnā mumbhānā⁶
84. Añjaliṇ paggaheṭvāna tadāha sa⁷ mahipati
anujānāmi te bhadde⁸ pabbajjā tava siṇṇhatu !
85. Pabbajitvā tadā cāhaṇ sattamāse⁹ upatthite
dīpodayaṇ ca bhedaṇ ca disvā saṇviggamānasā
86. Nibbinnā sabbasankhāre paccayākāra-kovidā
caturoghe atikkamma¹⁰ arahattaṇ apāpunīṇ
87. Iddhiyā ca vasi āsiṇ dībāya sotadhātuyā
cetopariyaññānassa vasi¹¹ cāpi bhavām’ ahaṇ¹²
88. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ visodhitaṇ¹³
sabbāsavā parikkhīnā n’ atthi dāni punabbhavo
89. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath’ eva ca
parisuddhaṇ mama ñānaṇ uppannaṇ Buddhasāsane
90. Kusalāhaṇ visuddhīsu Kathāvatthuvisārādā
Abhuddhammanayaññū¹⁴ *ca vasi* patt’ amhi sāsane
91. Tāto Toranavatthusmiṇ¹⁵ raññā *Kosala*sāminā
pucchitā nipune pañhe vyākaraṇtī yathākathaṇ¹⁶
92. Tadā sa rājā sugataṇ upasankamma pucchatha
tath’ eva Buddho vyākāsi yathā te vyākata¹⁷ mayā
93. Jīno tasmīṇ gūṇe tuttho etadagge thapesi maṇ
mahāpaññānam aggā tī bhikkhunīnaṇ naruttamo

¹ G pakamma² G abravī³ G S¹ vo⁴ G. pavanadassa, S¹ vanadassana, v l tava dassana⁵ G. S¹ nibbānato, S² nibbāna vo⁶ S² munivāṇinā.⁷ G. tadāsamaṇ, S¹ tadāha maṇ.⁸ G satte.⁹ P. addha°.¹⁰ G. abhikkamma¹¹ G. vahi.¹² G. °asā¹³ S¹ dībbacakkhu visodhitā.¹⁴ S¹ nayaññā, S² nayañño¹⁵ G. Karunavatthusmiṇ; S¹ Kārana°, P. Bhojana°.¹⁶ P. yathātathaṇ.¹⁷ G vyākato.

- 94 Kileśā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 95 Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 96 Patīsamabhīdā pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ Khemā¹ bhikkhunī 1. g a-ti.
 Khemā¹ bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ

[19. *Uppalavannā*.]

- 1 Bhikkhunī Uppalavannā iddhiyā pāramiṅgatā
vanditvā satthuno pāde imaṇ vacanam abravu²
- 2 Nittinnā jāṭisaṅsārā³ pattāhaṇ acaḷaṇ padaṇ
sabbadukkhaṇ mayā khīnaṇ ārocemi⁴ mahāmuni
- 3 Yāvataṇ paṇisā atthi paṇannā jinaśāsane
yesañ ce me parādho⁵ 'tthi khamantu jinasammukhā
- 4 Saṅsāre saṅsarantā⁶ me khalitaṇ me sace bhava
ārocemi⁷ mahāvīra aparādhaṇ khamassu taṇ
- 5 Iddhim cāpi nīdassehi mama sāsanakārike
catasso paṇisā ajja kankhā chundāhi yāvataṇ
- 6 Dhītā tuyhaṇ mahāvīra paññāvanta jutindhara⁸
bahuṇ ca dukkhaṇaṇ kammaṇ⁹ katam me atīdukkhaṇaṇ
- 7 Uppalass' eva me vanna nāmen' Uppalanāṃikā
sāvikaṇ te mahāvīra¹⁰ pāde vandāmi cakkhumā
- 8 Rāhulo ca ahañ c' eva 'neka jāṭisate bahu
ekasmiṇ sambhave jātā samānacchanda cetasā¹¹
- 9 Nibbatti ekato hoti jāṭiyā cāpi¹² ekato
pacchime bhavasampatte ubho pi¹³ nāmasamhava¹⁴
- 10 Putto ca Rāhulo nāma dhītā¹⁵ Uppalasavhayā
passa vīra mamaṇ iddhiṇ¹⁶ balaṇ dassemi satthuno.

¹ S² Rūpanaṇṇi² G abravī, S¹ abravuṇ.³ G S¹ nittinnā°⁴ S² ārocetiṇ.⁵ S² sace me parādho, S¹ ca me°⁶ G S¹ saṅsārantaṇ.⁷ S² āroceti⁸ G jutindhara, S¹ jutindharā, S² paññāvantaṇ jutindharaṇ⁹ G dukkharakammaṇ¹⁰ G mahāvīraṇ¹¹ G S¹ °manasā.¹² G. S¹ jāṭiyāpi ca¹³ G. ubhoṇ¹⁴ S¹ G nānā°.¹⁵ S¹ dhītārā; S² yaññā¹⁶ G iddhi; S² iddhi

11. Mahāsamudde caturo pakkhipī¹ hatthapāṇiyaṇ
telaṇ vatthigataṇ e' eva vejjo komārako yathā
12. Ubbattayitvā² puthaviṇ³ pakkhipī hatthapāṇiyaṇ
cittapuññaṇ⁴ yathā nāma luñciko⁵ mārako yuvā⁶
13. Ākkavālasamaṇ pāṇiṇ chādayitvāna matthake
vassāpetvāna⁷ phusitaṇ⁸ nānāvannaṇ punappunaṇ
14. Bhūmiṇ udukkhalaṇ⁹ katvā dhaññaṇ katvāna sakka^{*}raṇ
Si^{*}neruṇ musalaṇ katvā padakomāriko¹⁰ yathā
15. Dhītā^{*}haṇ Buddhasetthassa nāmen^{*} Uppalasavhayā
abhiññaṇsu vasi¹¹ bhūtā tava sāsanakārīkā
16. Nānāvīkubbanāṇ katvā dassetvā lokanāyakaṇ
nāmagottaṇ^{*}saṇ^{*}sāvetvā pāde vandāmi cakkhumā
17. Iddhiyā ca vasi homi dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññānassa vasi homi mahāmune
18. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ¹² visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhinā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttisu patibhāne tath' eva ca
ññaṇ me vipulaṇ¹³ suddhaṇ pabhāvena mahesino¹⁴
20. Purimānaṇ jnaggānaṇ sankamante¹⁵ nidassitaṇ¹⁶
adhikāraṇ¹⁷ bahuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmuni
21. Yaṇ mayā¹⁸ purimaṇ kammaṇ kusalaṇ saṅsare muni
taṇ^{*} atthāya mahāvīra puññaṇ upacitaṇ mayā
22. Abhabbatthāne vajjetvā paripācento anāvaraṇ¹⁹
tav' atthāya mahāvīra vattam²⁰ me jīvītuttamaṇ.
23. Dasakotisahassāni adāsi²¹ mayhaṇ²² jīvitaṇ
pariccattaṇ²³ ca me hosi²⁴ tav' atthāya mahāmuni

¹ G. pakkhipi

² G. ubbattayitvā S² ubbattayitvā

³ G. puthaviṇ

⁴ S¹ G. °muñcaṇ.

⁵ G. luñciko; S¹ mānāluñciko

⁶ S² suvā

⁷ G. vassā setvāna, S² vassājetvāna

⁸ G. busitaṇ

⁹ S² uju°, S¹ dukkhalaṇ.

¹⁰ S² parikkomariko.

¹¹ G. °vasi; S² °vasiṇ.

¹² G. S¹ dībbacakkhu, S² dībbaṇ°.

¹³ G. S¹ vimalaṇ.

¹⁴ G. S¹ mahesinā.

¹⁵ G. samukkhā ca, S¹ sammukkhā ca.

¹⁶ G. S¹ parammukhā; S² sangamante nidassitaṇ, cf. P., g 41.

¹⁷ S² abhikāraṇ

¹⁸ G. mayhaṇ.

¹⁹ G. parivārento°, P° bahuṇ janaṇ

²⁰ P. cattaṇ.

²¹ S¹ adāsiṇ.

²² S² mayha.

²³ S¹ pariccatañ ca: S² pariccattā

²⁴ S² homi

24. Saṭṭasahassee ito kappe nāgakaññā ahaṇ tadā
Vimalā nāma nāmena kaññānaṇ sādhusammata
25. Mahorago mahānāgo pasanno jinasāsane
Padumuttaraṇ mahātejaṇ nimmantesi sasāvakaṇ
26. Ratanamayaṇ ca¹ mandapaṇ pallankaṇ ratanāmayaṇ
ratanavālukākinnaraṇ upabhogaṇ ratanāmayaṇ²
27. Maggaṇ ca patipādesi³ ratanaddhajaḥbhūsaṇ
paccuggantvāna sambuddhaṇ vajjento⁴ turiyehi so
28. Paṇisāhi catassohi pareto⁵ lokanāyako
mahoragassa⁶ bhavane nisīdi vara-m-āsane
29. Annaṇ pānaṇ khādamiyaṇ bhojaniyaṇ mahārahaṇ
varaṇ varaṇ ca pādasi⁷ nāgarājā mahāyaso⁸
30. Bhuñjitvāna sa sambuddho patte dhovitvā yomiso
anumodamiyaṇ kāsi nāgakaññā mahiddhikā
31. Sabbaṇ ca phullitaṇ⁹ disvā nāgakaññā mahāyasaṇ
pasannaṇ satthuno cittaṇ sunibaddhaṇ¹⁰ ca mānasaṇ
32. Mamaṇ ca cittaṇ aññāya jalaṇuttamanāmako¹¹
tasmiṇ khane mahāvīro bhikkhuṇi¹² dassay⁷ uddhuvā
33. Iddhi¹³ anekā dassesi bhikkhuṇi sā visāradā
pamoditā vedajātā¹⁴ satthāraṇ¹⁵ etad abravuṇi¹⁶:
34. Addasāhaṇ imaṇ iddhiṇ¹⁷ sumitaṇ¹⁸ itarāya pi¹⁹
kathaṇ ahoṇi sā vīra iddhiyā suvisāradā ?
35. Orasāmukhato jātā dhītā mama mahiddhikā
mamānusāsānikārā iddhiyā ca²⁰ visāradā.
36. Buddhassa vacanam sutvā tuṭṭhā eva patthes²¹ ahaṇ²¹
aham pi tādīsā homi iddhiyā suvisāradā

¹ G. S¹ omā.² G. S¹ upabhogaratanaṇmayaṇ³ G. S¹ patipādesi⁴ G. S¹ vajjanto.⁵ G. pahito; S¹ sahito⁶ G. mahodukassa, S¹ mahorahassa.⁷ S² pādasiṇ⁸ G. mahārasaṇ; S¹ mahāyasaṇ.⁹ G. sabbaññū pullitaṇ; S¹ sabbañña pullitaṇ.¹⁰ G. S¹ sunibaddhaṇ.¹¹ G. uttaranāmako.¹² G. bhikkhuṇi; S¹ S² bhikkhuṇi.¹³ S¹ iddhi; G. S² iddhiṇ.¹⁴ S² jātaveda.¹⁵ G. satthāraṇ¹⁶ G. idaṇ abravuṇ; S¹ °abravuṇ.¹⁷ S² imā iddhi.¹⁸ G. sumanaṇ; S¹ sudhanaṇ; S² pumitaṇ.¹⁹ G. si.²⁰ G. pi.²¹ S² mahom aham.

- 37 Pamoditāhaṇ sumanā patta-m-uttamamānasā¹
anāgatasmiṇ² addhāne idisā homi nāyaka
- 38 Manimayaṇi ca pallankaṇ mandapaṇi ca pabbassaraṇ
mahājanena tappetvā sasangaṇ lokaṇāyakaṇ
- 39 Nāgānaṇ pavaraṇ pu^{*}pphāṇ^{*} arunaṇ nāmaṇ³ uppalaṇ
vannaṇ me idisaṇ hotu pūjesiṇ⁴ lokaṇāyakaṇ
40. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agaṇi⁵ ahaṇ
- 41 Tato cutāhaṇ manuje upapannā⁶ sayambhuno
uppalehi paticchannaṇ pīṇapātama adās' ahaṇ
42. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppaṇṇi carunayano⁷ sabbadhammesu cakkhumā
- 43 ^{*}Setthi^{*}dhītā tadā hutvā Bārāṇasipuruttame
nimantetvāna sambuddhaṇ sasangaṇ lokaṇāyakaṇ
- 44 Mahādānaṇ daditvāna uppalehi vimissitaṇ⁸
pūjayitvā ca⁹ te⁹ eva vannaṇsetaṇ¹⁰ apatthayaṇ
- 45 Imamhi bhaddake kappe brahmacariyaṇ mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppaṇṇi vadatama varo
- 46 Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā¹¹ Kikī nāma Bārāṇasipuruttame
- 47 Tassāsiṇ dutiyā dhītā ^{*}Samaṇ^{*}aguttasavhaya¹²
dhammaṇ sutvā jīnaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ
- 48 Anujāni na no tāto agāre va tadā mayaṇ
visavassasahassāni vicarimha¹³ atanditā
- 49 Komārabrahmacariyaṇ rājakaṇṇā sukhedhitā¹⁴
Buddhopatthānirata muditā satta dhītaro
- 50 Samanī Samanaguttā ca Bhikkhuni Bhikkhadāyikā¹⁵
'Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Sanghadāyikā¹⁶
- 51 ^{*}Ahaṇ^{*} Khemā ca sappāṇṇā Patācārā ca Kundalā
Kisāgotamī Dhammadinnā Visākhā hotu sattamī¹⁷

¹ G patta-uttama, S¹ satta°

² G anāgataṇhi

³ S² arunāgāma

⁴ G pūjesi

⁵ G S¹ agacch'

⁶ S¹ uppannaṇ, S² uppannassa

⁷ G cātudassano.

⁸ G S¹ vināyakaṇ

⁹ G. va.

¹⁰ G vannaṇsobhaṇ

¹¹ S² Kāsira°.

¹² G Samanī, S¹ Samanī.

¹³ G. vicarivā.

¹⁴ G. sukhedhitā

¹⁵ S² °dāsikā.

¹⁶ S² °dāsikā.

¹⁷ S¹ sattimā, S² sattamā.

- 52 Teñi kammehi sukatehi cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.
- 53 Tato cutā manussesu upapannā mahākule
pītamattavaraṇ¹ dussaṇ² adaṇ³ arahato ahaṃ.
- 54 Tato cut' Āritthapure⁴ jātā vipākule ahaṃ
dhītā Tīrītavacchassa Ummādanī manoharā
- 55 Tato cutā janapade *kule aññātare ahaṃ
pasutā nātiphītamhi sāliṃ gopem⁵ ahaṃ tadā
- 56 Disvā paccekasambuddhaṃ pañca lājasatān' ahaṃ
datvā padumachannāni,⁶ pañcaputtasatān' ahaṃ
57. Patthayaṃ tesu patthesu⁷ madhuṃ datvā sayambhuno
tato cutā araññe 'ham ajāyaṃ padumodare
- 58 Kāsirañño mahesi 'haṃ hutvā sakkatapūjita⁸
ajāyaṃ⁹ rājaputtānaṃ anūnasatapañcakaṃ¹⁰
- 59 Yadā te¹¹ yobbanāṃ pattā¹² kilantā jalakīlakaṃ¹³
disvā opattapadumaṃ āsuṃ paccekanāya *kā
- 60 Sāhaṃ tehi vinā bhūtā *sut*avīrehi¹⁴ sokanī
cutā Isigilīpasse¹⁵ gāmakamhi ajāya 'haṃ¹⁶
- 61 Yadā Buddhāsutamati¹⁷ sutānakasakaṃ¹⁸ tadā
yāguṃ adāya gacchantī atthapaccekanāyake
- 62 Bhikkhāya gāmaṃ gacchante disvā *putte anussariṃ*
khīradhārā viniggañchi¹⁹ tadā me puttapemasā
63. Tato tesāṃ adaṃ yāguṃ pasannā sehi pāpihi
tato cutāhaṃ Tīdasāṃ Nandanāṃ upapajj' ahaṃ
- 64 Anubhotvā sukhaṃ dukkhaṃ saṃsaritvā bhavābhavā
tav' atthāya mahāvīra pariccattaṃ ca jīvitaṃ

¹ G thitamaṭṭhaṇ°, S¹ pītamattthaṇ°; S² vītamanda°

² G varadussaṃ ³ S¹ adadaṃ

⁴ G S¹ dīṭṭhapure ⁵ *All MSS read sāli*

⁶ G padumacchannāni, S¹ °chattāni, S² °sañchannāni

⁷ G patthayaṃ tesu sattesu, S¹ °tesu mottesu; P °te samijjhissuṃ;
S² tehi°

⁸ S¹ sukata-pūjita ⁹ S² ajani. ¹⁰ S¹ anūnaṃ°.

¹¹ G me; S² ke. ¹² G S¹ yobbanapattā ¹³ G S¹ jalakīlitaṃ.

¹⁴ G sutavidehi; S² °cīrehi, P °vīrabhi ¹⁵ G Isigilī°, S¹ Isigilī°

¹⁶ G ajāyaṃ sa, S¹ ajāyissuṃ

¹⁷ G sūtāmāti (suta *corrected to* sūtā), S¹ sutamaṭṭhaṇ.

¹⁸ G °kasataṃ, S¹ °sakataṃ; P puttānaṃ attano

¹⁹ G khīradhārā niggaṇṇhatī, S¹ khīradhārā niggaṇṇhanti

- 65 Evaṇ bahu*vidhaṇ du*kkhaṇ sampatti ca bahubbīdhā
pacchime bhavasampatte¹ jātā Sāvattṭhiyaṇ pure²
- 66 Mahādhane setthikule sukhite sajjite tathā
nānāratanapaṇṇote sabbakāmasamiddhine³
67. Sakkatā pūjitā c' eva mānitā 'pacitā tathā
rūpasīṇṇ anuppattā kulesu atisakkatā
- 68 Atīva patthitā c' āsīṇ rūpabhogasīṇi ca
patthitā⁴ setthiputtehi anekehi satehi pi
- 69 Agāraṇ pajahitvāna pabbajīṇ anagāriyaṇ
atthamāse⁵ asampatte catusaccam apāpunīṇ.
- 70 *Iddhi*yā abhinimmittvā caturassa-rathaṇ⁶ ahaṇ
Buddhassa pāde vandissaṇ⁷ lokanāthassa sirimato
- 71 Supupphitaṇṇaṇ upagamma bhikkhuni
ekā tuvaṇ tittṭhasi⁸ sālāmūle
na c' atthi te dutiyā vannadhātu
bā*le na tvaṇ* bhāyasi dhuttakānaṇ⁹?
- 72 Sataṇ saḥassānam pi dhuttakānaṇ¹⁰
idhāgatā tādisakā bhaveyyuṇ¹¹
lomaṇ na iñjāmi¹² na santasāmi
Māraṇ na bhāyāmi taṇ ekik' āsīṇ¹³
- 73 Esā antaradhāyāmi¹⁴ kucchiṇ vā¹⁵ pavissāmi¹⁶ *te*
bhamukantarikāyam¹⁷ pi tittṭhantiṇ maṇ na dakkhasi.¹⁸
74. Cittaṇṇi vasiḥhūtasmiṇ iddhipādā subhāvitā
sabbabandhanamutt' amhi na tam bhāyāmi āvuso
75. Sattisūlūpamā kāmā khandhā pi¹⁹ adhikuttanā²⁰
yaṇ tvaṇ kā*maratiṇ²¹ brūsi, * arati dāni sā mama

¹ G. S¹ bhava sampatte² G. subhe³ S² samiddhino⁴ G. sīṭhatā.⁵ S¹ P. addhamāse.⁶ G. caturayaṇ°; S¹ caturassaṇ⁷ G. vandiyaṇ⁸ S¹ tittṭhati.⁹ G. muttakānaṇ; S² puttakānaṇ¹⁰ G. muttakānaṇ.¹¹ G. 'disakā rāveyyūṇ; S¹ 'disakā bhaveyyūṇ.¹² S¹ iñjāmi.¹³ G. kime tuvaṇ dhāraṇiyyasseko; S¹ kim me tuvaṇ Māra n' ariya-seko; v.l. °ekikā pi¹⁴ G. antaradhārāmi¹⁵ S² mā.¹⁶ G. pavissāmi; S¹ pavissāma.¹⁷ v.l. pañcam°.¹⁸ G. rakkhasi.¹⁹ P. khandhānaṇ; S² banaddhāsa.²⁰ G. anikuḍḍanā; S² adhikuḍḍhanā²¹ All MSS. read yattha.

8. Tadā avoca maṇ satthā Bhadde, mā bhāyi¹ assaśa²
anāgatamhi addhāne lacchas' etaṇ manorathaṇ
- 9 Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati
- 10 Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanummitā
Patācārā ti nāmena hessati satthu sāvika
- 11 Tadā 'haṇ muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jīvaṇ
mettacittā paricariṇ sasangaṇ lokaṇāyakaṇ
- 12 Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ
- 13 Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo
- 14 Upatthāko mahesissa³ tadā āsi narissaio
Kāsirājā Kiki nāma Bārānasī-puruttame
- 15 Tass' āsiṇ⁴ tatīyā dhītā Bhikkhunī itī vīssutā
dhammaṇ *suttvā ji*naggassa pabbajjaṇ samarocayīṇ
- 16 Anujāmi na no tāto agāre va tadā mayaṇ
vīsaṇ vassasahasāni vicarimha atanditā
- 17 Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaññā sukheditā⁶
Buddh' upatthānanirata⁷ muditā satta dhitaro
- 18 Sama*nī Sama*naguttā Bhikkhunī Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Sanghadāyikā⁹
- 19 Ahaṇ Uppalavannā ca Khemā Bhaddā ca bhikkhunī
Kisāgotamī Dhammadinnā Visākhā hoti sattamī¹⁰
- 20 Tehi kammehi sukatehi cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agamhase¹¹
21. Pacchime ca bhava dāni jātā setthikule ahaṇ
Sāvattthiyaṇ puravare¹² iddhe phīte mahādhane
- 22 Yadā ca yobbanūpetā vitakkavasagā¹³ ahaṇ
naraṇ janapadaṇ¹⁴ disvā tena saddhiṇ agañch' ahaṇ

¹ G bhāyi, S² bhāyī, P bhāsi

² G S¹ assasi

³ G mahesīya

⁴ G tassāsi.

⁵ G S¹ komāraṇ

⁶ G sukheditā

⁷ G S¹ buddho

⁸ S² Bhikkhadāsikā

⁹ S² dāsikā.

¹⁰ S² sattamā.

¹¹ G S¹ agacch' ahaṇ

¹² G pure vare

¹³ G S¹ vāsikā.

¹⁴ G nadaṇ jānaparaṇ, S¹ nagaraṇ jānapadaṇ, P. °jārapatiṇ.

- 23 *Ekāpu*ttappasūtā 'haṇ¹ dutiyo kucchiyā mamaṇ²
tadā 'haṇ mātāpitaro okkāmiti sunicchatā³
- 24 Na rocesī pati mayhaṇ, tadā tamhī⁴ pavāsīte⁵
ekikā niggatā gehā gantuṇ Sāvattthim uttamaṇ
25. Tato me sāmi āgantvā sambhāvesī pathe mamaṇ
*tadā me kamma*jā vātā uppannā atidārunā
- 26 Uditō ca mahāmegho pasūtisamaye mama
dabbatthāya tadā gantvā sāmi sappena mārito
27. Tadā vijātadukkhena⁶ anāthā kapanā ahaṇ
kunnadiṇ pūritāṇ⁷ disvā gacchantī sakunālayaṇ⁸
- 28 Bālaṇ ādāya atariṇ⁹ pārakūle ca ekako¹⁰
pāyetvā¹¹ bālakaṇ puttā itaraṇ taranāy' ahaṇ¹²
- 29 Nivattā, ukkuso hāsi tarunaṇ vilapantakaṇ¹³
itaraṇ ca vahi soto,¹⁴ sāhaṇ sokasa*mappi*tā
30. Sāvattthinagaraṇ gantvā assosiṇ sajane mate¹⁵
tadā avocaṇ¹⁶ sokattā mahāsokasamappitā.
- 31 Ubho puttā kālakatā¹⁷ panthe pati mama mato¹⁸
mātā pitā ca bhātā ca ekacitamhī dayhare
- 32 Tadā kīsā ca pandū ca anāthā dīnamānasā
ito tato bhamanti¹⁹ 'haṇ addasaṇ naraśārathīṇ
- 33 Tato²⁰ avoca mam satthā. "putte mā soci assasa²¹
attānaṇ te gavesassu, kiṇ nīratthaṇ vihaññasi²² ?
34. Na santi puttā tātāya, na pitā²³ na pi²⁴ bandhavā
antakenādhīpannassa n' atthi ñātīsu tātātā "
- 35 Taṇ sutvā munino vākyaṇ pathamaṇ phalaṇ ajjhagaṇ²⁴
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpunīṇ.

¹ B °bhutāhaṇ² G mama³ G okkhāmiti sunicchatā, P dakkāmi ti°, S² okkami°⁴ S² tam pi.⁵ G savāpīte⁶ S² vijātā°⁷ G kunnarīsuditaṇ, S¹ kunnadīpuraṇ⁸ S¹ sakun°, G. sakun°, v l sukhumālayaṇ⁹ G. atari.¹⁰ G S¹ ekikā.¹¹ S² sāyetvā; P pahatvā .¹² G. taranaṇ ahaṇ, v l. taranāya taṇ¹³ G taruna°¹⁴ G. vāpaṇ soto, S¹ vahi°.¹⁵ G pate.¹⁶ G. aho ca.¹⁷ G kālakatā.¹⁸ G. pade mayhaṇ samatitā; S¹ panthe mayhaṇ pati mato¹⁹ v l. gamantīhaṇ.²⁰ G tadā.²¹ S¹ assasi.²² G. S¹ ñātī; P. ñātī.²³ G nāpi.²⁴ G. accagaṇ.

36. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsanakārikā.
37. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā¹ āsave sabbe visuddh' āsiṇ sunimmalā.
38. Tato 'haṇ Vinayaṇ sabbaṇ santike sabbadassino
uggahiṇ sabbavittthāraṇ vyāhariṇ ca yathātathaṇ.²
39. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ
aggaṇ Vinayadhārīnaṇ Paṭācārā ca ekikā.
40. Pariciṇṇo mayā satthā ka*taṇ* Buddhassa sāsaṇaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.
41. Yass' atthāya pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyojanakkhayaṇ.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Paṭācārā bhikkhunī i. g. a-ti.

Paṭācārāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Ekūposathikā c' eva Salalā³ ca Tīmodakā⁴

*Ekāsanapadā-Dipā Nalamālī ca Go*tamī.

•Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca bhikkhunī
gāthāsātāni cattāri navutiṇ⁵ sattam eva ca

Ekūposathikavaggo⁶ dutiyo.

VAGGO III

[21. *Bhaddā-Kuṇḍalakesā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā seṭṭhikule ahuṇ⁷
nānāratanaṇpajjote mahāsukhasamappitā

¹ G. khemetvā; S¹ khepitvā.

³ G. Salalī.

⁵ G. S¹ navuti.

⁷ G. ahu.

² G. S¹ yathā tathā; S² tathātathaṇ.

⁴ G. Kimodakī; S¹ Timodati.

⁶ S² Ekaposathika°.

3. Upētvā taṇ¹ mahāvīraṇ as*sosiṇ dhammadesanaṇ
tato jāta*ppasādāhaṇ upesiṇ saraṇaṇ jinaṇ.
4. Tadā mahākāruṇiko Padumuttaraṇāyako
khippābhiññānam aggaṭṭhe² ṭhapesi³ bhikkhuniṇ subhaṇ.
5. Taṇ sutvā muditā hutvā *dānaṇ datvā mahesino
nipacca* sirasā *pāde* taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro: “ bhadde yaṇ te ’bhipatthitaṇ
samijjhissati taṇ sabbaṇ, sukhinī hohi⁴ nibbutā.
7. Satasahassee ito kappe *Okkākakulasambhavo*
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Bhaddākuṇḍalakesā ti hessati satthu sāvikā.”
9. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
10. Tato cutā Yāmam agaṇ⁵ tato ’haṇ Tusitaṇ gatā
tato ca Nimmānaraṭiṇ Vasavattipurān tato.⁶
11. Yatthayaṭṭhūpapajjāmi tassa kammassa vāhasā
tattha tatth’ eva *rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.*
12. Tato cutā manussesu rājūnaṇ cakkavattīnaṇ
maṇḍalīnaṇ ca rājūnaṇ mahesittam⁷ akārayiṇ.
13. Sampattiṇ anubhotvāna devesu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ’nekakappesu saṇsariṇ.
14. *Imamhi bhaddake kappe* brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
15. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasīpuruttame.
16. Tassa dhītā catutth’ āsiṇ *Bhikkhadāyī ti vissutā
dhammaṇ* sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayiṇ.
17. Anujāni na no tāto agāre ’va tadā mayaṇ
vīsaṇvassasahassāni vicarimhā atanditā.
18. Komārabrahmacariyaṇ rājakaññā sukhēḥhitā⁸
Buddhopaṭṭhānaniratā * muditā sattadhītarō.
19. Samaṇi Samanaguttā ca^{9*} Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.

¹ G. S¹ ’haṇ.² G. aggaṭṭhe; P. S² aggaṇṭhe.³ S² ṭhapaṇi.⁴ G. hoti; S¹ sukhito bhogi.⁵ S² ahaṇ.⁶ G. S¹ gatā.⁷ S² mahesattaṇ.⁸ G. sukhedhitā.⁹ G. S¹ omī.¹⁰ G. S¹ Bhikkhu°.

20. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā c¹ ahan tathā ~
Kisāgotamī Dhammadinnā Visākhā hoti sattamī.²
21. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā manusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
22. Pacchime ca bhavē dāni Giribbajapuruttame
jātā seṭṭhikule phīte,³ yadā 'haṇ yobbane ṭhitā
23. Coraṇ vadhathāṇ⁴ niyyantaṇ disvā rattā tahiṇ ahaṇ⁵
pitā me taṇ sahasseṇa *mocayitvā vadhā tato.
24. Adāsi* tassa maṇ tato viditvāna manaṇ mama
tassāhaṇ āsi vissatthā atīva dayitā hitā.
25. So⁶ me bhūsanalobhena mālapaccāhaṇ⁷ diso⁸
corappapātaṇ netvāna pabbataṇ ceta*yi⁹ vadhaṇ.
26. Tadā 'haṇ paṇamitvāna* Sattukaṇ¹⁰ sukatañjali
rakkhanti¹¹ attano pāṇaṇ imaṇ¹² vacanam abravīṇ:
27. Idaṇ suvaṇṇakeyūraṇ muttā velūriyā bahū
saccaṇ¹³ harassu¹⁴ bhaddante¹⁵ mañcadāsī¹⁶ ti sāvaya¹⁷
28. *Oropayassu kalyāṇi mā* bahuṇ paridevayi¹⁸
na cāhaṇ abhijānāmi ahantvā dhanam ābhataṇ.¹⁹
29. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'smi viññutaṇ
na cāhaṇ abhijānāmi aññaṇ piyataṇaṇ tayā.
30. *Ehi taṇ upagūhissam²⁰ katvāna²¹ taṇ* padakkhīnaṇ
na ca dāni puno atthi mama tuyhaṇ ca saṅgamo.
31. Na hi sabbesu ṭhānesu puriso hoti paṇḍito
ittihī pi paṇḍitā hoti tattha tattha vicakkhaṇā.²²
32. Na hi *sabbesu ṭhānesu puriso ho*ti paṇḍito
ittihī pi paṇḍitā hoti lahuṇ atthavicintikā.²³

¹ G. S¹ omīl.

² G. S¹ sattamā; S² sattimā.

³ S¹ pitā.

⁴ S¹ vadantam; G. va vattaṇ.

⁵ G. tahiṇ.

⁶ G. S¹ sa.

⁷ G. balippaccāharaṇ; S¹ balī va paccāhaṇ; P. balimajjhāsāyo.

⁸ S¹ pi so.

⁹ S¹ cetayīṇ.

¹⁰ S² Sattukaṇ.

¹¹ G. dakkhanti.

¹² G. idaṇ.

¹³ G. sabbaṇ.

¹⁴ G. harassa; P. varassu.

¹⁵ G. saddan te.

¹⁶ G. pañcadāsī ti.

¹⁷ G. sāviṣsa; v.l. yāmaya.

¹⁸ G. paṇḍevasi; S¹ paridevasi; S² °deva hi.

¹⁹ G. S¹ āgataṇ; S² āhataṇ.

²⁰ S¹ upaguyhissam.

²¹ S¹ kassaṇ ca; G. kayaṇ ca.

²² G. vicakkhunā.

²³ G. S¹ vicintayī; S² atthaṇ vicintitā.

33. Lahuñ ca vata khippañ ca nikatṭhe¹ samacetayañ²
migañ puñṇāyaten³ eva tadā 'hañ Sattukañ vadhiṇ⁴.
34. Yo ca uppatitañ atthañ na khippam anubujjhati
so haññate mandamati coro 'va girigabbhare.
35. Yo ca uppatitañ atthañ khippam eva nibodhati
muccate⁵ sattusambādhā⁶ tadā 'hañ⁷ Sattukā yathā
36. Tadā tañ⁸ pātayitvāna giriduggamhi Sattukañ
santikañ setavattthānañ upetvā pabba*jiñ ahañ.
37. Saṇḍāsena ca kesam me* luñcitvā sabbaso tadā
pabbājetvā sa-samayañ⁹ ācikkhiṇsu nirantarañ.
38. Tato tañ uggahetvāna¹⁰ nisīditvāna ekikā
samayañ tañ vicintemi,¹¹ suvāṇā¹² mānusañ¹³ karañ
39. Chinnañ gay*ha samīpe me pātayitvā¹⁴ a*pakkami
disvā nimittañ alabhiñ¹⁵ hatthañ tañ¹⁶ puḷavākulañ.¹⁷
40. *Ta*to utṭhāya *samviggā* apucchiñ sahadhammike
te avocuṇ: 'vijānanti tañ atthañ Sakyabhikkhavo.'
41. Sāhañ tam atthañ pucchissañ¹⁸ upetvā Buddhasāvake
te¹⁹ mam ādāya gañchīsu²⁰ Buddha*seṭṭha*ssa santikañ.
42. So me dhammam adesesi khandhāyatanadhātuyo
asubhāniccadukkhā ti²¹ anattā ti²² ca nāyako.
43. Tassa dhammañ suñitvā 'hañ dhammacakkuṇ visodhayañ²³
tato viññātasaddhammā pabbajjañ upasampadañ
44. Āyāciñ. So tadā āha "chi Bhadde" ti nāyako
tadā 'hañ upasamāpannā parittañ²⁴ toyam addasañ

¹ G. S¹ nikitṭhe.² G. samacetayi.³ S² °āyatān'.⁴ v.l. vadhi; S¹ vayiṇ.⁵ G. muccati.⁶ G. satthu samādhi; S¹ sattusambhāvā⁷ G. S¹ tadā sā.⁸ G. tadāhañ.⁹ G. pabbajitvā sā°; P. pabbajitvāna°.¹⁰ G. S¹ uggahetvāhañ.¹¹ G. S¹ vicintesi.¹² G. S¹ subāno; S² suvāṇo.¹³ S² vānusañ.¹⁴ G. pātāritvā.¹⁵ G. alabhi.¹⁶ G. tam atthañ; S¹ atthañ tañ.¹⁷ G. puḷuv°; S² pulud°.¹⁸ G. pucchiyañ.¹⁹ S² tam.²⁰ G. gacchiṇsu.²¹ G. S¹ °dukkhāni; S² °dukkhādi.²² S¹ anattāni.²³ S² visodhitañ.²⁴ G. S¹ gacchanti; v.l. harantañ.

45. Pādapakkhālanenāhaṇ ṇatvā sa-udayaṇvyayaṇ¹
'tathā sabbe pi saṅkhārā² iti sañcintayaṇ tadā.
46. Tato cittaṇ vimuttam³ me anupādāya sabbaso
khippābhiññānam aggam me tadā paññāpayī⁴ jino.
47. Īddhīsu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni⁵ jānāmi satthu sāsanakārikā.
48. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā⁶ āsave sabbe visuddh' āsiṇ⁷ sunimmalā.
49. Paricīṇṇo maya satthā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.
50. Yassa c' atthāya⁸ pabbajjitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anupatto sabbasaṇyojanakkhaya.
51. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñānam me vimalaṇ suddhaṇ Buddhasettṭhassa vāhasā.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddākunḍalakesā⁹ bhikkhunī i. g. a-ti.

Kunḍalakesāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[22. *Kisā-Gotamī.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ¹⁰ jātā aññātare kule
upetvā taṇ naravaraṇ saraṇaṇ¹¹ samupāgamiṇ.¹²
3. Dhammañ ca tassa assosiṇ catusaccūpasāñhitaṇ
madhuraṇ paramassādaṇ cittasantisukhāvahaṇ.¹³
4. Kadāci¹⁴ bhikkhuniṇ vīro lūkhacīvaradhārikaṇ
ṭhapento etadaggamhi vaṇṇayī¹⁵ purisuttamo.

¹ G. udayabbayaṇ; S¹ udayaṇvayaṇ *The G. transcript ends here.*

² S¹ saṅkhāre.

⁴ S¹ ca ṭhapayi.

⁶ S¹ khepetvaṇ.

⁸ P. yass' atthāya.

¹⁰ S¹ Haṇsvatiyā.

¹² S¹ samupāgami.

¹⁴ P. Tadā ca.

³ S¹ vimuccī; P. vimucci.

⁵ S² paricittāni.

⁷ S¹ visuddhāsi.

⁹ S² 'kunḍalakesī.

¹¹ S² samaṇaṇ.

¹³ S¹ cittaṇ°; P. vatṭa°.

¹⁵ S¹ vaṇṇayaṇ.

5. Janetvā 'nappakaṇ pītiṇ sutvā bhikkhuniyā guṇaṇ
kāraṇ katvāna Buddhassa yathā satthi¹ yathā balaṇ.
6. Nipacca munivīraṇ² taṇ, taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ
tadā 'numodi sambuddho ṭhānalābhāya nāyako:
7. "Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Kisāgotamī nāmena hessati satthu sāvika."
9. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paccayehi vināyakaṇ.
10. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
11. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
12. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasīpuruttame.
13. Pañcamī tassa³ dhīt' āsiṇ Dhammā-nāmena vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
14. Anujāni na no tāto agāre 'va⁴ tadā mayaṇ
vīsaṇ vassasahassāni vicarimha atanditā.
15. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaññā sukhethitā⁶
Buddhopaṭṭhānaniratā muditā satta dhitaro.
16. Samaṇī Samaṇaguttā⁷ Bhikkhunī Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
17. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
ahaṇ ca Dhammadinnā ca Visākhā hoti sattamī.¹⁰
18. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
19. Pacchime ca bhavē dāni jātā seṭṭhikule ahaṇ
duggate adhane n' iddhe¹¹ gatā ca sadhanaṇ¹² kulaṇ.
20. Patīṇ thapetvā¹³ sesā¹⁴ me disanti: ' adhanā¹⁵ iti
yadā ca sa-sutā¹⁶ āsiṇ¹⁷ ṣabbesaṇ dayitā tadā.

¹ S¹ satti.² P. °varaṇ.³ S² pancamattassa.⁴ S¹ ca.⁵ P. komāriṇ°.⁶ S¹ sukhethitaṇ.⁷ S² Samaṇiguttā.⁸ S³ Bhikkhudāsikā; S² Bhikkhu°.⁹ S² °dāsikā.¹⁰ S¹ sattimā; S² sattamā.¹¹ P. natṭhe.¹² S¹ adanaṇ.¹³ S¹ patitṭhapetvā.¹⁴ S¹ pesā.¹⁵ S¹ dissanti sadhanā; P. dessanti°.¹⁶ P. S¹ pasutā.¹⁷ S¹ āsi.

21. Yadā so¹ taruṇo bhaddo² komalaṅgo³ sukheṭhito⁴
sapāṇam iva⁵ kanto me tadā' yaṇ paraśaṅgato.⁶
22. Sokatṭā dīnavadanā assunettā rudammukhā
evaṇ⁷ kuṇapam ādāya vilapanti gamām' ahaṇ.
23. Tadā ekena sandiṭṭhā upetvā 'Bhisamuttamaṇ⁸
avocaṇ⁹ dehi bhesajjaṇ puttasaṇḍhivanaṇ ti bho.¹⁰
24. "Na vijjante matā yasmiṇ gehe siddhatthakan tato
āharā" ti jino āha¹¹ vinayopāyakovido.
25. Tadā gamitvā Sāvatthiṇ na labhitvā 'disaṇ¹² ghaṇaṇ,
Kuto siddhatthakaṇ tasmā? Tato laddhā satīṇ¹³ ahaṇ.
26. Kuṇapaṇ chaḍḍayitvāna¹⁴ upesiṇ¹⁵ lokanāyakaṇ
dūrato 'va mamaṇ disvā avoca madhurassaro :
27. "Yo ca vassasataṇ jīve apassaṇ udayavyayaṇ¹⁶
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo passato udayavyayaṇ.¹⁶
28. Na gāmadhammo no nigamassa dhammo
na cāpi¹⁷ yaṇ ekakulassa dhammo
sabbassa lokassa sadevakassa
eso va¹⁸ dhammo : yad idaṇ aniccatā."
29. Sahā sutvān¹⁹ imā gāthā dhammacakkhuṇ visodhayaṇ
tato viññātasaddhammā²⁰ pabbajīṇ²¹ anagāriyaṇ.
30. Tathā pabbajitā santī yuñjanti jinasāsane
na ciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
31. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsana-kārikā.
32. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbaṇ cakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā āsave sabbe visuddh' āsiṇ²² sunimmalā.
33. Paricīṇṇo mayā satthā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.

¹ P. me.² S¹ bhado.³ P. komalako.⁴ P. sukhedhito.⁵ S¹ sapāṇaṇ iva; S² pāsānam.⁶ S¹ vasaṅgato; P. avasaṅgato; S² pada.⁷ S¹ matadaṇ; P. mataṇ.⁸ S. upetvā bhīsaṅguttamaṇ; P. upetvābhi Sakkuttamaṇ.⁹ S¹ avocaṇ.¹⁰ S² piyo.¹¹ S² tattha.¹² S¹ P. na labhiṇ tādisaṇ.¹³ S² satī.¹⁴ S¹ chaḍḍhayitvāna.¹⁵ S¹ upesi.¹⁶ S¹ P. udayabbayaṇ.¹⁷ S¹ mana cāpi.¹⁸ S¹ P. es' eva.¹⁹ S¹ saha sutvān; P. sāhaṇ°.²⁰ S¹ viññāṇa.²¹ S¹ pabbajjaṇ.²² S¹ āsi; S² āsī.

34. Yassa c' atthāya¹ pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhaya.
35. Atthadhammaniruttisū paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṃ me vimalaṃ suddhaṃ Buddhasaṃvekkhassa vāhaṣā.
36. Saṅkārakuṭṭā āhatvā² susānā rathiyāhi³ ca
tato saṅghātikaṃ katvā lūkaṃ dhāremi cīvaraṃ.
37. Jino tasmiṃ guṇe tuṭṭho lūkhacīvaradhāraṇe
ṭhapesi etadaggamhi parisāsu⁴ vināyako.
38. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
39. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
40. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kisāgotamī bhikkhunī i. g. a-ti.

Kisāgotamiyā apadānaṃ samattaṃ.

[23. *Dhammadinnā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppaṇṇi nāyako.
2. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyaṃ kule aññatare ahuṃ⁵
parakkammakārī āsiṃ⁶ nipakā silasaṃvutā.
3. Padumuttarabuddhassa *Su*jāto aggasāvako
vihārā abhinikkhamma piṇḍapātāya gacchati.
4. Ghaṭaṃ gahetvā gacchantī tadā udakahārikā
taṃ disvā adadaṃ sūpaṃ⁷ pasannā sehi pāṇihi.
5. Paṭiggahetvā tatth' eva nisinno paribhuñji so
tato netvāna taṃ gehaṃ⁸ adāsiṃ⁹ tassa bhojanaṃ.¹⁰
6. Tato me ayyako¹¹ tuṭṭho akari¹² suṇisaṃ sakaṃ
sassuyā sahagantvāna¹³ sambuddhaṃ abhivādayiṃ.
7. Tadā so dhammakathikaṃ bhikkhuniṃ parikittayaṃ
ṭhapesi etadaggamhi; taṃ sutvā muditā ahaṃ.

¹ P. yass' atthāya.

² S¹ ahata; P. āhitvā.

³ S¹ rathikāhi.

⁴ S¹ parisāya.

⁵ S¹ ahu.

⁶ S¹ parakkammakārī; P. °kārī.

⁷ S¹ puvaṃ; P. pūvaṃ.

⁸ S² tato chetvā kesaṃ me.

⁹ S¹ adāsi.

¹⁰ S² bhojanaṃ.

¹¹ S² ayyake.

¹² S¹ S² akariṃ.

¹³ P. samāgantvāna.

8. Nimantetvāna sugataṃ sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ
mahādānaṃ daditvāna taṃ ṭhānaṃ abhipatthayiṃ.
9. Tato maṃ sugato āha ghananinnādasussaro¹ :
“mamupaṭṭhānanirate² sasaṅghaparivesike³
10. Sāddhammasavane yutte guṇāgacchitamānase⁴
bhaddhe bhavassu muditā, lacchase panidhīphalaṃ.
11. Satasahassee ito kappe Okkākulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
12. Tassa *dha*mmesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Dhammadinnā ti nāmena hessati satthu sāvikā.”
13. Taṃ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṃ mahāmuniṃ⁵
mettacittā paricariṃ paccayehi vināyakaṃ.
14. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch’ ahaṃ.
15. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo.
16. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasi-puruttame.
17. Chaṭṭhā tass’ ās’⁶ ahaṃ dhītā Sudhammā iti vissutā
dhammaṃ sutvā jinaggassa pabbajjaṃ samarocayiṃ.
18. Anujāni na no tāto⁷ agāre va tadā mayaṃ⁸
vīsāṃ vassasahassāni vicarimhā atanditā.
19. Komārabrahmacariyaṃ rājakaṇṇā sukhēṭhitā
Buddhopaṭṭhānaniratā muditā satta dhītaro.
20. Samaṇī Samanaguttā ca⁹ Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
21. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Gotamī ca ahaṃ c’ eva Visākhā hoti sattamī.¹¹
22. Tehi kammehi sukatehi cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch’ ahaṃ

¹ S¹ santisinnādasussaro; S² °sussaro. ~

² S¹ ma ’paṭṭhānanirate; S² -ṭṭhānanirate; P. samuṭṭhānaniggatā tvaṃ.

³ S¹ °parivesake; S² °parivesiko.

⁴ S¹ guṇavaḍḍhitamānase; S² °mānaso. ⁵ S¹ mahāmuni; S² °mune.

⁶ S¹ tass’ āsi ’haṃ.

⁷ S. anujāsi maṃ tato; P. nānujānāsi maṃ tato.

⁸ S¹ nālayā ahaṃ.

⁹ S¹ omits.

¹⁰ S² °dāsikā.

¹¹ S¹ S² sattamā.

23. Pacchime ca bhavē dāni Giribbajapuruttame
jātā setṭhikule phīte sabbakāmasamiddhine.
24. Yādā rūpaṇ¹ ūpetā paṭhame yobbane tṭhitā
tadā parakulaṇ¹ gantvā vasiṇ² sukhasamappitā.
25. Upetvā lokasaraṇaṇ sunitvā dhammadesanaṇ
anāgāmiphalaṇ patto sāmiko me subuddhimā.³
26. Tadā 'haṇ⁴ anujānetvā pabbajiṇ⁵ anagāriyaṇ
naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
27. Tadā upāsako so maṇ upagantvā apucchatha
gambhīre nipuṇe pañhe; *te* sabbe vyākariṇ ahaṇ.
28. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge tṭhapesi maṇ
bhikkhuniṇ dhammakathikaṇ; n' āññaṇ passāmi edisaṇ
29. Dhammadinnā yathā dhīrā,⁶ evaṇ dhāretha bhikkhavo.
evāhaṇ paṇḍitā homi⁷ nāyaken' ānukampitā.
30. Pariciṇṇo mayā satthā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhata.
31. Yassa c' atthāya⁸ pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyojanakkhayo.
32. Iddhiṣu⁹ ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsanakārikā.
33. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā āsave sabbe visuddh' āsiṇ¹⁰ sunimmalā.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Dhammadinnā bhikkhuni i. g. a-ti.

Dhammadinnāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[24. *Sakulā*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṇ sukhāya vadataṇ¹¹ varo
atthāya purisājañño paṭipanno sadevake.

¹ S² pārakulaṇ.

² S¹ vasi.

³ S² ca sumuṭṭhimā.

⁴ P. tadā taṇ.

⁵ S¹ pabbaji.

⁶ S² vīrā.

⁷ S¹ bhoṃi.

⁸ P. yass' atthāya.

⁹ S¹ iddhiṣu.

¹⁰ S. āsi.

¹¹ S¹ varataṇ.

3. Yasaggappatto sirimā kittivaṇṇagato¹ jino
jino sabbassa lokassa² disā sabbā suvissuto.³
4. Uttiṇṇavicikicchō⁴ so vītivattakathaṅkatho
sampuṇṇamanasaṅkappo patto sambodhim uttamaṇ.
5. Anuppannassa maggassa uppādetā naruttamo
anakkhātāṇ ca akkhāsi asaṇḍatam⁵ ca saṇḍani.⁶
6. Maggaññū ca maggavidū maggakkhāyī narāsabho
maggassa kusalo satthā sārathīnaṇ varuttamo.
7. Mahākāruṇiko satthā dhammaṇ deseti⁷ nāyako
nimugge mohapaṅkamhi⁸ samuddharati pāṇino.
8. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā khattiyanandana
surūpā sadhanā-ṭhāsiṇ⁹ dayitā 'va¹⁰ sirimati.
9. Ānandassa mahārañño dhītā paramasobhanā
vemātā¹¹ bhaginī cāpi Padumuttaranāmino.
10. Rājakaññāhi sahitā sabbābharanabhūsitā
upagamma mahāviraṇ assosiṇ dhammadesanaṇ.
11. Tadā hi so lokaguru bhikkhuṇiṇṇ dibbacakkhukī¹²
kittayī¹³ parisāmajjhe¹⁴ agge ṭhāne¹⁵ ṭhapesi taṇ.¹⁶
12. Sunītvā taṇ ahaṇ haṭṭhā dānaṇ datvāna satthuno
pūjetvāna¹⁷ ca sambuddhaṇ dibbaṇ cakkhuṇ¹⁸ apattha-
yiṇ.¹⁹
13. Tato avoca maṇ satthā: 'Nande²⁰ lacchasi²¹ patthitaṇ
padīpadhammadānānaṇ phalam etaṇ su-n-icchitaṇ.²²
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sakulā²³ nāma nāmena hessati satthu sāvikā.

¹ S¹ °bhato.

³ S¹ °duvissuto.

⁵ S² asaṇḍatataṇ.

⁶ P. saṇḍani.

⁸ P. S¹ kāma°.

¹⁰ S¹ P. ca.

¹² S¹ °cakkhukataṇ.

¹⁴ S¹ parisammajjhe.

¹⁶ S¹ naṇ.

¹⁸ P. dibbacakkhuṇ.

²⁰ S² Nando.

²² P. yathicchitaṇ.

² S¹ P. pūjito sabbalokassa.

⁴ S² uttiṇṇāvicikicchā.

⁷ S¹ P. desesi.

⁹ S¹ P. cāpi.

¹¹ S² demātā.

¹³ S¹ P. kittayaṇ.

¹⁵ S¹ P. aggaṭṭhāne.

¹⁷ S¹ pūjetvāna.

¹⁹ S¹ apatthayi.

²¹ S² checchati.

²³ S² Nandā; P. Pakulā; S¹ Nakulā.

16. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch'¹ ahaṃ.
17. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṃ² varo.
18. Paribbājikini āsiṃ³ tadā 'haṃ ekacārini
bhikkhāya vicarivāna alabhiṃ telamattakaṃ.⁴
19. Tena dīpaṃ pajāletvā⁵ upatṭhiṃ sabbasaṃvaraṃ⁶
cetiyaṃ dipadaggassa vipprasannena cetasā.
20. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.
21. Yatthayattthūpapajjāmi tassa kammassa vāhasā
sañcaranti⁷ mahādīpā yattha tattha⁸ gatāya me.
22. Tirokuḍḍhaṃ tiroselaṃ samatiggayha pabbataṃ
passāma⁹ ahaṃ yad icchāmi dīpadānassa¹⁰ idaṃ phalaṃ.
23. Visuddhanayanaṃ homi yasasā ca jalāma¹¹ ahaṃ¹⁰
saddhā paññā satī¹¹ c' eva dīpadānassa¹⁰ idaṃ phalaṃ.
24. Pacchime ca bhava dāni jātā vippekule ahaṃ
pahūtadhanadhaññaṃhi mudite rājapūjite.
25. Ahaṃ sabbaṅgasampannā sabbābharaṇabhūsitā
purappavese sugataṃ vātapāne tṭhitā ahaṃ
26. Disvā jalantaṃ yasasā devamānusaṃsakkataṃ
anuvyaññanasampannaṃ lakkhaṇehi vibhūsitāṃ.
27. Udaggaṇṇitā sumanā pabbajjaṃ samarocayaṃ
nacirena¹² eva kālena arahattaṃ apāpuniṃ.
28. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsanakārikā.
29. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
khepetvā āsava sabbe visuddh' āsiṃ¹² sunimmaḷā.
30. Paricīṇṇo mayā satthā kataṃ Buddhassa sāsaṇaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhataṃ.

¹ S² agaññh'.² S¹ varataṃ.³ S¹ ahu.⁴ S² tala°.⁵ S¹ P. padīpetvā; S² pajāpetvā.⁶ S¹ S² 'saṃvaraṃ.⁷ S¹ pajjalanti; P. saṃjalanti.⁸ S. yattha.⁹ S¹ pacchāmi 'haṃ.¹⁰ P. pajalāma¹¹ ahaṃ; S¹ S² yassa°.¹¹ S² paññāpati; P. paññavati.¹² S¹ āsi.

31. Yassa¹ c' atthāya pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇḍo janakkhayaṇ.
32. Tato mahākāruṇiko etadagge ṭhapesi maṇ
“ dibbacakkhukinaṇ² aggā Sakulā³ ” ti naruttamo.
33. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
34. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sakulā⁴ bhikkhunī i. g. a-ti.

Sakulā theriyā⁵ apadānaṇ samattaṇ.

[25. *Nandā (Janapadakalyāṇī).*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Ovādako viññāpako tāra⁶ko sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddho tāresi janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī⁷ sabbapāṇinaṇ
sampatte titthiye sabbe pañcasīle patitṭhapi.⁸
4. Evaṇ nirākulaṇ āsī⁹ suññataṇ¹⁰ titthiyehi ca
vicittaṇ arahantehi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanān' atṭhapaññāsaṇ uggato so¹¹ mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāso battiṇsavaralakkaṇo.
6. Vassasahasahassāni āyu titṭhati¹² tāvade
tāvatā titṭhamāno so tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā' haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā setṭhikule ahuṇ¹³
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā.
8. Upetvā taṇ mahāvīraṇ assosiṇ dhammadesanaṇ
amataṇ paramassādaṇ paramatthanivedakaṇ.¹⁴
9. Tadā nimantayitvāna sasaṅhaṇ tibhavantaṇ¹⁵
datvā tassa mahādānaṇ pasannā sehi pāṇihi.

¹ P. yassāttthāya.

³ S¹ Naṅkulā; P. Pakulā.

⁵ S¹ Paṇsukulā bhikkhunīyā.

⁷ S¹ hitesī; P. hitāya.

⁹ S¹ āsiṇ.

¹¹ P. 'va.

¹³ S¹ ahu.

¹⁵ S¹ P. lokanāyakaṇ.

² P. S¹ °cakkhukinaṇ.

⁴ S¹ Paṇsukulā.

⁶ S² kāra⁶ko.

⁸ P. patitṭhahi.

¹⁰ S² suññakaṇ.

¹² S¹ āyu vijjati.

¹⁴ S¹ nivesakaṇ.

10. Jhāyīnāṇ¹ bhikkhunīnaṇ aggaṭṭhānaṇ apatthayaṇ
nipacca sirasā vīraṇ sasaṅghaṇ lokanāyakaṇ.
11. Tadā adantadamako² tilokasaraṇo³ pabhū
vyākāsi⁴ narasaddūlo⁵ : “ lacchas’ etaṇ supatthitaṇ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Nandā ti nāma nāmena hessati satthu sāvika.”
14. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paccayehi vināyakaṇ.
15. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
16. Tato cutā Yāmam agaṇ⁶ tato ’haṇ Tusitaṇ agaṇ⁷
tato ca Nimmānaraṇiṇ Vasavattipuraṇ⁸ tato.
17. Yattha yatthopapajjāmi⁹ tassa kammassa vāhasā
tattha tatth’ eva rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
18. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakkavattinaṇ
maṇḍalīnaṇ ’va¹⁰ rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
19. Sampattiṇ anubhotvāna devesu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ’nekakappesu saṅsariṇ.
20. Pacchime bhavasampatte suramme Kapilavhaye
rañño Suddhodanassā ’haṇ dhītā āsiṇ¹¹ aninditā.
21. Sīriyā¹² rūpiniṇ¹³ disvā nanditaṇ āsi taṇ kulaṇ
tena Nandā ti me nāmaṇ sundaraṇ pavaraṇ aduṇ.¹⁴
22. Yuvatināṇ ca sabbāsaṇ kalyāṇi ti ca¹⁵ vissutā
tasmim pi nagare ramme ṭhapetvā taṇ¹⁶ Yasodharaṇ
23. Jeṭṭho bhātā tilokaggo, majjhimo¹⁷ arahā tathā¹⁸
ekākinī gahaṭṭhā ’haṇ mātuyā¹⁹ paricoditā :

¹ S² jhayīnaṇ.² S¹ ānantadamako; P. ananta°.³ S² °karaṇo.⁴ S¹ byākāsi.⁵ S¹ tadassantalo; P. narasārathi.⁶ P. Yāmasaggaṇ.⁷ P. saggaṇ.⁸ S² Vasavattipuraṇ.⁹ S¹ °upapajjāmi.¹⁰ S¹ ca.¹¹ S¹ āsi.¹² S² siribba.¹³ S¹ rūpini; S² rūpinaṇ.¹⁴ S¹ °opādasā°; S² sundaropamadaṇ ahuṇ.¹⁵ S¹ tiṇ ca; S² tim ma.¹⁶ S¹ hi.¹⁷ P. pacchimo; S¹ S² majjhimo.¹⁸ S¹ tato.¹⁹ P. mātārā.

24. “Sākiyamhi¹ kule jātā putte² Buddhānujā tuvaṇ³
Nandena⁴ pi vinā bhūtā agāre kiṇ na acchasi⁵ ?
25. Jarāvasānaṇ⁶ yobbaññaṇ rūpaṇ asucisammataṇ
rogantam api c’ ārogyaṇ⁷ jīvitaṇ maraṇantikaṇ.
26. Idam pi te subhaṇ rūpaṇ passa kantaṇ⁸ manoharaṇ⁹
’maṇ bhūsaṇaṇ¹⁰ alaṅkāraṇ sirisaṅkhataśannibhaṇ¹¹
27. Pūjitaṇ¹² lokasāraṇ va¹³ nayanānaṇ rāsāyanaṇ¹⁴
puññaṇaṇ kittijanaṇaṇ Okkākakulanandanaṇ
28. Naciren’ eva kālena jarā samadhihessati¹⁵
vihāya geḥaṇ tāruññe¹⁶ vara dhammam anindite.¹⁷”
29. Sutvāham mātu vacanaṇ pabbajiṇ¹⁸ anagāriyaṇ
dehena na tu cittaṇa rūpayobbanalālita.
30. Mahatā ca payattena jhān’ ajjhena saraṇ¹⁹ mama
kātuñ ca vadate²⁰ mātā na cāhaṇ tatra²¹ ussukā.
31. Tato mahākāruṇiko disvā maṇ kāmālāsaṇ²²
nibbindanattḥaṇ rūpasmiṇ mama cakkhupathe jino
32. Sakena ānubhāvena itthiṇ māpesi sobhinaṇ²³
dassanīyaṇ suruciraṇ mamato pi surūpiniṇ.
33. Tam ahaṇ vimhitā disvā avinicchitadehinaṇ²⁴
cintayaṇ²⁵ saphalaṇ me ti nettalābhañ²⁶ ca mānusaṇ
34. Tam āham “ ehi subhage yen’ attho taṇ vadehi me
kulaṇ te nāmagottañ ca vada me²⁷ yadi te piyaṇ.”

¹ S¹ S² Sakiyam pi.

² S¹ putto.

³ S¹ buddhānujātiyaṇ; S² buddhenu°.

⁴ S¹ Nanda no; S² Nando na.

⁵ S² lajjayiṇ; S¹ lacchasi.

⁶ S¹ rājāvasānaṇ.

⁷ S¹ āsi vārogyaṇ.

⁸ S¹ sasikantaṇ; P. sasikantaṇ.

⁹ S¹ manorahaṇ.

¹⁰ S¹ bhūsaṇaṇ.

¹¹ P. sirisaṅghāṭa.

¹² P. puñjitaṇ.

¹³ S² yaṇ.

¹⁴ S¹ rasānaṇ.

¹⁵ S¹ jarā samavihessati; P. jarāyaṇ adhisessati.

¹⁶ P. kāruññe.

¹⁷ S¹ varadhammanindite; S² vara°.

¹⁸ S¹ pabbaji.

¹⁹ S¹ jhānañjhenapadaṇ.

²⁰ S¹ S² vasate.

²¹ S¹ tattha.

²² S¹ kāmālāyaṇ; S² kāmālānaṇ.

²³ P. sobhanaṇ; S² sobhanaṇ.

²⁴ S¹ P. ativimhita°; S² °dehine; S¹ °dehini.

²⁵ S¹ cintayī.

²⁶ S² na taṇ lābham.

²⁷ S² te.

35. Na pañhakālo¹ subhage ucchaṅge maṇṇ nivesaya²
nisīdantī mam' aṅgāni passaḥissañ³ muhuttakaṇ.
36. Tato sīsaṇ mam' aṅke sā⁴ katvā sayi sulocanā
tassā⁵ nalāṭe⁶ patitā luddā⁷ paramadāruṇā.
37. Saha tassā nipātena pilakā udapajjatha⁸
pagghariṇsu pabhinnā ca kuṇapā pubbalohitā.
38. Sambhinnañ⁹ vadanaṇ cāpi kuṇapaṇ pūtigandhikaṇ¹⁰
uddhumātaṇ vinilaṇ ca sabbañ¹¹ cāpi sarīrakaṇ.
39. Sā pavedhitasabbaṅgī nissayanti¹² muhuṇ muhuṇ
vedayanti sakaṇ dukkhaṇ karuṇaṇ paridevayi¹³:
40. *Dukkheṇa dukkhitā homi phusayanti¹⁴ ca vedanā*
mahādukkhe nimugg' amhi saraṇaṇ hohi¹⁵ me sakhi.
41. Kuhiṇ vadanasaṇ te ? kuhiṇ te tuṅgaṇasikā ?
tambabimbavaṇoṭṭhaṇ¹⁶ te vadanaṇ te¹⁷ kuhiṇ gataṇ ?
42. Kuhiṇ sasiṇ nibhaṇ¹⁸ vattaṇ ? kambugivā¹⁹ kuhiṇ gatā ?
dolālocā²⁰ ca te kaṇṇā vevaṇṇaṇ²¹ samupāgatā.
43. Makula-khārak'-ākārā²² kalasā va payodharā
pabhinnā pūtikūṇapā duṭṭhagandhitvaṇ²³ āgatā.
44. Vedimajjhā puthussoni²⁴ sūṇā²⁵ 'va nītakibbisā²⁶
jātā abhejjabharitā.²⁷ Aho rūpaṇ asassaṇaṇ.
45. Sabbhaṇ sarīrasaṇjātaṇ pūtigandhaṇ bhayānakaṇ
susānaṇ iva jeguccaṇ²⁸ ramante yattha bālisā.

¹ P. navañ ca°; S¹ pañhakāle.

² P. nivāsaya.

³ S¹ passupiyaṇ; P. pasuppaya.

⁴ S¹ mam' aṅge 'haṇ; P. mam' aṅge sā.

⁵ S¹ tayā.

⁶ S¹ nana te.

⁷ S¹ lukhā; S² lutā.

⁸ S¹ P. upapajjatha.

⁹ P. pabhinnā.

¹⁰ S¹ putigandhinaṇ.

¹¹ P. pubbañ.

¹² P. nissasanti.

¹³ S¹ paridevayi; S² parivedayiṇ.

¹⁴ S¹ phusissanti.

¹⁵ S¹ homi.

¹⁶ S² °dharoṭṭhaṇ.

¹⁷ S² vadanattho; P. vedanaṇ te.

¹⁸ S¹ sasinabhaṇ; P. sasinibhaṇ.

¹⁹ S² kumbha°.

²⁰ S¹ dolālolā; P. dolātulā va.

²¹ S² vevaṇṇa.

²² S¹ makulākārābhākārā kalābhakā payodharā; P. makulaḥārakā-kārā kalasā va payodharā; S² kākamburubhākārā pavanadharā.

²³ S² gandhatvaṇ.

²⁴ S¹ puthussoni; S² puthusesāni; P. 'va sussoni.

²⁵ S¹ suṇe; P. sunā; S² sūṇā.

²⁶ S¹ vanītakimbisā; P. vaṇita°.

²⁷ S¹ amejjhabharitā; P. amajjhabharitā.

²⁸ S² ve gacchaṇ.

46. Tadā mahākāruṇiko bhātā me lokanāyako
disvā saṇviggacittaṇ maṇ imā gāthā abhāsatha:
47. Āturaṇ kuṇapaṇ¹ pūtiṇ passa Nande samussayaṇ
asubhāya cittaṇ bhāvehi ekaggam² susamāhitaṇ.
48. Yathā idaṇ tathā etaṇ³ yathā etaṇ tathā idaṇ
duggandhaṇ pūtikaṇ vāti bālānaṇ abhinanditaṇ.
49. Evam etaṇ avekkhantī rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya⁴ abhinibbijja⁵ dakkhasi.⁶
50. Tato 'ham āsiṇ saṇviggā⁷ sutvā gāthā subhāsita
tatra ʔhitā 'va 'haṇ santi⁸ arahattaṇ apāpuṇiṇ.
51. Yattha yattha⁹ nisinnā 'haṇ tadā¹⁰ jhānaparāyaṇā
jino tasmuṇ guṇe tuṭṭho etadagge ʔhapesi maṇ.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Nandā bhikkhunī Janapadakalyāṇī i. g. a-ti.
Nandāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[26. Sonā.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ seṭṭhikule jātā sukhitaṇ sajjitā¹¹ piyā
upetvā taṇ munivaraṇ assosiṇ¹² madhuraṇ vacaṇ.
3. Āraddhaviriyān' aggaṇ vaṇṇentaṇ¹³ bhikkhuniṇ jinaṇ
taṇ sutvā muditā hutvā kāraṇ katvāna satthuno.
4. Abhivādiya sambuddhaṇ taṇ ʔhānaṇ¹⁴ patthayiṇ¹⁵ tadā
anumodi mahāviro: "sijjhataṇ¹⁶ panidhī tava.
5. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S¹ kulāpaṇ; P. asuciṇ.³ S² idaṇ.⁵ S¹ abhinippajja.⁷ S¹ P. abhisavviggā.⁹ S¹ tattha.¹¹ P. pūjitā.¹³ S² vaṇṇenti.¹⁵ S¹ patthayī.² S¹ ekagga.⁴ S¹ kaññāya.⁶ S¹ rakkhasi; P. dakkhisaṇ.⁸ S. P. vipassanti.¹⁰ P. sadā.¹² S¹ assosi.¹⁴ S¹ ʔhānaṇ taṇ.¹⁶ S² sijjhantaṇ.

6. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sonā¹ ti nāma nāmena hessati satthu sāvikā.”
7. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvaḥjīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ² paccayehi vināyakaṇ.
8. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch³ ahaṇ
9. Pacchime ca bhava dāni jātā seṭṭhikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe⁴ phīte mahaddhane.
10. Yadā ca yobbaṇaṇ pattā⁵ gantvā patikulaṇ ahaṇ
dasa puttāni ajaṇiṇ surūpāni visesato.
11. Sukheṭhitā ca te sabbe jananettamanoharā
amittānam pi rucitā mamaṇ⁶ pāgeva⁷ te piyā.
12. Tato mayhaṇ akāmāya dasaputtapurakkhato
pabbajittha sa me bhattā⁸ devadevassa sāsane.
13. Tad ekikā vicintesiṇ⁹: jīvitenālam atthu me
jīnāya¹⁰ patiputtehi vuḍḍhāya¹¹ ca varākiyā.
14. Aham pi tattha¹² gañchissaṇ¹³ pasuto¹⁴ yattha¹⁵ me pati.
Evāhaṇ cintayitvāna pabbajiṇ¹⁶ anagāriyaṇ.
15. Tato ca maṇ bhikkhuniyo ekaṇ¹⁷ bhikkhunupassaye¹⁸
vihāya gañchu¹⁹ ovādaṇ “ tāpehi udakaṇ ” iti.
16. Tadā udakam āhatvā²⁰ okiritvāna kumbhiyā
culle²¹ ṭhapetvā āsīnā²² tato cittaṇ samādahiṇ.²³
17. Khandhe aniccato disvā dukkhato ca anattato
khepetva²⁴ āsave sabbe arahattaṇ apāpuniṇ.
18. Tadā ’gantvā bhikkhuniyo uṇhodakam apucchisu²⁵
tejodhātuṇ adhiṭṭhāya khippaṇ santāpayiṇ²⁶ jalaṇ.

¹ P. Sonā.² S¹ paricari.³ S² agañich’.⁴ S² itṭhe.⁵ P. yobbanappattā.⁶ P. mama; S¹ rucitā°.⁷ P. pag eva.⁸ P. satthā; S¹ S² bhatthā.⁹ S¹ S² vicintesi.¹⁰ S¹ jinnāya.¹¹ S² suddhāya.¹² S² tassa.¹³ S¹ P. gacchissaṇ¹⁴ P. sampatto.¹⁵ S¹ tattha.¹⁶ S¹ pabbajji.¹⁷ S² evaṇ.¹⁸ P. ūpassaye.¹⁹ S¹ P. gacchuṇ.²⁰ P. āhitva.²¹ P. cūle.²² S¹ S² āsīnā.²³ S¹ pasāda.yi.²⁴ P. chetvāna.²⁵ S¹ P. apucchisuṇ.²⁶ S¹ santāpayi.

19. Vimhitā tā jinavaraṇ etam atthaṇ va sāvayun,¹
taṇ sutvā mudito nātho imā gāthā abhāsatha:
20. “Yo ca vassasataṇ jīve kusito² hīnavīriyo
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo viriyaṇ ārabhato daḥhaṇ.”
21. Ārādhito³ mahāvīro mayā⁴ suppaṭipattiyā
āraddhaviriyaṇ’ aggaṇ mam āha sa⁵ mahāmuni.
22. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
23. Sāgaṭaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sonā-bhikkhuni i. g. a-ti.

Sonā-theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[27. Bhaddā-Kāpilāni.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadāhu⁶ Haṇsavatiyaṇ Videho⁷ nāma nāmako
seṭṭhi pahūtaratano; tassa jāyā ahoṣ’ ahaṇ.
3. Kadāci so narādiccaṇ upecca saparijjano⁸
dhammam assosi Buddhassa sabbadukkhakkhayāvahaṇ.⁹
4. Sāvakaṇ dhutavādānaṇ aggaṇ kittesi nāyako
suttvā¹⁰ sattāhikaṇ dānaṇ datvā Buddhassa tadino.
5. Nipacca sirasā pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayi¹¹
sa hāsayaṇto parisaṇ¹² tad’ āha narapuṇḡavo
6. Seṭṭhino anukampāya¹³ imā gāthā abhāsatha:
“lacchase¹⁴ patthitaṇ ṭhānaṇ, nibbuto hohi¹⁵ puttaka.

¹ P. abhāvayun; S¹ va sāmayun.

² S. kusito.

³ S¹ āradhiko.

⁴ S¹ mayhaṇ; P. mama.

⁵ S² samāha sa; P. mahāpañño.

⁶ S¹ S² °āhaṇ.

⁷ S¹ Vedeho.

⁸ S¹ upecca ssaparijjano.

⁹ S¹ -dukkhābhayaṇ; P. -dukkhabhayappahaṇ.

¹⁰ S² hutvā.

¹¹ S¹ P. °patthayi; S² patthayiṇ.

¹² S¹ hāsayaṇto parisa taṇ; P. pahāsanto saparisaṇ.

¹³ S¹ anukampāyo.

¹⁴ P. lacchasi.

¹⁵ S² hoti.

7. Sataśahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kassapo nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
9. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricari paccayehi vināyakaṇ.
10. Sāsanaṇ jotayitvā¹ so madditvāna² kutitthiye
veneyye vinayitvā so³ ca nibbuto so sasāvako.
11. Nibbuta tamhi lokagge pūjanatthāya satthuno
ñātimitte samānetvā saha tehi akārayiṇ⁴
12. Sattayojanikaṇ thūpaṇ ubbidhaṇ ratanāmayaṇ
jalantaṇ sataṇsī va sālārājaṇ va phullitaṇ.⁵
13. Sattasatasahasāsāni⁶ pātiyo tattha⁷ kārayiṇ
nalaggi⁸ viya jotante rataneḥ’ eva sattahi.
14. Gandhateleṇa⁹ pūretvā dīpā ’nujjalayiṇ tahiṇ
pūjatthāya¹⁰ mahesissa sabbabhūtānukampino.
15. Sattasatasahasāsāni⁶ punṇakumbhān’ akārayiṇ¹¹
rataneḥ’ eva punṇāni pūjatthāya mahesino.
16. Majjhe aṭṭh’ aṭṭha kumbhīnaṇ¹² ussitā kañcanagghiya¹³
atirocanti vaṇṇena sārada¹⁴ va divākaro.¹⁵
17. Catudvāresu sobhanti toraṇā ratanāmaya
ussitā¹⁶ phalakā rammā sobhanti ratanāmaya.
18. Virocanti parikkhittā avataṇsā¹⁷ sunimmitā
ussitāni patākāni ratanāni virocere.
19. Surattaṇ sukataṇ cittaṇ¹⁸ cetiyaṇ ratanāmayaṇ
atirocati vaṇṇena sasañjhā va¹⁹ divākaro.

¹ S¹ P. jotayitvāna.² S¹ P. madditvā³ S¹ omitted; P. vinayitvāna.⁴ S¹ akārayi.⁵ P. pupphitaṇ.⁶ S¹ sataṇ°.⁷ S² satta.⁸ P. nalaggi⁹ S² °talehi.¹⁰ P. pūjanatthāya.¹¹ S¹ kārayi.¹² S¹ aṭṭhaya°; P. sattatṭha kumbhāni; S² asaṭṭha°.¹³ P. °agghiyo.¹⁴ S² saradā.¹⁵ S² divākara.¹⁶ S² ussatā.¹⁷ S² avakaṇsā.¹⁸ S¹ citaṇ; S² dhītaṇ.¹⁹ P. sasimajjhe

20. Thūpassa medhiyo tisso¹ haritālena pūrayiṇ
ekaṇ² manosilāy' ekaṇ añjanena ca ekikaṇ.³
21. Pūjaṇ etādisaṇ rammaṇ kāretvā varadhārino⁴
adāsi dānaṇ saṅghassa yāvajīvaṇ yathābalaṇ.
22. Sahā 'haṇ⁵ seṭṭhinā tena tāni puññāni sabbaso
yāvajīvaṇ karitvāna sahā 'va sugatiṇ ahaṇ.⁶
23. Sampattiyo 'nubhotvāna⁷ devatte atha mānuse
chāyā viya sarīrena saha ten' eva saṇsariṇ.
24. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
upparjji cārunayano⁸ sabbadhammavipassako.⁹
25. Tadā hi¹⁰ Bandhumatiyā¹¹ brāhmaṇo sādhusammato
aḍḍho santo¹² gamenāsi¹³ dhanena ca suduggato.¹⁴
26. Tadā hi¹⁵ tassāhaṇ āsiṇ¹⁶ brāhmaṇi samacetasā
kadāci so dijavaro saṅgamesi¹⁷ mahāmuniṇ
27. Nisinnaṇ janakāyamhi desentaṇ amatāṇ padaṇ
sutvā dhammaṇ pamudito adāsi sakasāṭakaṇ.¹⁸
28. Gharāṇ ekena vatthena gantvān' etaṇ¹⁹ mam abravi²⁰
anumoda mahāpuññaṇ²¹ dinnāṇ Buddhassa sāṭakaṇ.²²
29. Tadā 'haṇ añjaliṇ katvā anumodiṇ²³ supiṇitā²⁴
sudinno sāṭako sāmi Buddhasseṭṭhassa tādino.
30. Sukhito sajjito²⁵ hutvā saṇsaranto bhavābhava
Bārāṇasipure²⁶ ramme rājā āsi²⁷ mahīpati.

¹ S¹ thūpass' imādi sā tisso; P. thūpass' imādi pātiyo; S² mediyo tisso.

² S¹ eka.

³ S¹ ekakaṇ.

⁴ P. varavādino.

⁵ S¹ sahāyaṇ; P. sahā 'va.

⁶ S¹ P. gatā.

⁷ S¹ na bhutvāna.

⁸ S¹ vārunayano; P. cārudassano.

⁹ S¹ °to.

¹⁰ P. tadāyaṇ.

¹¹ P. Bandhumatiyaṇ.

¹² S¹ saddho santo, also saddho satthā; P. andho santo; S² aḍḍhe
sattā.

¹³ P. guṇenāpi; S¹ guṇenāpi and gamenapi.

¹⁴ S¹ saduggato.

¹⁵ S¹ P. tadā pi.

¹⁶ S¹ āsi.

¹⁷ S¹ saṅkamesi; S² saṅgamehi.

¹⁸ S¹ P. adāsi ekasāṭakaṇ; S² °sakasāṭakaṇ.

¹⁹ P. gantvān odaṇ.

²⁰ S¹ mamaṇ bravi.

²¹ P. S¹ mahāpuñña.

²² S¹ S² sāvaṇ.

²³ S¹ anumodi.

²⁴ S¹ suvinitā.

²⁵ S¹ pajjito; P. pabbajjito.

²⁶ S¹ Bārāṇasiṇ; P. Bārāṇasi°.

²⁷ S² asā.

31. Tada tassa mahesī 'haṇ itthigumbassa¹ uttamā tassātidayitā² āsiṇ³ pubbasnehena uttariṇ.⁴
32. Piṇḍāya vicarante⁵ so⁶ aṭṭha paccekanāyake disvā pamudito⁷ hutvā datvā piṇḍaṇ mahārahaṇ.
33. Puno⁸ nimantayitvāna katvāna ratanamaṇḍapaṇ⁹ , kammārebhi⁹ kataṇ pattaṇ¹⁰ sovaṇṇaṇ vata taṭṭakaṇ.¹¹
34. Samānetvāna te sabbe¹² tesāṇ dānaṇ adāsi so sovaṇṇāsane¹³ pavitṭhānaṇ pasanno sehi pāṇihi.
35. Tam pi¹⁴ dānaṇ sah' adāsiṇ¹⁵ Kāsirājen' ahaṇ tadā puno pi¹⁶ Bārānasiyaṇ ajāyiṇ¹⁷ *dvāragāmake.* *
36. Kuṭumbikakule¹⁸ phite sukhito so sabhātuko jeṭṭhassa¹⁹ bhātuno jāyā ahoṣiṇ²⁰ supaṭibbatā.
37. Paccekabuddhaṇ disvāna mama bhātu²¹-kaṇiṇasā²² bhāgaṇ taṇ²³ tassa datvā 'haṇ āgate tamhi²⁴ pāvadiṇ.²⁵
38. Nābhinandittha so dānaṇ tato tassa adās' ahaṇ Buddhān āṇiya taṇ annaṇ²⁶ puno tass' eva so adā.²⁷
39. Tad annaṇ²⁸ chaḍḍhayitvāna ruṭṭhā²⁹ Buddhassa' ahaṇ tadā pattaṇ kalalapuṇṇaṇ taṇ adāsiṇ tassa tādino.
40. Dāne ca³⁰ gahaṇe c' eva apace³¹ paduse pi ca³² samacittasukhaṇ³³ disvā mahāsaṅghaṇ cajiṇ bhusaṇ.³⁴

¹ S¹ itthi°.² S¹ tassāpi dayitā.³ S¹ āsi.⁴ S² uttarāṇ; P. c' uttari; S¹ uttarā.⁵ S² vicaranto.⁶ P. te.⁷ P. pamuditā.⁸ P. puna.⁹ S¹ kammākāra; P. kammārehi.¹⁰ P. pattaṇ; S² paṭṭhaṇ.¹¹ S¹ satahatthakaṇ; S² *deficient reading*.¹² S² taṇ sabbaṇ.¹³ S¹ sonpasane; P. senāsane.¹⁴ S² tam hi.¹⁵ S¹ sahādāsi; S² mahādāsiṇ.¹⁶ S¹ puṇa 'haṇ; P. punāhaṇ.¹⁷ S¹ P. rājā pi.¹⁸ S¹ P. kuṭumbikakule.¹⁹ S² seṭṭhassa.²⁰ S¹ ahoṣi; P. ahoṣi.²¹ S¹ P. bhattu; S² bhatta.²² S¹ kanissa so; P. kaṇiṇasā; S² kaṇiṇa so.²³ P. bhāgannaṇ.²⁴ S¹ tasmi; S² tassa.²⁵ S¹ pāvāriṇ; S² pāvadi.²⁶ S¹ mudhādānissa tam antaṇ; P. ukhā āṇiya taṇ annaṇ; S² bud-dhāna niyataṇ°.²⁷ S² tadā.²⁸ S² tadānu; S¹ taṇ dānaṇ.²⁹ S¹ P. duṭṭhā.³⁰ S¹ cā; S² va.³¹ P. apace; S¹ āmejje; S² amajje.³² S¹ padumessa pi ca; S² paṇaye pi ca.³³ P. °mukhaṇ.³⁴ P. tadāhaṇ saṇvījiṇ bhusaṇ; S¹ mahā saṇvindidī bhusaṇ.

41. Puno pattan̄ gahetvāna sodhayitvā sugandhinā¹
pasannacittā pūretvā² saghataṇ sakkaraṇ³ adaṇ.
42. Yattha yatthūpapajjāmi surūpā homi dānato
Buddhassa apakārena duggandhā vadanena ca.
43. Puno Kassapavirassa⁴ niṭṭhāyantamhi⁵ cetiye
sovaṇṇaṇ iṭṭhakaṇ varaṇ⁶ adāsīṇ⁷ muditā ahaṇ.
44. Cātujjātena gandhena nicayitvā tam iṭṭhakaṇ
muttā duggandhadosaṃhā sabbaṅgasamupāgatā.⁸
45. Satta pātisahassāni rataneḥ⁹ eva⁹ sattahi
kāretvā ghatapūrāni vaṭṭini¹⁰ ca saḥassayo
46. Pakkhipitvā¹¹ padīpetvā ṭhāpayiṇ¹² satta pantiyo¹³
pūjatthaṇ lokanāthassa vippasannena cetasaḥ.
47. Tadāpi tasmiṇ¹⁴ puññasmiṇ¹⁵ bhāgini¹⁶ haṇ visesato
puno¹⁶ Kāsīsu¹⁷ sañjāto Sumitto¹⁸ isi¹⁹ vissuto.
48. Tassāhaṇ bhariyā āsiṇ sukhitā sajjitā piyā
tadā pi²⁰ paccekamune²¹ adāsī²² ghanavethanaṇ.
49. Tassāpi bhāgini āsiṇ moditvā dānam²³ uttamaṇ
puno¹⁶ pi Kāsiraṭṭhamhi jātā²⁴ Koliyajātiyā.
50. Tadā Koliyaputtānaṇ satehi saha pañcahi
pañca paccekabuddhānaṇ satāni²⁵ samupaṭṭhahiṇ.²⁶
51. Temāsaṇ vāsayitvāna²⁷ adaṇsu ca²⁸ ticīvare
jāyā tassa tadā āsiṇ puññakammapathānugā.
52. Tato cuto²⁹ ahū rājā Nando nāma mahāyaso
tassāpi mahesī³⁰ āsiṇ³¹ sabbakāmasamidhini.

¹ S¹ sugandhino.

³ P. sakkāraṇ.

⁵ P. niṭṭhāpentamhi.

⁶ S² iṭṭhaka^o; S¹ °ghaṇaṇ.

⁸ S¹ susamāgatā.

¹⁰ S² vaddhini; P. vaṭṭini.

¹² S² ṭhāpayi.

¹⁴ P. tamhi.

¹⁶ P. puna.

¹⁸ S² Sunamitto.

²⁰ P. tadāhaṇ.

²² S² adāsīṇ.

²⁴ S² jāto.

²⁶ S¹ mamupaṭṭhahiṇ.

²⁷ S¹ P. tappayitvāna.

²⁹ S² cutā. ³⁰ S² mahisī; P. mahesī.

² S² pasannā pūretvāna.

⁴ P. °dhirassa.

⁷ S² adāsī.

⁹ S² ema.

¹¹ S¹ upakkhipetvā.

¹³ S¹ S² pantiyo.

¹⁵ P. puññaṃhi.

¹⁷ S¹ Kāsīsu; S² Kāsīṇsu.

¹⁹ P. S¹ iti.

²¹ S. paccekapure.

²³ S² dhānaṇ.

²⁵ S¹ satānaṇ.

²⁸ S² adaṇ mukha.

³¹ S² āsi.

53. Tatō cuto¹ bhavitvāna Brahmaddatto mahīpati
Padumavatiputtānaṃ² paccekamuninaṃ³ tadā
54. Satāni pañc' anūnāni yāvajīvam upaṭṭhahin⁴
rājuyyāne nivāsetvā nibbutāni⁵ ca pūjayaṇ.
55. Cetiyāni ca kāretvā pabbajitvā ubho mayaṇ
bhāvetvā appamaññāyo brahmalokaṇ agamhase.
56. Tato cuto⁶ Mahātitthe⁷ sujāto Pippalāyano⁸
Mātā Sumanadevī ca⁹ Kosigotto dijo pitā.
57. Ahaṇ Madde janapade Sāgalāyaṇ puruttame
Kapilassa dijass' āsiṇ¹⁰ dhītā mātā Sucimati.
58. Ghanakañcanaḥimbena¹¹ nimminivāna maṇ pitā
adā Kassapavīrassa¹² kāmāsā¹³ vajjitassa¹⁴ me.¹⁵
59. Kadāci so kāruṇiko gantvā kammantapekkhako¹⁶
kākādikehi¹⁷ khajjante paṇe¹⁸ disvāna saṇviji.
60. Ghare vāhaṇ¹⁹ tile jāte²⁰ disvān' ātapatāpīte²¹
kimikākehi khajjante saṇvegamaṇ alabhin tadā.
61. Tadā so pabbajī dhīro²² ahaṇ taṇ anupabbajin²³
pañca vassāni nivaṣiṇ paribbājapathe²⁴ ahaṇ.
62. Yadā pabbajitā āsi²⁵ Gotamī jinaposikā²⁶
tadā 'haṇ samupāgantvā²⁷ Buddhena anusāsītā.
63. Naciren' eva kālena arahattaṇ apāpunaṇ
aho kalyāṇamittataṇ²⁸ Kassapassa sirīmato!
64. Putto²⁹ Buddhassa dāyādo Kassapo susamāhito
pubbenivāsaṇ yo vedi saggāpāyaṇ ca passati.³⁰

¹ P. tadā rājā.² S² Padumāvatiputtāni.³ S¹ paccekamunin.⁵ S¹ nidhutānañ.⁴ S² upaṭṭhahi.⁷ S² mahācittē.⁶ S² cutā.⁹ P. ti.⁸ P. Pippal°.¹¹ S¹ ghanakañcana°.¹⁰ S¹ āsi.¹³ S¹ tāmāsā; P. kāmehi.¹² P. dhīrassa.¹⁵ S¹ vā; P. maṇ.¹⁴ S¹ vijitassa.¹⁷ S¹ kākāditehi.¹⁶ S² °pekkhato.¹⁹ S¹ vāha.¹⁸ S² paṇo.²¹ S¹ ātapānāsane; P. °ātapatāpane.²⁰ S² dante.²³ S¹ anupabbaji.²² S¹ vīro.²⁵ S¹ āsiṇ.²⁴ P. paribbājavate.²⁷ P. taṇ upagantvā.²⁶ S² positā.²⁸ S¹ °mittatā; S² °mittataṇ.²⁹ P. suto.³⁰ S¹ dassati.

65. Atlo jātikkhayaṇ patto abhiññāvosito muni
etāhi tīhi vijjāhi tevijjo hoti brāhmaṇo.
66. Tath' eva Bhaddā-Kapilāni tevijjā maccuhāyini
dhārentī¹ antimaṇ dehaṇ jetvā² Māraṇ savāhanaṇ
67. Disvā ādīnavaṇ loke ubho pabbajitā mayaṇ
amha³ khīṇāsavā dantā sītibhūt' amha⁴ nibbutā.
68. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
69. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
70. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddā-Kāpilāni bhikkhuni i. g. a-ti.

Bhaddākapilāniyā apādānaṇ samattaṇ.

[28. Yasodharā.]

1. Purakkhatā bhikkhunihi satehi saha pañcahi
mahiddhikā mahāpaññā sambuddhaṇ upasaṅkamiṇ.
2. Sambuddhaṇ abhivādetvā satthuno cakkalakkhaṇe
nisinnā ekamantamhi imaṇ⁵ vacanam abraviṇ:
3. Aṭṭhasattati vassā 'haṇ pacchimo⁶ vattati⁷ vayo
pabbhāram pi⁸ anuppattā ārocemi mahāmuni⁹
4. Paripakko vayo mayhaṇ parittam atha¹⁰ jīvitaṇ
pahāya vo gamissāmi katam me saraṇam attano.
5. Vayo¹¹ ca pacchime kāle maraṇaṇ uparundhati
ajjarattiṇ mahāvīra¹² pāpuṇissāmi nibbutiṇ.
6. N' atthi¹³ jāti jarā vyādhi¹⁴ maraṇaṇ ca mahāmune¹⁵
ajarāmaranaṇ¹⁶ puraṇ gamissāmi asaṅkhataṇ.¹⁷
7. Yāvatā parisā nāma samupayāti¹⁸ satthuno
aparā*dhaṇ* pajānanti khamantaṇ¹⁹ sammukhā muṇe

¹ P. dhāreti.

² S¹ jivvā.

³ S² amhā; S¹ tamhā; P. ty amha.

⁴ S² °amhi.

⁵ S¹ idaṇ.

⁶ S¹ pacchimā; S² pacchimā.

⁷ S¹ vattani; S² vattathi.

⁸ S¹ pabbhāramhi.

⁹ S¹ mahāmuniṇ.

¹⁰ S¹ paritta mama.

¹¹ S² vaye.

¹² S¹ mahāvīre.

¹³ S² itthi.

¹⁴ S¹ byādhi.

¹⁵ S¹ mahāmuni.

¹⁶ S² mārābhaya.

¹⁷ S² ahaṇkhatāṇ.

¹⁸ S¹ samusanti; S² samupāyati.

¹⁹ S¹ khamantu.

8. Saṅsarantañ¹ ca² saṅsāre *khalitañ* ce tavaṇ mayi³
āroce va⁴ mahāvīra aparādhaṇ khamassu me.
9. Iddhiñ cāpi nidassesi mama sāsanakārike⁵
parisānañ⁶ ca sabbāsaṇ kaṅkhaṇ chindassu sāsane⁷
10. Yasodharā ahaṇ vīra agāre te pajāpati
Sākiyamhi kule jātā⁸ itthi atho⁹ *patiṭṭhitā*
11. Thīnaṇ satasahassānaṇ navutīnaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁰
agāre te ahaṇ vīra¹¹ pāmokkhā¹² sabba-issarā.¹³
12. Rūpācāraguṇūpetā¹⁴ yobbanaṭṭhā piyaṇvadā¹⁵
sabbā maṇ apacāyanti devatā viya mānusa.
13. Kaññā sahasapamukhā Sakyaputta-nivesane
samānasukhadukkhā tā¹⁶ devatā viya Nandane.
14. Kāmadhātum atikkantā saṇṭhitā rūpadhātuyā
rūpena sadisā¹⁷ n' atthi ṭhapetvā lokanāyakaṇ.
15. Sambuddhaṇ abhivādetvā iddhiṇ dassesi satthuno
nekā nānāvidhākārā mahā-iddhiṇ vidaṇsayiṇ.¹⁸
16. Cakkavālaṇ¹⁹ samaṇ kāyaṇ sīsaṇ uttarato²⁰ kuru
ubho pakkhā duve dīpā²¹ jambudīpaṇ sarīrato.
17. Dakkhinañ ca saraṇ picchaṇ²² nānā sākā tu pattakā.²³
candañ ca suriyañ²⁴ c' akkhī²⁵ Meru-pabbatato²⁶ sikkhaṇ.²⁷
18. Cakkavālagirituṇḍaṇ²⁸ jamburukkkhasamūlakaṇ
vijamānā²⁹ upāgantvā vandate³⁰ lokanāyakaṇ.
19. Hatthivaṇṇaṇ³¹ tath' ev' assaṇ³² pabbataṇ jalajaṇ tathā
candañ ca suriyaṇ³³ Meruṇ Sakkavaṇṇaṇ³⁴ ca dassayi.

1 S ¹ saṅsaritvā.	2 S ¹ va.	3 S ² ce mayi-; S ¹ °mamaṇ tayi.
4 S ¹ ārocemi.	5 S ² kāriye.	6 S ¹ °tañ.
7 S ¹ kaṅkha chindāhi yāvata.		8 S ¹ jātaṇ.
9 S ¹ aṇhe.		10 S ¹ °uttarī.
11 S ² vīraṇ.		12 S ¹ pāmokkhā.
13 S ¹ sabbassa sassarā.		14 S ¹ rūpavāra°.
15 S ¹ yobbanaṭṭhā si sandhadā.		16 S ¹ dukkhatā.
17 S ¹ sadiso.		18 S ¹ pidassasi.
19 S ¹ cakkavāla.		20 S ¹ uttara no.
21 S ² dhīpā.		22 S ¹ sarapiṇṇaṇ.
23 S ² °kupattakā.		24 S ² candasuriyaṇ.
25 S ¹ cakkhiṇ.		26 S ² pabbato.
27 S ² sikaṇ.		28 S ² tuṇḍā.
29 S ² vijamāno.		30 S ¹ vandāte.
31 S ² hatthivaṇṇaṇ.		32 S ¹ tathev' āyaṇ.
33 S ¹ candasuriyaṇ tathā.		34 S ¹ cakkavaṇṇaṇ.

20. Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā¹,
sahassaṇ lokadhātūnaṇ² phullapaccena³ chādayiṇ⁴
21. Brahmavaṇṇaṇ ca māpetvā dhammaṇ desesi⁵ puññataṇ⁶
Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā.⁷
22. Īddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññassa vasi homi mahāmune.⁸
23. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkuṇ⁹ visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
24. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ññaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
25. Pabbānaṇ¹⁰ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ¹¹ te su-dassitaṇ
adhikāraṇ bahuṇ¹² mayhaṇ tuyhatthāya mahāmune.
26. Yaṇ mayhaṇ purimaṇ kammaṇ kusalaṇ sarase¹³ mune
tuyh' atthāya mahāvīra puññaṇ upacitaṇ mayā.
27. Abhabbatthāne¹⁴ vajjetvā pācayanti¹⁵ anāvaraṇ¹⁶
tuyh' atthāya mahāvīra samattaṇ¹⁷ jīvitaṇ mayā.
28. Nekakoṭisahasāni bhariyatthāya¹⁸ dāsi maṇ¹⁹
na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²⁰
29. Nekakoṭisahasāni upakārāya dāsi maṇ
na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²¹
30. Nekakoṭisahasāni bhojanatthāya dāsi maṇ²²
na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²¹
31. Nekakoṭisahasāni jivitāni²³ pariccajiṇ²⁴
bhayamokkhaṇ²⁵ karissanti ca jāmi²⁶ mama jivitaṇ.
32. Aṅagate²⁷ alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
itthibhaṇḍena²⁸ gūhāmi tuyh' atthāya mahāmuni.

¹ S¹ cakkhuma.

³ S¹ °sañchena; S² pulla°.

⁵ S² deseti.

⁷ S¹ cakkhuma.

⁸ S¹ mahāmuni.

¹⁰ S¹ buddhāna.

¹¹ S¹ sañha°.

¹³ S¹ parame.

¹⁵ S¹ pācayitvā; S² pācayantya.

¹⁷ S¹ sañcattaṇ.

¹⁹ Perhaps 'haṇ.

²¹ S¹ mahāmuni.

²³ S² jivitā pi.

²⁵ S¹ hāsamukhaṇ.

²⁷ S¹ aṅge evaṇ.

² S¹ °dhātunaṇ.

⁴ S¹ chādāsi; S² cādayiṇ.

⁶ S¹ suññataṇ.

⁹ S¹ cakkhu.

¹² S² bahu.

¹⁴ S² abhaṇḍatthāne.

¹⁶ S¹ anācaraṇ.

¹⁸ S¹ bhariitthāya.

²⁰ S¹ mahāmuni.

²² S¹ dās' ahaṇ.

²⁴ S¹ pariccaji.

²⁶ S¹ dadāmi; S² vajāmi.

²⁸ S¹ n' atthi maṇḍena.

33. Dhanadhañña¹pariccāgaṇ¹ gāmāni nigamāni ca
khettaṇ puttañ² ca dhītaṇ³ ca pariccattā⁴ mahāmuni.
34. Hatthi-assa-gavañ cāpi dāsiyo paricārīkā
tuyh' atthāya mahāvīra⁵ pariccattā asaṅkhiyā.
35. Yaṇ mayhaṇ paṭimantesi⁶ dānaṇ dassāmi yācace
vimaṇaṇ me na passāmi dadato⁷ dānam uttamaṇ.
36. Nānāvidhaṇ bahuṇ⁸ dukkhaṇ saṅsāre ca bahubbidhe⁹
tuyh' atthāya mahāvīra pariccattaṇ¹⁰ asaṅkhiyaṇ.
37. Sukhaṇ pattā na¹¹ modāmi na ca dukkhesu dummaṇā
sabbattha tulitā¹² homi tuyh' atthāya mahāmune.¹³
38. Anumaggena sambuddho yaṇ dhammaṇ abhinīharī
anubhotvā¹⁴ sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁵ mahāmuni.
39. Brahmadevañ ca sambuddhaṇ Gotamaṇ lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthanaṇ saṅgamaṇ te bahum mayā.
40. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmuni
gavesantā¹⁷ Buddhadhammaṇ ahaṇ te paricārīkā.
41. Kappe¹⁸ satasahassee ca¹⁹ caturo ca asaṅkhiye²⁰
Dīpaṅkaro mahāvīro uppajji lokanāyako.
42. Paccantadesavisaye²¹ nimantetvā Tathāgataṇ
tassa āgamaṇaṇ maggaṇ sodhenti tuṭṭhamānaṇ.
43. Tena kālena so²² āsi Sumedho²³ nāma brāhmaṇa²⁴
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.
44. Tena kālen' ahaṇ āsiṇ kaññā brāhmaṇasambhava²⁵
Sumittā nāma nāmena upagacchiṇ²⁶ samāgamaṇ.
45. Atṭha uppalahatthāni pūjanatthāya satthuno
ādāya janasammajjhe²⁷ addasaṇ isim uggataṇ

¹ S¹ dhanadhañña°.³ S¹ dhīta ca.⁵ S. mahāmuni.⁶ S¹ paṭimattesi; S² patimantesi.⁸ S¹ bahu.¹⁰ S¹ anubhontaṇ.¹² S¹ tulikā.¹⁴ S¹ anubhutvā.¹⁶ S² abhikāraṇ.¹⁸ S² kappe va.²⁰ S¹ asaṅkhiye.²² S¹ omits.²⁴ S¹ brāhmaṇa.²⁶ S¹ S² upagañchi.² S² khettaṇputtañ ca.⁴ S² pariccattaṇ.⁷ S¹ dadanto.⁹ S¹ bahuvidhe.¹¹ S. sukhappattā na.¹³ S¹ mahāmuni.¹⁵ S¹ bodhi.¹⁷ S¹ gavesantiṇ.¹⁹ S² va.²¹ S¹ dese°.²³ S¹ Sumedo.²⁵ S¹ brāhmaṇa°.²⁷ S¹ jinaṇaṇ°.

46. Cīrānugataṇ¹ dassitaṇ² patikantaṇ³ manoharaṇ
disvā tadā amaññissaṇ saphalaṇ jīvitaṇ mama.
47. Parakkamantaṇ saphalaṇ addasaṇ isino tadā
pubbakammena sambuddho cittaṇ cāpi paṣīdi me
48. Bhiyyo⁴ cittaṇ pasādesiṇ ise⁵ uggatamānase
deyyaṇ aññaṇ na passāmi demī pupphāni te isiṇ.⁶
49. Pañcahatthā tavaṇ⁷ hontu tato⁸ hontu mamaṇ ise
tena siddhi⁹ saha hotu¹⁰ bodhanatthāya¹¹ tavaṇ¹² ise.
50. Isi gahe tvā pupphāni āgacchantaṇ¹³ mahāyasaṇ
pūjesi janasammajjhe¹⁴ bodhanatthāya¹⁵ mahā-isi.
51. Passitvā janasammajjhe Dīpaṅkara-mahāmuni
viyākāsi¹⁶ mahāvīro isim¹⁷ uggatamānasaṇ.
52. Aparimeyy¹⁸ ito kappe Dīpaṅkara-mahāmuni
mama kammaṇ viyākāsi¹⁹ ujubhāvaṇ²⁰ mahāmuni.
53. Samacittā samakammā samakāri bhavissati
piyā²¹ hessati kammena²² tuyh' atthāya mahā-ise.²³
54. Sudassanā suppiyā ca manasā piyavādini
tassa dhammesu dāyādā²⁴ piyā hessati itthikā.
55. Yathāpi bhaṇḍasamuggaṇ²⁵ anurakkhati sāmi no²⁶
evaṇ kusaladhammānaṇ anurakkhiyate²⁷ ayaṇ.
56. Tassa taṇ anukampanti pūrayissati pārami
siho va pañjaraṇ²⁸ hetvā²⁹ pāpuṇissati³⁰ bodhiyaṇ.
57. Aparimieyy' ito kappe yaṇ Buddho viyākāri taṇ³¹
vācaṇ anumodanti taṇ³² evaṇ kāri³³ bhaviṇ³⁴ ahaṇ.

¹ S¹ virānuganta; S² cīr°.

³ S¹ atikkanta.

⁶ S² ise.

⁹ S² saddhiṇ.

¹¹ S¹ bodhatvāya.

¹³ S¹ gacchantaṇ taṇ.

¹⁵ S¹ bodhatthāya.

¹⁷ S² itim.

¹⁹ S¹ viyākāsiṇ.

²¹ S² pidhā.

²³ S¹ mahā-isi.

²⁵ S² paṇḍasāmuggaṇ.

²⁷ S² anurakkhissate.

²⁹ S¹ hitvā.

³¹ S¹ yaṇ maṇ buddho viyākāri; S² viyāri taṇ.

³² S¹ anumodanti; S² anumodan taṇ. ³³ S¹ evākāri. ³⁴ S¹ bhavi.

² S² dayitaṇ.

⁵ S² ime.

⁸ S¹ yo.

¹⁰ S² samā hotu.

¹² S¹ tava.

¹⁴ S¹ jīnasaṇ°.

¹⁶ S¹ viyākāsi.

¹⁸ S¹ aparimeyyo.

²⁰ S² upābhāvaṇ.

²² S² me kamme.

²⁴ S¹ dāyado.

²⁶ S² anurakkhata°.

²⁸ S¹ pañcaraṇ.

³⁰ S² pāpuṇissayi.

58. Tassa kammassa sukatassa tattha cittaṃ pasādayiṃ
devamānusakaṃ yoniṃ anubhotvā asaṅkhiyaṃ.¹
59. Sukhadukkhe 'nubhotvāna² devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte³ ajāyiṃ⁴ Śākiye kule.
60. Rūpavatī bhogavatī yasa-sīlavatī tato
sabbaṅgasampadā homi kulesu-atisakkatā.
61. Lābhaṃ silokaṃ sakkāraṃ lokadhammasamāgamaṃ
cittaṃ ca dukkhiṭaṃ n' atthi vasāmi akutobhayaṃ.⁵
62. Vuttaṃ hetāṃ bhagavatā⁶ rañña⁷ antepure⁸ tadā
khattiyānaṃ⁹ pure vīra upakāratthaṃ¹⁰ ca niddisi.¹¹
63. Upakārā ca yā nārī yā¹² ca nārī sukhe dukhe
atth' akkhāyi ca yā¹³ nārī yā nārī c' ānukampikā.
64. Pañcakoṭṭisatā-Buddhā navakoṭṭisatāni ca
etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
65. Adhikāraṃ¹⁴ sadā¹⁵ mayhaṃ mahārāja suṇohi me
ekārasaṃ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni ca.¹⁶
66. Etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ
adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja suṇohi me.
67. Viśakoṭṭisatā Buddhā tiṇsakoṭṭisatāni ca
etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
68. Adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja¹⁷ suṇohi me
cattārīsaṃ¹⁸ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni¹⁹ ca.
69. Etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
adhikāraṃ¹⁴ sadā²⁰ mayhaṃ mahārāja suṇohi me.
70. Saṭṭhikoṭṭisatā Buddhā sattatikkoṭṭisatāni ca
etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
71. Adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja suṇohi me
asītikoṭṭisatā Buddhā navutikoṭṭisatāni ca.

¹ S¹ asaṅkhiyaṃ.² S¹ °tvā 'haṃ.³ S¹ bhava sampatte.⁴ S¹ ajāyi.⁵ S¹ °bhayaṃ.⁶ S¹ bhāgavatā.⁷ S¹ rañña.⁸ S² antapure.⁹ S¹ °taṃ.¹⁰ S¹ upakāraṃ ca.¹¹ S. niddisi.¹² S¹ yā nārīyā; cf. p. 595, g. 50.¹³ S² yā ca.¹⁴ S² abhikāraṃ.¹⁵ S¹ S² saha and always.¹⁶ S¹ ekādasakoṭṭisatāni mahādānaṃ pavattayaṃ; (? paṇṇarara°).¹⁷ S¹ mahārājā.¹⁸ S¹ cattārīsaṃ.¹⁹ S¹ pañca°.²⁰ S¹ saha; S² sahā.

72. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayiṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
73. Koṭisatasahassāni honti lokaggaṇāyakā
etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayiṇ.
74. Adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me
navakoṭisahasassāni apare lokanāyakā.³
75. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayiṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me:
76. Koṭisatasahassāni pañcasīti⁴ mahesinaṇ⁵
pañcasītikotiṣatā sattati sahasakotiyo.⁶
77. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayiṇ
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
78. Paccekabuddhā dhūtarāgā aṭṭha aṭṭhamakotiyo⁷
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
79. Khīṇāsavā vitamālā asaṅkheyyā Buddhasāvaka
adhikāraṇ⁸ sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
80. Evaṇ dhammesu ciṇṇānaṇ⁹ sadā saddhamma-carino¹⁰
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loke paramhi ca.
81. Dhammaṇ care sucariṇaṇ na naṇ¹¹ duccariṇaṇ care
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loke paramhi ca.
82. Nibbinditvāna saṅsāre pabbajiṇ anagāriyaṇ
sahasaparivārena pabbajitvā akiñcana.
83. Agāraṇ vijahitvāna pabbajiṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṇ apāpuṇiṇ.
84. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti¹² bahun eke¹³ sāgarass' eva ūmiyo.
85. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
86. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
87. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Yasodharā bhikkhuni i. g. a-ti.

¹ S¹ pavattayi.

³ S¹ lokaggaṇāyakā.

⁴ S² pañcadāya.

⁶ S² sattamī sā va.^o

⁸ S² abhikāraṇ and always.

¹⁰ S¹ dhammassa cārino.

¹² S¹ upaneti; S² °netti.

² S² abhikāraṇ.

⁵ S² mahesinaṇ ca.

⁷ S¹ aṭṭhamaka^o.

⁹ S¹ dhammaṇ sucinnānaṇ.

¹¹ S¹ taṇ.

¹³ S¹ bahun eko.

[29. *Yasovatī-pamukkhāni dasabhikkhunī saḥassāni.*]

1. Kappe ca satasahassee ca caturo ca asaṅkhiye
Dīpaṅkaro nāma jino uppajji lokanāyako.
2. Dīpaṅkaro mahāvīro viyākāsi vināyako
Sumedhañ ca Sumittañ ca samānasukhadukkhataṇ
3. Sadevakaṇ¹ ca passanto vicaranto sadevakaṇ
tesaṇ pakittane amha² *upaggamma* samāgamaṇ.
4. Amhaṇ sabbā patī honti anāgatasamāgame³
sabbā va tuyhaṇ⁴ bhariyā manāpā piyavādikā.
5. Dānasīlam ayaṇ sabbhaṇ bhāvanaṇ ca⁵ subhāvitaṇ⁶
dīgharattaṇ mayaṇ⁷ sabbhaṇ pariccattaṇ⁸ mahāmune
6. Gandhaṇ vilepanaṇ⁹ mālaṇ dīpañ ca ratanāmayaṇ
yaṇ¹⁰ kiñci patthitaṇ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmune¹¹
7. Aññaṇ cāpi kataṇ kammaṇ¹² paribhogañ ca mānusaṇ
dīgharattaṇ no¹³ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmuni.
8. Anekajātisaṇsāraṇ bahuṇ puññaṇ hi no kataṇ
issaram anubhotvāna saṇsaritvā bhavābhavē.
9. Pacchime bhavasampatte¹⁴ Sakyaputta-nivesane
nānākulupapannāyo¹⁵ accharā kāmavaṇṇinī.¹⁶
10. Lābhaggena *yasa*ppattā¹⁷ pūjitā sabba-sakkatā
lābhiyo annapānānaṇ¹⁸ sadā sammānitā¹⁹ mayaṇ.
11. Agāraṇ pajahitvāna²⁰ pabbajīṇ anagāriyaṇ²¹
aṭṭhamāse asampatte sabbā²² patt' amha²³ nibbutiṇ.
12. Lābhiyo annapānānaṇ²⁴ vatthaṇ²⁵ se*nā*sanāni ca
upenti paccayā sabbe sadā sakkata-pūjitā²⁶

¹ S¹ S² savedakaṇ.

³ S¹ °samāgama; S² anāgatā°.

⁵ S¹ va; S² ma.

⁷ S¹ idaṇ.

⁹ S¹ gandhavilepanaṇ.

¹¹ S¹ mahāmuni.

¹³ S¹ hi.

¹⁵ S² °kuleppannā so.

¹⁷ S¹ yasaṇ pattā.

¹⁹ S¹ sampādītā.

²¹ S¹ pabbajitvā 'anagāriyaṇ.

²³ S¹ pattāmha.

²⁵ S² vattha.

² S¹ amhe.

⁴ S¹ sabbāya°.

⁶ S¹ subhāvitaṇ.

⁸ S² pariccattā.

¹⁰ S¹ saṇ.

¹² S¹ vā citaṇ kammaṇ.

¹⁴ S¹ bhavē sampatte.

¹⁶ S¹ vaṇṇāni.

¹⁸ S¹ annapānānaṇ.

²⁰ S¹ vijahitvāna.

²² S² sabbe.

²⁴ S¹ annapānānaṇ.

²⁶ S¹ °pūritā.

13. Kilesa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasovati¹ pamukhāni dasabhikkhu*ni*²
 sahassāni bhagavato sammukhā i. g. a-ti.

*Āyumāni Yasodharāpamukhānaṇ dasabhikkhuni-
 sahassānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[30. *Yasodharā-pamukhāni atthārasabhikkhuni sahassāni.*]

1. Atthārasasahassāni bhikkhuni Sakyasambhavā
 Yasodharī-pamukhāni sambuddhaṇ upasaṅkamuṇ.
2. Yasodharīya²-sahassāni sabbā honti mahiddhikā
 vandanti munino pāde ārocenti yathābalaṇ:
3. Jātikhīṇajarā³ vyādhi maraṇaṇ ca mahāmuni
 anāsavaṇ padaṇ santaṇ⁴ amataṇ yāma nāyaka.⁵
4. Khalitaṇ⁶ ce pure atthi sabbāsam pi mahāmuni
 aparādhaṇ pajānanti; khama⁷ amhaṇ vināyaka.
5. Iddhiṇ cāpi nidassetha⁸ mama⁹ sāsanakārike
 parisānaṇ ca sabbāsaṇ kaṅkhaṇ chindatha yāvata¹⁰
6. Yasodharī¹¹ mahāvīra manāpā piyadassanā
 sabbā¹² tuyhaṇ mahāvīra agāramhi¹³ pajāpati.¹⁴
7. *Thīnaṇ* satasahassānaṇ navutīnaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁵
 agāre te mayaṇ vīra pāmokkhā sabba-issarā.
8. Rūpācāraguṇūpetā yobbanatthā piyaṇvadā
 sabbā no apacāyanti devatā viya mānusa.¹⁶
9. Atthārasasahassāni sabbā Sākiyasambhavā
 Yasovati¹⁷ sahassāni pāmokkhā issarā tadā.

¹ S¹ Āyumani-yasodhara.

² S¹ Yasodharā^o.

⁴ S¹ sattaṇ.

⁶ S² balitaṇ.

⁸ S² didassetha.

¹⁰ S¹ sāvakā.

¹² S¹ sabbaṇ.

¹⁴ S² °pati.

¹⁶ S¹ mānusaṇ.

³ S² khīṇajarā.

⁵ S¹ nāyakaṇ.

⁷ S² mama.

⁹ S¹ mamaṇ.

¹¹ S¹ Yasodharā.

¹³ S¹ agārasmiṇ.

¹⁵ S¹ chaluttarī.

¹⁷ S¹ Yasovati.

10. Kāmadhātu¹ atikkantā saṇṭhitā rūpadhātuyā rūpena sadisā n' atthi sahaṣṣānaṃ² mahāmuni.³
11. Sambuddhaṃ abhivādetvā iddhiṃ dassesu⁴ satthuno⁵ nekā nānāvidhākārā⁶ mahā-iddhiṃ vidassayuj.⁷
12. Cakkavālaṃ⁸ samaṃ kāyaṃ sīsaṃ uttarato kuru ubho pakkhā duve dīpā jambudīpaṃ⁹ sarīrato.
13. Dakkhiṇaṃ ca saraṃ¹⁰ piṇḍaṃ¹¹ nānāsakhā tu pattakā candaṃ ca suriyaṃ c' akkhi¹² Merū pabbata¹³ sikhāṃ.
14. Cakkavālagirituṇḍaṃ¹⁴ jamburukkhaṃ samūlakaṃ vijamānaṃ upāgantvā vandanti¹⁵ lokanāyakaṃ.
15. Hatthivaṇṇaṃ¹⁶ tath' ev' assaṃ pabbataṃ jalajaṃ tathā¹⁷ candaṃ ca suriyaṃ Meruṃ Sakkavaṇṇaṃ ca¹⁸ dassayuj
16. Yasovaṇṇā mayaṃ¹⁹ vīra pāde vandāma cakkhuma tava vīra ppa*bhāve*na²⁰ nippanā²¹ naranāyaka²²
17. Iddhīsu ca vasi homa dibbāya sotadhātuyā cetopariyaññāssa vasi homa mahāmune.
18. Pubbenivāsaṃ jānāma dibbacakkhuṃ²³ visodhitaṃ sabbāsavaṃ parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca ñāṇaṃ amhaṃ mahāvīra uppannaṃ²⁴ tava santike
20. Pabbānaṃ lokanāthānaṃ saṅgamaṃ no nidassitaṃ²⁵ adhikārā²⁶ bahū amhe tuyh' atthāya mahāmune.
21. Yaṃ amhaṃ purimaṃ kammaṃ kusalaṃ²⁷ sarase mune tuyh' atthāya mahāvīra puññāni pacitāni no.²⁸
22. Abhabbatthāne vajjetvā pācayimha anāvaraṃ²⁹ tuyh' atthāya mahāvīra cattāni jīvītāni no.

¹ S¹ kāmādhātu.

³ S¹ mahāmuni.

⁵ S² satthunā.

⁷ S¹ pi dassayuj; cf. p. 585, g. 15.

⁹ S² jambudīpāya; S¹ °dīpā.

¹¹ S² miṇḍaṃ.

¹³ S² pabbato.

¹⁵ S² vandite.

¹⁷ S¹ tadā.

¹⁹ S¹ °vaṇṇaṃ mayaṃ.

²¹ S¹ nipaṇṇā.

²³ S¹ °cakkhu. ²⁴ S¹ upannaṃ.

²⁶ S¹ adhikāraṃ bahuṃ.

²⁸ S¹ puññāni upanītādino.

² S² samassānaṃ.

⁴ S¹ dassesi.

⁶ S¹ lokanāñā°.

⁸ S¹ cakkavāla.

¹⁰ S¹ padaṃ.

¹² S¹ pakkhi.

¹⁴ S¹ girītuṇḍaṃ.

¹⁶ S¹ hatthivaṇṇaṃ.

¹⁸ S¹ cakkavaṇṇassa.

²⁰ S¹ vira°.

²² S¹ nānāyakaṃ.

²⁵ S¹ nidassataṃ.

²⁷ S¹ kammakusalaṃ.

²⁹ S¹ S² anācaraṃ.

23. Nekakoṭisahassāni bhariyatthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.¹
- 24. Nekakoṭisahassāni upakārāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.²
25. Nekakoṭisahassāni bhojanatthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmune.
26. Nekakoṭisahassāni jīvitāni cajimha no
bhayamokkhaṇ karissāma jīvitāni cajimha no.
27. Aṅgagate alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
itthibhaṇḍena gūhāma³ tuyh' atthāya mahāmune.
28. Dhanadhañña-pariccāgaṇ gāmāni nigamāni ca
khettaṇ dhītaṇ ca puttaṇ ca⁴ pariccattaṇ mahāmuni.
29. Hatthi-assa-gavaṇ⁵ cāpi dāsiyo paricārīkā
tuyhatthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.⁶
30. Yaṇ⁷ amhe paṭimantesi dānaṇ dassāma yācake⁸
vimaṇaṇ no na passāma dadato⁹ dānaṇ uttamaṇ.
31. Nānāvidhaṇ bahuṇ dukkhaṇ saṅsāre ca bahubbidhe
tuyhatthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.¹⁰
32. Sukhaṇ patvā na modāma na¹¹ ca dukkhesu dummanā
sabbattha tulitā¹² homa tuyhatthāya mahāmune.
33. Anumaggena sambuddho saddhammaṇ¹³ abhinīhari
anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁴ mahāmuni
34. Brāhmadevaṇ ca sambuddhaṇ Gotamaṇ lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthānaṇ saṅgaman te hi no bahuṇ.¹⁵
35. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ amhe tuyhatthāya mahāmuni
gavesantā¹⁷ Buddhadhammaṇ mayan te paricārīkā.
36. Kappe ca satasahassee ca caturro ca asaṅkhiye¹⁸
Dīpaṅkaro mahāvīro uppajji lokanāyako.
37. Paccanta-desa-visaye nimantetvā Tathāgataṇ
tassa¹⁹ āgamaṇaṇ maggaṇ sodhenti tuṭṭhamānasā.

¹ S¹ mahāmune.² S¹ mahāmune.³ S¹ guhāmā.⁴ S. puttaṇ ca dhītaṇ ca.⁵ S¹ hatthiassaṇ gavaṇ cā.⁶ S¹ asaṅkhiyaṇ.⁷ S¹ ayaṇ.⁸ S¹ dassāmi cāvake; S² dassāmi.⁹ S¹ danapassāma' addato.¹⁰ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹¹ S¹ pattānumodāmana.¹² S¹ tulikā.¹³ S¹ yaṇ dhammaṇ; cf. p. 587, g. 38.¹⁴ S² sambodhi.¹⁵ S¹ bahu.¹⁶ S² abhikāraṇ.¹⁷ S² gavesato.¹⁸ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁹ S¹ tissa.

38. Tena kālena so āsi Sumedho nāma brāhmaṇo
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.¹
39. Tena kālena āsimhā² sabbā brāhmaṇasambhavā
phaludakajātipupphāni āharimha³ samāgamaṇ
40. Tasmiṇ so samaye Buddho Dīpaṅkaro⁴ mahāyaso
viyākāsi mahāvīro isim uggata-mānasaṇ.
41. Calati ravati puthavi⁵ saṅkampaṭi⁶ sadevake
tassa kammaṇ⁷ pakittento isim uggata-mānasaṇ.
42. Devakaññā manussā⁸ ca amhe⁹ cāpi sadevakā¹⁰
nānāpūjanīyaṇ bhaṇḍam¹¹ pūjayitvāna patthayaṇ.
43. Tesāṇ Buddho viyākāsi¹² jotidīpī-sanāmak¹³:
ajjā¹⁴ ye patthitā atthi te bhavissanti sammukhā.
44. Aparimeyy' ito kappe yaṇ no¹⁵ Buddho viyākari¹⁶
vācaṇ anumodantā¹⁷ evakārī¹⁸ ahumha no.¹⁹
45. Tassa kammaṇ sukataṇ tattha cittaṇ pasādayaṇ
devamānusaṇ yoniṇ anubhotvā asaṅkhiyaṇ.²⁰
46. Sukhadukkhe 'nubhotvāna devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte ajātā Sākiye²¹ kule.
47. Rūpavati bhogavati yasa-silavati *tato
sabbhaṅgasampadā* homa kulesu atisakkatā.
48. Lābhaṇ silokaṇ sakkāraṇ lokadhammasamāgamaṇ²²
cittaṇ ca dukkhitaṇ n' atthi vasāma²³ akutobhayaṇ.
49. Vuttaṇ hetāṇ bhagavatā rañño antepure tadā
khattiyānaṇ pure vīra upakāratthaṇ²⁴ ca niddisi.²⁵
50. Upakārā ca yā nārī yā ca²⁶ nārī sukhe dukhe²⁷
atthakkhāyī²⁸ ca yā nārī yā²⁹ nārī cānukampikā³⁰

¹ S¹ sabbadassano.

³ S¹ aharimha. ⁴ S¹ Dīpaṅkara.

⁶ S¹ yaṇ kappati; S² saṅkappaṭi.

⁸ S¹ manusso.

¹⁰ S² sadevako.

¹² S² viyākāsiṇ.

¹⁴ S¹ ajja.

¹⁶ S¹ viyākāritā.

¹⁸ S¹ evaṇ kārī.

²⁰ S¹ asaṅkhiyaṇ. ²¹ S² Sākiye.

²³ S¹ vasā; S² vasāmi.

²⁵ S¹ niddisi.

²⁷ S¹ nārisukhedukhe.

²⁹ S¹ nārī yā.

³⁰ S¹ nari anukampitā; S² mānu°.

² S¹ āhumha; S² āsumha.

⁵ S¹ paṭṭhavi.

⁷ S¹ kamma.

⁹ S¹ yamañ.

¹¹ S² nānāpūjasayaṇ°.

¹³ S¹ jātidīpayā°.

¹⁵ S¹ yaṇ to.

¹⁷ S¹ anumodanto.

¹⁹ S¹ ahuma no.

²² S¹ samāgama.

²⁴ S¹ upakārañ ca.

²⁶ S¹ nārī yā ma

²⁸ S¹ attakkhāyī.

51. Dhammaṇ care sucaritaṇ na naṇ ducaritaṇ care
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loke paramhi ca.
52. Agāraṇ vijahitvāna pabbajimhā 'nagāriyaṇ¹
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṇ phusimhi no.²
53. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti³ bahuṇ⁴ amhe sāgarass' eva ūmiyo.
54. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
55. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
56. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
57. *Evaṇ* bahuvidhaṇ dukkhaṇ sampatti⁵ ca bahubbidhā
visuddhabbhāvasampattā labhāma⁶ sabbasampadā.
58. Yā dadanti sakattānaṇ puññatthāya mahesino
pabbhāyasampadā⁷ bhonti nibbān'-amat'-asaṅkhataṇ⁸
59. Parikkhiṇaṇ atītaṇ⁹ ca paccuppannaṇ anāgataṇ
saccaṇ kammam¹⁰ pi no khīṇaṇ pāde vandāmi cakkhumā
60. Nibbānāya vadantīnaṇ kiṇ ca vakkhāmi¹¹ uttariṇ¹²
santasaṅkhatadoso¹³ yo¹⁴ pappotha¹⁵ amataṇ padan ti.
Itthaṇ sudaṇ Yasodharā pamukkhāni aṭṭhārasabhikkhuni
sahassā*ni* imā gāthāyo abhāsittā ti.

Uddānaṇ:

Kuṇḍalā-Gotamī c' eva Dhammadinnā ca Sākulā
Varanandā c' eva Sonā ca¹⁶ Kāpilāni Yasodharā.
Dasaṭṭhārasasahassā¹⁷ gāthāyo gaṇitā-viha¹⁸
satāni¹⁹ c' eva cattāri aṭṭhasattatim²⁰ eva ca.

Kuṇḍalakesavaggo²¹ tatiyo.

¹ S¹ pabbajjianagāriyaṇ.

² S¹ pusumbha no.

³ S¹ upanentiṇ.

⁴ S² bahu.

⁵ S¹ sampattiṇ ca; S² sampatti°.

⁶ S¹ labhāmi.

⁷ S¹ sahāya°.

⁸ S¹ nibbānaṇ paramasaṅkhatāṇ.

⁹ S¹ atītaṇ ca.

¹⁰ S¹ sabbāṇ sammam.

¹¹ S¹ kiṇ vo akkhāma.

¹² S¹ uttari.

¹³ S¹ santasaṅkhātā.

¹⁴ S² dose yo.

¹⁵ S¹ pajjotaṇ.

¹⁶ S² ce Sonā ca.

¹⁷ S¹ aṭṭhārasasahassāni.

¹⁸ S¹ gaṇitā-m-ihā; S² °vibhi.

¹⁹ S¹ sanāni; S² catāni.

²⁰ S¹ aṭṭhasattiṇ

²¹ S¹ °kcsivaggo.

VAGGO IV

[31. *Yasavatī-pamukhāni khattiyakaññā bhikkhuniyo atthārasasahassāni.*]

1. Bhavā sabbe parikkhīṇā bhavasandhivimocitā¹
sabbāsavāmano n' atthi ārocema mahāmuni.²
2. Purimaṇ kammaṇ kusalaṇ³ yaṇ kiñci sabbam patthitaṇ⁴
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyh' atthāya mahāmuni.²
3. Buddhapaccekaḥbuddhānaṇ sāvakānañ ca patthitaṇ
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyhatthāya mahāmuni.²
4. Uccānicam⁶ ayaṇ kammaṇ bhikkhūnaṇ⁷ sādhu patthitaṇ
uccākulāparikammaṇ⁸ kat' amhehi⁹ mahāmune.
5. Ten' eva sukkamūlena coditā kammaśampadā
mānussikam anikkantā¹⁰ jāyimsu¹¹ khattiye kule.
6. Uppatte 'va kate kamme¹² jātiyā¹³ cāpi¹⁴ ekato
pacchime ekato jātā khattiyā¹⁵ kulasaṁbhavā.
7. Rūpavati bhogavati lābhasakkārapūjita
antepure mahāvīra devānaṇ viya Nandane.
8. Nibbinditvā agāramhā pabbajimhā 'nagāriyaṇ
katipāhaṇ upādāya sabbā¹⁶ patt' amha¹⁷ nibbutiṇ.
9. Cīvaraṇ piṇḍapātāñ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ . .
upanenti bahuṇ¹⁸ amhe sadā sakkata-pūjita.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisaṁbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasavatī pamukhāni khattiyakaññā bhikkhu-
niyo atthārasasahassāni bhagavato sammukhā imā
gāthāyo abhāsithā ti.

*Yasavatīpamukhānaṇ khattiyakaññānaṇ bhikkhunīnaṇ
atthārasasahassānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

¹ S¹ bhavāsandhi.

² S¹ mahāmune.

³ S² kammakusalaṇ.

⁴ S¹ sampatthitaṇ; S² atthi taṇ.

⁵ S¹ mayaṇ.

⁶ S¹ uccānica.

⁷ S¹ bhikkhuni.

⁸ S¹ uccākula°.

⁹ S¹ katam etaṇ.

¹⁰ S¹ °atikkantā; S² mānussakaṇ°.

¹¹ S¹ jāyimsu.

¹² S¹ uppatta 'va kate°; S² uppatta tato kamme.

¹³ S² jāyā.

¹⁴ S¹ vāpi.

¹⁵ S¹ janā khattiye.

¹⁶ S² sabbe.

¹⁷ S¹ pattāmma.

¹⁸ S¹ bahu; S² bahū.

[32. *Caturāsītiṃ brāhmaṇakāññā bhikkhunū saḥassāni.*]

1. Cullāsītiṃ¹ saḥassāni brahmaññākulasambhavā
sukhumālahattha*²pā*dā pure tuyhaṃ mahāmuni.²
2. Vessa-sudda-kule jātā devā nāgā ca kinnarā
cātuddipā bahū kaññā pure tuyhaṃ mahāmuni.²
3. Keci pabbajitā atthi saccadassāvino bahū
devā ca kinnarā nāgā phusissanti³ anāgate.
4. Anubhotvā yasaṃ sabbaṃ patvāna⁴ sabbasampadā
tvayī⁵ pasādaṃ paṭiladdhā⁶ bujjhissanti anāgate.
5. Amhe brāhmaṇadhītā tu brahmaññākulasambhavā⁷
pekkhato no mahāvira pāde vandāma cakkhumā.
6. Upāgatā bhavā⁸ sabbe mūlataṇhā samūhatā
samucchinā anusayā puññasāṅkhārādālītā.
7. Samādhigocarā sabbā samāpattī *⁹va* sī tathā⁹
jhānena dhammaratiyā¹⁰ viharissāma no sadā.⁹
8. Bhavanetti¹¹ avijjā ca saṅkhārā pi ca khepitā¹²
sududdasaṃ padaṃ gantvā anujānimha¹³ nāyaka.
9. Upakārā mayaṃ tumhe digharattaṃ katāvino
bahunnaṃ¹⁴ saṃsayaṃ chetvā sabbā gacchatha¹⁵ nibbutiṃ
10. Vanditvā munino pāde katvā iddhivikubbanāṃ
keci dassenti ālokaṃ andhakāraṃ tathāparaṃ.
11. Dassenti candasuriye sāgaraṃ ca samacchakaṃ
Sineruṃ paribhaṇḍaṃ ca dassenti pāricchattaṃ.
12. Tāvatiṃsaṃ ca bhavanaṃ Yāmaṃ dassenti iddhiyā
Tusitā-Nimmitā-devā Vasavatti-mahissarā.
13. Brahmāno keci¹⁶ dassenti caṅkamaṃ *⁹ca mahārahaṃ
brahmavaṇṇaṃ ca* māpetvā dhammaṃ desenti suññataṃ.
14. Nānāvikubbanāṃ katvā iddhiṃ dassetvā satthuno
dassayiṃsu balaṃ sabbā pāde vandiṃsu satthuno.

¹ S¹ cullāsīti.

³ S¹ pusissanti; S² phusiṃ yanti.

⁴ S¹ catvāna.

⁶ S² pariladdhā.

⁸ S¹ bhavē.

¹⁰ S¹ dhammarathiyā; S² ñaṇṇa^o.

¹¹ S¹ bhavante ti.

¹³ S¹ anujāti maha.

¹⁵ S¹ gacchanti.

² S¹ mahāmune.

⁵ S¹ tumhe; S² tuyhe.

⁷ S¹ brahmakāññā^o.

⁹ S¹ tadā.

¹² S² vepitā.

¹⁴ S¹ bahunaṃ; S² catunnaṃ.

¹⁶ S² koci.

15. Iddhisu ca vasī homa dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vasī homa¹ mahāmune.
16. Pubbenivāsaṅ jānāma dibbacakkhuṅ² visodhitaṅ
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
17. Atthadhammamruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṅ amhaṅ mahāvīra uppannaṅ tava santike.
18. Pubbānaṅ³ lokanāthānaṅ saṅgaman tehi dassitaṅ
adhikārā bahū⁴ amhe tuyh' atthāya mahāmuni.⁵
19. Yaṅ⁶ amhaṅ purimaṅ kammaṅ kusalaṅ, sara taṅ muni⁷
tuyh' atthāya mahāvīra puññāni 'pacitāni no⁸
20. Satasahassee ito kappe Padumuttaro mahāmuni
puraṅ Haṅsavatī nāma sambuddhassa kulāsayaṅ.
21. Dvarena Haṅsavatīyā⁹ Gaṅgā sandati sabbaḍā
Uddā*ana*diyā¹⁰ bhikkhū gamaṇaṅ na labhanti te.
22. Divasaṅ dve tayo c' eva sattā*haṅ* māsikaṅ¹¹ tato
catumāsam pi sampunṇaṅ gamaṇaṅ na labhanti te.
23. Tadā ahu¹² sattaśāro jaṭilo¹³ nāma raṭṭhiko¹⁴
oruddhe bhikkhavo disvā setuno satta kārāyi.¹⁵
24. Sataṅsahasseehi¹⁶ tadā setuṅ Gaṅgāya¹⁷ kārāyiṅ
saṅghassa orime¹⁸ tīre vihāraṇ ca akārāyiṅ.
25. Itthiyo purisā¹⁹ c' eva uccā-nīcakulāni ca
tassa setū²⁰ vihāre ca samabhāgaṅ akaṅsu te.
26. Amhe aññe ca manuḍā vipasannena cetasā
tassa kammesu²¹ dāyādā nagare janapadesu²² ca
27. Itthi-pumā²³ kumārā ca bahū c' eva kumārīkā
setuno ca vihārassa vālukā ākariṇsu²⁴ te.

¹ S² homi.² S¹ dibbacakkhu.³ S¹ pubbesaṅ.⁴ S¹ adhikāraṅ bahuṅ.⁵ S¹ mahāmune.⁶ S² yad.⁷ S¹ mune.⁸ S¹ puññān' upavitāni no.⁹ S² Haṅsavatīyaṅ.¹⁰ S¹ Umbilā°.¹¹ S. mātikaṅ.¹² S¹ āhu; S² ahuta.¹³ S² sattaśāro javiyo.¹⁴ S² puṭṭhiko.¹⁵ S¹ yaya kārāyi; S² kārāyiṅ¹⁶ S¹ sata°.¹⁷ S¹ Gaṅgāra.¹⁸ S¹ oriṅ ma.¹⁹ S¹ puriso.²⁰ S¹ setu; S² seto.²¹ S¹ kamme.²² S¹ janapadesu.²³ S¹ purisā.²⁴ S² ākariṇsu.

28. Vīthisammajjanā¹ katvā kadalīpuṇṇakuṭaddhajā
dhūmacuṇṇaṇ² ca mālaṇ ca sakkāraṇ³ katvā⁴ satthuno
29. Setū⁵ vihare karetvā nimantetvā⁶ vināyakaṇ
mahādānaṇ daditvāna sambodhiṇ⁷ abhipatthayiṇ.⁸
30. Paḍumuttaro mahāvīro tāraḷo sabbapāṇinaṇ
anūmodaniyaṇ Kāsi-jaṭilassa⁹ mahāmuni:
31. Satasahassee atikkante kappo hessati bhaddako
bhavābhavē 'nubhotvāna pāpuṇissati bodhiyaṇ.¹⁰
32. Keci¹¹ hatthapadaṇ¹² kammaṇ katāvī¹³ naraṇāriyo
anāgatasmiṇ addhāne sabbe hessanti sammukhā.
33. Tena kammavipākena cetanāpanidhihi ca
uppannā devabhavanaṇ tuyhaṇ te¹⁴ paricārikā.
34. Dibbaṇ sukhaṇ asaṇkheyyaṇ¹⁵ mānusaṇ ca asaṇkhiyaṇ¹⁶
tuyhaṇ vo¹⁶ paricāre ca¹⁷ saṇsaritvā¹⁸ bhavābhavē.
35. Satasahassee ito kappe sukataṇ kammaśāmpadaṇ
sukhumālī¹⁹ maṇussaṇaṇ atho devapure vare²⁰
36. Rūpaśhogā yasaṇ²¹ c' eva atho kittita²²-sakkatā²³
laśhāma satataṇ²⁴ sabbaṇ sukataṇ kammaśāmpadaṇ.
37. Pacchime bhavaśāmpatte²⁵ ajāta²⁶ brāhmaṇe kule
sukhumālā-hatthapādā Sakyaputtanivesane.
38. Sabbakālam pi puthaviṇ²⁷ na paśśāma n' alaṇkataṇ
cikkhaḷlaśbhūmiṇ²⁸ gamaṇaṇ na paśśāma²⁹ mahāmune.
39. Agāre³⁰ vaśante amhe sakkāraṇ sabbakālīkaṇ
upaṇenti sadā sabbaṇ³¹ pubbaśāmmaphalaṇ tato.³²

1 S¹ vīti°.2 S² sakkāru.3 S¹ setu; S² setaṇ.4 S¹ sambodhi.5 S¹ anumodati yaṇ Kasin°.6 S¹ koci.7 S¹ katāvī.8 S¹ asaṇkhayaṇ.9 S¹ saṇsarimha.10 S¹ care.11 S¹ kittiṇ ca.12 S² sakataṇ.13 S² ajāto.14 S¹ cikkhilla°.15 S¹ agāraṇ°; S² agārā vaśate.16 S¹ naro.17 S¹ dhumapaṇṇaṇ.18 S¹ katvāna.19 S¹ nimantitvā.20 S¹ abhipattayi.21 S² bodhiyā.22 S² atthapadaṇ.23 S² vo.24 S¹ parivārema.25 S¹ sukhumālī.26 S¹ rūpaśhogasayaṇ.27 S¹ sakkataṇ.28 S¹ bhavē śāmpatte.29 S¹ paṭhaviṇ; S² puthavi.30 S¹ naśśāma.31 S¹ sabbā.

40. Agāraṇ pajahitvāna pabbajitvā 'nagāriyaṇ
saṇsārapathanittinṇā n' atthi dāni punabbhavo¹
41. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti sadā amhe sahaṣṣāni tato tato.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Caturāsitiṇ² brāhmaṇakaṇṇā bhikkhunī³ sahaṣṣāni
bhagavato sammukhāya⁴ imā gāthāyo abhāsiṇsu ti.

*Caturāsīti brāhmaṇakaṇṇānaṇ bhikkhunīnaṇ
sahaṣṣānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[33. *Uppaladāyikā*.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇ⁵ nāma khattiyo⁶
tassa⁷ rañño ahaṇ bhariyā ekaccaṇ⁸ vādayām' ahaṇ⁹
2. Rahogatā nisiditvā evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
kusalaṇ me kataṇ n' atthi ādāya gamiyam mama.¹⁰
3. Mahābhitāpaṇ¹¹ kaṭukaṇ ghorarūpaṇ sudāruṇaṇ
nirayaṇ nūna gacchāmi ettha me n' atthi saṇsayo.
4. Evāhaṇ cintayitvāna pahaṇsetvāna¹² mānasaṇ
rājānaṇ upagantvā va¹³ imaṇ¹⁴ vacanam abravīṇ:
5. Itthi¹⁵ nāma mayaṇ deva purisānaṇ bhārā mayaṇ¹⁶
ekam me samaṇaṇ dehi bhojayissāmi khattiya.¹⁷
6. Adāsi me tadā rājā samaṇaṇ bhāvitindriyaṇ
tassa pattāṇ¹⁸ gahetvāna paramannena pūrayiṇ.

¹ S¹ saṇsarapaṭhavininnaṇ vitarāgā bhavāmas .

² S¹ Itthaṇ sudaṇ caturāsīti.

⁴ S¹ sammukhā.

⁶ S² khattiya.

⁹ S¹ cariyām' ahaṇ; P. cārikam cārayām¹⁰; cf. p. 515, g. 1.

¹⁰ S¹ ādāsa gamiyaṇ mamaṇ; cf. p. 515, g. 2.

¹² S² sampaṇsetvāna.

¹⁴ S¹ idaṇ.

¹⁶ S¹ bhārā ahu: S² purisā nīharāmaṇaṇ.

¹⁷ S¹ khattiyaṇ.

³ S¹ bhikkhuniyo.

⁵ S¹ Aruṇāva.

⁸ S¹ ekajjhaṇ.

¹¹ S¹ mahābhī.

¹³ S¹ upagantvāna.

¹⁵ S¹ S² itthi.

¹⁸ S¹ pattā.

20. Iddhīsu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyañāṇassa vasī homi¹ mahāmune.
21. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkuṃ visodhitaṃ
sabbāsava² parikkhīṇa³ n' atthi dāni punabbhavo.
22. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṃ mamaṃ⁴ mahāvīra uppannaṃ tava santike.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Uppaladāyikā bhikkhunī bhagavato
sammukhā imā gāthāyo abhāsithātī.

Uppaladāyikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[34. *Sigālaka-mātā*.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyaṃ⁵ jātā 'maccakule ahuṃ⁶
nānāratanapajjote iddhe phite⁷ mahādhane.⁸
3. Pitunā saha gantvāna mahājanapurakkhatā
dhammaṃ Buddhassa sutvāna pabbajin⁹ anagāriyaṃ.
4. Pabbajitvāna kāyena pāpakammaṃ vivajjayin¹⁰
vacīduccaritaṃ hitvā ājīvaṃ parisodhayaṃ.
5. Buddhe pasannā dhamme ca saṅghe ca¹¹ tibbagāravā
saddhammasavane yuttā Buddhadassanalālasā.¹²
6. Aggaṃ aṅgavimuttānaṃ assosiṃ¹³ bhikkhuniṃ¹⁴ tadā
taṃ thānaṃ patthayitvāna tisso sikkhā¹⁵ apūrayiṃ.¹⁶
7. Tato maṃ sugato āha karuṇānugatāsaya¹⁷:
yassa saddhā Tathāgate¹⁸ acalā suppatitthitā

¹ S² homa.

³ S¹ parikkhīṇa.

⁵ S¹ Haṃsavatiyā.

⁷ S¹ pite.

⁹ S¹ pabbaji.

¹¹ S¹ va.

¹³ S² assosi.

¹⁵ S² bhikkhā.

¹⁷ S² yaso.

² S¹ sabbāsava.

⁴ S¹ mama.

⁶ S¹ ahaṃ.

⁸ S¹ mahādhane.

¹⁰ S¹ pāpakammavivajjaya.

¹² S¹ dassānalalayā.

¹⁴ S¹ bhikkhunī.

¹⁶ S¹ apūjayiṃ.

¹⁸ S² Tathāgato.

8. Silañ ca yassa kalyāṇaṇ ariyakantaṇ pasaṇsitaṇ¹
saṅghe pasādo yass' atthi ujubhūtaṇ ca² dassanaṇ
9. Adaliddo ti taṇ āhu amoghan tassa jīvitaṇ
tasmā saddhaṇ ca silañ ca pasādaṇ dhammadassanaṇ³
10. Anuyuñjetha⁴ medhāvī saraṇ⁵ Buddhāna sāsaṇaṇ⁶
taṇ sutvā 'haṇ pamuditā apucchiṇ⁷ paṇidhiṇ⁸ mama.
11. Tadā anomo amito vyākariṭṭha vināyako:
Buddhe pasannā⁹ kalyāṇī¹⁰ lacchase taṇ supatthitaṇ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Siṅgālakassa mātā ti¹¹ hessati satthu sāvikā.
14. Taṇ sutvā muditā¹² hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paṭipattihi¹³ nāyakaṇ.
15. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'¹⁴ ahaṇ.
16. Pacchime ca bhavē dāni Giribbajā-puruttame
jātā seṭṭhikule phīte mahāratanasāṇcaye.
17. Putto¹⁵ Sigālako¹⁶ nāma mat' āsivipathe rato¹⁷
diṭṭhigahanapakkhanno¹⁸ disā pūjanatapparo
18. Nānādisā namassantaṇ piṇḍāya nagaṇaṇ¹⁹ vajaṇ
taṇ dāva ovadi²⁰ Buddho magge ṭhatvā vināyako.²¹
19. Tassa desayito²² dhammaṇ paṇādo²³ visaye ahu²⁴
dvekoṭi²⁵ naranārīnaṇ dhammābhisamayo ahu.
20. Tadā taṇ²⁶ parisāṇ²⁷ gantvā sutvā sugata-bhāsitaṇ
sotāpattiphalaṇ pattā²⁸ pabbajīṇ anagāriyaṇ.

¹ S¹ pahaṇsitaṇ.³ S² dhammadessanaṇ.⁵ S¹ medhāvī rasaṇ.⁷ S¹ apucchi.⁹ S² pasanne.¹¹ S¹ pi.¹³ S¹ 'pattihi; S² pattiha.¹⁵ S² puretā.¹⁷ S² nām' āsivī'; S¹ māt°.¹⁹ S¹ nagaṇo.²¹ S¹ vināyake.²³ S¹ paṇādo.²⁵ S² ve koci.²⁷ S² parisā.² S¹ ujubhutassa.⁴ S¹ anuyuñjatha.⁶ S² buddhānu°.⁸ S² paniyaṇ.¹⁰ S¹ kalyāṇi.¹² S² pamuditā.¹⁴ S² agaṇich'.¹⁶ S¹ Siṅgālakako.¹⁸ S¹ pakkhanto; S² pakkanto.²⁰ S² ovadi.²² S¹ desayato.²⁴ S¹ visayo ahu; S² viyamo ahuṇ.²⁶ S¹ tadā 'haṇ.²⁸ S¹ patvā.

21. Na'ciren' eva kālena Buddhadassanalālasā¹
anussatiṇ taṇ bhāvetvā arahattaṇ apāpuṇiṇ.²
22. Dassanattāya Buddhassa sabbadā ev' ajāma' ahaṇ³
atittā⁴ yeva passāmi rūpaṇ yena⁵ 'va nandanāṇ.
23. Sabbapārami⁶-sambhūtaṇ lakkhinayanaṇ varaṇ⁷
rūpaṇ sabbasubhākiṇṇaṇ⁸ atittā bhayāma ahaṇ.⁹
24. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ
Sigālakassa *yā¹⁰ mātā aggā saṅgavimuttikā.¹¹
25. Iddhiṣu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyañāṇassa vasi homi mahāmuni.¹²
26. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ¹³
sabbāsavaṇ parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
27. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sigālaka-mātā bhikkhuni i. g. a-ti.

Sigālakamātā-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[35. *Sukkā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppaṇṇi cārunayano sabbadhammavipassako.
2. Tadā 'haṇ Bandhumatiyaṇ¹⁴ jātā aññatare kule
dhammaṇ sutvāna munino pabbajiṇ¹⁵ anagāriyaṇ.
3. Bahussutā dhammadharā paṭibhānavatī¹⁶ tathā
vicittakathikā¹⁷ c' āsiṇ¹⁸ jīnasāsanakārikā.

¹ S² °layā.

³ S² sabbadā vajāma' ayaṇ.

⁵ S¹ rūpaṇa pāyata.

⁷ S¹ akkhitīlayanaṇ saraṇ.

⁹ S¹ anittāmi harāma ahaṇ.

¹⁰ S¹ Siṅgāla°.

¹² S¹ mahamuṇi.

¹⁴ S¹ Bandhumatiyā.

¹⁶ S² paṭibhānamatī.

¹⁷ S² kathitā.

² S¹ apāpuṇi.

⁴ S¹ anittā.

⁶ S² sabbavarama.

⁸ S¹ sabbasubhaṇkiṇṇaṇ.

¹¹ S¹ aṇḍa°.

¹³ S¹ dibbacakkhu°.

¹⁵ S¹ pabbaji.

¹⁸ S¹ cāpi

4. Tadā dhammakathaṇ katvā hitāya janasaṅsariṇ¹
tato cutā 'haṇ Tusitaṇ² uppannā yasassinī.
5. Ekatiṇse ito kappe sikhī viya³ Sikhī jīno
tapanto yasasā lokaṇ⁴ uppajji vadataṇ varo.
6. Tādā pi pabbajitvāna Buddhasāsanakovidā
jotetvā jīnavākyāni tato pi⁵ Tidivaṇ gatā.
7. Ekatiṇse 'va kappamhi Vessabhū nāma nāyako
uppajjittha mahāñāṇī tadā pi ca⁶ tath' ev' ahaṇ.
8. Pabbajitvā dhammadharā jotayaṇ⁷ jīnasāsaṇaṇ
gantvā marūpuraṇ⁸ rammaṇ anubhosiṇ⁹ mahāsukhaṇ.
9. Imamhi bhaddake kappe Kakusandho jīnuttamo¹⁰
uppajji varasaddūlo¹¹ tadā pi ca tath' eva 'haṇ.
10. Pabbajitvā munimataṇ jotayitvā yathāsukhaṇ
tato cutā 'haṇ Tidaṇ¹² agaṇ sabhavanaṇ yathā.
11. Imasmiṇ yeva¹³ kappamhi Konāgamananāyako
uppajji ca¹⁴ dipavaro¹⁵ sabbasattānam uttamo.¹⁶
12. Tadā pi pabbajitvāna sāsane tassa tādino
bahussutā dhammadharā jotayaṇ¹⁷ jīnasāsaṇaṇ.
13. Imasmiṇ yeva¹⁸ kappamhi Kassapo munisattamo¹⁹
uppajji lokasaraṇo²⁰ araṇo maraṇantaḡo.²¹
14. Tassāpi naravīrassa pabbajitvāna sāsane
pariyāputasaddhammā²² paripucchāvisārādā.
15. Susīlā lajjini²³ c' eva tīsu sikkhāsu kovidā
bahuṇ dhammakathaṇ²⁴ katvā²⁵ yāvajīvaṇ mahāmune.

¹ S² °saṅsari; P. janataṇ bahuṇ.

² S¹ Tusitā.

³ S¹ viyā; P. piya°.

⁴ S¹ upaṇṇayasahaṇ lokaṇ; P. °loke.

⁵ S¹ tano pi; P. ito pītidivaṇ.

⁶ S¹ kadāci va.

⁷ S¹ jotayī.

⁸ P. maru°.

⁹ S¹ ramma anubhosi.

¹⁰ P. anuttaro.

¹¹ S¹ P. narasaraṇo.

¹² P. tidivaṇ.

¹³ S¹ ñeva.

¹⁴ S¹ uppajjitvā.

¹⁵ S¹ dipavare; P. lokasaraṇo.

¹⁶ S¹ araṇe amataṇ gato; P. araṇo amataṇtaḡo; S² °uttamaṇ.

¹⁷ S¹ jotayī.

¹⁸ S¹ imasmiṇ ñeva.

¹⁹ P. purisuttamo.

²⁰ P. °nāyako.

²¹ S¹ maraṇe maraṇantaḡū; P. saraṇo°.

²² S¹ pariyāputa°; S² pariyāvuta°; P. pariyāpuṇi saddhammaṇ.

²³ S² lajjanī.

²⁴ S¹ bahu°.

²⁵ S¹ sutvā.

16. Tena kammavipākena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch'¹ ahaṃ.
17. Pacchime ca bhavē dāni Giribbaja-puruttame
jātā setthikule phīte mahāratanaśāṇḍe.
18. Yadā bhikkhusahassena pareto lokanāyako
upāgami² Rājagahaṃ saḥassakkhena vaṇṇito
19. Danto dantehi³ saha purāṇajaṭilehi⁴ ca
vippamutto vippamuttehi siṅginikkhasavaṇṇo⁵
Rājagahaṃ pāvisi bhagavā.
20. Disvā Buddhānubhāvan taṃ sutvā ca⁶ guṇasaṇḍeṇa
Buddhe cittaṃ pasādetvā⁷ pūjayaṃ taṃ⁸ yathābalaṃ.
21. Aparen' eva kālēna Dhammadinnāya santike
agārā nikkhamitvāna pabbajij⁹ anagāriyaṃ.
22. Kesesu chijjamānesu kilese jhāpayij¹⁰ ahaṃ
*uggahi*¹¹ sāsaṇaṃ sabbaṃ pabbajitvā ciren' ahaṃ.
23. Tato dhammam adesesiṃ¹² mahājanasamāgame
dhammaḍesiyaṃānamhi¹³ dhammābhisamayo ahū.
24. 'Nekapāṇasaḥassānaṃ¹⁴ taṃ viditvā¹⁵ 'tivismhito¹⁶
abhippasanno me yakkho bhamitvā 'va¹⁷ Giribbajaṃ.
25. Kim me katā¹⁸ Rājagahaṃ manussā madhupitā 'va acchare¹⁹
ye Sukkaṃ na payirupāsanti²⁰ desentiṃ amataṃ padaṃ.
26. Taṃ ca pana appaṭivāṇiyaṃ²¹ asecanakam²² ojaṇaṃ
pivanti mañña²³ sappaṇṇā valāhakam iv' addhagū.²⁴
27. Iddhiyā ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyañāṇassa vasi homi mahāmuni.²⁵
28. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇaṃ n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S² agaṇḍh'.

³ S² dantodantehaṃ.

⁵ S¹ siṅganikkhasavaṇṇe.

⁷ S¹ cittappasādetvā.

⁹ S¹ pabbaji. ¹⁰ S¹ jhāpayi.

¹² S¹ desema.

¹⁴ S¹ aneka°.

¹⁶ S¹ °vimahito; S² °vimahato.

¹⁸ S¹ kathā.

²⁰ S¹ payirupassanti.

²² S² asecanam.

²⁴ S¹ ib andhagū; S² abhagū.

² S¹ upagame.

⁴ S¹ puṇṇa°; S² purāṇaṃ°.

⁶ S¹ sutvāna; P. °va.

⁸ S¹ pūjayaṃ taṃ.

¹¹ S¹ uggahi.

¹³ P. dhamme°.

¹⁵ S² vijitvā.

¹⁷ S¹ bhavitvāmā; S² bhavitvā vā.

¹⁹ S¹ madhūpitapasedaye; S² vaseratho.

²¹ S¹ °bhāṇiyaṃ; S² °bhāṇiyaṃ.

²³ S² mañña.

²⁵ S¹ mahāmuṇe.

29. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
30. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
32. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sukkhā bhikkhunī i. g. a-ti.

Sukkābhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[36. *Abhirūpanandā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
upajji cārunayano sabbadhammesu cakkhumā.
2. Tadā 'haṇ Bandhumatiyaṇ iddhe phīte¹ mahākūle
jātā surūpadassitā² sajanassā 'janassa ca.³
3. Upagantvā mahāvīraṇ Vipassī-lokanāyakaṇ
dhammaṇ suṇitvā saraṇaṇ upesiṇ⁴ naranāyakaṇ
4. Sīlesu saṇvutā hutvā nibbuta ca⁵ naruttame
dhātu-thūpassa upari soṇṇachattaṇ⁶ apūjayaṇ.
5. Muttacāgā silavatī yāvaṇjīvaṇ tato cutā
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ⁷
6. Tadā dasahi ṭhānehi abhibhotvāna⁸ sesake⁹
rūpasaddehi gandhehi rasehi phusanehi¹⁰ ca,
7. Ayunāpi ca vaṇṇena sukhena yasaśāpi ca
tath' ev' ādhipeyyena adhigayaṇ¹¹ viroc' ahaṇ.
8. Pacchime ca bhava dāni jātā 'haṇ Kapilavhaye
dhītā Khemaka-Sakkassa¹² Nandā *nāmo ti* vissutā.¹³
9. Abhirūpaṇ uppādaṇ¹⁴ āhu¹⁵ m' ekan ti¹⁶ sūcakaṇ¹⁷
yadā 'haṇ yobbaṇaṇ pattā rūpavaṇṇavibhusitā.¹⁸

¹ S¹ pīte.

³ S¹ pūjanāya°.

⁵ S¹ va.

⁷ S¹ Tāvatiṇsūpagā ahaṇ.

⁸ S¹ anubhutvāna; S² °hetvāna.

¹⁰ S¹ pūsanehi.

¹² S¹ Khema°.

¹⁴ S² uppadaṇ. ¹⁵ S¹ ahu.

¹⁷ S¹ sūcakaṇ; S² sucakaṇ.

² S² surūpādayitā.

⁴ S² upesi.

⁶ S² sovaṇṇa°.

⁹ S¹ sāsake; S² sesate.

¹¹ S² adhigayaṇaṇ.

¹³ S¹ vissukā.

¹⁶ S² ti ca.

¹⁸ S¹ rūpalānaṇ ca bhusitā.

10. Idaṃ me-m' atthe¹ Sakyānaṃ vivādo *su-mahā* ahu²
pabbājesi tato tāto³: mā Sakyā vinassu⁴ iti.
11. Pabbajitvā tathā c' āhaṃ⁵ rūpadassinaṃ⁶ naruttamaṃ
sutvāna nopagacchāmi⁷ mama rūpena gabbhitā.⁸
12. Ovādaṃ *pi na gacchāmi* Buddhadassanabhirukā⁹ :
tadā jino upāyena upanetvā sa-santikaṃ.¹⁰
13. Tisso thiyo¹¹ nidassesi¹² iddhiyā maggakovidō
accharā rūpasadisā taruṇi jaritā matā.¹³
14. Tayo disvā sutaṃ viggā virattāse¹⁴ kalebare
aṭṭhāsi bhavanibbiṇṇā,¹⁵ tadā maṃ āha nāyako :
15. Āturaṃ asuciṃ¹⁶ pūtiṃ passa Nande samussayaṃ
uggharantaṃ paggharantaṃ bālānaṃ abhipatthitaṃ.¹⁷
16. Asubhāya cittaṃ bhāvehi¹⁸ ekaggaṃ susamāhitaṃ
yathā idaṃ¹⁹ tathā etaṃ, yathā etaṃ tathā idaṃ.
17. Evam etaṃ avekkhanti²⁰ rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya²¹ abhinibbijja²² vacchasi.²³
18. Tassā me appamattāya vicinanta²⁴ idha yoniso
yathābhūtaṃ ayaṃ kāyo²⁵ diṭṭho santarabāhiro.
19. Atha nibbind' ahaṃ²⁶ kāye ajjhataṇ ca virajj' ahaṃ
appamattā visaṇyuttā upasanta' amhi nibbutā.
20. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhatuyā
cetopariyañānassa vasi homi tadā muni.²⁷
21. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ²⁸ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
22. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñānaṃ mama mahāvīra uppannaṃ tava santike.

¹ S¹ pasatthe.² S¹ ahū.³ S¹ omits.⁴ S² Sakyā vīnasuṃ; S¹ Sakyā vinassu.⁵ S¹ Tathāgataṃ.⁶ S¹ rūpadassana.⁷ S¹ nogacchāmi.⁸ S¹ gabbhitā; S² gandhitā.⁹ S² buddhassanabhirūpakā.¹⁰ S² sa-santakaṃ.¹¹ S¹ tiyo.¹² S¹ nidasseti.¹³ S¹ tārūṇi vaditaṃ; S² jaritaṃ mataṃ.¹⁴ S¹ °me.¹⁵ S² nibbindā.¹⁶ S¹ asuci.¹⁷ S¹ abhinanditaṃ.¹⁸ S¹ bhāveti.¹⁹ S¹ ida.²⁰ S² avekkhantaṃ.²¹ S¹ paññāyaṃ.²² S¹ °nibbhijja; S² °nibbhijja.²³ S¹ racchasi.²⁴ S¹ vicaranti.²⁵ S¹ yathābhūta ayaṃ°.²⁶ S¹ nibbijj' ahaṃ.²⁷ S¹ muṇe.²⁸ S¹ °cakkhu.

23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Abhirūpanandā bhikkhuni i. g. a-ti.

Abhirūpanandā bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[37. *Aḍḍhakāsikā.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadattaṇ¹ varo.
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsane
saṇvutā pātimokkhamhi indriyesu ca pañcasu.
3. Mattaññū² nīca-āsane³ yuttā jāgariyesu⁴ ca
vasantī yuttayogā 'haṇ. Bhikkhuniṇ vigatāsavaṇ⁵
4. Akkosin dutṭhacittā 'haṇ "gaṇike" ti sakin⁶ tadā
tena pāpena kammena nirayamhi apaccissaṇ.⁷
5. Ten' eva kammasesena ajāyinṇ gaṇikākule
bahuso 'va 'parādhitā,⁸ pacchimāya ca⁹ jātiyaṇ
6. Kāsīsu¹⁰ seṭṭhikule jātā¹¹ brahmacariyaphalen¹² ahaṇ
accharā viya devesu ahoṣin¹³ rūpasampadā.
7. Disvā¹⁴ tidassaniyaṇ maṇ¹⁵ Giribbaja-puruttame
gaṇikatte¹⁶ nivesiṇsu¹⁷ akkosanaphalena me.
8. Sāhaṇ sutvāna¹⁸ saddhammam Buddhaseṭṭhena desitaṇ
pubbavāsanasampannā pabbajiṇ¹⁹ anagāriyaṇ.
9. Tadā 'pasampadatthāya²⁰ gacchan taṇ jinasantikaṇ
magge dhutte ṭhite disvā, labhiṇ²¹ dūto 'pasampadaṇ²¹

¹ S¹ varataṇ.

³ S² asane.

⁵ S¹ bhikkhuni vigatāsava.

⁷ S¹ apaccissaṇ.

⁸ S² pakharādhinā; P. parivattantī.

¹⁰ P. Kāsikaraṭṭhe.

¹² S¹ brahmacāra°; S² °care°.

¹⁴ S² ca; P. disvāna dassaniyaṇ°.

¹⁶ S¹ P. nivesesuṇ.

¹⁸ S¹ pabbaji.

²⁰ S¹ sutvā labhi; P. sutvā labhiṇ; S² °āhu.

²¹ S¹ dutocasampadaṇ.

² mettaññū.

⁴ S¹ jāgariyehi.

⁶ P. bhaninṇ.

⁹ P. °āyaṇ pi.

¹¹ v.l. °kulajā.

¹³ S¹ ahoṣi.

¹⁵ S² gaṇikaṇ te.

¹⁷ All MSS. suṇitvā.

¹⁹ S¹ samapadatthāya; P. tad' upa°.

10. Sabbhaṇ kammaṇ paṛikkhīṇaṇ puññaṇpāpaṇ¹ tath' eva ca
sabbasaṇsāraṇ uttiṇṇā gaṇikattaṇ ca khepitaṇ.
11. Iddhīsu ca vaṣī homi dibbāya sotadhātuya
cetopariyaññaṇassa vaṣī homi mahāmune.²
12. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
sabbāsavaṇ paṛikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Aḍḍhakāsikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Aḍḍhakāsikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[38. *Puṇṇikā*.]

1. Vipassino bhagavato Sikhino Vessabhussa ca
Kakusandhassa munino Konāgamana-tādino³
2. Kassapassa ca Buddhassa pabbajitvāna sāsane
bhikkhuni silasampannā nipakā saṇvutindriyā.
3. Bahussutā dhammadharā atthattthaparipucchikā⁴
uggahetā⁵ ca dhammānaṇ sotāpayirupāsikā.⁶
4. Desenti⁷ janamajjhe 'haṇ ahosi⁸ jinasāsanaṇ⁹
bāhusaccena¹⁰ tenāhaṇ pesalā¹¹ atimaññisaṇ.¹²
5. Pacchime ca bhava dāni Sāvatthiyaṇ puruttame
Anāthapiṇḍino gehe¹³ jātā 'haṇ kumbhadāsiyā.
6. Gatā udakabhāriyaṇ¹⁴ sotthiyaṇ¹⁵ dijam adḍakāṇ¹⁶
sītaṭṭaṇ toyamajjhamhi¹⁷; taṇ disvā idaṇ abraviṇ:

¹ S¹ P. puññaṇ pāpaṇ.

² S¹ mahāmuni.

³ S¹ kārino.

⁴ S¹ °pucchitā; P. attattthapaṭi°.

⁵ S² uggasetā.

⁶ S¹ sota°; S² sena°.

⁷ S¹ desentaṇ.

⁸ S¹ ahosi.

⁹ S¹ jinasāsane.

¹⁰ S¹ bahu°.

¹¹ S¹ pesale.

¹² S¹ °maññisaṇ; P. abhimaññisaṇ.

¹³ S¹ geḥaṇ.

¹⁴ S² °bhārīnaṇ; P. °hāriyaṇ.

¹⁵ S¹ kittayaṇ.

¹⁶ S¹ dīpaṇ°.

¹⁷ S¹ ṭhitattaṇ sosa°; S² sītabba°.

7. “Udabhārī¹ ahaṇ sīte² sadā udakam otariṇ³
ayyānaṇ daṇḍabhaya bhītā vācādosabhayaṭṭitā.⁴
8. Kassa brāhmaṇa tvaṇ bhito ? sadā udakam otari⁵
vedhamānehi⁶ gattehi sītaṇ vedayase bhusaṇ ”
9. “Jānanti vata maṇ⁷, hoti⁸ Puṇṇike⁹ paripucchiyaṇ ?¹⁰
karontaṇ kusalaṇ kammaṇ niddhantaṇ¹¹ kammaṇ pāpakaṇ
10. Yo ca vuddho¹² *daha*ro vā pāpakammaṇ pakubbati
udakābhiseccanā so pi¹³ pāpakammā pam*uccati.¹⁴ ”*
11. Uttaraṇtassa akkhāsiṇ¹⁵ dhammatthaṇ sahitāṇ padaṇ
tañ ca sutvā sasaṇviggo pabbajitvā ’rahā ahū.¹⁶
12. Pūrenti ūnaka*sa*taṇ jātā dāsikule yato
tato Puṇṇā ti nāmaṇ me bhujissaṇ ca¹⁷ akaṇsu te.
13. Setṭhiṇ tato ’numānetvā¹⁸ pabbajiṇ¹⁹ anagāriyaṇ
naciren’ eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.²⁰
14. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vasi homi mahāmune.
15. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
sabbāsavaṇ parikkhīnā n’ atthi dāni punabbhavo.
16. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath’ eva ca
ñāṇaṇ me vipulaṇ suddhaṇ Buddhasetṭhassa vāhasā.
17. Bhāvanāya mahappaññā suten’ eva sutāvinī
māṇena nīcakulajā²¹ na hi kammaṇ panassati.²²
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Puṇṇikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Puṇṇikā bhikkhunīyā apadānaṇ samattaṇ.

¹ S ¹ udābhari; P. udakahārī.	² S ¹ pīte.
³ S ¹ āhari; S ² otarī.	⁴ S ¹ codanā°.
⁵ S ¹ S ² otarī.	⁶ S ¹ devamānehi.
⁷ S ¹ vada maṇ; P. jānanti ca tuvaṇ.	⁸ S ¹ hosi; P. bhoti.
⁹ S ¹ Puṇṇake.	¹⁰ S ¹ P. paripucchasi.
¹¹ S ¹ dudantaṇ; P. rundhantaṇ; S ² nidantaṇ.	
¹² S ¹ so vā vuḍḍho; P. yo ce°.	
¹³ S ¹ udakābhisiñcanā hosi; S ² so ji.	
¹⁴ S ¹ pavuccati.	¹⁵ S ¹ akkhāsi; P. ko nu te idaṇ.
¹⁶ S ¹ ahū.	¹⁷ S ¹ bhujissaṇ me.
¹⁸ S ¹ P. ’numodetvā.	¹⁹ S ¹ pabbajī.
²⁰ S ¹ apāpuni.	²² S ¹ P. vinassati.

[39. *Ambapālī*.]

1. Yo raṇṣiphusitāvelo¹ Phusso² nāma mahāmuni
tassāhaṇṇaṇ bhagini āsiṇ³ ajāyī⁴ khattiye kule
2. Tassa dhammaṇ⁵ sunitvā 'haṇṇaṇ vippasannena cetasā
mahādānaṇ daditvāna patthayiṇṇ rūpasampadaṇ.⁶
3. Ekatiṇṇse ito kappe Sikhī lokagganāyako
uppanno lokapajjoto tilokasaraṇo jino.
4. Tad' Āraṇapure ramme brahmaññakulasambhavā
vimuttacittaṇ kupitā bhikkhuniṇ abhisāpayiṇ⁷
5. Vesikā 'va⁸ anācārā jinasāsanaḍḍisikā.
Evaṇ akkosayitvāna tena pāpena kammanā⁹
6. Dāruṇaṇ nirayaṇ gantvā mahādukkhasamappitā
tato cutā¹⁰ manussesu uppannā tapassinī.
7. Dasa jātisaḥassāni gaṇikattaṇ¹¹ akārayiṇ
taṇ pāpaṇ na vimuccissaṇ¹² bhuttā duṭṭhaviṣaṇ¹³ yathā
8. Brahmaceram aseviṣaṇ¹⁴ Kassape jinasāsane
tena kammavipākena ajāyīṇ Tidase pure.
9. Pacchime bhavasampatte¹⁵ ahoṣiṇ opapātikā
ambasākh' antare jātā Ambapālī ti¹⁶ ten' ahaṇ.
10. Parivutā pānakoṭiṇi¹⁷ pabbajiṇ jinasāsane
pattā 'haṇ¹⁸ acalaṭṭhānaṇ¹⁹ dhītā Buddhassa oraṣā.
11. Iddhiṣu ca vaṣī homi sotadhātuvisuddhiyā
cetopariyañāṇassa vaṣī homi mahāmuni.²⁰
12. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ²¹
sabbāsavā parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇam me vipulaṇ suddhaṇ Buddhaseṭṭhassa vāhasā

¹ S¹ °putāvelo.² S¹ Vusso.³ S¹ āsi.⁴ S¹ ajāyī.⁵ S¹ dhamme.⁶ S¹ rūpasampadā.⁷ S¹ abhisāpayi; S² °sāvayiṇ.⁸ S¹ vā; S² ca.⁹ S¹ P. kammunā.¹⁰ S¹ cuto.¹¹ S¹ gatikantaṇ.¹² S¹ tappāpa na vimuttiyaṇ; P. tamhā papā°.¹³ S¹ °visā.¹⁴ S¹ aseviyaṇ.¹⁵ S¹ bhava sampatte.¹⁶ S¹ Ambapālīni.¹⁷ S² koṭiṇi; P. pānikoṭiṇi.¹⁸ S² sattāhaṇ.¹⁹ S¹ P. acalaṇ ṭhānaṇ²⁰ S¹ mahāmune.²¹ S¹ dibbacakkhu°.

14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Ambapālī¹ bhikkhunī i. g. a-ti.

Ambapālī-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[40. *Selā.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadatam² varo.
2. Sāvattiyaṇ puravare upāsakakule ahaṇ
pasutā taṇ³ jinavaraṇ disvā sutvā ca desanaṇ
taṇ vīraṇ saraṇaṇ gantvā sīlāni ca samādayiṇ.
3. Kadāci so mahāvīro mahājanasamāgame
attano abhisambodhiṇ⁴ pakāsesi narāsabho
ananussutadhammesu⁵ pubbe⁶ dukkhādikesu ca.
4. Cakkhuñāṇaṇ ca paññā ca vijjālokaṇ ca āsi me
taṇ sutvā uggahetvā ca paripucchiṇ⁷ ca bhikkhavo.
5. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ
6. Paṇḍitaṇ ca bhava dāni jātā seṭṭhi-mahākule
upecca Buddhasaddhammaṇ⁸ *suttvā* saccupasaṇhitaṇ
7. Pabbajitvāciren' eva saccatthāni⁹ vicintayaṇ
khepetvā āsave sabbe arahattaṇ apāpuniṇ.
8. Iddhīsu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vasī homi mahāmuṇe
9. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
sabbāsavaṇ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
10. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṇ me vipulaṇ suddhaṇ¹⁰ Buddhasēṭṭhassa vāhasā.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ S¹ Ambapālī; S² Ambapālīni.

² S¹ varataṇ.

³ S² passittha taṇ.

⁴ S¹ abhisambodhi.

⁵ S² anussutā^o and ananussute sādhammesu; S¹ anussuta^o.

⁶ S¹ sabbe.

⁷ S² paripucchi.

⁸ S² buddhassa dhammaṇ.

⁹ S¹ sabbatthāni.

¹⁰ S¹ seṭṭhaṇ.

12. Sāgataṇ¹ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Selā² bhikkhunī i. g. a-ti.

Selā-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Khattiyā brāhmaṇī c' eva tathā Uppaladāyikā³

Siṅgālamātā⁴ Sukkā ca Abhirūpā Aḍḍhakāsikā⁵

gaṇikā c' eva Puṇṇā ca Ambapālī ca⁶ bhikkunī ti.

Niṭṭhitaṇ Apadānaṇ.

¹ S¹ svāgataṇ.

² S¹ Selā.

³ S¹ Upphala°.

⁴ S¹ Siṅgālamātā.

⁵ S¹ °kāsikaṇ.

⁶ S¹ Ambapālī°; S² °pāla sa.

INDEX

Aṇṣabaddhadānānisansa, 310
Akkantasañña-katthera, 211
Akkamanadāyakatthera, 404
Akkamanassa phalaṅ, 404
Aggapuggala, 50, 59, 81
Aggapupphiya, 229
Aggisālāya phalaṅ, 213
Aṅkola, 15
Aṅkolakattthera, 199
Aṅkolapupphiyatthera, 287
Aṅgīrasa, 102
Aṅgulimālaka, 47
Acintiya, 6
A[c]chambhī, 9
Ajita, 243
Ajitāñjaya (rāja), 354
Ajitattherāpadānaṅ, 335
Ajinadāyakatthera, 213
Ajinassa phalaṅ, 214
Ajelaphalādāya, 446
Ajjuna, 446
Ajjunapupphiyatthera, 450
Āṇandīyā-katthesa, 32
Āṇandīyā-phalaṅ, 241
Āṇandīyā-phalaṅ, S. 123
Vijaya, 45
Āṇāka-kondañnatthera, 48
Adḍhakāsikāttheri, 610
Adḍhacelakattthera, 134
Atimutta, 15
Attathapañña, 13
Atthadassī, 87, 99, 168, 296, 369,
428
Atthasandasakkattthera, 168
Adantadamana, 80
Addha-candiyatthera, 231
Addha-dussassa phalaṅ, 436
Addhika, 5
Adhicchatiyatthera, 170
Adhitthāna (pārami), 5
Adhimuttatthera, 88
Adhopupphiyatthera, 128
Anakkosassa phalaṅ, 264
Anañña-neyya, 10
Araññāposi, 11

Anantajāli, 218
 Anātha (Buddha), 288
 Anukampā, 8
 Anuttara (Buddha), 81
 Anudhammacārin, 12
 Anuruddhatthera, 35
 Anulepadāyakaṭṭhera, 251
 Anulepassa phalaṇ, 251
 Anulomadāyakaṭṭhera, 173
 Anotatta (sara), 298 f.
 Anopama (Buddha), 78
 Anoma (khattiya), 329
 Anoma (pabbata), 345
 Anomadassi (Buddha), 20, 21, 31,
 76, 189, 329
 Annapānadānānisaṇsa, 316
 Annasaṇṣāvakaṭṭhera, 78, 261
 Apadānīyatthera, 241
 Aparājita, 2, 87, 215
 Apilāpiya, 202
 Apekkhā, 8
 Appatiga, 9
 Appamāda, 6
 Appameyya, 78
 Apposukka, 9
 Abbhañjanadāyakaṭṭhera, 456
 Abbhañjanateladānānisaṇsa, 315
 Abbhañjanassa phalaṇ, 236, 455
 Abbhañjaniyatthera, 236
 Abyādhikaṭṭhera, 215
 Abhaya (kumāra), 503
 Abhiyaṭṭhera, 502
 Abhidhamma, 37, 44
 Abhirūpanandatherī, 608
 Abhisajjanā, 9
 Abhisammata (cakkavattin), 123
 Abhisāma (cakkavattin), 218
 Amitaṇḍala, 219
 Amitavhaya (cakkavattin), 229
 Amittabhā (cakkavattin), 253
 Amittavāsana (cakkavattin), 169
 Amoraphaliyatthera, 447
 Ambadānassa phalaṇ, 117, 247
 Ambadāyakaṭṭhera, 116
 Ambapiṇḍiyatthera, 247

- Ambapindiyatthera, 395
 Ambapāli therī, 613
 Ambayāgudāyakatthera, 221
 Ambayāgudāyakatthera, 284
 Ambayāguyā phalaṇ, 221, 284
 Ambātakatthera, 394
 Ambātakiyatthera, 399
 Arañña, 8
 Araṇadīpiyatthera, 231
 Arahanto, 6
 Ariñcamāna, 12
 Aritṭha (pura), 555
 Aruṇa (rājan), 601
 Aruṇavati (nagara), 220, 282, 517, 601
 Aruṇavā (khattiya), 517
 Alābussa phalaṇ, 389
 Alola, 11
 Avataphaliyatthera, 409
 Avantaṭṭhaladāyakatthera, 294
 Avantaṭṭhaliyatthera, 445
 Asanabodhiyatthera, 110
 Asantasanta, 12
 Asama (Khattiya), 234
 Asita, 217
 Asoka (puppha), 15
 Asokapūjakatthera, 199
 Assaji, 24, 31
 Assama, 15
 Assalāyana, 480

 Ākāsa, 4
 Ākāsukkhīpiyatthera, 230
 Ājāniyadānassa phalaṇ, 106
 Ādiccabandhu, 10
 Ādhāradānānisaṇsa, 310
 Ādhāradāyakatthera, 207
 Ānanda (Vedhamuni), 7, 44, 52 f., 227, 263, 302, 429, 531
 Āmaṇḍaphaladāyakatthera, 459
 Āmaṇḍassa phalaṇ, 97, 459
 Āmantana, 8
 Āyogadānānisaṇsa, 312
 Āyagadāyakatthera, 89
 Āyagassa phalaṇ, 89
 Ārakkhadāyakatthera, 253
 Ārakkhadāyakatthera, 214
 Āraññikānaṇ manasikātabbaṇ, 67
 Āraddhaviriya, 6
 Ārāmadāyakatthera, 251
 Ārāmassa phalaṇ, 251
 Ālāvaka (rājakumāra), 429
 Ālambanadāyakatthera, 213
 Āluvadāyakatthera, 237
 Āvopupphiyatthera, 112

 Āsanatthavikattthera, 255
 Āsanadānassa phalaṇ, 96
 Āsanupatthāyakatthera, 144
 Āsāvati (latā), 41

 Ukkādānassa phalaṇ, 404
 Ukkādhārassa phalaṇ, 415
 Ukkāsatikatthera, 414
 Ukkhattapadumiyatthera, 275
 Uggata (cakkavattin), 109
 Uccaṇḍapupphiyatthera, 374
 Uccukaṇḍassa phalaṇ, 393
 Uccukaṇḍikatthera, 393
 Uccudānassa phalaṇ, 88
 Ujjeniya (nagara), 465
 Utulhipupphiyatthera, 398
 Uttarakuru, 18, 348
 Uttareyyadāyakatthera, 272
 Uttareyyassa phalaṇ, 273
 Uttiyatthera, 79
 Udaka, 4, 434
 Udakadānassa phalaṇ, 143, 205, 437, 522
 Udakadāyakatthera, 205
 Udakadāyakatthera, 437
 Udakadāyikā-therī, 521
 Udakapūjakatthera, 142
 Udakāsanadāyakatthera, 218
 Udakāsanassa phalaṇ, 218
 Udapānadāyakatthera, 188
 Udāyin (Kāl°), 86, 501
 Udumbaraphaladāyakatthera, 295
 Udena (khattiya), 50
 Udenatthera, 362
 Uddālapupphiyatthera, 288
 Upacela, 57
 Upatthānassa phalaṇ, 139, 181, 191, 241, 361
 Upatthānasāladānassa phalaṇ, 317
 Upatthāyakatthera, 241
 Upatissa (Sāriputta), 280, 429
 Upaddhadussadāyakatthera, 435
 Upananda, 201
 Uparuci, 134
 Upavānatthera, 70
 Upasālaka (brāhmaṇa), 246
 Upasivatthera, 345
 Upasenatthera, 62
 Upāgatabhāsanīyatthera, 233
 Upātivatta, 10
 Upālittherāpadāna, 37 f.
 Upālitthera, 91
 [U]pāhanadānassa phalaṇ, 228
 [U]pāhanadānānisaṇsa, 311
 Uposathassa phalaṇ, 523
 Uppaladāyikā-therī, 601

- Uppalaṇṇa-therī, 429, 546, 551
 Uppalahatthadānassa phalaṇ, 141
 Uppalahatthiyatthera, 141
 Ubbiddha (khattiya), 34
 Ummāpupphiyatthera, 172
 Ummāpupphiyatthera, 258
 Uruvelā, 301, 483
 Uruṇḍā-Kassapatthera, 481

 Itihāsa, 17
 Indagopaka, 1
 Isiddhajavandana, 48
 Isimuggadāyakatthera, 193
 Īti, 10

 Ekacampakapupphiyatthera, 288
 Ekacāriyatthera, 196
 Ekacintitattthera, 194
 Ekachattiyatthera, 367
 Ekachattiyatthera, 405
 Ekajjha (khattiya), 239
 Ekañjalikatthera, 80
 Ekañjaliyatthera, 236
 Ekañjaliyatthera, 281
 Ekattambhatthera, 56
 Ekattambhassa phalaṇ, 56
 Ekadīpassa phalaṇ, 374
 Ekadīpiyatthera, 189
 Ekadussadānassa phalaṇ, 380
 Ekadussadāyakatthera, 379
 Ekadhammassavaniyatthera, 384
 Ekapatadāyakatthera, 444
 Ekapadumassa phalaṇ, 275
 Ekapadumiyatthera, 276
 Ekapiṇḍadāyikā-therī, 515
 Ekapiṇḍarikatthera, 238
 Ekapupphiyatthera, 240
 Ekabhikkhāya phalaṇ, 121
 Ekamandaraviyatthera, 286
 Ekavandiyatthera, 217
 Ekavihāriyatthera, 390
 Ekasaññhiyatthera, 391
 Ekasaññakatthera, 121
 Ekasaññakatthera, 209
 Ekassara, 200
 Ekāsanadāyakatthera, 226
 Ekāsanadāyakatthera, 381
 Ekāsanadāyikātherī, 525
 Ekāsanassa phalaṇ, 382, 516
 Ekāsaniyatthera, 149
 Ekuposāthikā-therī, 522
 Etadagga, 45
 Esika, 2

 Okkākakula, 22, 32, 33, 40, 52, 82, 266, 307, 423, 466
 Okkākakulasambhava, 501
 Opavuyhatthera, 106
 Oropayitvā, 9
 Osadhañjanadānānisaṇsa, 312

 Gaṅgā, 23, 27, 51, 204, 343, 370, 384
 Gajuttama (Buddha), 211
 Gaṇṭhipupphiyatthera, 162
 Gatasaññakatthera, 127
 Gatasaññakatthera, 253
 Gati, 4
 Gandhathūpiyatthera, 267
 Gandhadānassa phalaṇ, 135, 248
 Gandhamādana, 116, 336
 Gandhamāliyatthera, 135
 Gandhamutthiyatthera, 292
 Gandhapūjakatthera, 406
 Gandhapūjāya phalaṇ, 267
 Gandhabba, 4
 Gandhālimpanassa phalaṇ, 100
 Gandhodakadānassa phalaṇ, 105, 408
 Gandhodakiyatthera, 105
 Gandhodakiyatthera, 157
 Gayākassapa (thera), 483
 Girinelapūjakatthera, 457
 Giripunnagiyatthera, 416
 Giribbaja (Rājagaha), 300, 485, 569
 Girimandatthera, 330
 Gihibyañjana, 9
 Guṇakittanāya phalaṇ, 357
 Guṇāguṇe vidu, 500
 Gotama (Buddha), 22, 32, 31, 37, 49, 51, 73, 82, 263, 266, 275, 341, 370, 413, 429
 Gotama (pabbata), 162
 Gotamī therī, 529
 Goyāna (aparagoyāna), 18, 348
 Gosīsanikkhepatthera, 245
 Gosīsassa phalaṇ, 245

 Ghatamaṇḍadāyakatthera, 383
 Ghatamaṇḍadāyakatthera, 436
 Ghatamaṇḍassa phalaṇ, 384, 436
 Gharadānassa phalaṇ, 401
 Ghosa-saññakatthera, 451
 Ghosasaññāya phalaṇ, 451

 Cakkavāla, 4
 Caṅkamadāyakatthera, 99
 Caṅkamassa phalaṇ, 99
 Caṅkalapupphiyatthera, 215
 Cangotakassa phalaṇ, 235
 Cangotakiyatthera, 235

- Kiṇṣukapupphiyatthera, 435
 Kiṇṣukapūjakatthera, 283
 Kikī (rājā), 490, 512
 Kiṇṇikanikapupphiyatthera, 204
 Kiṇṇikinikā, 2
 Kiṇṇakesara, 225
 Kittanāya phalaṇ, 241, 256, 324, 415, 428
 Kilāṇjassa phalaṇ, 219
 Kilāṇjadāyakatthera, 219
 Kisagotami-therī, 546, 564
 Kisalayapūjakatthera, 200
 Kukkuṭa (pura), 469
 Kukkuṭa (pabbata), 155
 Kuṇṇikadānānisaṇṣā, 312
 Kuṇṇikagharadānānisaṇṣa, 312
 Kuṭajapupphiyatthera, 191
 Kuṭajapupphiyatthera, 451
 Kuṭidāyakatthera, 229
 Kuṭidhūpakatthera, 223
 Kuṇḍadhānatthera, 81
 Kuṇḍalā, 546
 Kumārakassapatthera, 473
 Kumudadāyakatthera, 180
 Kumudamāliyatthera, 186
 Kumudamāliyatthera, 257
 Kummāsadāyakatthera, 415
 Kummāsassa phalaṇ, 415
 Kusatthakadāyakatthera, 416
 Kusatthakassa phalaṇ, 416
 Kusātakassa phalaṇ, 212
 Kusinārā (nagara), 473
 Kusumāsāṇiyatthera, 160
 Kūṭāgāra, 1
 Keṭṭakapupphiyatthera, 449
 Keṇiya (tāpasa), 318
 Keṇiyajāti, 469
 Kesarapupphiyatthera, 287
 Kesava, 168
 Kotumbariyatthera, 192
 Koṭṭhika, 480
 Koṇḍañña (Buddha), 49, 236, 514
 Koṇāgamana (Buddha), 512, 514, 611
 Korāṇḍapupphiyatthera, 206
 Korāṇḍapupphiyatthera, 383
 Korāṇḍapupphiyatthera, 434
 Koladānassa phalaṇ, 397
 Koladāyakatthera, 397
 Kolita (Moggallāna), 25, 32, 44, 429
 Koliya, 95, 491 f.
 Koliyavassatthera, 93
 Kovilāra, 9
 Kosala (ratṭha), 477
 Kosāla (rājā), 263, 550
 Kosika (pabbata), 381
 Kosika (Buddha), 414
 Kosigotta, 583
 Kosiya, 46
 Kosiya (jatila), 67
 Kosumbaphaliyatthera, 449
 Khaggavisāṇakappa, 8
 Khajjakadāyakatthera, 182
 Khaṇḍaphulliyatthera, 198
 Khadiravana-Revatatthera, 51
 Khanti (pārami), 6
 Khandhaka (Cūlavagga, Mahāvagga), 43
 Khujjatarā (upāsikā), 429
 Khemakasakka, 608
 Khemā (therī), 429, 512, 543, 550
 Khomadānassa phalaṇ, 81
 Nānatthavikatthera, 392
 Nānatthavikatthera, 421
 Nānatthavanāya phalaṇ, 393
 Nānatthomane phalaṇ, 413
 Nānapūjāya phalaṇ, 164, 167
 Nānasañña phalaṇ, 140, 161, 167
 Nānasaññaakatthera, 140
 Nānasaññaakatthera, 161
 Tathāgata, 7, 20, 305
 Tanukiccassa phalaṇ, 341
 Tanudhārādānānisaṇṣa, 313
 Tamālapupphiyatthera, 197
 Tamonuda, 180
 Tambapupphiyatthera, 176
 Taranāya phalaṇ, 80, 204, 234, 429
 Taranīyatthera, 204
 Taranīyatthera, 234
 Taranīyatthera, 238
 Taranīyatthera, 428
 Tāraka, 484
 Tārana, 51
 Tālaphaliyatthera, 447
 Tālavantadāyakatthera, 211
 Tālavantassa phalaṇ, 293, 408
 Tāvatisā, 269 f.
 Tāvatisā, 4, 274 f., 286, 377, 385 f., 400, 435, 501, 512, 527, 614
 Tiṇṣapārami, 1
 Tikaṇikārapupphiyatthera, 441
 Tikaṇḍipupphiyatthera, 201
 Tikannipupphiyatthera, 195
 Tikaṇṇikanikapupphiyatthera, 433
 Tikinkanikapūjakatthera, 278
 Tikkechakatthera, 190

- Ticampākāpupphiyatthera, 227
 Tiṇḍukadāyakatthera, 200
 Tinakutikāya phalaṇ, 271
 Tiṇakutidāyakatthera, 270
 Tinamutthassa phalaṇ, 280
 Tinamutthidāyakatthera, 280
 Tinamutthidāyakatthera, 454
 Tinamutthe phalaṇ, 455
 Tiṇasanthāradāyakatthera, 121
 Tiṇasanthāradāyakatthera, 198
 Tiṇasūlakacchādanīyatthera,
 Tiṇasūlakatthera, 179
 Tinukkādhāriyatthera, 404
 Tinuppalamāliyatthera, 277
 Tinuppalamāliyatthera, 291
 Tiṇḍukaphaladāyakatthera, 281
 Titthiya, 44
 Tīdasa, 4, 262
 Tīdiva, 49
 Tīnalāmālikāttherī, 3
 Tīpupphāṇaṇ phalaṇ, 278
 Tīpupphiyatthera, 136
 Tīmirapupphiyatthera, 126
 Tīmirapupphiyatthera, 288
 Tīraṇsiyatthera, 256
 Tīritivaccha, 465
 Tīlaka, 15
 Tīlamutthidāyakatthera, 235
 Tīlamutthe phalaṇ, 235
 Tīlokagga, 573
 Tīvantipupphiyatthera, 196
 Tīvarā (nagara), 219 f.
 Tīvarī, 199
 Tīsarapagamaniyatthera, 74
 Tīssa (Buddha), 119, 123, 193,
 277, 371, 517
 Tīssamettēyyatthera, 339
 Tīpīpadumīyatthera, 124
 Tu[ku]varassa phalaṇ, 222
 Tumbakā - karaṇḍa - dānānisaṇsa,
 313
 Tuvaradayakatthera, 222
 Tusita, 53, 100, 250, 395, 427, 513
 Tusitakāya, 411
 Teladhārādānānisaṇsa, 310
 Telamakkiyatthera, 230
 Todeyyatthera, 354
 Thambhāropakatthera, 171
 Thālākādānānisaṇsa, 311
 Thitāñjaliyatthera, 123
 Thūpakārassa phalaṇ, 513
 Thūpapūjāya phalaṇ, 59, 112, 119,
 170 f.
 Thūpasikhasa (cakkavattin), 171
 Thūpasodhanāya phalaṇ, 269, 270
 Thomakatthera, 226
 Thomanāya phalaṇ, 226, 255
 Daṇḍadānassa phalaṇ, 283, 457
 Daṇḍadāyakatthera, 283
 Daṇḍadāyakatthera, 456
 Daṇḍasena (cakkavattin), 111
 Dadhidānānisaṇsa, 315
 Dabba, Malla[-putta-]tthera, 471
 Dātabbaka, 5
 Dānassa phalaṇ, 307
 Dāruciya. *See* Bāhiya
 Dīthivīsūka, 10
 Dīghasāladānassa phalaṇ, 93
 Dīpankara (Buddha), 429, 587
 Dīpadānaphalaṇ, 35
 Dīpadānassa phalaṇ, 108, 189, 231,
 336, 571
 Dīpathālādānānisaṇsa, 313
 Dīpassa phalaṇ, 520
 Dussadānassa phalaṇ, 134, 185,
 308
 Dussadānānisaṇsa, 308
 Dussadāyakatthera, 185
 Deva, 4
 Devagajjita, 199
 Devatta, 4
 Devadatta, 47, 300
 Devadeva, 188
 Devapa (khattiya), 231
 Devabhāra, 217
 Devala (sāvaka), 226
 Devaloka, 63
 Devuttara, 142
 Desakittanāya phalaṇ, 246
 Desakittiyatthera, 246
 Desapūjakatthera, 183
 Desapūjāya phalaṇ, 183
 Dehapūjāya phalaṇ, 406
 Dvāravati (nagara), 200
 Dvipaduttama (Buddha), 51, 204
 Dverataniyatthera, 214
 Dhajadānassa phalaṇ, 74, 177, 278
 Dhajadāyakatthera, 108
 Dhajadāyakatthera, 277
 Dhaññavati (nagara), 160
 Dhanapāla (nāga), 47
 Dhanīṭṭha (khattiya), 210
 Dhamma, 5
 Dhammacakkassa phalaṇ, 90
 Dhammacakkikatthera, 90
 Dhammadassī (Buddha), 171, 196,
 402
 Dhammadānassa phalaṇ, 249
 Dhammadinnā-therī, 546, 567

- Patthodanādāyakatthera, 376
 Patthodanassa phalaṇ, 377
 Pathāvin, 5
 Padapūjakatthera, 141
 Padapūjāya phalaṇ, 206, 283, 383
 Padasaññāya phalaṇ, 119
 Padasaññakatthera, 119
 Paduma (pabbata), 362
 Paduma (Buddha), 287, 181
 Padumakesariyatthera, 248
 Padumakūtāgāriyatthera, 326
 Padumachādanīyatthera, 98
 Padumatthera, 109
 Padumadhāriyatthera, 453
 Padumapupphiyatthera, 132
 Padumapūjakatthera, 279
 Padumī, 10
 Padumuttara (Buddha), 33, 36 f.,
 48, 50, 52, 58, 62 f., 68, 70, 81,
 83 f., 152, 193, 225, 273, 276,
 355, 384, 463, 500, 561
 Panasaphaladāyakatthera, 297
 Pabbajāya phalaṇ, 242
 Pabbankaratthera, 269
 Pabbhāradāyakatthera, 252
 Parappasādakatthera, 114
 Paramparavyākaraṇāni, 7
 Paramatthadassin, 13
 Paramatthapatti, 22
 Paramanna, 85 f.
 Paramannadāyakatthera, 249
 Paramannassa phalaṇ, 249
 Paramassāsakāraka, 78
 Parissavanadānānisarṇsa, 310
 Palālapīthadānānisarṇsa, 315
 Pallaṇkadāyakatthera, 175
 Pallaṇkassa phalaṇ, 175
 Pavaralakkhaṇa, 123
 Pasādassa phalaṇ, 250, 282
 Pātali, 15
 Pātali-pupphiyatthera, 122
 Pātali-pupphiyatthera, 290
 Pātali-pūjakatthera, 224
 Pāthirasāññakatthera, 392
 Pāthina, 15
 Pādapiṭhadānānisarṇsa, 315
 Pādapiṭhassa phalaṇ, 400
 Pādapiṭhiyatthera, 400
 Pādapūjakatthera, 246
 Pādapūjāya phalaṇ, 246, 435
 Pādālola, 11
 Pādukadānānisarṇsa, 312
 Pānadhīdāyakatthera, 208
 Pānadhīdāyakatthera, 417
 Pānadhissa phalaṇ, 209, 417
 Pāpanivāriyatthera, 212
 Pāyāsadāyakatthera, 157
 Pārāphaliyatthera, 445
 Pāramī, 5
 Pāvusa, 15
 Pāsādādāna phalaṇ, 60
 Piṇḍapātassa phalaṇ, 226, 516
 Piṇḍapātikatthera, 285
 Piṇḍola-bhāradvājatthera, 50
 Piyadassin (Buddha), 65
 Piyadassī, 171, 212, 252, 326, 432
 Piyālaphaladāyakatthera, 440
 Piyālapupphiyatthera, 220
 Pilakkhaphaladāyakatthera, 296
 Pilakkhuphaladāyakatthera, 410
 Pilindavacchatthera, 59
 Piṇḍavacchattherāpadānaṇ, 302
 Pīthadānassa phalaṇ, 134
 Pīthakadānānisarṇsa, 314
 Pukkusāti, 473
 Puññaphala, 4
 Puṇḍarikassa phalaṇ, 238
 Puṇṇaka (khattiya), 111
 Puṇṇakatthera, 241
 Puṇṇakatthera, 341
 Puṇṇatthera, 36
 Puṇṇikā-therī, 611
 Putikadāyaka. See Sup°
 Puthavi, 4
 Punnāga, 15
 Punnāgapupphiyatthera, 180
 Pupphagghiyadānassa phalaṇ, 102
 Pupphacangotiyatthera, 118
 Pupphachattadānaphala, 58
 Pupphachattassa phalaṇ, 265
 Pupphachattiyatthera, 264
 Pupphachādanīyatthera, 166
 Pupphadānassa phalaṇ, 65, 160,
 169, 188, 225, 230
 Pupphadhārakatthera, 244
 Pupphathūpiyatthera, 155
 Pupphapūjāya phalaṇ, 112, 123,
 129, 142, 182, 192, 224, 228,
 264
 Pupphamutthipūjāya phalaṇ, 201
 Pupphāropanassa phalaṇ, 86
 Pupphāsanaṇsa phalaṇ, 255
 Pupphāsaniyatthera, 254
 Pupphābhīropayassa phalaṇ, 179
 Pupphīn, 15
 Pubbakammapilotikatthera, 299
 Pubbangamaniyattherāpadānaṇ,
 243
 Pubbavideha, 18, 348
 Purindada (Sakka), 423
 Puṇinacankamiyatthera, 418
 Puṇinathūpiyatthera, 437

- Puḷinadānassa phalaṇ, 79
 Puḷinapūjakatthera, 79
 Puḷinapūjakatthera, 259
 Puḷinassa phalaṇ, 259, 418
 Puḷinuppādāyakatthera, 426
 Pūpakadāyakatthera, 456
 Potthadānassa phalaṇ, 237
 Potthadāyakatthera, 237
 Porohicca (moggalāna), 44
 Phalaḍānassa phalaṇ, 130, 170, 182, 201, 239, 250, 281, 294, 295, 296, 297, 340, 394, 395, 397, 398, 409 f., 416, 440, 443, 452, 447, 448, 449
 Phalaḍāyakatthera, 130
 Phalaḍāyakatthera, 160
 Phalaḍāyakatthera, 169
 Phalakadāyakatthera, 174
 Phalakassa phalaṇ, 174
 Phalaḍāyakattherāpadānaṇ, 239
 Phalaḍāyakatthera, 250
 Phalin, 15
 Phārusakaphalaḍāyakatthera, 296
 Phussa (Buddha), 130, 482
 Phussa, 198, 613
 Phussa (Buddhassa), 286
 Phussitakammīyatthera, 268
 Phussitassa phalaṇ, 268 f.

 Bandhava, 11
 Bandhujīvakatthera, 175
 Bandhujīvakatthera, 192
 Bandhujīvakāpupphapūjāya phalaṇ, 176
 Bandhumā (khattiya) 134, 146, 515
 Bandhuma (nagara), 290
 Bandhumatī (nagara), 80, 185, 190, 270, 409, 374, 521
 Bākulatthera, 328
 Bārāṇasī, 469, 494, 512
 Balasena, 241
 Bavari, 357
 Bāhiyatthera, 473, 475
 Bāhiya, 478
 Bibbohanassa phalaṇ, 234
 Bimbijāla, 15
 Bimbijālikapupphassa phalaṇ, 225
 Bimbijāliyatthera, 225
 Bimbisāra (rājā), 503, 546
 Bimbohanadānānisaṇṣā, 314
 Bilālīdāyakattherāpadānaṇ, 145
 Bilālīdāyakatthera, 232
 Bilālīyā phalaṇ, 232
 Bilālīdānassa phalaṇ, 145
 Billaphaliyattherāpadānaṇ, 397

 Bījanāya phalaṇ, 403, 415
 Bījābījassa phalaṇ, 396
 Buddha, 1, 20
 Buddhakhetta, 1, 5, 44, 444
 Buddhacetiya, 71
 Buddhathavanassa phalaṇ, 92
 Buddhathavanāya phalaṇ, 103
 Buddhathūpa, 70, 269
 Buddhathomanassa phalaṇ, 87
 Buddhathomanāya phalaṇ, 114, 159
 Buddhapūjāya phalaṇ, 22, 98, 113, 117, 118, 126, 127, 132, 146, 150, 158, 162, 163, 165, 177, 178, 180, 183, 184, 186, 190; (kutaḍapupphassa) phalaṇ, 191; Buddhapūjāya phalaṇ, 192, 193, 195, 197, 199, 200; (tikandipuppassa) phalaṇ, 202; Buddhapūjāya phalaṇ, 203, 204, 205, 206, 209, 211, 215, 216, 217, 219 f., 220, 222, 223, 227, 229, 233, 240, 241, 244, 245, 257, 258, 264, 276, 277, 279, 280, 283, 286, 287, 288, 289, 290, 332, 333, 350, 366, 383, 388, 391, 404, 412, 425, 432, 443, 444, 454, 457, 464, 467, 484, 515, 518
 Buddhadhanita, 45
 Buddhadhamma, 6
 Buddhavaṇṇaḍhanassa phalaṇ, 83
 Buddhasaṇṇāya phalaṇ, 120, 152, 210, 252, 254, 256, 259, 260, 261, 420, 392
 Buddhasaṇṇakatthera, 151
 Buddhasaṇṇakatthera, 252
 Buddhasaṇṇīyakatthera, 419
 Buddhasāsana, 213, 291
 Buddhānusāsana, 6
 Buddhānussatiyā phalaṇ, 69, 70
 Buddhāpadāna, 1, 301
 Buddhupatthākatthera, 138
 Buddhupatthāyakatthera, 242
 Bodhi, 48
 Bodhi-uppatthāyakatthera, 194
 Bodhighariyatthera, 401
 Bodhipūjāya phalaṇ, 136, 176, 216, 398
 Bodhiropanassa phalaṇ, 110
 Bodhiwandakatthera, 290
 Bodhisāṇṇakatthera, 131
 Bodhisāṇṇāya phalaṇ, 131
 Bodhisammajjakatthera, 457
 Byākaraṇāya phalaṇ, 412
 Byāpanujā, 11
 Brahmadata, 583

- Bhagavañt, 20, 79, 264
 Bhagīnimālā, 15
 Bhaddā Kāpilāni-therī, 578
 Bhaddā Kuṇḍalakesī-therī, 560
 Bhaddālitthera, 365
 • Bhaddiya Kaligodhayaputtatthera, 95 f.
 Bhallālakadāyakatthera, 398
 Bhāgīrasī (= Gangā), 23, 343, 436
 Bhājanadayakatthera, 218
 Bhājanadānānisarṣā, 311
 Bhājanassa phalaṇ, 218
 Bhārika (pabbata), 440
 Bhārukaccha (pura), 476
 Bhisadānassa phalaṇ, 114
 Bhikkhadānassa phalaṇ, 78, 140, 261, 517
 Bhikkhadāyakatthera, 140
 Bhikkhadāyikā, 546
 Bhisadānassa phalaṇ, 287, 421
 Bhisadāyakatthera, 114
 Bhisadāyakatthera, 420
 Bhisamūlā Gadāyakatthera, 286
 Bhisasammata, 120
 Bhisāluvadānassa phalaṇ, 120
 Bhisāluvadāyakatthera, 120
 Bhisidānānisarṣā, 314
 Bhuja, 9
 Bhūta (satta), 8
 Bhūtagana (pabbata), 179
 Bhesajja, 7
 Bhesajjadānānisarṣā, 311
 Bhesajjassa phalaṇ, 190, 330, 394
 Bhajanadānaphala, 66
 Bhajanadāyakatthera, 253
 Bhojanassa phalaṇ, 253
 Bhojja, 2

 Makkhanāya phalaṇ, 230
 Magga (Atthaṅgika), 6
 Maggakkhāvī (Buddha), 499
 Maggadattikatthera, 189
 Maggadānassa phalaṇ, 173
 Maggadāyatthera, 173
 Maggaññū (Buddha), 499
 Maggavidū (Buddha), 499
 Maggasāññakatthera, 152
 Maghavapupphiyatthera, 240
 Mangala (māṇava), 286
 Macchadānassa phalaṇ, 232, 455
 Macchadāyakatthera, 232
 Macchadāyakatthera, 455
 Mañcadānassa phalaṇ, 378
 Mañcadāyakatthera, 377
 Maṇḍapadāyikāttherī, 514
 Maṇḍapassa phalaṇ, 350, 433
 Maṇipūjakatthera, 190
 Maṇipūjakatthera, 413
 Maṇipūjāya phalaṇ, 414
 Madhudānassa phalaṇ, 117, 137, 326
 Madhudāyakatthera, 325
 Madhupiṇḍikatthera, 136
 Mantāniputta, 28. See Puṇṇa
 Mandāravapupphapūjāya phalaṇ, 196
 Mandāravapūjakatthera, 178
 Marikā (nadī), 438
 Malla (raṭṭha), 473
 Mallaputta, 301
 Masāragalla, 2
 Mahākaccānatthera, 84
 Mahākaccānatthera, 463
 Mahā-Kaccāna, 463
 Mahākappinatthera, 468
 Mahā-Kassapatthera, 33
 Mahākatthikatthera, 479
 Mahācanda (nadī), 469
 Mahātittha, 583
 Mahāparivāratthera, 146
 Mahāpāra (cakkavattin), 211
 Mahāsindhu, 237
 Mahāruci (rājā), 133
 Mahāli. Licchavi, 494
 Mahāvana, 529
 Mahāvādī (Buddha), 80
 Mahāvīra (Buddha), 79
 Mahī (nadī), 27
 Maṇsadānassa phalaṇ, 214
 Mañjaripūjakatthera, 228
 Mātulungaphaladāyakatthera, 446
 Māyā (devī), 429
 Māra, 44, 501
 Mālangārañña, 9
 Migasammata (khattiya), 122
 Milakkhaphaladāyakatthera, 296
 Miñjavataṇṣakiyatthera, 216
 Mukhadhovanakadānānisarṣā, 315
 Mukhapuñchanacolaḍānānisarṣā, 312
 Mutta, 3
 Mutthipupphapūjatthera, 142
 Mutthipūjakatthera, 201
 Munāli, 299
 Muraḥ, 194
 Mekhaladāyikāttherī, 513
 Meghasadhaya, 109
 Megha (māṇava), 430
 Meghabbha (cakkavattin), 216
 Mettagutthera, 342
 Mettā (pāramī), 6

- Meru (pabbatarājā), 585
 Mogharājatthera, 87
 Mogharājatthera, 486 f.
 Modakadāyikātheri, 524
 Morahatthassa phalaṇ, 403
 Morahatthiyatthera, 403

 Yathābhūtarasādānānisasā, 31
 Yadaṭṭhiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadī), 27
 Yavakalāpiyatthera, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhā bhikkhunīṇaṇ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhātheriyo, 591, 592
 Yāgudānassa phalaṇ, 376
 Yāgudāyakatthera, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gaṇa), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyatthera, 184
 Yūthikapupphiyatthera, 202
 Ye dhammā hetuppabhavā, 25

 Raṇsisaññakatthera, 130
 Raṇsisaññayana phalaṇ, 130
 Raṇsisaññikatthera, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyatthera, 188
 Raṭṭhapālātthera, 63, 64
 Rammaka (nagara), 34
 Rammavati, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññiyakattherapadānaṇ, 166
 Rādhātthera, 484
 Rāhulatthera, 47, 60 f., 531
 Revata (Khadiravaniya), 52
 Revatātthera, 495
 Reṇu, 146
 Reṇupūjakatthera, 146
 Roma, 104
 Romasa, 215, 238, 247, 393
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15

 Lakūṭaka-Bhaddiyatthera, 489
 Labujadāyakatthera, 409
 Labujāphaladāyakatthera, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyatthera, 89
 Licchavi, 494
 Lumḍinī, 501

 Lenadānassa phalaṇ, 298
 Lokajetṭha (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokadhātu, 5
 Lokanandana (Buddha), 477
 Lokappajjota (Buddha), 78, 85,
 529
 Lokappadīpa, 13
 Lokabandhu (Buddha), 35, 86
 Lokavināyaka (Buddha), 121
 Lomasakaṇḍiyatthera, 504
 Lohitanka, 2

 Vakkalitthera, 465 f.
 Vaṅganta (thera), 102
 Vaṅgisa, 462
 Vaṅgisatthera, 495 f.
 Vacchagotta, 507
 Vaṇṇakāarakatthera, 220
 Vaṇṇadānassa phalaṇ, 220
 Vaṇṇasakapiyāya phalaṇ, 174
 Vaṇṇasakiyatthera, 174
 Vaṇṇasakiyatthera, 216
 Vatthadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vatthadāyakatthera, 116
 Vanakoraṇḍiyatthera, 404
 Vanavacchatthera, 506
 Vandanāya phalaṇ, 128, 233, 290,
 419
 Varalakḥhaṇa, 173
 Varuṇa (upaṭṭhāka), 21
 Varuṇa (nāgarāṇḍī), 31
 Varuṇa (khattiya), 59
 Varuṇa (cakkavattin), 180
 Varuṇa (sāvaka), 432
 Varuṇa Devasavhoya (cakkavat-
 tin), 99
 Varuṇā (tayo issarā), 55
 Vallikaraphaladāyakatthera, 416
 Valliphala-dāyakatthera, 296
 Vasabha (pabbata), 166
 Vasavati (devapura), 513
 Vātātapaniyāriyatthera, 207
 Vāsīdāyakatthera, 221
 Vāsīdānassa phalaṇ, 221
 Vāsīdānānisasā, 308
 Vasetṭha (brāhmaṇa), 318
 Vikatā (pabbata), 227
 Viṇatānanda (cakkavattin), 217
 Vijamānasa (cakkavattin), 103
 Videha, 578
 Vidhūpanadānānisasā, 309
 Vidhūpanadāyakatthera, 103
 Vinatā (nadī), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinelapupphiyatthera, 203

- Vipassin (Buddha), 79 f., 98, 129, 190, 195, 215, 259, 298, 391, 524, 608
 Vipāka, 6
 Vibhīṭakamiññiyatthera, 396
 Vināṇana, 6
 Viravapupphiyatthera, 223
 Virūparūpa, 10
 Virocana (cakkavattin), 169
 Visākhā (upāsikā), 546
 Viḍḍubha (rājā), 300
 Viḥatābhāsa (cakkavattin), 167
 Vithisammajakatthera, 177
 Vinā, 3
 Viriya, 6
 Vedikādānassa phalaṇ, 171
 Vedikāya phalaṇ, 215, 400, 401
 Vedikāarakatthera, 171
 Vedikāarakatthera, 400
 Vedyadāyakatthera, 219
 Vedeḥamuni (Ānanda), 7
 Veyyāvaccakatthera, 138
 Veyyāvaccassa phalaṇ, 138
 Veranā (nagara), 301
 Veṭambarī (Buddhūpaṭṭhāka), 242
 Veḷuvana (ārāma), 546
 Vesālī, 77
 Vessabhū (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
 Sakaccittaniyatthera, 111
 Sakisammajakatthera, 378
 Sakulā-therī, 569
 Sakotaka koraṇḍadāyakatthera, 283
 Sakka (janapada), 300
 Sakka (purindada), 423
 Sakya, 609
 Sakyakuladhaja, 507
 Sakyapuṇḍava, 23, 31, 307
 Sakyaputta, 23, 26, 28, 30, 263, 440
 Sakyamuni, 41
 Sakyasiha, 14
 Saṅkamanattāṭṭherī, 514
 Saṅghadāyikā (Visākhā), 546
 Saṅganikārata, 10
 Saṅgiti, 3
 Saṅghupaṭṭhākatthera, 191
 Saṅghārāmaṣa phalaṇ, 40
 Saccapāramī, 6
 Saccadassin, 13
 Saccasaññakatthera, 209
 Saccasaññāya phalaṇ, 209
 Sañjaya (ajjhāyaka), 24
 Sajjhadānassa phalaṇ, 285
 Sajjhadāyakatthera, 284
 Saññakatthera, 120
 Saññamassa phalaṇ, 242
 Saṅghitattthera, 210
 Saṇḍāsādānānisaṇsa, 313
 Satapatta (cakkavattin), 223
 Satarasīn (cakkavattin), 190
 Satarasīn (Buddha), 294
 Satarasīkatthera, 104
 Sattakadambapupphiyatthera, 382
 Sattapaṇṇipūjāya phalaṇ, 292
 Sattapaṇṇiyatthera, 292
 Sattapaṇṇiyattherāpadāna, 406
 Sattapaduminīyatthera, 254
 Sattapabbajitattthera, 242
 Sattapāṭaliyatthera, 227
 Sattuppalamālikā-therī, 517
 Satthakadānānisaṇsa, 309
 Satthavāhagga (Vipassin), 80
 Satthusāsana, 45
 Saddappasāḍassa phalaṇ, 130
 Saddasaññakatthera, 131
 Saddasaññakatthera, 245
 Saddasaññakatthera, 256
 Saddasaññakatthera, 282
 Saddhammassavane phalaṇ, 274
 Saṅthārassa phalaṇ, 121, 137, 236, 245
 Sannidhānakatthera, 97
 Sapadānacārin, 11 - -
 Sa parivāra chatta dāya katthera, 265
 Sapaṇivārāsanatthera, 107
 Sapaṇivāriyatthera, 172
 Sappidānassa phalaṇ, 184, 343
 Sappidāyakattherāpadāna, 184
 Sappidāyakatthera, 212
 Sappiteladānānisaṇsa, 315
 Sappitelassa phalaṇ, 212
 Sabhiya, 473
 Sabbakittikatthera, 323
 Sabbagandhiyatthera, 248
 Sabbagghana, 173
 Sabbāññu, 7, 157
 Sabbadānassa phalaṇ, 306, 335
 Sabbadāyakatthera, 333
 Sabbapāṭaliyatthera, 452
 Sabbosadha (cakkavattin), 190
 Sampasāḍakatthera, 250
 Sambuddha, 31, 79
 Sambodhi, 1
 Samanga (pabbata), 437
 Sambhava (Buddha), 279
 Samagga, 6

- Samanaguttā (Uppalavaṇṇā), 546
 Samanī (Khemā), 546
 Samādapakkatthera, 185
 Samuddhara (cakkavattin), 184
 Samagadha (cakkavattin), 238
 Samotthata (cakkavattin), 191
 Sammajjanāya phalaṇ, 379
 Sammāna, 6
 Sammukhāthavikkatthera, 158
 Sayanadāyakatthera, 98
 Sayanadāyakatthera, 105
 Sayanassa phalaṇ, 99, 105
 Sayampatibhāṇiyatthera, 410
 Sayambhūsiha, 14
 Sayambhū, 2, 81
 Saraṇsisaññakattthera, 210
 Saraṇagamanīyatthera, 148
 Saraṇagamanīyatthera, 246
 Saraṇagamanīyatthera, 455
 Saraṇagamane phalaṇ, 76, 247, 285, 455
 Sarabbhū, 27
 Sarasvatī (nadī), 27
 Sarīre pūjite phalaṇ, 291
 Saḷala, 15
 Saḷalapupphikā-therī, 524
 Saḷalapupphiyatthera, 233
 Saḷalapupphiyatthera, 289
 Saḷalamāṇḍapiyatthera, 333
 Saḷalamāṇḍiyatthera, 206
 Sahassāra (khattiya), 264
 Sākiya (Sakya), 589
 Sāgatattthera, 83
 Sāgalā (pura), 583
 Sādhuvihārin, 9
 Sāriputtatthera, 15 f., 44, 266
 Sārisambhava, 480
 Sārī (brāhmaṇī), 22, 102
 Sālakusumiyatthera, 407
 Sāladānassa phalaṇ, 322
 Sālapupphadāyakatthera, 169
 Sālapupphassa phalaṇ, 219
 Sālapupphiyatthera, 218
 Sālamāṇḍapiyatthera, 431
 Sāvaka, 3
 Sāvatti (nagara), 430, 477, 566
 Sikhin (Buddha), 89, 119, 197, 218, 229
 Siggava, 46
 Siṅgālakamātā-therī, 603
 Siddhattha (Buddha), 55, 56
 Siddhattha, 64, 78, 79, 133, 140, 192, 223, 254, 377, 401
 Siddhattha (Gotama Buddha), 501
 Siṇḍhu, 27
 Siṇḍhuvārīta, 15
 Sineru (Neru), 4
 Sīla, 5
 Sivalin, 495
 Sivalitthera, 492
 Sihāsanadāyakatthera, 188
 Sihāsanabijaniyatthera, 403
 Sihāsanatthera, 55
 Sihāsanadānaphala, 55
 Sihāsanassa phalaṇ, 399
 Sihāsanikattthera, 399
 Sukatāvelīva, 217
 Sukkā-therī, 605
 Sugata, 153
 Sugandhatthera, 459
 Sucintitattthera, 115
 Sucintitattthera, 133
 Sucintitattthera, 385
 Sucinṇassa phalaṇ, 480
 Sucela (khattiya), 249
 Succhavin (khattiya), 231
 Sujāta (thera), 435
 Sujāta (brāhmaṇa), 37
 Suttaka, 46
 Suttanta, 44
 Sudassana (rājā), 391
 Sudassanatthera, 164
 Suddhammā (Dhammadinnā), 546
 Suddhodana (rājā), 429, 505
 Suddhodanasuta, 602
 Sudhakammassa phalaṇ, 173
 Sudhāpiṇḍassa phalaṇ, 198
 Sudhāpiṇḍiyatthera, 133
 Sunanda (iāpasa), 38
 Sunanda (brāhmaṇa), 166
 Sundarīkā, 299, 300
 Supāricariyatthera, 181
 Suputakadāyakatthera, 456
 Suputakapūjakatthera, 284
 Suputakassa phalaṇ, 284
 Suppatitthita (cakkhavattin), 245
 Suppasanna (rājā), 188
 Subhaddatthera, 100
 Subhūtittthera, 67 f.
 Sumana (tayo janā), 55
 Sumana (Buddha), 292
 Sumanatālavantatthera, 293
 Sumanatālavantiyatthera, 408
 Sumanatthera, 117
 Sumanadāmadāyakatthera, 293
 Sumanabijaniyatthera, 415
 Sumanā (devī), 583
 Sumanādhārane phalaṇ, 293
 Sumanāvelīyatthera, 264
 Sumanāgalatthera, 65
 Sumanāgalatthera, 147
 Sumanāgala (Buddha), 201

- Sumittā (brāhmaṇī), 587
 Sumekhala, 46
 Sumeghaghana (cakkavattin), 204
 Sumedha (Buddha), 35, 59, 97,
 201, 325, 331, 356, 400
 Sumedha (Bodhisat), 429
 Sumedhāttherī, 512
 Surabhin (Paccekabuddha), 299
 Suruci (tāpasa), 17
 Suruci (tāpasa), 21
 Suvaccha (brāhmaṇa), 179
 Sovaṇṇapupphiyatthera, 150
 Sovaṇṇabubbohanīyatthera, 234
 Susuddha (khattiya), 252
 Sūciḥharadānānisaṇsa, 310
 Sūciḍānassa phalaṇ, 122, 135
 Sūciḍānānisaṇsa, 369
 Sūciḍāyakatthera, 122
 Sūciḍāyakatthera, 134
 Sūriyassama (cakkavattin), 220
 Setudānassa phalaṇ, 238, 344, 345,
 408
 Setudāyakatthera, 408
 Senāsanadāyakatthera, 137
 Sereyyakatthera, 155
 Selatthera, 316
 Selā-therī, 614
 Sovaṇṇavaṇṇa (Buddha), 78, 80
 Sokhya, 11
 Soṇa-Koḷivisatthera, 298
 Soṇṇatāraka, 3
 Soṇṇathūpassa phalaṇ, 439
 Soṇṇamālā, 2
 Soṇṇasāmīkatthera, 260
 Sotāpanna, 5
 Sopākātthera, 64
 Sobhana (ārāma), 38, 291
 Sobhita (ārāma), 243
 Sobhita (tāpasa), 339
 Sobhitatthera, 163
 Sobhita (pabbata), 328
 Sobhita (brāhmaṇa),
 Somadeva (cakkavattin), 172
 Somā therī, 576
 Sovaṇṇakiṇkaniyatthera, 388
 Sovaṇṇakottarikatthera, 389
 Hatthalilaṅganadānānisaṇsa, 313
 Hatthidāyatthera, 208
 Harita (pabbata), 278
 Harīṭakadāyakatthera, 394
 Haṇsavati, 72, 124, 272, 275, 276,
 302, 316, 385, 444, 468, 501,
 519, 603
 Hāsa jānakatthera, 259
 Himavanta, 15, 20, 50, 58, 160,
 278, 279, 336, 411, 441
 Hemakatthera, 351
 Hemāsanadānassa phalaṇ, 84